

ЧАС ЗА УГЛЕД 3

Зборник припрема за угледне часове
разредне наставе

EDUKA-PORTAL

ЧАС ЗА УГЛЕД 3

Зборник припрема за угледне часове
разредне наставе

Главни уредник

Проф. др Бошко Влаховић

Одговорна уредница

Доц. др Наташа Филиповић

Приредила

Мр Весна Поповић

Рецензенти

Др Драган Шалетић

Моња Јовић

Јелена Журић

Лектура и коректура

Споменка Трипковић

Дизајн

Иван Танић, Агенција *Мани два*

Издавач

Издавачко предузеће *Едука* д.о.о. Београд

Ул. Змаја од Ноћаја бр. 10/1

Тел./факс: 011 3287 277, 3286 443, 2629 903

Сајт: www.eduka.rs; имејл: eduka@eduka.rs

За издавача

Проф. др Бошко Влаховић

За издавача

Службени гласник, Београд

Издање бр. 1, Београд, 2017.

Тираж

1000

ЧАС

за углед

Зборник припрема за угледне
часове разредне наставе

3

EDUKA-PORTAL

eduka

Издавачко предузеће *Eduka*,
Београд

EDUKA-PORTAL

Поштоване колеџнице и колеџе,

Зборник ЧАС ЗА УГЛЕД 3 настао је као њлог наше сарадње са настаџвницима из Србије и Републике Српске.

И овојодишњи Конкурс резултовао је мноштвои љриселних љрипрема са љрилозима, фотграфиама, љрезентацијама... Задањака за комисије и рецензије шежак као и сваки љуш досад, али задовољство све веће јер број настаџвника који се укључују расте, а квалитет љрилоја шакође.

Креативност, љромишљање и систематичност видљиви су и у овим љрипремама. Оно што се овој љуша љоседно издваја јесу љримери тематској љрислужа, интеегративна настаџава, љримери љројекатској рада, љроблемска настаџава, међуљредметна корелација... Укључивање модерних темнолоја у рад љрисујно је у већини љрипрема, граоцено када љод омоући љодстицање ученикових каиацијета у љроцес учења и у доживљавање садржаја.

Зборник ЧАС ЗА УГЛЕД и овој љуша обухвата већину настаџвних љредмета, различитие љрислуже у раду, облике рада, разноврсне настаџвне методе, љрипреме за различита одељења и љрилоје за рад којима се љраше љошреде љојединачних ученика (диференцирани љрислуж, љрипремање љрилоја за ученике са ИОП2, ИОП3).

Укључене су иновативне и функционалне темхике учења. Придружују се нови сарадници, неки љостају стилни... Едука је љоносна на свакој од вас, љрејознајући ствараоце новој и најредној и истовремене истрајне љрактичаре љосвећене љослу и, љоседно, својим љаџима.

Хвала свима на дивној сарадњи! До скорој виђења, у следећем зборнику!

Срдечно,
Уреднички тим Едуке

ПРВИ РАЗРЕД

Ива Љубисављевић Кајгановић: <i>Животи у шуми</i>	13
Весна Лазаревић: <i>Дани у седмици</i>	17
Марија Миловановић: <i>Основне и изведене доје</i>	21
Татјана Дуганчић: <i>Речи суйројној значења</i>	26
Лидија Вељковић: <i>Музичке звечке од рециклираној материјала</i>	31
Ружица Вукелић: <i>Ојей креће йролеће</i>	34
Александра Симаковић: <i>Прољеће</i>	39
Зорица Алексић: <i>Глас и шйамјано слово Аа</i>	44
Јелена Коштица и Ивана Милошевић: <i>Буди кусјос</i>	47
Данијела Радовановић: <i>Бројеви до 10</i>	51
Јелена Ивановић: <i>Сабирање и одузимање</i>	54
Миомир Дејановић: <i>Сабирање, сабирици, збир</i>	57
Сузана Врачар: <i>Сабирање и одузимање бројева до 20</i>	61

ДРУГИ РАЗРЕД

Мирјана Цветковић, Наташа Богдановић: <i>Рециклажа йуштем Skype-a</i>	65
Катарина Милановић: <i>Саобраћај</i>	69
Ђурђица Стојковић: <i>Животиње се различито хране</i>	73
Јелена Ђорђевић: <i>А. С. Пушкин, Бајка о ридару и ридици</i>	77
Мр Мирјана Лончаревић: <i>Мерење времена</i>	81
Сњежана Максимовић: <i>Шйамјана и йисана слова латинице L l, Llj</i>	84
Јелена Бабић: <i>Геометријска шела</i>	88
Лидија Вељковић: <i>Таблично дељење</i>	91
Миа Творек: <i>Множење броја 5 и бројем 5</i>	93
Николаје Паулица: <i>Нейознаји сабирак</i>	97

ТРЕЋИ РАЗРЕД

Татјана Попов: <i>Мали Принц</i>	103
Аленка Орешчанин: <i>Седични цин</i>	107
Милица Вујовић: <i>Шйа је йо шйо йокреће</i>	112
Младен Глигоријевић: <i>Основне карактеристике шечности</i>	116
Јелена Ивановић: <i>Правилан изјовор йласова ч, ћ и ц, ђ</i>	122
Марина Кукић: <i>Илузија йросйора</i>	126

Марија Симеуновић: <i>Радујмо се снегу</i>	128
Тања Караџић: <i>Абација</i>	132
Миланка Лалић: <i>Орнаменти</i>	135
Сузана Миљковић: <i>Разговор с њошћовањем</i>	138
Јелена Малиновић: <i>Вога и грује тјечности</i>	143
Марина Праизовић: <i>Народна прича Каг сам био сѝар човек</i>	146
Љиљана Спасић: <i>Дељење здира и разлике бројем</i>	150
Звонимирка Јовичић: <i>Зависности разлике од ѝромене умањѝоца</i>	153
Наташа Ненин: <i>Проѝрам за ѝисање MS Word</i>	156

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

Слађана Петровић: <i>Основно и ѝренесено значење речи</i>	161
Весна Лазаревић: <i>Подела живоѝ светиа, уѝознавање са диолоѝијом</i> <i>у 4. разреду</i>	165
Иван Шарчевић: <i>Раг – свесна човекова акѝивности</i>	170
Гордана Бубало: <i>Рене Гијо, Бела Грива</i>	174
Виолета Марјановић: <i>Луис Керол, Алиса у земљи чуда</i>	178
Гордана Вучинић: <i>Придеви</i>	182
Слађана Целић: <i>Национални ѝаркови Србије</i>	186
Весна Ђорђевић: <i>Певамо и свирамо, обнављање ѝрадива уз</i> <i>ѝтехнику б шешира</i>	190
Миланка Лалић: <i>Заменице</i>	193
Даница Коцевска и Славојка Милошевић: <i>Каг ѝорасѝем, диђу научник</i>	197
Снежана Милошевић: <i>Уѝрављање робѝом, уѝрављање знањем...</i>	202
Љиљана Арсенијевић и Предраг Арѝтоновић: <i>Наѝравиђу, ѝоклониђу</i>	206
Лидија Виденовић: <i>Основи здравѝ живљења</i>	209
Снежана Влајковац: <i>Писање бројева</i>	214
Снежана Пјевчевић: <i>Храбра мајка</i>	217

КОМБИНОВАНА ОДЕЉЕЊА

Биљана Андрић: <i>Множење бројем 8</i>	225
<i>Друѝ друѝу</i>	225
Александра Филиповић и	
Звонимирка Јовичић: <i>Каракѝерисѝичне живоѝиње у окружењу</i>	230
<i>Човек као гео живе ѝприроде и ѝеѝова улоѝа</i> <i>у очувању ѝприродне равнѝеже</i>	230
<i>Живоѝине заједнице и међусодни уѝицаји</i> <i>у живоѝној заједници</i>	230
<i>Раг, ѝроизводња, ѝѝрошња и одрживи развој</i>	230
Јелена Бађић, Јелена Марјановић: <i>Бајке и басне</i>	235
Милена Крстић: <i>Тексѝуални задаци са множењем и дељењем</i> <i>Просѝе и сложене реченице</i>	240

ПРВИ РАЗРЕД

1. Ива Љубисављевић Кајгановић: *Животи у шуми*
2. Весна Лазаревић: *Дани у седмици*
3. Марија Миловановић: *Основне и изведене доје*
4. Татјана Дуганчић: *Речи сујројној значења*
5. Лидија Вељковић: *Музичке звечке од рециклираној материјала*
6. Ружица Вукелић: *Ојети креће йролеће*
7. Александра Симаковић: *Прољеће*
8. Зорица Алексић: *Глас и шћамјано слово Аа*
9. Јелена Коштица и Ивана Милошевић: *Буди куштиос*
10. Данијела Радовановић: *Бројеви до 10*
11. Јелена Ивановић: *Садирање и одузимање*
12. Миомир Дејановић: *Садирање, садирици, збир*
13. Сузана Врачар: *Садирање и одузимање бројева до 20*

ДРУГИ РАЗРЕД

1. Мирјана Цветковић, Наташа Богдановић: *Рециклажа йуишем Skype-a*
2. Катарина Милановић: *Саобраћај*
3. Ђурђица Стојковић: *Животиње се различитио хране*
4. Јелена Ђорђевић: *А. С. Пушкин, Бајка о рибару и рибици*
5. Мр Мирјана Лончаревић: *Мерење времена*
6. Сњежана Максимовић: *Шћамјана и йисана слова латинице L l, Llј*
7. Јелена Бадић: *Геометријска шела*
8. Лидија Вељковић: *Таблично дељење*
9. Миа Творек: *Множење броја 5 и бројем 5*
10. Николаје Паулица: *Нейознајти садирак*

ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. Татјана Попов: *Мали Принц*
2. Аленка Орешчанин: *Седични цин*
3. Милица Вујовић: *Шћа је тио шћио йокреће*
4. Младен Глигоријевић: *Основне карактеристике йечности*
5. Јелена Ивановић: *Правилан изјовор йласова ч, ћ и ц, ђ*
6. Марина Кукић: *Илузија йростјора*

7. Марија Симеуновић: *Радујмо се снеју*
8. Тања Караџић: *Абација*
9. Миланка Лалић: *Орнаменти*
10. Сузана Миљковић: *Разговор с њошћивањем*
11. Јелена Малиновић: *Вога и грује шечносћи*
12. Марина Праизовић: *Народна прича Каг сам дио сћар човек*
13. Љиљана Спасић: *Дељење збира и разлике бројем*
14. Звонимирка Јовичић: *Зависносћ разлике од њромене умањивоца*
15. Наташа Ненин: *Пројрам за њисање MS Word*

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

1. Слађана Петровић: *Основно и њренесено значење речи*
2. Весна Лазаревић: *Подела живој светћа, ујознавање са диолоћијом у 4. разреду*
3. Иван Шарчевић: *Раг – свесна човекова акћивносћ*
4. Гордана Бубало: *Рене Гијо, Бела Грива*
5. Виолета Марјановић: *Луис Керол, Алиса у земљи чуда*
6. Гордана Вучинић: *Придеви*
7. Слађана Целић: *Национални њаркови Србије*
8. Весна Ђорђевић: *Певамо и свирамо, обнављање традива уз шехнику б шешира*
9. Миланка Лалић: *Заменице*
10. Даница Коцевска и Славојка Милошевић: *Каг њорасћем, дићу научник*
11. Снежана Милошевић: *Уйрављање роботом, уйрављање знањем...*
12. Љиљана Арсенијевић и Предраг Аритоновић: *Найравићу, њоклонићу*
13. Лидија Виденовић: *Основи здравој живљења*
14. Снежана Влајковац: *Писање бројева*
14. Снежана Пјевчевић: *Храбра мајка*

КОМБИНОВАНА ОДЕЉЕЊА

1. Биљана Андрић: *Множење бројем 8*
Друј друју
2. Александра Филиповић
и Звонимирка Јовичић: *Каракћерисћичне живоћинње у окружењу*
Човек као део живе њприроде и њеова улоћа у
очувању њприродне равнойеже
Живоћине заједнице и мећусодни ућицаји
у живоћиној заједници
Раг, њроизводња, њоћрошња и одрживи развој
3. Јелена Бабић, Јелена Марјановић: *Бајке и басне*
4. Милена Крстић: *Тексћуални задаци са множењем и дељењем*
Просће и сложене реченице

EDUKA-PORTAL

ПРВИ РАЗРЕД

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

Ива Љубисављевић Кајгановић

Живот у шуми (Свет око нас)

ОШ „Вук Караџић”, Ниш

Aktivnosti.ppt
Презентација
активности

РАЗРЕД: I

ПРЕДМЕТ: Свет око нас

НАСТАВНА ТЕМА: Жива и нежива природа

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА: Живот у шуми

ТИП ЧАСА: обрада

НАСТАВНЕ МЕТОДЕ: дијалогска, монолошка, демонстративна метода, учење путем открића, аналитичко-синтетичка, метода разговора, аудитивна, вербална, метода закључивања

ОБЛИЦИ РАДА: фронтални, индивидуални, групни рад

НАСТАВНА СРЕДСТВА: слика шуме, пројектор, презентација (*Microsoft Office PowerPoint*), сличице животиња, слова...

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: разговарају о шумским животињама и биљкама у нашем окружењу; на основу слика повезују; на основу аудио-снимка препознају; закључују на основу датих садржаја; повезују делове у целину; одговарају на постављена питања кроз игрицу; примењују стечена знања; имитирају ходом и звуком.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: припрема одговарајуће текстове, слике, звуке; подстиче ученике на дискусију; помаже у формулисању одговора; помаже у изради групних радова и у њиховој презентацији; даје јасна упутства за рад на часу; подстиче и мотивише ученике на константну активност и заинтересованост; покреће активности током којих су главни актери ученици; подстиче ученике у самоодлучивању; подстиче ученике на слободно, креативно изражавање.

РЕЗУЛТАТИ ЧАСА – ИСХОДИ

Ученици ће: разликовати и именовати шумске животиње и биљке из окружења; проверити усвојено знање; надоградити своје знање и закључивати; развијати сарадњу у групи; показати већу заинтересованост и константну активност; развијати креативност и машту.

КОРЕЛАЦИЈА: Ликовна култура, Грађанско васпитање, Физичко васпитање, Српски језик

ЦИЉЕВИ ЧАСА И ЗАДАЦИ ЧАСА: уочавање, препознавање, разликовање и именовање шумских животиња и биљака из окружења; провера усвојености знања; оспособљавање ученика да на основу датих садржаја надограде своје знање и да закључују; подстицање на слободно изражавање, мишљење и самосталност у одлучивању; развијање групне сарадње; мотивисање ученика на заинтересованост и константну активност; развијање креативности и маште.

Мотивација и новине у настави

Данашњи ученици посебну важност придају компјутерским игрицама, које имају више негативних него позитивних утицаја. Ученици улазе у виртуелни свет игара, искључују се из реалног живота, постају агресивни, асоцијални.

Инспирисана овим проблемом желела сам да предупредим развијање негативних утицаја на ученике. Желела сам да им покажем да часови такође могу бити веома занимљиви, да се и на њима можемо на неки начин играти, а уједно и савладавати градиво. На интересантан начин, уз дигитализацију, слике, звуке, покрете, игру, заинтересовала сам ученике за учење. Њихова жеља да се стално укључују у ток часа била је константна.

ПРВА АКТИВНОСТ

На претходним часовима српског језика ученици су израђивали научена слова која ће користити током прве активности. Испред сваког ученика налазе се слова Ш, У, М, А, која су измешана. Задатак ученика био је да саставе реч од добијених слова. Врло брзо дошли смо до решења ШУМА.

ДРУГА АКТИВНОСТ

Након истицања циља часа, уследио је разговор. Ученици су објашњавали шта је то шума, које животиње и биљке можемо видети у шуми, да ли су некада били у шуми, ако јесу, шта су учили...

Слајд презентације представља слику шуме са животињама које живе у њој. Следи препознавање животиња од стране ученика, а након њиховог одговора појављује се и назив животиње што ће уједно бити и провера њиховог знања.

Ученици наводе још неке животиње које живе у шуми: дивља свиња, корњача, сова, соко, змија...

ТРЕЋА АКТИВНОСТ

Трећу активност прате слајдови са појединачним животињама које живе у шуми. Ученици сами говоре чиме се хране те животиње, где живе, описују њихово станиште... Саму проверу добићемо путем слајда.

ДА ЛИ ПРЕПОЗНАЈЕШ ЖИВОТИЊЕ СА СЛИКЕ?

БЕВЕРИЦА

Она живи поред вода, лешњачека и сусекне.

Живу у великим дрвима

ЧЕТВРТА АКТИВНОСТ

Како смо већ рекли да се шумске животиње хране и биљкама, поменућемо неке од њих. На следећем слајду налазе се слике биљног света шуме. Разговарамо о њима, али и о неким којих нема на овом слајду.

ПЕТА АКТИВНОСТ

Ученике делим у четири групе. Свака група добија слику шуме и сличице различитих животиња, дивљих и домаћих, као и неких биљака. Њихов задатак је да на папир залепе слике одговарајућих животиња и биљака које у шуми можемо наћи.

ШЕСТА АКТИВНОСТ

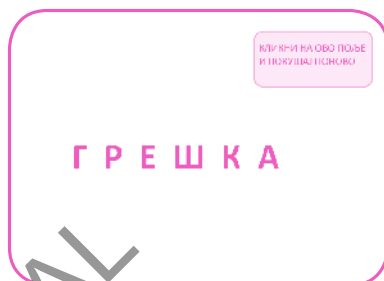
Проверавамо знање ученика уз помоћ игре скривалица.

Игра је осмишљена тако да ученици кликну на означено поље које их води до питања. Свако питање има три понуђена одговора од којих је само један тачан.

Кликом на поље поред тачног одговора линк их води на слај са скривалицом на којој је једно поље мање. Уколико погреше, линк их води на слајд са грешком и враћа их на претходно питање.

Игра се завршава отварањем последњег поља и тачним одговором на питање које крије то поље. Следи слајд који похваљује ученика праћен звуком (аплаузом).

СЕДМА АКТИВНОСТ

Час завршавамо пантомимом. Ученици су добили задатак да покретима и звуком опонашају одређену шумску животињу. Остали ученици погађају о којој животињи је реч.

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на ЦД-у.

Дани у седмици (Свет око нас)

ОШ „Боривоје Ж. Милојевић”, Крупањ

Објекат	мултимедијална учионица
Наставна област	Кретање у простору и времену
Тип часа	обрада
Циљеви часа	Разликује дане у недељи и уме да их наброји. Разликује и користи изразе јуче, данас, сутра....
Задаци часа Образовни задаци Функционални задаци Васпитни задаци	– научити имена дана у седмици; – научити значење речи дан и редослед дана у седмици; – разумети односе: јуче, данас, сутра; – развијати усвајање и богаћење активног речника; – развијати пристојан однос према другима; – развијати културне навике; – развијати осећај сналажења у времену.
Облици рада	индивидуални, фронтални, групни
Наставне методе	дијалoшка, монолошка, метода писаних радова, демонстративна, игровне активности
Наставна средства и потребан материјал	текст песме, презентација, наставни листић, картони са називима делова дана и дана у седмици, плакат, трака времена, ЦД
Корелација	Српски језик – вежбе усменог и писменог изражавања и богаћење речника; Физичко васпитање – игра, Математика – редни бројеви, оријентација у времену; Музичка култура, Ликовна култура – илустрација
Активности ученика/ученица	– погађају име које може имати последњи син; – одговарају на питања; – самостално раде задатке у Радној свесци; – учествују у играма.
Активности наставника	поставља питања; помаже ученицима да дођу до исправног одговора; подсатиче разговор; организује игровне активности.
Очекивани исходи	сналазити се у времену: знати и именовати дане у недељи; оријентисати се у току дана и недеље; знати односе (јуче, данас, сутра); самостално исказивати идеје, знања и искуства и размењивати их са другима.
Образовни стандарди	1ПД.1.4.4

ТОК ЧАСА

🕒 Уводни део часа – до 10 минута

Понављање садржаја о деловима дана. Шта чини дан? (обданица, ноћ) Шта је обданица, а шта ноћ? Настављамо даљи разговор о деловима дана. У кутији су картончићи с исписаним деловима дана (по 7 црвених, плавих и жутих). Од ученика захтевати да извуку папириће из кутије, да се групишу према боји коју су извукли и да прочитају назив дела дана који су извукли. Ученици праве врсту од добијених делова дана: јутро, преподне, подне, послеподне, вече, поноћ и ноћ. Делим једну врсту на два дела и питам ученике по чему су слични јутро, преподне, подне и послеподне, а по чему вече, поноћ и ноћ.

Ученици закључују да прва група припада делу дана када има сунчеве светлости, обданица, а друга група припада делу дана када је ноћ, односно када нема сунчеве светлости.

Анализирамо слајдове у презентацији и на основу њих ученицима постављам питања која се односе на занимања људи у току дана и ноћи.

Скренути ученицима пажњу на начин међусобног поздрављања људи ујутру, послеподне, увече и када пођемо на спавање.

Мотивација ученика за рад. Читање песме „Дан” Бранислава Милићевића.

ДАН

Још мрак није пао с крова
стиже дан са девет слова
зна га сваки радник, сељак
он се зове ПОНЕДЕЉАК.
За њим жури, пружа корак,
већ га стиже дан УТОРАК.
Погађајте, није греда –
за уторком иде СРЕДА.
Немој неко да ми омане
и да не зна ове дане!
Каже Цртко, звани Цртак
четврти је дан ЧЕТВРТАК.
Неком тетка, неком тетак,
стиже дан звани ПЕТАК.
На шестом се месту мота
иза петка дан СУБОТА.
Седми дан је дан весеља,
дан за одмор зван НЕДЕЉА!
Немој неко да ми омане
и да не зна ове дане!

Најава наставне јединице:

Данас ћемо се упознати са данима у седмици.

🕒 Главни део часа – око 25 минута

Уводимо појам седмице и подстичемо децу да објасне зашто се тако зове. Упутити ученике на чињеницу да су дани груписани у седмице да би се људи лакше сналазили у времену. Сваком дану дали су назив и одредили му место у низу. Именују дане у недељи. Упознати ученике са појмом викенд и са данима који га чине. Од ученика захтевати да сами донесу закључак којим даном почиње, а којим се завршава седмица и шта се догађа када се заврши једна седмица.

Правимо разлику између радних и нерадних дана. За које дане кажемо да су викенд?

Певање песме „Седмица” (ученицима је песма позната из вртића):

КАД ЈЕ КОЈИ ДАН?

– Који дан је био пре данашњег дана?

Уводимо појам *јуче* и *прекјуче*.

– Који дан ће бити после данашњег дана?

Уводимо појам *суџра*, *прекосуџра*.

Објаснити ученицима да се дан који је сада зове ДАНАС, дан који је прошао је ЈУЧЕ, а дан који ће тек доћи је СУТРА. ПРЕКОСУТРА значи за два дана, а ПРЕКЈУЧЕ пре два дана.

Рад у групама (задачи на три нивоа сложености):

1. група

На траку подељену на седам делова ученици имају задатак да распореде папире са називима дана на одговарајућа места.

2. група

На траку подељену на пет делова распоредите папире са називима дана. (данас, јуче, сутра, прекосутра, прекјуче)

3. група: Реши задатак

Марија и Јована воле да читају. Јована у библиотеку иде сваки други дан, а Марија сваки трећи. У понедељак су биле обе у библиотеци. Којих дана је Јована била у библиотеци, а којих Марија? Када ће се поново срести у библиотеци?

Извештавање група.

🕒 Завршни део часа – око 10 минута

Самосталан рад ученика на наставном листићу. Провера урађених задатака. У наставку часа ученици играју игру „Ко пре”. Ученике делим у три групе. Све три групе добијају картончиће са називима дана у недељи. Три ученика из сваке групе излазе да формирају три колоне. Учитељ даје свакоме од њих картончић са називом једног дана. (Ученици који су на челу колоне добијају различите дане, на пример први ученик добија картончић на коме је написано субота, осталих шест ученика формирају колону иза првог али са картончићем наредног дана; тако и остале колоне.) Ко пре заврши, али са тачним редоследом дана у недељи, он је победник.

Домаћи задатак: Направити папирну траку и на њу исписати дане у седмици. (На наредном часу са ученицима радим месеце тако да ће намтраке које они направепослужити за увођење појма месеца.)

НАСТАВНИ ЛИСТИЋ

1. У означена поља упиши називе дана у недељи.

ПОНЕДЕЉАК

СУБОТА

2. На траци су означени дани у седмици. Обој називе дана на следећи начин:
ЦРВЕНО – данашњи дан
ПЛАВО – јучерашњи дан
ЗЕЛЕНО – сутрашњи дан

ПОНЕДЕЉАК	УТОРАК	СРЕДА	ЧЕТВРТАК	ПЕТАК	СУБОТА	НЕДЕЉА
-----------	--------	-------	----------	-------	--------	--------

3. Допуни реченице:

Први радни дан је _____ .

Четврти дан у седмици је _____ .

Викенд чине _____ .

Ако је данас субота, јуче је био _____ .

Ако је данас уторак, сутра ће бити _____ .

Ако ће сутра бити недеља, данас је _____ .

Наведи којим данима се иде у школу: _____ .

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на ЦД-у.

Основне и изведене боје, Ми смо део ДУГЕ (Ликовна култура)

ОШ „Стефан Немања”, Ниш

Тип часа	обрада
Циљеви и задаци	Усвајање појмова основне и изведене боје . Именовање основних и изведених боја. Подстицање запажања, мишљења, анализирања, закључивања. Повезивање садржаја приче са правима и одговорностима детета. Примена стечених знања о правима и одговорностима детета. Подстицање креативности.
Исходи	Ученици су усвојили појмове основне и изведене боје и знају да их именују. Запажају, анализирају и изводе закључке. Примењују стечена знања из области ликовне културе. Повезују садржај приче са правима и одговорностима детета. Примењују стечена знања о правима и одговорностима детета. Креативни су у размишљању и раду.
Наставне методе	дијалогска, монолошка, демонстративна, текстуална, метода практичног рада
Облици рада	фронтални, индивидуални, групни
Наставна средства	Основне и изведене боје (Прилог бр. 1); текст приче „Дуга” (Радмила Жежељ Ралић, <i>Маша и Раша, ијраречи</i> , читанка за I разред основне школе, Klett, стр. 76) (Прилог бр. 2); текст приче „Како је и зашто настала дуга” (Прилог бр. 3); листови блока бр. 2 (30 комада); фломастери, дрвене боје (30 паковања); лепак (2 тубе); селотејп (1 комад); шема за евалуацију (Прилог бр. 4)
Корелација	Српски језик, Свет око нас
Активности ученика	– Слушање и анализа прича. – Повезивање садржаја са правима и одговорностима детета. – Практичан рад. – Презентација и дискусија. – Евалуација.
Активности учитеља	– Организација и реализација часа. – Вођење кроз процес анализе, повезивање садржаја са правима и одговорностима детета, закључивање, евалуација.

Поступак рада

Уводне активности (10 минута)

- Читање и анализа приче „Како је настала дуга” (Прилог бр. 3).
(Које се боје помињу у причи? Око чега су се свађале? Шта је свака од њих говорила? Зашто? Објасни.
- На кога вас, својим понашањем, подсећају боје из приче? Зашто? Објасните. Шта сте из ове приче научили?
- Која права детета можете препознати у овој причи? Које одговорности из њих проистичу?)
- Које се боје помињу у причи?
- Мешањем којих боја настаје зелена? Наранџаста? Љубичаста?
- Боје чијим се мешањем добијају друге боје зову се **основне** боје. Основне боје су плава, црвена и жута.
- Боје које се добијају мешањем основних су **изведене** боје. Изведене боје су: наранџаста (црвена и жута), зелена (плава и жута) и љубичаста (плава и црвена); Прилог бр. 1).
- Како настаје дуга? (Читање приче „Дуга”, Прилог бр. 2)
- Најава циља часа: Данас ћемо правити дугу.

Централне активности (30 минута)

- Објашњење поступка и начина рада. (Ученици на листу папира блока бр. 2 цртају по три отиска својих шака. Нацртане отиске боје бојама дуге. Обојене отиске исецају маказама. По завршетку ових активности, сви отисци се спајају тако да дају једну дугу.)
- Цртање, бојење и исецање отисака шака.
- Разговор у току рада: Да се подсетимо кога представљају боје из приче која говори о томе како је настала дуга. Која права детета препознајете у овој причи? На основу чега то закључујете? Објасните. Које одговорности проистичу из ових права? Објасните. Зашто је важно поштовати права сваког детета/појединца? Зашто је важно бити одговоран према себи? Према другима?
- Формирање дуге од исечених отисака.
- Разговор: Зашто смо сви ми део једне исте дуге? Објасните. Шта та дуга представља? Објасните.

Завршне активности (5 минута)

Евалуација

- Ученици фломастерима уписују знак по избору у једну од шака.
- Образлажу свој избор.

Прилози

Прилог 1: Основне и изведене боје

Основне боје

ЦРВЕНА

ЖУТА

ПЛАВА

ЦРВЕНА	ЖУТА	ПЛАВА	ЖУТА	ЦРВЕНА	ПЛАВА
НАРАНЦАСТА		ЗЕЛЕНА		ЉУБИЧАСТА	

Прилог 2: Текст приче „Дуга”**Дуга**

Неки пут после кише на небу се појави дуга.

Она настаје када сунчева светлост обасја кишне капи.

Кишне капи разлажу сунчеву светлост у разне боје: црвену, наранџасту, жуту, зелену, плаву, тамноплаву и љубичасту.

Прилог 3: Како је и зашто настала дуга

(прича преузета са интернета <http://opusteno.rs/poucne-price-f152/poucna-prica-kako-je-i-zasto-nastala-duga-t30516.html>)

Pre mnogo vremena boje su učestvovalе u strašnoj prepirci. Svaka se boja proglašavala apsolutno najboljom, najvažnijom, najpotrebnijom, najdražom...

ZELENA tako reče: „Јасно, ја сам најбитнија. Ја сам симбол живота и наде. Изабрана сам од траве, од дрвећа, без мене би и животинјеугиниле, погледајте око себе према пространствима шума и livada, видећете да ме има највише...”

PLAVA је прекине и каже: „Ti misliš samo na zemlju, a ne uzimaš u obzir nebo i more. Voda је извор живота и долази нам из небеских oblaka sve do morskih dubina. Plavetnilo neba daje nam prostor, mir i vedrinu. Bez мене vi ostale boje ne biste bile ništa...”

ŽUTA tada dobaci: „Vi ste sve tako ozbiljne boje. Ја donosim osmeh, veselje i toplinu свету. Sunce је жуто, месец је жуто, звезде су жуто. Kada procvetaju suncokreti, као да се цели свет смеје. Знајте да без мене не би било радости...”

Tada se probije i **NARANDŽASTA**:
„Ja sam boja zdravlja i snage. Možda sam malo oskudna, nema me tako puno i baš sam zato dragocena jer služim potrebama ljudskog života. Nosim u sebi najvažnije vitamine, ako samo pomislite na šargarepicu ili na narandže. Nisam prisutna sve vreme, ali kada ispunim nebo u zoru i u suton, moja je lepota toliko jasna da niko više i ne pomisli ni na jednu od vas...”

Malo podalje **CRVENA** poviče: „Kraljica sam među vama. Ja sam boja krvi, a krv je život. Boja sam opasnosti i hrabrosti. Spremna sam boriti se, ja palim vatru u krvi i bez mene bi zemlja bila pusta kao i mesec. Ja sam boja strasti, ljubavi, crvene su ruže i makovi...”

Podigne se **GRIMIZ** u svoj svojoj veličini, bio je visok i govorio je zvonkim glasom: „Ja sam boja vladajućih i moći. Kraljevi i vođe uvek su mene birali jer ja sam simbol vlasti i mudrosti. Ljudi ne pitaju kada sam ja u blizini... samo slušaju i služe.”

Na kraju **INDIGO** vrlo mirno, ali jasno progovori: „Pomislite samo na mene, ja sam boja tišine i vi me teško primećujete, ali bez mene svi biste bili površni. Ja predstavljam misao i beskonačne dubine.”

Odjednom munja zapara nebom i začuje se zaglušujući zvuk. Grom i silovit pljusak prestrašili su ih do te mere da su se boje stisle jedna uz drugu kako bi se zaštitile.

Začule su boje tada **KIŠU** kako im se obraća: „Vi glupe boje, svađate se međusobno sa željom da dominirate nad drugima... zar ne znate da je svaka od vas stvorena za određeni zadatak, jedinstven i različit od drugih? Držite se za ruke i dođite sa mnom.”

KIŠA nastavi:
„Odsad, kad god bude padala kiša, svaka od vas će se protegnuti nebom i stvoriti veličanstveni luk boja koji će vas podsetiti da morate živeti zajedno i u miru.”

<p>Прилози</p>	<p><i>DUGA</i> je znak nade i mira za bolje sutra. I tako, kada god jedna lepa kiša umije lice sveta, a duga se pojavi na nebeskom svodu, setimo se da cenimo i poštujemo jedni druge.</p> <p>Прилог 4: Шема за евалуацију</p> <p>Прилог 5: Елементи права детета у наставној јединици</p> <p>Елементи права детета у наставној јединици:</p> <ul style="list-style-type: none"> – недискриминација (сви смо подједнако важни, вредни, без обзира на међусобне разлике); – партиципација (свако има право на своје мишљење и на његово изражавање, али и одговорност да при томе никога не повреди); – идентитет (свако има право да буде то што јесте, такав какав јесте, али и одговорност да поштује туђи идентитет); – слобода удруживања (сви смо подједнако вредни као појединци, а удружени можемо постићи много лепих, вредних и корисних ствари – циљева).
----------------	---

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на ЦД-у.

Речи супротног значења (Српски језик)

Школа за основно образовање одраслих, Сомбор

ПРИПРЕМА ЗА БЛОК НАСТАВУ

Тема(е) из програма предмета	Усмено изражавање и разумевање прочитаног
Тема блока	Речи супротног значења – обрада новог градива
Циљ блока (Представља одговор на питања: 1. шта ће полазници да уче, за шта ће бити оспособљени, 2. функционализација: зашто је то потребно и корисно полазницима ФООО, чему им то служи.)	Циљ часа-блока: Развијање и богаћење речника новим речима и појмовима речи које имају супротно значење. Развијање логичког мишљења, развијање културе усменог изражавања. Стварање здравог такмичарског духа и међусобне сарадње, подстицање самосталности. Функционални циљ Омогућава се подстицање јасноће у изражавању, у представљању и изражавању себе, односно унапређивање свакодневне комуникације.
Трајање блока	2 часа – 60 минута
ИСХОДИ	
Општи исходи (Означити оне исходе који се у највећој мери остварују у реализацији овог блока.)	<ul style="list-style-type: none"> • језичка писменост, • математичка писменост и основе научне писмености, • решавање проблема, • социјалне интеракције и сарадња са другима, • дигитална писменост.
Предметни исходи (Наведите одабране предметне исходе из програма предмета које остварујете у највећој мери кроз реализацију овог блока.)	Полазник уме да чита и пише ћирилично и латинично писмо (штампаним словима). Језички израз прилагођава комуникативној ситуацији. Уме да започне разговор, да учествује у њему и да га оконча, да пажљиво слуша саговорнике. Издваја основне информације и главне чињенице из говорног извора.

<p>Стандарди</p> <p>(Попуњавање овог сегмента се планира након објављивања Правилника о стандардима постигнућа у основном образовању одраслих.)</p>	<p>ОСНОВНИ НИВО</p> <p>1.СЈ.0.1.1. Говори јасно и течно поштујући књижевно-језичку норму.</p> <p>1.СЈ.1.2.1. Чита текстове штампане ћирилицом и латиницом.</p> <p>1.СЈ.1.2.2. Разуме дословно значење текста.</p> <p>1.СЈ.1.3.1. Пише штампаним словима ћирилице и латинице дајући предност ћирилици.</p> <p>1.СЈ.1.4.2. Познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (нпр. у кући, школи, на послу).</p> <p>НАПРЕДНИ НИВО</p> <p>1.СЈ.2.2.1. Изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста.</p> <p>1.СЈ.2.2.5. Препознаје фигуративно значење у тексту.</p> <p>1.СЈ.2.3.2. Користи лексички фонд ширег обима (речи и изразе).</p>
<p>Кључни појмови за тему блока</p>	<p>Значење речи. Супротности исказане речима.</p>
<p>Главни делови блока са временским одређењима – секвенце</p> <p>(Кораци у имплементацији блока нпр. – уводни разговор, предавање, дискусија, рад у групама, излагање резултата рада група, дискусија о резултатима рада група, рад на задацима, интеграција и сл.)</p>	<p>Активност 1: уводни део: 7–10 минута (уводни разговор и игрица – увод у предмет; пословице)</p> <p>Активност 2: главни део: 10–12 минута (рад у две групе, спајање наслова)</p> <p>Активност 3: главни део: 10 минута (рад у пару – тражење антонимског пара, решавање задатка у пару)</p> <p>Активност 4: главни део: 3–5 минута (анализирање радова)</p> <p>Активност 5: главни део: 3–5 минута (одмор полазника – цртање у пару)</p> <p>Активност 5: главни део: 10–12 минута (индивидуални рад на наставним листићима – диференцирани задаци)</p> <p>Активност 6: завршни део: 5 минута (анализа и провера тачности урађених задатака)</p> <p>Активност 7: завршни део: 3 минута (вредновање часа лепљењем „смајлића”)</p>
<p>Главне активности на настави</p>	
<p>Припремне активности наставника</p>	<p>– Мотивациона игрица – Из стаклене чиније – припрема цедуљице са задацима.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Пословице – исписане на флип-чарт папиру. - Припремљен материјал (припрема папирића – пазл за спајање речи за наслов) - Припрема папирне домине са речима супротног значења за извлачење пара за рад у пару. - Припрема задатке за рад у пару . - Презентација задатака рада у пару. - Наставни листић за индивидуални рад – задаци су на три нивоа тежине. - Анализа и процена успешности урађеног. - Нацрта „смајлиће” за вредновање часа од стране полазника.
<p>Активности полазника</p> <p>(Шта све полазници раде на часу – по секвенцама, материјали које при томе користе.)</p>	<p>Активност 1: 7–10 минута (мојивациона ијрица)</p> <p>Полазницима дајем стаклену чинију са цедуљицама на којима су исписани задаци како би се увели у наставни предмет – српски језик.</p> <p>Сваки полазник извлачи по једну цедуљу. Када су цедуљице извучене, добровољно одговарају на задатке. Задаци су занимљиви и разноврсни (Прилог 1).</p> <p>Након увођења у предмет, лепим флип-чарт папир на таблу. На папиру су исписане пословице: „Учини ДОБРО, не кај се, учини ЗЛО, надај се.”</p> <p>„Боље у КОЛИБИПЕВАТИ, него у ДВОРУПЛАКАТИ.” (Прилог 2)</p> <p>Тумачим са полазницима пословице и истакнуте речи.</p> <p>Активност 2: 10 минута</p> <p>Делим полазнике на две групе пребројавањем – парни и непарни бројеви (корелација са наставним предметом математика).</p> <p>Задатак на нивоу групе јесте да од добијених папирића исечених за спајање на којима су речи нађу антонимски пар и тако парове споје и залепе на флип-чарт папир да би добили реч која представља реч из наслова за текући час (Прилог 3).</p> <p>Унутар групе полазници треба да се договоре ко ће од њих да лепи папириће са спојеним паровима у реч. Речи које треба да групе добију јесу: СУПРОТНОГ и ЗНАЧЕЊА.</p> <p>Наводим полазнике на то да спајају слова и од њих саставе потребну реч. Када обе групе заврше задатак, спајамо речи и састављамо наслов. Победник је група која прва заврши и тачно уради задатак. Сви полазници из победничке групе добијају плусић.</p>

Реч РЕЧИ исписујем на припремљен папир и додајем речи које су групе саставиле.

Истицање циља часа:

РЕЧИ СУПРОТНОГ ЗНАЧЕЊА (наслов)

Полазници записују у свеске наслов и пословице.

Активност 3: 10–12 минућа

Рад у пару: „Речи у шетњи траже пар”

Полазници извлаче цедуље на којима су речи које имају свој антонимски пар такође исписан на цедуљама. Полазници у шетњи без разговора треба да нађу себи пар, односно реч супротног значења од речи коју они имају (Прилог 4).

Парови седају на места тако у пару. Сваки пар добија коверат са речима, речи су исписане неке ћирилицом неке латиницом. Уводим полазнике у задатак – објашњавам им да сваки пар треба да узме по један папир који сам припремила и на њега да лепе папире на којима су речи, а поред тих речи треба да упишу реч супротног значења и то писмом супротним од писма којим је реч на папиру исписана (пун – prazan) (Прилог 5).

Време за рад у пару је пет минута; победник је пар који напише највише тачних антонимских парова и тај пар добија плусић. (Одбројавање времена подешено је на мобилном телефону и напомињем када су остала три, па два минута и један минут, што ово такмичење чини још узбудљивијим.)

Активност 4: 3–5 минућа

Анализа урађених радова, проглашење победничког пара и лепљење радова на пано у учионици.

Активност 5: 3–5 минућа

Допуштање полазницима да се одморе. Након рада у пару, полазници остају да седе тако до свог пара и сваки пар добија један папир и једну оловку; забрањено је причање током задатка. Обе особе држе оловку и заједно треба да нацртају кућу, дрво и пса, и да додају потпис свом заједничком раду.

Радови се лепе на зид у учионици уз пано о супротном значењу речи.

	<p>Активност 5: 10 минућа</p> <p>Индивидуални рад на наставним листићима – задаци на три нивоа тежине (Прилог 6)</p> <p>Активност 6: 5 минућа</p> <p>Анализа урађених задатака. Похвале свима за залагање на часу, најуспешнијима честитам. Наставни листићи остају код наставника у портфолију полазника.</p> <p>Активност 7: 5 минућа</p> <p>Лепим папир са „смајлићима” на таблу, полазницима објашњавам да треба да залепе налепницу коју сам им поделила супротно од оног колико су били задовољни оним што су научили на данашњем часу. Налепнице које ћу им поделити су насмејани и тужни „смајлић”.</p>
<p>Завршне активности наставника – процена остварености циљева блока и исхода програма (Како се и чиме процењује степен остварености.)</p>	<p>Наставни листић са задацима на три нивоа тежине.</p>
<p>Активности за самоевалуацију</p>	<p>Полазници на основу активности такмичења у пару и индивидуалног рада након којег се врши анализа могу да увиде колико су разумели и усвојили циљ блока.</p>
<p>Литература за полазнике</p>	<p>Избор материјала за полазнике из Водича. Материјал за полазнике. Материјал на ЦД-у.</p>
<p>Самоевалуација – процена часа</p>	

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на ЦД-у.

Музичке звечке од рециклираног материјала (Ликовна култура)

ОШ „Никодије Стојановић Татко”, Прокупље

ПОДАЦИ О ЧАСУ БР. 31

Наставна тема	Правимо од старог ново
Наставна јединица	Отпадни материјали „музичке звечке”
Тип часа	вежбање
Циљ часа	<ul style="list-style-type: none"> • Усвојити знања о врстама отпадних материјала који се налазе свуда око нас и које је човек после коришћења одбацио. • Схватити појам рециклаже отпадних материјала. • Научити ученике начину и могућностима спајања различитих материјала и рециклирању отпадних материјала. • Подстицање ученика да неки отпадни предмет измене са циљем да буде лепши, односно да га рециклирају. • Оспособљавање ученика за коришћење различитих ликовних материјала и медија (рециклирање пластичних чаша). • Оспособљавање ученика да опажају и именују отпадне предмете из свог окружења. • Подстицање оригиналности и маштовитости у процесу ликовног обликовања и стварања новог предмета од старог.
Образовни задаци	<ul style="list-style-type: none"> • Усвојити знања о врстама отпадних материјала који се налазе свуда око нас и које је човек после коришћења одбацио. • Схватити појам рециклаже отпадних материјала. • Научити ученике начину и могућностима спајања различитих материјала и рециклирању отпадних материјала.
Функционални задаци	<ul style="list-style-type: none"> • Подстицање ученика да неки отпадни предмет измене са циљем да буде лепши, односно да га рециклирају. • Оспособљавање ученика за коришћење различитих ликовних материјала и медија (рециклирање пластичних чаша). • Оспособљавање ученика да опажају и именују отпадне предмете из свог окружења.

Васпитни задаци	<ul style="list-style-type: none"> • Неговање радозналости за ликовно стварање, упорност и истрајност у припремама за решавање сложенијих задатака. • Развој смисла за уочавање лепог. • Подстицање оригиналности и маштовитости у процесу ликовног обликовања и стварања новог предмета од старог.
Кључни појмови	отпадни материјал: кутије, флаше, лименке, делови машина и апарата, амбалажа и други
Образовни исходи	<ul style="list-style-type: none"> • Ученик је усвојио знања о отпадним материјалима који се налазе свуда око нас и које је човек после коришћења одбацио. • Уме да користи различите врсте отпадних материјала за обликовање (кутије, флаше, лименке, делови машина и апарата, амбалажа и други).
Облици рада	фронтални, групни, рад у пару, индивидуални
Наставне методе	дијалoшка, илустративно-демонстративна, метода практичних радова, хеуристичка
Наставна средства	пластичне чаше од јогурта, семенке, колаж-папир, лепак, маказе
Место извођења наставе	учионица
Корелација	Свет око нас (материјали), Српски језик (правилно изражавање, описивање, говорна вежба), Музичка култура (дечја песма „Ал’ је леп овај свет” Ј. Ј. Змаја)
Литература и додатни материјал за наставнике	<ul style="list-style-type: none"> • Др Сања Филиповић, <i>Свеј у мојим рукама</i>, Ликовна култура за први разред основне школе, Издавачка кућа <i>Klett</i>, Београд, 2011. • Др Сања Филиповић, <i>Приручник за учитеље уз радни уџбеник „Свеј у мојим рукама”</i>, Ликовна култура за први разред основне школе, Издавачка кућа <i>Klett</i>, Београд, 2010, стр. 29–30. • Мр Гордана Илић, <i>Чаробни свеј музике</i>, Музичка култура за први разред основне школе, <i>Klett</i>, Београд, 2011, стр. 10.
Литература и додатни материјал за ученике	<ul style="list-style-type: none"> • Др Сања Филиповић, <i>Свеј у мојим рукама</i>, Ликовна култура за први разред основне школе, Издавачка кућа <i>Klett</i>, Београд, 2011, стр. 45–46.
Напомене	

ТОК ЧАСА

<p>Уводни део часа</p>	<p>Певање дечје песме „Ал’ је леп овај свет” уз музику са компакт-диска који је у комплету са уџбеником за први разред <i>Чаробни свей музике</i> (читају текст песме са слајда и певају).</p> <p>Учитељ води мотивациони разговор у коме жели да ученици схвате проблем загађења животне средине и начина да се природа сачува и заштити, као и њени становници.</p> <p>Такође, кроз разговор доћи до појма рециклаже.</p> <ul style="list-style-type: none"> • О чему се говори у овој песми? • Да ли волите да боравите у природи? • Где је лепше шетати – у граду или на ливади? • Зашто? • Шта се дешава у граду са ваздухом и биљкама? • Шта још загађује животну средину? • Шта треба да радимо да бисмо очували природу од загађења? • Шта треба да радимо са отпадом? • Шта све спада у отпад? • Да ли отпадни материјал можемо некако искористити? <p>Када од отпадног материјала правимо неки нови предмет, тај процес зовемо <i>рециклажа</i>.</p> <p>Најава наставне јединице: Данас ћемо искористити отпадне материјале и правићемо музичке звечке.</p>
<p>Главни део часа</p>	<p>Помоћу презентације упознајемо појам рециклаже отпадних материјала, учимо шта се све може рециклирати, зашто је важна рециклажа, шта можемо да урадимо и шта ћемо данас да искористимо од отпадних материјала.</p> <p>Учитељ пише тему на табли: Музичке звечке. Говори ученицима да ће правити музичке звечке од пластичних чаша, флашица, кутијица које ће напунити семенкама. Након тога ће колаж-папиром украсити своје звечке.</p> <p>Ученици прелазе на самостално ликовно преобликовање пластичних чаша у музичке звечке, које ће украшавати папиром, користећи маказе и лепак за папир.</p> <p>Учитељ обилази ученике, прати њихов рад, подстиче их, саветује и мотивише, уколико је потребно. Ученицима који греше указује на пропусте, те подстиче на самостално исправљање грешака.</p>
<p>Завршни део часа</p>	<p>Анализа, дискусија и естетско процењивање радова према степену оствареног ликовног проблема и естетских квалитета.</p> <p>Певање песме „Ал’ је леп овај свет” и свирање звечкама које су направили на часу, прво фронтално, па групно и у пару.</p>

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на ЦД-у.

Опет креће пролеће (интегративна настава)

ОШ „Никола Тесла”, Кљајићево

ТЕМАТСКИ ДАН: ДОЧЕКАЈМО ПРОЛЕЋЕ			
Наставна јединица	СРПСКИ ЈЕЗИК: „Опет креће пролеће” – Воја Царић – обрада МАТЕМАТИКА: Бројеви друге десетице – утврђивање СВЕТ ОКО НАС: Пролеће – утврђивање ЧУВАРИ ПРИРОДЕ: Заједничко дрво – практична активност у школском дворишу		
Тип часа	комбиновани: обрада, утврђивање, стваралаштво, практичан рад	Облик рада:	ГОР, ИОР, ФОР
Циљ	<ul style="list-style-type: none"> • Обрада нових и утврђивање већ постојећих знања о пролећу као годишњем добу кроз хоризонтално и вертикално повезивање градива из различитих предмета при чему се сваком предмету посвећује једнака пажња. 		
Образовни задаци	<ul style="list-style-type: none"> • Повезивање претходних знања и искустава са новим садржајима. • Разумевање уметничког текста о пролећу; препознавање и издвајање песничких слика. • Проширивање знања о бројевима у оквиру друге десетице, парним и непарним бројевима, претходницима и следбеницима... 		
Функционални задаци	<ul style="list-style-type: none"> • Оспособљавање ученика за примену стечених знања. • Навикавање на групни рад. 		
Васпитни задаци	<ul style="list-style-type: none"> • Подстицање сарадње и оптимизма и неговање прецизног и јасног писаног и усменог изражавања. 		
Наставна средства	Текст – Читанка, картон, лепак, колаж-папир, бојице по избору, наставни листићи са задацима за групе, компјутер, апликација пликерс, радови ученика	Наставне методе	текстуална, метода писаних радова, метода практичних радова, илустративна, кооперативна, радионичарска, разговор, усмено излагање
Корелација	Музичка култура		

Временска артикулација	135 минута Уводни део 45 минута, главни део 45 минута, завршни део 45 минута
Литература	
Стандарди	Српски језик 1СЈ.1.2.2, 1СЈ.2.2.2. Математика 1 МА.1.1.1, 1 МА.2.1.1. Свет око нас 1ПД.1.1.2.
ТОК ЧАСА	
Уводна активност	<p>Емоционална припрема деце: слушање песме „У моди је пролеће“; изводи Миња Субота и Хор „Колибри“ https://www.youtube.com/watch?v=4sJt7MnORJg</p> <p>Шта се деси када зими дође крај? Шта је то поново у моди? Сунце греје, све се смеје, каже се у песми. Зато ћемо и ми данас да учимо нову песму о пролећу.</p> <p>Обрада песме „ОПЕТ КРЕЋЕ ПРОЛЕЋЕ” – Воја Царић</p> <p><i>Интерактивно читање песме; сређивање њених уписана о песми; крајак разговор о песми.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пролеће у песми стиже у песников крај – тако каже песма. Како? Зашто се каже ОПЕТ СТИЖЕ...? 2. С каквом то песмом долази пролеће? Чија се то песма чује? 3. Које су птице весници пролећа? 4. Шта песник каже за воду у песми? Каква је она? 5. Какав се то змај помиње у песми? Одакле тај змај? 6. Шта раде деца у пролеће? 7. У песми се каже: ТОПЛИ ДАНИ СУНЧАНИ ИЗМЕНИЛИ СВЕТ. Како? 8. За које се цвеће каже да су весници пролећа? 9. Како разумете стих: ЛОПТИН САД ЈЕ РЕД? <p>Истицање циља тематског дана – Објашњавање начина рада. – Подела деце у групе и подела задужења.</p>
Главна активност	<p>Рад деце по групама уз надзор и евентуалну помоћ у виду додатних инструкција. Праћење рада ученика и подстицање на сарадњу. Док деца раде, са компјутера се чује Вивалдијево „Пролеће”. https://www.youtube.com/watch?v=4sJt7MnORJg</p>

	<p>Презентовање радова по групама. Након презентовања рада свих група, приступиће се провери. Провера стечених знања уз помоћ апликације ПЛИКЕРС и она ће обухватити питања која се односе на презентовање рада ученика.</p>
Завршна активност	<p>Практичан рад: заједничко дрво. У школском дворишту садимо дрво. (Наше школско двориште је веома велико и имамо простора за ову активност. Домар школе је пре тога већ припремио место и ископао рупу. Деца саде дрво и заливају га.) Утисци деце о наставним активностима тематског дана.</p>
Запажање на часу	

Прилог 1.

ГРУПА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК

1. Напиши речи које те подсећају на пролеће, а почињу следећим словом:

Л		П	
Ц		Љ	
В		С	
Д		Т	
М		К	

2. Следећи текст препиши писаним словима ћирилице:

Пчелица зујка, ветрић лахори, поток у гори гласно жубори. Лоза се вије, у роси мије, птичице поје песмице своје. Све се понавља, пролеће се јавља.

---

3. Следеће речи спој у реченице. Обрати пажњу на то да правилно напишеш велико слово тамо где је потребно.

АНА ВЕНЧИЋ ПРАВИ ЦВЕЋА ОД.

ЛЕТИ ЦВЕТА ЛЕПТИРИЋ СА ЦВЕТ НА.

---

4. Линијама спој парове:

Пчелица

цвета

Цвеће

сија

Лептир

зуји

Сунце

лети

5. Реши ребус:

_____

Прилог 2.

ГРУПА ЗА МАТЕМАТИКУ

1. Отишле пчелице на ливаду да скупљају мед. На њиховим кантицама су били бројеви.

- а) од **најмањег до највећег** 12, 16, 11, 18, 20, 14. _____
б) од **највећег до најмањег** 16, 14, 17, 19, 20, 13. _____

2. **Заокружи** све бројеве **мање од 17:**

18, 20, 16, 19, 17, 15, 11.

Заокружи све бројеве **веће од 12:**

13, 11, 19, 12, 18, 20, 19.

3. Напиши претходник и следбеник

.   ..... 11 .... 14 .... 17 .....
                 ..... 18 .... 19 .... 16 .....

4. На ливади је било 10 лептира. Полетела су још 4. Колико је укупно било лептира на ливади?

Рачун: _____
Одговор: _____

5. Који број има:

1Д 6Ј _____   3Ј 1Д _____   6Ј 1Д _____
1Д 9Ј _____   1Д 8Ј _____   1Д 5Ј _____

6. Упореди бројеве: <, =, >.

16		12
1Д 1Ј		11
20		19
17		18

Прилог 3.

ГРУПА ЗА СВЕТ ОКО НАС

1. Које су биљке весници пролећа?

---

2. Наведи птице веснике пролећа:

---

3. Какве су временске прилике у пролеће?

---

4. Шта се дешава са биљкама и животињама у пролеће?

Биљке: _____

Животиње: _____

---

5. Које послове људи обављају у пролеће?

---

6. Који су пролећни месеци?

<https://plickers.com/library?folder=58a45046eda98f0400e42254>

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на ЦД-у.

Прољеће (интегративна настава)

ОШ „Свети Сава”, Добој, Република Српска

ИНОВАТИВНИ МОДЕЛ НАСТАВНОГ РАДА	систем учења НТЦ, индивидуализована настава
РАЗРЕД	I ₂
ВРИЈЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	Од 10.45 до 11.50. Временско трајање наставних активности је 65 минута, с обзиром на чињеницу да се ради о Огледном наставном дану у првом разреду.
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ	Садржаји за подршку интелектуалног развоја. ➤ Оријентација у времену – Прољеће. ➤ Математички садржаји – Природни бројеви до 10 и 0 Почетно читање и писање – Писање ријечи и реченица Ликовна култура – Обликовање материјала; прољећно дрво Слушамо, пјевамо – „Висибаба”
ВРСТА НАСТАВЕ	Рад по центрима – тематски дан.
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	метода наставног разговора, метода усменог излагања, метода рада на тексту, метода писаних радова, метода илустрације и демонстрације, метода практичног тјелесног вјежбања
ОБЛИЦИ РАДА	фронтални, индивидуални
НАСТАВНА СРЕДСТВА И ПОМАГАЛА	пројектор, лаптоп, пројекторско платно, садржај презентације, садржај загонетне приче, слике, наставни листићи, креп-папир, салвете у боји, кукурузне кокице, стабло дрвета од хамер-папира, свеске, оловке, љепило
ИНОВАЦИЈА У РЕАЛИЗАЦИЈИ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ	I Технике учења НТЦ у настави кроз три фазе: ➤ комплексне моторичке активности попут динамичке акомодације ока, ротације, равнотеже и кретања; ➤ мисаоне класификације и асоцијације; ➤ развијање дивергентног и конвергентног мишљења.

	<p>Прожимањем ових фаза кроз наставу доприносимо сензомоторичком и когнитивном развоју дјецe.</p> <p>II Кроз систем учења НТЦ до индивидуализације.</p> <p>III Презентација у електронској форми.</p> <p>IV Асоцијације у настави</p> <p>V Самостална израда мапе ума од стране ученика.</p> <p>VI Рад по центрима.</p> <p>VII Брзо усвајање градива, дуже задржавање у дугорочној меморији, разумијевање усвојеног.</p>
ПРЕДМЕТНО ПОДРУЧЈЕ	<ul style="list-style-type: none"> ❖ МОЈА ОКОЛИНА ❖ ГОВОР, ИЗРАЖАВАЊЕ, СТВАРАЊЕ ❖ ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ, РИТМИКА, МУЗИКА
ЦИЉ НАСТАВНОГ ДАНА	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Развијање интересовања за промјене у природи. ◆ Стицање знања о вијесницима прољећа. ◆ Развијање конвергентног и дивергентног мишљења код ученика. ◆ Развијање индивидуалних способности сваког ученика. ◆ Развијање графомоторичких способности. ◆ Разумијевање појмова глас, слово, ријеч, реченица. ◆ Оспособљавање за запажање и илустровање забиљешки. ◆ Оспособљавање за доживљај пјесме. ◆ Развијање осјећаја за равнотежу. ◆ Подстицање позитивне атмосфере и ведрога духа.
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ УЧЕЊА	<p>Ученици ће моћи да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ наведу и илуструју вијеснике прољећа; ◆ запажају промјене у природи; ◆ рјешавају задатке са сабирањем и одузимањем; ◆ израде прољећно дрво; ◆ разликују глас, слово, ријеч и реченицу; ◆ самостално, у складу са индивидуалним могућностима, смишљају и пишу краће реченице; ◆ пјевају пјесму, плешу и глуме.
НАЧИНИ ПРОВЈЕРЕ ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА УЧЕЊА	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Усмени одговор. ◆ Самостално извјештавање о раду у центру. ◆ Исписивање реченица. ◆ Анализа ликовних радова. ◆ Анализа мапе ума. ◆ Увидом у урађене задатке са наставних листића.
ПРИЛОЗИ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Наставни листићи. ◆ Садржај загонетне приче. ◆ Презентација. ◆ Опис игре „Школица”.

Вријеме (од 10.45 до 13.45)	ТОК НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ
10.45–10.55 10.55–11.05 11.05–11.25 11.25–11.30 11.30–11.50 11.50–12.10 12.10–12.40 12.40–13.00 13.00–13.20 13.20–13.40 13.40–13.45	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Припремне активности (неколико дана прије). ➤ Уводне активности: игра „Скривање предмета” у комбинацији са пјесмом „Висибаба”. ➤ Вијести дана. ➤ Вријеме у кругу. ➤ Подјела у центре. ➤ Рад у центрима: <ul style="list-style-type: none"> први центар, друга ротација центра, ужина, трећа ротација центра, четврта ротација центра. ➤ Завршне активности. ➤ Спремање и одлазак.
Дан прије реализације часа	<p>ПРИПРЕМНЕ АКТИВНОСТИ</p> <p>Неколико дана прије реализације овог наставног дана, израдили смо стабло прољећног дрвета од отиска шаке (прстију). На хамер-папиру исцртали смо отисак шаке, исјекли и добили огољело стабло дрвета.</p> <p>Као и у свакодневном раду, и овај пут центри су припремљени прије доласка ученика. У сваком центру се налазе наставна средства која ће послужити у реализацији активности.</p>
10.45–10.55	<p>УВОДНЕ АКТИВНОСТИ</p> <p>Игра „Скривање предмета” уз пјевање пјесме „Висибаба”</p> <p>Један ученик жмири док остали скривају предмет на мјесто које заједно изаберу. Када су скрили предмет, налазач креће у потрагу. Тишим и гласним пјевањем пјесме „Висибаба”, наводе ученика гдје је предмет скривен. Када пронађе предмет, мијења улогу са учеником којег изабере. Предмет који скривамо је папирни цвијет, висибабa.</p> <p>Кроз игру, ученике постепено уводим у данашњу тему.</p>
10.55–11.05	<p>ВИЈЕСТИ ДАНА</p> <p>Ученик који је претходни дан био „Дијете дана” на табели „Вијести дана” поставља картице у одређене рубрике. Када изабере „Слово дана”, одлази у полукруг и од њега почињемо кратку игру „На слово, на слово”. Сваки ученик каже по једну ријеч са датим словом, слово на почетку, на крају или у средини.</p> <p>Кроз „Вијести дана” ученици овладају појмовима глас, слово, ријеч, реченица, као и оријентацијом у времену.</p> <p>Када смо завршили, слиједи вријеме у кругу.</p>

11.05–11.25	<p>ВРИЈЕМЕ У КРУГУ</p> <p>Кроз загонетну причу, уводим ученике у данашњу тему – прољеће (Прилог 1). Најавом циља часа, започињемо разговор о прољећу и о садржају презентације повезујући са предзнањима ученика. Кроз апликације, сусрећемо се са првим вијесницима прољећа (цвијеће, воће и поврће, рад људи, радост дјецe). Кроз разговор наводим ученике да сами доносе закључке. Нпр. у каквој су вези висибабa и прољеће. Кад се заврши презентација, слиједи игра „Школица” (Прилог 2). Кроз игру ћемо поновити усвојене садржаје о прољећу. Ученике који ће учествовати у игри бирам бројалицом „Један, два три, игру заиграј ти”.</p> <p>Доприносимо да ученици развијају конвергентно и дивергентно мишљење који су у овој ситуацији директно повезани. Развијамо способност запажања и закључивања, мисаоне класификације и асоцијације, динамичке акомодације ока, ротације, равнотеже и кретања.</p>
11.25–11.30	<p>ПОДЈЕЛА У ЦЕНТРЕ</p> <p>Прије подјеле ученика у центре, дајем упутства за рад. Упутства се односе на рад у свим центрима, истовремено.</p> <p>У центре се дијелимо тако што одаберемо воће центара, по принципу ученици који нису досад били воће (од њих неколико, помоћу бројалице одаберемо четири воће). Сваки вођа бира чланове за свој центар и додјељује им картице у бојама. Ученици одлазе у центре.</p>
11.30–11.50	<p>1. Природно-истраживачки</p> <p>Мапа ума на тему „Прољеће”. На наставном листићу налази се ријеч ПРОЉЕЋЕ. Ученици цртају асоцијације на дату тему (Прилог 3).</p> <p>2. Арт</p> <p>Већ припремљено стабло дио је тродимензионалне скулптуре коју ученици завршавају тако што лијепе кукурзне кокице које представљају пупољке, те од салвета у боји (зелена) праве куглице које представљају листове. На овај начин представљају прољећно дрво.</p> <p>3. Математички</p> <p>Сличице прољећних вијесника послужиће нам у рачунању. Наиме, умјесто бројева, ученици ће сабирати и одузмати разноврсне апликације. Сваки број је означен неком од апликација (Прилог 4).</p>

	<p>4. Центар за opismeњavaње</p> <p>Наставни листић сам залијепила у свеске. На листићу се налазе слике које ученици треба да именују, да напишу називе, те да дате ријечи употријебе у реченици. Индивидуално смишљају реченице и записују (Прилог 5).</p> <p>НАПОМЕНА: Прије прве ротације центра, вођа сваког центра извјештава шта су радили у датим центрима. Такво извјештавање примјењујемо прије ротације свих центара.</p>
11.50–12.10 12.10–12.40 12.40–13.00 13.00–13.20	<p>Друга ротација центра</p> <p>Ужина</p> <p>Трећа ротација центра</p> <p>Четврта ротација центра</p>
13.20–13.40	<p>Завршне активности</p> <p>Ученици формирају круг, један ученик је у кругу. Сви пјевају пјесму „Висибаба”, а тај ученик у кругу глуми висабабу како се смије на меканој травици, главицу је спустила јер се вјетра боји. Када заврше, ученик који је глумио мијења улогу са једним из круга.</p>
13.40–13.45	Спремање и одлазак

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на ЦД-у.

Глас и штампано слово Аа, обрада (Српски језик)

ОШ „13.октобар”, Ђуприја

Циљеви часа ❖ Образовни ❖ Васпитни ❖ Функционални	<ul style="list-style-type: none"> • правилна артикулација гласа А; одредити положај гласа и слова Аа у речима; научити графичку структуру великог и малог штампаног слова Аа; • развијање уредности и тачности у писању; • самостално писање и читање штампаног слова Аа.
Наставне методе	монолошка (објашњавање), дијалошка, текст метода, илустративно-демонстративна метода, метода писаних радова, логичка (аналитичко-синтетичка)
Облици рад	фронтални, индивидуални
Наставна средства	наставни лист, илустрација, презентација <i>PowerPoint</i>
Уводни део	<p>→ Ученици наводе речи које почињу словом Аа, учитељица показује на слајду које је она речи издвојила а да почињу на слово Аа.</p> <p>→ Данас ћемо радити глас и штампано слово Аа.</p>
Главни део	<p>→ На основу слајдова са ученицима разговарам о положају слова а у речима.</p> <p>→ Дате су следеће речи: алат, ауто, авион.</p> <p>→ Где се налази слово а у наведеним речима?</p> <p>→ У овим речима слово а се налази на почетку речи.</p> <p>→ Дате су следеће речи: даске, лонац, тигар.</p> <p>→ Где се налази слово а у овим речима?</p> <p>→ У овим речима слово а се налази у средини речи.</p> <p>→ Дате су следеће речи: игла, гуска, птица.</p> <p>→ Где се налази слово а у овим речима?</p> <p>→ У овим речима слово а се налази на крају речи.</p>

→ А је прво слово у нашој азбуци.
→ У речи **Александар** употребљено је велико слово А, а у речи **аутобус** мало слово а.

→ Учитељ исписује слово на табли и коментарише његову графичку структуру.

А а

→ Ученици најпре у ваздуху исписују слово Аа, а затим и у својим свескама.

Завршни део

→ У завршном делу часа планирано је вежбање које ће се радити на три нивоа тежине у зависности од предзнања ученика.

ОСНОВНИ НИВО

1. Ученици пишу два реда слова **Аа**.
2. Црвеним фломастером треба да подебљају слово **Аа** у следећим речима:

арена, балон, чамац, грана, крава, палма,
ласта, пчела, авион.

3. У следећем тексту треба да заокруже слово **Аа**:

А н а

Ана је рано устала. Устао је и тата. Спаковали су торбе. Ставили су их у ауто. Аутом су стигли на аеродром. Ана је на аеродрому ушла у авион и одлетела у Америку.

4. Допиши слово **Аа** испод слика:

__нтен__

__л__т

__нђео

__кумул__тор

__н__н__с

СРЕДЊИ НИВО

1. Спој слику и одговарајућу реч:

	ауто	
	авион	
	ананас	
	алат	
	аутобус	
	анђео	

2. Напиши шта видиш на слици:

		
-----		-----
		
-----	-----	

НАПРЕДНИ НИВО

1. Препиши следеће речи:

асфалт, аеродром, антена, песма, Весна, лабуд, врата.

2. Препиши следеће реченице:

- Ана има алат.
- Александар лети авионом.
- Ана има ауто.

3. Прочитај дати текст:

А н а

Ана је рано устала. Устао је и тата. Спаковали су торбе. Ставили су их у ауто. Аутом су стигли на аеродром. Ана је на аеродрому ушла у авион и одлетела у Америку.

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на ЦД-у.

Буди кустос (Ликовна култура)

Београд

Наставни предмет: Тематски дан (Ликовна култура, Српски језик, Свет око нас).

Наставна тема: Одређени предмет као подстицај за рад.

Наставне јединице: Вежба „Буди кустос – организуј изложбу”
Пројекат се реализује као тематски дан, два часа Ликовне културе, час Света око нас и час Српског језика, у другом полугодишту.

Тип часа: утврђивање, вежба.

Облици рада: фронтални, индивидуални, групни, комбиновани, рад у паровима.

Наставне методе: вербална, демонстративна, метода ликовних радова, метода практичних радова, разговор, ликовни сценарио, драмски сценарио.

Ликовни медиј: цртање, сликање, вајање.

Ликовно техничка средства: фломастери, дрвене бојице, оловка, глина, пластелин, папир, налепнице, штипаљке, лепљива трака.

Корелација са другим предметима:

Свет око нас (занимања људи, установе културе – музеји и галерије), Српски језик (писање, употреба великог и малог слова, називи објеката).

Циљеви часа: Упознавање ученика са установама културе у свом месту – галеријама, музејима; упознавање ученика са занимањем кустос; утврђивање нивоа развијености постојећих језичких појмова и формирање нових појмова у ученичком речнику; правилна употреба великог слова током писања текста; оспособљавање ученика за стварање креативних и занимљивих радова; подстицање ученика да сопственим опажањима дођу до сазнања, оспособљавање ученика да се успешно служе средствима и техникама ликовног изражавања; развијање маштовитости и креативности, комбинаторике и моторичких способности у ликовном изражавању; стицање вештина да се успешно служе средствима и техникама ликовног изражавања, развијање вештине писменог изражавања, развијање практичних вештина.

Задачи: Утврђивање нивоа предзнања ученика о занимању кустос; проширивање знања о установама културе (шта су, чиме се баве, шта се у њима дешава, зашто је њихово постојање битно за људе и друштво), прављење изложбе радова; тематско груписање радова, развијање способности за критички осврта и вредновање.

Наставна средства: рачунар, пројектор, мултимедијална презентација, блок, оловке, фломастери, дрвене бојице, налепнице, картице, глина, пластелин, лепљива трака, спајалице, штипаљке, табла или зид као место где ће се поставити уметничко дело.

Исходи: По завршеним активностима ученици су ближе упознати са установама културе – музејима, галеријама; имају представу о пословима које обавља кустос; ученици могу да групишу радове чија је тема или техника слична, ученици имају развијеније вербалне способности, јасније могу да изразе своје импресије и утиске о уметничким делима.

Ученик после тематског дана:

- памти претходно научени садржај (дефинише, именује, обележава, препознаје);
- разуме садржај (тумачи, прилагођава, категорише, образлаже);
- примењује – користи научено (формира, комбинује, комуницира, истражује, организује, реализује);
- анализира (селекује, одваја, повезује, испитује, консултује, поставља питања);
- вреднује (закључује, критикује, процењује, одлучује);
- креира (креира нови садржај, модификује, унапређује).

ТОК ЧАСОВА

Настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја, положаја облика у природи; да развија памћење и повезивање опажених информација, што представља основу визуелног мишљења; да ствара услове да ученици на часовима приликом реализације садржаја користе технике и средства ликовно-визуелног изражавања; да развија потенцијале у области ликовне и визуелне уметности ученика и да му помаже у самосталном изражавању, као и да развија интересовање за посећивање изложби у галеријама или музејима; да развија сензибилитет за лепо писање.

Свет око нас ученике упознаје са друштвеним установама и институцијама културе, упознаје их са различитим занимањима људи, са њиховом улогом у развоју сваког друштва и појединца, истиче значај културе како за појединца тако и за државу уопште. Настава српског језика доприноси основној писмености ученика, развија лепо писмено и усмено изражавање код ученика, правилну употребу граматичких правила, доприноси лепом писању.

Први час

На првом часу учитељ разговара са ученицима о музејима и галеријама као установама културе и о томе чему те установе служе и шта се у њима дешава. Упознаје их са занимањима људи који у галеријама и музејима раде. Наводи им пример кустоса. Наглашава да је то особа која ради у галерији или музеју и која је задужена за стварање уметничке колекције, за писање о уметности (припрему текстова и каталога изложбе) и за постављање уметничког дела у простору галерије или музеја.

Мисија кустоса је да подучава и образује децу и одрасле о уметности.

Један од важних послова које кустос ради јесте организовање изложбе. Кустоси бирају које ће се слике, цртежи, скулптуре или отисци наћи у поставци изложбе и они одлучују о томе где ће се поставити сваки комад. Кустос је особа која је такође задужена за креирање позивнице за отварање изложбе.

На почетку часа, након обављеног разговора са ученицима у вези са занимањем кустоса, учитељ их дели у четири групе. Затим, заједно са ученицима (на њихов предлог), бира ученика који ће представљати кустоса и ученика који ће бити помоћник кустоса (тако за сваку од четири групе). Даје им усмена упутства о њиховој функцији током предстојећег пројекта.

Кустоси и њихови помоћници затим одређују и задају тему изложбе. Тема изложбе може бити између осталог и предмет из ближе околине.

Учитељ ученицима преко рачунара и пројектора пушта ПП презентацију.

Учитељ треба да води разговор са ученицима како би сваки ученик пре почетка рада добио инспирацију и дошао до своје идеје, а на основу понуђеног ликовног садржаја. Учитељ може и непосредно наводити сваког ученика на тему, како у складу са тренутним расположењем ученика, тако и на основу тога како учитељ разуме и види особине ученика. Ученици полако почињу са стварањем радова предвиђених за изложбу. Приликом разговора учитеља и ученика, учитељ наводи ученике на правилно изражавање.

Други час

Ученици током другог часа настављају да цртају или вајају на задату тему користећи технике и средства по сопственом избору (блокови, фломастери, дрвене бојице, темпере, оловка, глина, пластелин...). Учитељ разговара са ученицима током часа о њиховом раду, о теми, и одговара на њихова евентуална питања.

Трећи час

Трећи час је предвиђен за прикупљање радова ученика уметника. Тај посао обављају кустоси и њихови помоћници. Током прикупљања радова учитељ разговара са сваким учеником о његовом раду, о теми, о техници. Заједно са учитељем и осталим ученицима кустоси са својим помоћницима постављају све приспеле радове на клупе и онда их сви заједно разгледају. Разговарају међусобно о приспелим радовима и групишу тематски сличне радове.

Кустоси затим ауторима деле картице. Објашњавају им да поред свог рада оставе картицу на којој ће исписати своје име (име аутора), назив рада, тему и технику рада. Учитељ објашњава ученицима да се техника односи на цртање или вајање, као и на средства која су том приликом коришћена (оловка, фломастер, бојице, глина...). Приликом писања картица, учитељ истиче значај правилног писања и коришћења великог слова, као и значај лепог писања.

Кустоси одређују место где ће бити постављена изложба. Заједно са својим помоћницима ређају радове групишући их по нечему сличном (тема, техника).

Затим, уз претходну сугестију учитеља, на једном папиру пишу име изложбе, као и датум одржавања изложбе. Учитељ и сви ученици заједно праве изложбу на зиду или на клупама користећи лепљиву траку, канап, штипаљке, спајалице...

Кустоси осталој деци дају папире за позивнице. На свакој позивници ученици пишу место одржавања изложбе и датум трајања изложбе, као и саму тему изложбе. Ученици позивнице треба да поделе својим друговима из других одељења и разреда, као и учитељима и учитељицама тих одељења.

Четврти час

Четврти час је предвиђен за изложбу. На самом отварању изложбе кустоси/ ученици и њихови помоћници пред ученицима и учитељима гостима говоре о називу изложбе, о приспелим радовима, о њиховом избору, о сличностима и разликама међу радовима, о карактеристикама сваког рада, о методама и техникама. Радови остају изложени и неколико дана после отварања изложбе. Ученици позивају и родитеље да после часова погледају изложбу и њихове радове.

Ако у месту у коме живе постоји нека уметничка галерија, и ако има организационих могућности, учитељ заједно са ученицима организује посету некој уметничкој галерији.

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на ЦД-у.

Бројеви до 10 (Математика)

ОШ „Младост”, Врњци

ШКОЛСКА ГОДИНА: 2016/17.	ДАТУМ РЕАЛИЗАЦИЈЕ: 28. 12. 2016.	РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ: I ₁
------------------------------------	--	--

НАСТАВНА ТЕМА	Природни бројеви до 100
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Бројеви до 10
ТИП ЧАСА	вежбе
ОБРАЗОВНИ ЦИЉ	Вежбањем утврдити стечена знања о бројевима до 10; основни бројеви, упоређивање бројева, први претходник и следбеник, решавање једноставних математичких израза, текстуални задаци.
ВАСПИТНИ ЦИЉ	Развијати логичко и математичко мишљење и закључивање, неговати тачност и уредност у раду, навикавати ученике на тимски рад.
ФУНКЦИОНАЛНИ ЦИЉ	Примена стеченог знања у даљем раду и у свакодневним животним ситуацијама.
ОБЛИЦИ РАДА	фронтални, индивидуални, групни
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	дијалогска, демонстративна
НАСТАВНА СРЕДСТВА	хамер са задацима, перлице, штапаљке, чаше, цевчице за сок, шеме, картице са бројевима, компјутер, магнети
КОРЕЛАЦИЈА	Српски језик Ликовна култура Свет око нас Физичко васпитање
СТАНДАРДИ:	1МА 1.1.2; 1МА 1.1.1; 1МА 1.1.4.

ТОК ЧАСА

⌚ УВОДНИ ДЕО ЧАСА

Обновити претходно стечена знања о бројевима прве десетице кроз постављање следећих питања и задатака:

- Које смо бројеве досад учили?
- Наброј цифре.

- Који број је у групи научених бројева највећи, а који најмањи?
- Рецитујемо и драматизујемо песмицу о бројевима (Прилог бр. 1).
Истаћи циљ часа.

🕒 ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА

Ученике поделити у четири групе тако што ће извучити картице са бројевима на којима се налазе бројеви од 1 до 4; сви који извуку исте бројеве припадају једној групи и седе за једним столом.

Главни део часа ће бити реализован кроз три активности.

Прва активност

Свака група добија различите задатке за увежбавање читања основних бројева до 10, бројања и пребројавања.

1. група: ученици ће добити 10 модела диносауруса изрезаних од хамера са задатком да диносаурусима на леђа закаче задати број штипаљки.
2. група: на модел рачунаљке која има 10 штапића нанизати задати број перлица.
3. група: у 10 чаша помоћу цевчица за сок (удувавањем) убацити задати број перлица.
4. група: на 10 пертли нанизати задати број перлица.

Када ученици заврше са задатим нивозима, добиће задатак да добијене нивозове на клупи сложе од најмањег до највећег.

Повратна информација и анализа урађеног.

Друга активност

Ученици остају у истим групама са задатком да реше просте математичке изразе на следећи начин:

1. група: на хамеру су цветови са бројевима од 1 до 10, а ученици ће добити лептириће од папира који носе просте математичке изразе до цветића на коме је решење за сваки задати израз;

2. група: на хамеру су исцртане гараже са бројевима од 1 до 10, ученици ће добити аутиће од папира на којима су исписани прости математички изрази; сваки аутић се паркира у гаражу са бројем који је решење задатог израза;

3. група: спаја рибице и акваријуме;

4. група: спаја зечеве и шаргарепе.

Повратна информација и анализа урађеног.

Трећа активност

На презентацији је скривалица са пазлама. Свака група бира пазлу коју, да би отворила, мора да реши текстуални задатак. Радимо у групама изабране задатке без преписивања текста, повратна информација на табли. Ученици после четири тачно урађена задатка могу да погађају која слика се крије иза пазли; ако не погоде, настављамо са радом на задацима све док не наслуте шта је на задатој скривалици.

🕒 ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА

Игра „Трка бројева“ – две групе ученика стану у једнакобројне паралелне колоне, сваки ученик представља један број. Учитељ стоји испред колона и задаје број од 1 до 10 кроз задатке (Прилог бр 2), а пар ученика именованих тим бројем трчи до њега и у кутијама које се налазе испред учитеља тражи што више картица са задатим бројем и носи их својој екипи. Циљ је да се освоји што више картончића. Ученици морају пажљиво да слушају задатке да би одгонетнули о ком се броју ради и да би имали више времена да траже картице.

Пребројавање картица и одређивање победника.

Евалуација часа од стране ученика: ученици на таблу лепе магнете са оценама од 1 до 5, у зависности од тога колико су им се допале активности на часу.

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на ЦД-у.

Сабирање и одузимање (Математика)

ОШ „Горачићи”, Горачићи

Тип часа: вежбање

Циљ часа

- **Образовни:** Утврђивање стеченог знања о сабирању и одузимању бројева до 100 кроз игру „Томбола”.
- **Васпийни:** Развијање позитивног односа према раду; самосталност и поступност у раду; развијање интересовања за математику; подстицање интересовања деце за игру и развој такмичарског духа.
- **Функционални:** Развијање способности уочавања, запажања и расуђивања; развој логичког мишљења и закључивања код ученика (анализе, синтезе и закључивања по аналогији); оспособљавање ученика за практичну примену усвојених знања приликом решавања математичких задатака; развијање и неговање прецизног изражавања и употребе математичке терминологије.

Наставне методе: дијалогска, монолошка, текст метода, метода писаних радова, илустративна.

Облици рада: фронтални, индивидуални, групни рад.

Наставна средства: наставни листићи, коверте, куглице, шаблон за игру, пиони, коцкице.

Корелација: Српски језик (азбука); Свет око нас (број дана у седмици); Ликовна култура (боје и облици).

Образовни стандарди: 1МА.1.1.2, 1МА.1.1.4, 1МА.2.1.3, 1МА.3.1.2.

🕒 Уводни део часа

Час започињем разговором са ученицима:

– Ми смо научили целу азбуку, хајде неко од вас да наведе сва слова редом.

– Колико слова има азбука?

– Из математике смо на једном од претходних часова учили редне бројеве. На табли су дати редни бројеви одређених слова. Наш задатак је да дешифрирамо шта овде пише тако што ћемо испод сваког броја написати одговарајуће слово:

21. 1. 2. 10. 20. 1. 17. 7. 10. 18. 5. 24. 9. 10. 15. 1. 17. 7.
С А Б И Р А Њ Е И О Д У З И М А Њ Е

– Како се зову бројеви код сабирања?

– Како се зове резултат сабирања?

– Како се зову бројеви код одузимања?

– А резултат одузимања?

– Досад сте научили да сабирате и одузimate, а данас ћемо још мало увежбавати задатке у којима су заступљене ове две рачунске операције. Записивање наслова у свеске – *Сабирање и одузимање*.

⊕ Главни део часа

Обавештавам ученике да ћемо решавати занимљиве задатке, а и уједно играти игру „Томбола”. Говорим им да ће свако од њих добити листић (Прилог бр. 6) на коме ће бити комбинација могућих бројева. Само на једном листићу су бројеви који чине добитну комбинацију. Циљ игре је да решавањем задатака извучимо могуће бројеве. Решење сваког примера даје један извучен број који одговара оном на добитном листићу. Победник је онај ученик који заокружи све бројеве на листићу. Награда је прилика да победник на одмору после часа подели ученицима бомбоне. Објашњавам да ће сваки ученик добити коверат са задацима, на листићима различитих боја и облика, и да ћемо их решавати један по један. У кутији се налазе листићи за томболу. Док делим коверте, сваки ученик из кутије извлачи свој листић са различитом комбинацијом бројева за томболу.

Отварам коверат, узимам први задатак (Прилог бр. 1), показујем боју и облик (жути правоугаоник) и тражим да ученици нађу листић исте боје и облика. Када спреме листић, читамо задатак, дајем упутство за рад. Ученик који први тачно реши задатак решење записује и на табли. Решење првог примера у задатку јесте **39**. Наш први извучени број јесте **39**. Упућујем ученике да потраже да ли на својим листићима имају тај број и, ако га имају, да га заокруже. Прелазимо на решење другог примера. Поступак понављамо са решењем сваког примера. Решења 1. задатка су извучени бројеви: 39, 55 и 45.

Прелазимо на решавање другог задатка (Прилог бр. 2). Ученике упућујем да из коверте изваде зелени листић облика квадрата. Читамо задатак и упућујем на рад. Решења примера су бројеви **68** и **38**. Ученици траже на својим листићима бројеве и, уколико их пронађу, заокруже их.

Прелазимо на решавање 3. задатка (Прилог бр. 3). Ученике упућујем да у коверти пронађу и изваде плави листић облика круга. Решење задатка је број **36**. Ученици траже на својим листићима дати број.

Ученике упућујем да из коверте изваде љубичасти листић облика троугла. Читамо задатак (Прилог бр. 4) и упућујем ученике како да реше дати задатак. Ученик који први тачно реши задатак, решење записује и на табли. Решење задатка је број **25**.

Остао је још само један број да се извуче и до њега долазимо решавањем петог задатка (Прилог бр. 5). Упућујем ученике да из коверте изваде наранџасти листић у облику ваљка. Читамо задатак и упућујем ученике да добро размисле и поступно реше овај задатак.

- Шта нам је познато у задатку?
- Шта нам је непознато?

Ученик који први тачно реши задатак тачно решење записује на табли. Извукли смо последњи број, а то је **83**.

Питамо ученике да ли неко од њих има победнички листић, листић на коме се налазе сви заокружени извучени бројеви. Честитам победнику и предајем му награду (бомбоне које ће касније поделити свим ученицима).

Питамо ученике да ли им се свидела игра и показујем да се математиком можемо и играти док рачунамо. Тако смо поновили рачунање – сабирање и одузимање до 100.

Сада извлачимо број за замену. На столу су три куглице са занимљивим стихованим задацима. Ученици излазе и извлаче куглицу. Читају задатак након чега неко казује тачно решење. Уколико се решење задатка налази у цветићу, у следећем такмичењу ученици добијају два „бинго” листића тако да ће имати већу шансу да добију награду.

- ❖ Једна је ластавица градила гнездо, и друге две, и још њих три. Колико су гнезда саградиле, то реците ви!
- ❖ Једна кап кише на длану ми дише. И још седам капи несташлуке ствара по мом кишобрану, најновијем стану. Колико са собом носим капљи кише, док шетам, а падају све више?
- ❖ Одшетао један медо, сувише далеко, чак до потока, па и преко. Тамо је почео цвеће брати: два плава, три црвена, два жута. Кад га је пронашла мајка у тами, погодите колико је цветова поклонио мами?

Завршни део часа

Игра „Не љути се, човече” (Прилог бр. 7). Ученике делим у групе по четворо (може и мање, у зависности од броја ученика). Сви ученици по једном бацају коцкицу. Игру започиње онај ученик који је добио највећи број. Када играч стане на поље са задатком, он мора да га реши. Уколико одговори тачно, игру наставља следећи играч. Уколико погрешно, враћа се уназад једно поље, покушава да реши задатак на том пољу, и опет, уколико не реши задатак, враћа се уназад итд. Победник је ученик који први попуни сва поља у кућици.

НАПОМЕНА

Прилози се налазе на ЦД-у.

(Учење путем игре)

Тип часа: обрада

Трајање: 45 + минута

Циљеви часа:

- продубљивање и проширивање знања о бројевима прве десетице;
- усвајање и коришћење термина САБИРАЊЕ, САБИРЦИ, ЗБИР;
- развијање способности запажања, мишљења, расуђивања, закључивања и говора;
- активирање и богаћење ученичког речника;
- јачање личности кроз стицање самопоуздања;
- стварање и одржавање ведре атмосфере на часу.

Наставне методе: метода подстицајне речи, дијалoшка, илустрaтивно-демонстрaтивна, метода писаних радова, метода игре.

Облици наставног рада: фронтални, индивидуални, рад у пару.

Наставна средства/дидактички материјал:

апликације (бројеви, математички знаци, текст), пано, летвица за качење апликација, заставице, обручи, фломастери, наставни листићи, графофолија.

Корелација: Српски језик, Свет око нас, Ликовна култура, у оквиру самог предмета, са животом.

ТОК ЧАСА

(редослед и опис активности)

🕒 Уводни део часа

Понављање онога што је досад учено о бројевима – кроз игру.

(У оквиру домаћег задатка требало је да се ученици подсети обрађеног градива о бројевима.)

– Децо, које смо бројеве досад учили?

(Ученици одговарају да смо учили бројеве од 0 до 10.)

– Сада ће неки од вас извући картице и стати испред паноа.

(Ученици извлаче картице на којима су бројеви од 0 до 10 и преко реда стају испред паноа.)

– Нека свако од вас покаже број који је извукао и гласно га прочита.
(Када сви прочитају, задајем да се ученици поређају од најмањег до највећег броја.)

– Ко жели да прочита овако поређане бројеве?

(Неко од ученика са места чита бројеве које смо „нанизали” од најмањег до највећег.)

– Хајде да бројеве прочитамо уназад – од највећег до најмањег!

(Ученик са места чита.)

– Сада ћемо картице са бројевима окачити на летвицу која је причвршћена за пано.

(Сваки ученик качи свој број и иде на место, а на летвици остају бројеви поређани од 0 до 10.)

– Како називамо праву на којој су поређани бројеви?

(Ученици: Права са бројевима се назива БРОЈЕВНА ПРАВА.)

– У даљем раду ћемо формирати два скупа, придружићемо им одговарајуће бројеве, а онда ћемо те бројеве упоредити.

(Пошто скупове означавамо затвореном кривом линијом, наше скупове формирамо тако што ученици стоје унутар два обруча. Затим сваком од скупова придружујемо одговарајући број, а онда бројеве упоређујемо – један ученик стане између два скупа, а у руци држи одговарајући знак: <, >, =.)

ИСТИЦАЊЕ ЦИЉА ЧАСА

– Децо, ове бројеве којима смо се играли користимо и при решавању задатака.
(Са летвице скидам бројеве које су ученици ређали.)

– Данас ћемо говорити о САБИРАЊУ и о томе како се називају бројеви код САБИРАЊА.

(На горњем делу паноа откривам натпис – наслов **САБИРАЊЕ, САБИРЦИ, ЗБИР**. Ученици ово преписују.)

⊕ Главни део часа

Усвајање и коришћење термина САБИРАЊЕ, САБИРЦИ, ЗБИР.

– Сада ћу вам прочитати текст задатка који ћемо заједно решавати. Пажљиво ме слушајте!

(Читам текст задатка, по потреби више пута.)

ЗАДАТАК: Имао сам три црвене заставице. Купио сам још две плаве. Колико укупно имам заставица?

(Неко од ученика понавља текст, а онда, помоћу бројева и математичких знакова, на летвици „записује” оно што је у складу са постављеним задатком:

„Имао сам три црвене заставице” – ученик на летвицу ставља број 3.

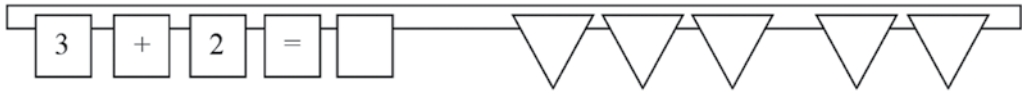
„Купио сам још” – ставља знак +.

„Две плаве” – ставља број 2.

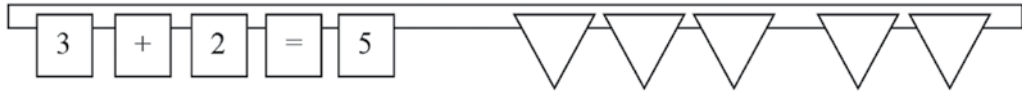
„Колико укупно имам заставица?” – на летвицу ученик качи знак = и бели картончић „кућицу” у коју ћемо мало касније уписати решење.)

3	+	2	=	

– Децо, за решавање задатка ћемо употребити заставице.
(Ученик, према тексту задатка, на летвицу причвршћује три црвене заставице и још две плаве.)

– Колико сада укупно имамо заставица?
(Ученици пребројавају и закључују да је укупно пет заставица, па у бели картончић „кућицу” уписујемо решење – број 5.)

– Овај задатак смо решили помоћу САБИРАЊА – сабирали смо црвене и плаве заставице. Код САБИРАЊА је знак + (читамо: ПЛУС или ВИШЕ); по том знаку знамо да је у питању САБИРАЊЕ!

– Сада ћемо научити како се називају бројеви код сабирања.
(Петоро ученика стаје испред табле, а ја свакоме од њих дајем да држи по један папир са бројем или знаком:

3	+	2	=	5

– Хајде да сви видимо и прочитамо шта је записано испод бројева!
(Показујем натписе који су били сакривени иза бројева и ученици виде да сада испод броја 3 пише ПРВИ САБИРАК, испод броја 2 ДРУГИ САБИРАК, а испод броја 5 је записано ЗБИР. То читамо):

3	+	2	=	5
Први сабирак		Други сабирак		Збир

Ученици одлазе на места, а ја на пану откривам запис:

$3 + 2 = 5$ (Ученици преписују.)

Затим откривам запис:

Број 3 је ПРВИ САБИРАК. (Ученици преписују.)

Сада откривам:

Број 2 је ДРУГИ САБИРАК. (Ученици преписују.)

Откривам и запис:

Број 5 је ЗБИР. (Ученици и ово преписују.)

– Јесте ли упамтили како називамо бројеве код САБИРАЊА? Поновићемо!
(Два су ученика испред табле – један држи знак +, а други знак =. Троје ученика из одељења извлачи папире на којима пише ПРВИ САБИРАК, ДРУГИ СА-

БИРАК, ЗБИР и добијају задатак да испред табле заузму одговарајућа места у односу на знаке + и =):

Први сабирак	+	Други сабирак	=	Збир

Затим натписе ПРВИ САБИРАК, ДРУГИ САБИРАК и ЗБИР прекривамо белом, празним папирима.

(Ученици на овим празним папирима фломастером уписују неке своје бројеве, али, пошто смо обрадили само бројеве прве десетице, водимо рачуна о томе да њихов збир не прелази 10.)

– Значи, закључујемо, на месту ПРВОГ САБИРКА, ДРУГОГ САБИРКА, ЗБИРА могу да стоје било који бројеви и опет ћемо их исто називати – САБИРЦИ, ЗБИР.

Ученици одлазе на места, а ја показујем натпис $3 + 2$.

– Децо, и ово је ЗБИР. Читамо: ЗБИР БРОЈЕВА 3 и 2.

Ученици са паноа преписују: $3 + 2$ је такође ЗБИР.

🕒 Завршни део часа

Резимирање стечених знања о САБИРАЊУ, САБИРЦИМА, ЗБИРУ.

– Сада ћемо проверити шта сте упамтили на овом часу.

(Следи самостални рад ученика на наставним листићима.)

– Свој листић предај другу/другарици до себе.

(Рад у пару – провера тачности урађеног на основу записа на табли или графофолији. На табли или графофолији су тачна решења задатака и то ученици упоређују са оним што је њихов друг/њихова другарица урадио/урадила на свом листићу. Следи дискусија о ономе што је урађено и указивање на евентуалне пропусте, после чега свако добија свој листић како би имао увид у своје грешке.)

ДОМАЋИ ЗАДАТАК: У вези са оним што је данас обрађено јесте и ваш домаћи – задаци су на полеђини наставних листића. На наредном часу ћемо проверити тачност онога што урадите.

НАПОМЕНА

Наставни листић налази се на ЦД-у.

Сабирање и одузимање бројева до 20 (Математика)

ОШ „Алекса Шантић”, Калуђерица

ТИП ЧАСА	утврђивање
ОБЛИК РАДА	фронтални, индивидуални, рад у пару, групни
НАСТАВНА СРЕДСТВА	гумена лоптица, наставни листићи за рад у групи, наставни листићи за лепљење у свесци, презентација <i>PowerPoint</i>
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	дијалoшка, игровне активности, писаних радова, хеуристичка, усменог излагања
ЦИЉ ЧАСА	Обнављање и утврђивање стечених знања о сабирању и одузимању бројева до 20.
ЗАДАЦИ ЧАСА	
Образовни	– утврђивање и проширивање знања о сабирању и одузимању бројева до 20; – увежбати записивање израза на основу захтева за толико већи/мањи број; – утврђивање знања о појмовима: први сабирак, други сабирак, збир, умањеник, умањилац, разлика; – усавршавање решавања текстуалних задатака.
Функционални	– развијање логичког мишљења и закључивања код ученика.
Васпитни	– стварати и неговати ведру атмосферу за рад у одељењу; – васпитање ученика за међусобну сарадњу и помоћ у раду.
СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	1МА.1.1.2, 1МА.1.1.4, 1МА.2.1.3, 1МА.2.1.4, 1МА.3.1.1, 1МА.3.1.4.
ТОК ЧАСА (временска артикулација)	
*Ученици седе у групама (чланови група су различитог нивоа знања). Учитељица је саопштила распоред ученика за групе претходног дана и ученици су имали задатак да се договоре како ће се звати њихова група. Седају у групе и говоре имена група, које учитељица пише на табли у табели. Поред заједничког рада, групе се и такмиче (како би били мотивисанији за рад) и поене учитељица уписује на табли, испод имена група. На крају часа учитељица сабира поене. Додатни бод добија група чији су чланови највише сарађивали и били укључени у активности. Учитељица све групе похваљује. Проглашава се најуспешнија група, која добија дипломе за најбољи групни рад на часу математике. Презентација прати етапе часа и активности часа.	

Уводни део (10 минута)

Мотивација

Ученици играју игру (сви стану у круг, учитељица баца гумену лоптицу ученику и задаје усменим путем израз – сабирање и одузимање једноцифрених бројева. Тај ученик баца лоптицу другом и задаје му нов израз. Игра се док сваки ученик не реши израз).

Централни део (25 минута)

Рад по групама

Ученици решавају задатке по групама. Када учитељица прозове ученика, он чита текст задатка са слајда, има неколико минута да се договори са групом и да каже решење задатка. Остали ученици уписују решења на наставни листић (Прилог 1). Учитељица уписује поене у табелу на табли. (Рад током часа прати презентација, Прилог 2.)

После тачно решеног задатака слајд открива слово речи којом се најављује шта ће ученици обрађивати на часу српског језика који следи после часа математике (песма).

Завршни део (10 минута)

Синтеза градива

Кроз понављање појмова у сабирању и одузимању (кроз задњи слајд) врши се синтеза градива.

Ученици добијају на листићима (Прилог 3) приказ последњег слајда, као подсетник, који треба за домаћи задатак да залепе у свеску и испод залепљеног листића треба да напишу чланове рачунских операција, сабирања и одузимања.

НАПОМЕНА

Наставни листић налази се на ЦД-у.

ДРУГИ РАЗРЕД

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

Рециклажа путем Skype-а (Свет око нас)

ОШ „Свети Сава” Суботинац, ОШ „Јован Јовановић Змај”,
Алексиначки Рудник

Кључне речи *Екологија* је наука која проучава међусобне односе живих бића и животне средине.

Рециклажа је издвајање материјала из отпада и његово поновно коришћење. Укључује сакупљање, издвајање, прераду и израду нових производа из искоришћених ствари или материјала.

Дефиниција проблема:

Осавремењавање наставног процеса, поред мењања начина и метода рада, и њихово прилагођавање ученицима и савременом друштву, захтева и имплементацију наставних садржаја који нису у довољној мери обухваћени планом и програмом. Једни од таквих, недовољно заступљених садржаја, односе се на *одрживи развој*. За очување животне средине потребно је поседовање елементарних знања из области екологије и развијена еколошка свест која подразумева мењање начина живота и односа према животној средини. Да бисмо изградиле и надоградиле еколошку свест, неопходно је почети са активностима од најранијег детињства. Искључиво еколошким образовањем и васпитањем не бави се ниједан школски предмет, осим изборног предмета Чувари природе. Како овај предмет није заступљен у школама у којима је реализован угледни час, сматрали смо да је потребно организовати различите активности које би подигле еколошку свест деце и неговале принципе одрживог развоја. Све активности које су претходиле прилагођене су наставној јединици *Рециклажа* из предмета Свет око нас у другом разреду основне школе.

Угледни час „Рециклажа путем Skype-а” реализован је фебруара 2017. године истовремено у две школе у општини Алексинац. Кренувши од прве замисли (вршњачко учење деце из различитих школа кроз практичну, хеуристичку и проблемску наставу), дошле смо до идеје да укључимо информационо-комуникационе технологије као наставна средства, те наставни процес учинимо занимљивијим и функционалнијим.

Слика 1. Час у ОШ „Свети Сава”

Слика 2. Час у ОШ „Ј. Ј. Змај”

Активности пре реализације часа

Неколико дана пре реализације заједничког угледног часа, проблемом одрживог развоја су се истовремено бавили ученици две школе кроз два различита наставна предмета.

На часовима српског језика, ученици ОШ „Свети Сава” Суботинац, Мозгово, кроз хуристичку наставу, „развијним” питањима учитељице дошли су до закључака, а своја размишљања и ставове о овој теми одрживи развој – рециклажа изразили су речима кроз писане саставе.

Ученици ОШ „Јован Јовановић Змај” Алексиначки Рудник, Бобовиште, са проблемом одрживог развоја упознали су се на часу математике, где су решавајући задатке, корак по корак, дошли до решења задатог проблема. Задаци за рад у групама налазе се на сајту: <http://natasabogdanovic.weebly.com/105610771094108010821083107210781072.html>

Редни број часа: 38	Наставна јединица: Појам и значај рециклаже	Тип часа: обрада
Циљ часа: развијање и неговање еколошке свести, усвајање појма <i>рециклажа</i> и практична примена наученог.		
Васпитно-образовни задаци: – развијање и неговање одговорног односа према животној средини, њеном значају и чувању; – подстицање и развијање активности које су у складу са принципима одрживог развоја; – навикавање на редовну употребу ИКТ-а у настави.		
Наставне методе: дијалогска, демонстративна, метода практичних радова, хеуристичка, вршњачко учење		Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у пару
Стандарди постигнућа: 1ПД.1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе. 1ПД.2.2.3. зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса.		
Наставна средства: едукативни филм <i>Одрживи развој, рециклажа</i> . https://www.youtube.com/watch?v=n7X2TAyre0I , наставни листови, предмети погодни за рециклажу: пластичне чаше, флаше, стари дечји цртежи, новине...		
Српски језик, Од играчке до рачунара, Ликовна култура		
Литература: Вилотијевић, М., Вилотијевић, Н. (2008), <i>Иновације у настави</i> , Учитељски факултет у Врању, Врање. Баковљев, М. (1966), <i>Када је наставка стварно очигледна и чему ња очигледност служи</i> , Педагошка стварност, Нови Сад. Вељковић, Б., Манојловић, М., <i>Свети око нас</i> , уџбеник са радним листовима, Едука, Београд.		

Мотивациона активност (7 минута)

Читање одабраних састава о рециклажи написаних на часу срског језика и њихова анализа са ученицима из ОШ „Ј. Ј. Змај” Алексиначки Рудник, Бобо-виште, путем Skupe-а.

Главни део часа (28 минута)

- Разговор о отпаду и предметима који најчешће заврше у контејнерима.
- Разговор о материјалима од којих су направљени ти предмети. Када људи престану да их користе, одбацују их као непотребан отпад који завршава на депонијама или у рекама, шумама, поред путева...

Истицање циља часа и најава наставне јединице

Данас ћемо, паралелно, у обе школе, да покушамо практично да применимо знања, односно да рециклирамо. Одгледаћемо филм о рециклажи који су снимили ученици из Бобовишта са својим наставницима.

– Презентација едукативног филма *Одрживи развој, рециклажа* <https://www.youtube.com/watch?v=n7X2TAyre0I>. Сумирање утисака након одгледаног филма.

Синтеза и закључак

Рециклажа је најбољи начин да се смањи опште загађење природе. *Рециклирајте* значи поново прерадити већ коришћени материјал ради поновног коришћења. Тако се смањује потреба за новим сировинама и штеди се енергија. Тиме се мање загађује човекова околина, а и цена производа се смањује. Смањује се и количина отпада на планети.

Практични рад ученика

- Постављање задатака за ученике обе школе: Рециклирајте пластичне чаше и флаше и пробајте да направите употребни предмет – корпице, држаче за оловке...
- Одјава са Skupe-а и самостални рад ученика на решавању задатака.
- Подела материјала за рад и изношење идеја о начину израде задатог предмета методом брејнсторминг (наставна метода чијом применом настаје велики број идеја на основу којих се организује кратка дискусија и долази се да закључка).
- Самостални или рад у пару на изради траженог предмета.

Корекција коју врше учитељице (индивидуални приступ сваком ученику уколико се примети да губи мотивацију, да је посустао у раду, и подстичу га на даљи рад, похваљују, охрабрују, одржавају његову пажњу и радну атмосферу...).

Завршни део часа (10 минута)

Презентација радова и дискусија путем Skupe-а.

Синтеза знања, извођење закључка:

Један од начина да се очува природа јесте рециклирање.

Евалуација

- Разговор о томе колико је било лако, интересантно, другачије...учити паралелно са ученицима из друге школе.
- Најава организовања акције прикупљања старог папира и пластичних флаша.

Skype је омогућио размену искуства ученика две школе и велику уштеду времена и материјалних средстава (без Skype-а би било потребно организовати узајамне посете, а школе су удаљене двадесетак километара). Едукативни филм *Одрживи развој, рециклажа* (награђен 3. местом на Међународном такмичењу КРЕФ у категорији Наставнички едукативни филм) дао је основне податке о теми, приказао поступак рециклирања и показао се као адекватна замена за амбијенталну наставу. <https://www.youtube.com/watch?v=n7X2TAyre0I> Практични радови су омогућили активну улогу ученика у наставном процесу, конкретно решавање задатог проблема, усвајање пожељног понашања, деловања и добрих навика које ће касније пренети на своју ужу и ширу околину. „Практични радови служе за стицање умења и навика, тј. они се у настави користе за трансформисање знања у умења и навике.”*

Угледни час је добио позитивне критике присутних наставника (интересантно, другачије, функционално, применљиво у наставној пракси...). Колеге широм Србије, родитељи и заинтересовани корисници интернета могли су да се информшу о часу на сајту школе <http://ossubotinac.edu.rs/index.php/8-najnovije-vesti/13-skype-a> и на друштвеној мрежи <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10202846908611228&set=a.3523534784532.1073741834.1757002934&type=3&theater>

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на ЦД-у.

* Баковљев, М. (1966), *Када је настава стварно очигледна и чему ња очигледности служи*, Педагошка стварност, Нови Сад.

Саобраћај (тематски дан)

ОШ „13. октобар”, Ђуприја

Мотивација

Наставна тема „Саобраћај” из предмета Свет око нас била ми је врло инспиративна да је обрадим кроз тематску наставу, повезујући различите предмете. Моји ученици и ја смо освојили трећу награду на Едукином конкурс у „Час за углед”. Свечана додела награда била је заказана на Сајму књига 2016. године у Београду. То ми је дало идеју да путовање за Београд буде део наше тематске наставе и да је допунимо кроз ваннаставну активност. Ученици су из углова више предмета, на различите начине, уз активно и искуствено учење стицали потребна знања о саобраћају. Као активни учесници саобраћаја упознавали су се са правилима и на лицу места откривали значај поштовања саобраћајних прописа, а кроз разговор са стручним лицима (физиотерапеутом, возачем санитета, школским полицајцем...) схватали узрочно-последичне везе у разним саобраћајним ситуацијама. Користила сам различите облике и методе у раду, трудила се да им обезбедим амбијенталне услове у којима ће активно реаговати као учесници у саобраћају и непосредним стицањем знања и вештина изградити став да је најважнија безбедност свих учесника у саобраћају која је једино и могућа ако се поштују правила. У делу наставе који се изводио у учионици користила сам помоћ ИКТ. Посебно бих истакла учинковитост сарадње са родитељима.

Тематска настава је остварена кроз више предмета, али ће у раду бити описана четири часа: час одељењског старешине, Света око нас, Ликовне културе и јавног часа – систематизације.

ЈАВНИ ЧАС – СИСТЕМАТИЗАЦИЈА ГРАДИВА

Часу осим ученика и учитељице присуствују родитељи, колеге учитељи, наставници, педагози школе, пријатељи.

Тематска настава: Саобраћај

Циљеви часа

Ученици ће утврдити знања о саобраћају, о његовим врстама, компонентама и значају за свакодневни живот, стечена на часовима Света око нас, Музичке и Ликовне културе и учврстити став да је најважнија безбедност свих учесника у саобраћају која је једино могућа ако се поштују правила саобраћаја.

Образовни задаци: дефинисати врсте саобраћаја; описати начин и место кретања; идентификовати превозна средства у односу на врсту саобраћаја; идентификовати превозна средства у односу на врсту намене; откривање значаја различитих врста саобраћаја и превозних средстава; умеће примене саобраћајних

правила у конкретним саобраћајним ситуацијама; сналажење у улози пешака или путника у превозном саобраћајном средству.

Васпитујући задаци: развијање одговорности при раду у групи, схватање важности утицаја нових саобраћајних средстава на квалитет живота. **Функционални задаци:** повезати раније стечена знања о саобраћају и уочити практичну сврху поједине врсте саобраћаја.

Тип часа: систематизација

Облици рада: фронтални, групни

Корелација: Свет око нас, час одељењског старешине, Музичка и Ликовна култура, Српски језик, Физичко васпитање

Наставне методе: монолошка, дијалошка, илустративно-демонстративна, метода практичних радова, игровне активности, сценски наступ

Стандарди исхода: 1ПД.1.5.2, 1ПД.1.5.3, 1.ПД.1.5.4, 1.ПД.1.6.5.

Детаљне припреме за час одељењског старешине, час Света око нас и час Ликовне културе налазе се на ЦД-у.

ТОК ЧАСА

Активност учитељице

Поздравља присутне и говори о својој мотивацији да наставну тему „Саобраћај” обради кроз тематску наставу. Износи утиске са часова и пушта кратке филмове снимљене на тим часовима. На часу **одељењског старешине** ученици су имали прилике да разговарају са физиотерапеутом, возачем санитета (родитељи ученика) и школским полицајцем, да разгледају унутрашњост санитета, да изађу на улицу и буду активни учесници у саобраћају. Остварена је сарадња са родитељима који су ученике упознали са својим занимањима, али и са последицама ако се не поштују правила у саобраћају. Очекивани исходи су у потпуности остварени јер су ученици схватили узрочно-последичне везе учествујући у различитим саобраћајним ситуацијама и слушајући савете које им дају људи од њиховог поверења. Учитељица пушта кратак филм који говори о активностима на часу. Филм ЧОС 1 <https://www.youtube.com/watch?v=Qo1JwrVkViE> и филм ЧОС2 <https://youtu.be/gauEjP6WErc>.

Говори о заједничком **путовању у Београд** на доделу награда. Нико од двадесет ученика није се никада раније возио ни возом, ни трамвајем, ни тролејбусом, а Београд је пружао могућности да им се жеља оствари. Учитељица је организовала путовање на које је кренуло и троје родитеља и педагог школе. Из Ћуприје до Београда путовали су возом, од железничке станице до Сајма трамвајем, а враћали су се делом градским аутобусом, а делом тролејбусом и на крају поново сели у воз. Путовање је било незаборавно искуство за све ученике. Оно

што је за децу која живе у великим градовима свакодневица, ове ученике је врло обрадовало. Веома су се радовали возњи различитим превозним средствима, и као активни учесници у саобраћају учили су о понашању у њима. Развијао се другарски однос, пазили су и бринули једни о другима. Били су препуни утисака, постављали су небројено много питања. Пушта филм са путовања у Београд 3: <https://youtu.be/t0dX4FAfWZI>.

Говори о утисцима са **часа Свет око нас** на коме су драмским играњем улога учесника у градском саобраћају утврдили правила понашања, усвојили способност разликовања врста саобраћаја према средини у којој се возила крећу инаучили да идентификују превозна средства у односу на врсту саобраћаја. Пушта филм са часа *Свет око нас 4*: https://www.youtube.com/watch?v=3_Bkat79rzg&feature=youtu.be

Активност ученика

Слушају, гледају филм, износе своје утиске са путовања и часова.

Активност учитељице

Ученике дели у три групе и даје им задатке са различитим ситуацијама (правилног и неправилног понашања) у превозним средствима које они треба да одглуме.

Активност ученика

Сарађују, договарају се, бирају улоге, праве сценарио, глуме.

Активност учитељице

Говори о утисцима са **часа Ликовне културе и Физичког васпитања** на којима је ученицима омогућено да опажају и схвате кретање у простору и да ликовно изражавају кретање више облика у простору. Користили су интернет претрагу да би дошли до жељених информација, налазили упутства која су им помагала да направе што бољи авион и брод од папира и тако се непосредно упознали са функционисањем ове врсте саобраћаја, такмичили се чији ће авион најдаље летети, брод најбрже пловити и сами долазили до закључка да облик предмета утиче на његово кретање. У сали за физичко васпитање опонашали су кретање различитих превозних средстава и тако на занимљив начин вежбади своје тело. Учитељица пушта филм са часа Ликовне културе 5 <https://www.youtube.com/watch?v=pnomLJFbVuU>. Објашњава ученицима да ће играти игрицу у којој ће моћи да покажу шта су све научили о саобраћају. Украт-

ко им објашњава правила. Прати понашање ученика, прати тачност одговора, бодри ученике. Едукативна игрица направљена у програму PowerPoint.

Игрица Каћа.ppt

Активност ученика

Сарађују у групи, играју игрицу дајући одговоре на постављена питања, навијају, бодре се унутар групе.

Активност учитељице

По завршетку игрице саопштава ученицима да има изненађење за њих, даје упутства да пажљиво гледају филмиће и сазнају од кога ће све добити поздраве. Пушта филмове изненађења (машиновођа <https://youtu.be/9XKPpPipVs>, картинг https://youtu.be/MeeJ0E9a_5o, такси <https://youtu.be/oehDybhuO-A>, параглајдинг <https://youtu.be/hR4uK9-eoHY>, капетан брода <https://youtu.be/nImlB9nlrDQ>, машина на броду <https://youtu.be/C5belqStj7M>, пилот <https://youtu.be/JyX9waXsVwU>).

Активност ученика

Препознају превозна средства, аплаудирају, радују се поздравима.

Активност учитељице

Говори о утисцима са часа Музичке културе, позива ученике да одрецитују песму Д. Лукића „Мали гроф у трамвају” (М. Спрекар Станковић и С. Цветковић, *Музичка култура*, уџбеник за други разред, Едука, Београд) и да сви заједно отпевају песму „Успорите поред школе”.

Активност ученика

Рецитују, певају песму.

Активност учитељице

На крају часа даје мету за евалуацију и упутства на који начин ће ученици убадањем шпенатли у поља „веома сам задовољан/задовољна”, „задовољан/задовољна сам” или „нисам задовољан/задовољна” – оценили: однос учитељице према ученицима, оно што су научили о саобраћају, занимљивост активности на часовима.

Активност ученика: попуњавају мету.

Активност учитељице: захваљује ученицима и присутним гостима.

Очекивани исходи на крају часа

Ученици ће умети да дефинишу врсте саобраћаја према месту кретања и намени, моћи ће да идентификују превозна средства у односу на врсту саобраћаја, моћи ће да процене значај различитих врста саобраћаја и превозних средстава, биће у стању да својим речима објашњавају и тумаче поступке учесника у саобраћају, да предвиде узрочно-последичне везе одређеног понашања учесника у саобраћају, да доносе закључке и формирају судове о исправности понашања учесника у саобраћају, да примењују стечена знања у свакодневном животу. Јавна похвала ће их мотивисати за даље залагање и учење.

Филм игрица: <https://youtu.be/FgpK0kR4yX4>

Филм песма: <https://www.youtube.com/watch?v=wh5tOQkSwIM>

НАПОМЕНА

Детаљне припреме, презентација и фотографије налазе се на ЦД-у.

Животиње се различито хране (Свет око нас)

ОШ „Јован Поповић”, Сусек

ОПШТИ ПОДАЦИ	
Датум	
Час по реду	52.
Разред и одељење	II ₅
ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Наставни предмет	Свет око нас
Наставна тема	Жива и нежива природа
Наставна јединица	Животиње се различито хране
Садржај наставне јединице	Биљоједи, месоједи, сваштоједи, ланци исхране, класификација.
Претходна наставна јединица	Различита грађа тела животиња; различити начини кретања
Наредна наставна јединица	Где живе животиње
Тип наставног часа	обрада новог градива
Оперативни задаци часа	
Образовни	Стицање знања о начину исхране животиња као и о начинима њиховог класификовања. Стицање знања о ланцима исхране.
Васпитни	Развијање позитивне атмосфере за рад у колективу и развијање радозналости и интересовања за практичну примену знања. Развијање способности класификовања, сврставања идеја или информација у групе чији чланови имају једну или више заједничких карактеристика.

Функционални	Оспособљавање ученика за самостално закључивање с циљем практичне примене знања.
Наставне методе	монолошка, дијалогска, демонстративна и метода практичних радова
Облици рада	фронтални, групни (диференцирани) и индивидуални облик рада
Наставна средства	припремљени материјали: Венов дијаграм, папирна лутка и сцена, пирамиде исхране животиња, папирне кутије за класификацију
Стандарди	1ПД.1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања. 1ПД.2.1.3. примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића. 1ПД.2.1.5. разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту.
Литература:	Б. Вељковић и М. Манојловић, <i>Свети око нас 2б</i> , уџбеник са радним листовима.

ТОК ЧАСА

Уводни део часа	Басна „Вук и лисица”. Групни рад ученика који добро читају. Ученици прочитају текст користећи се при интерпретацији припремљеним папирним пригодним луткама једноставне израде на школској клупи, то је такозвано стоно позориште са ликом лутке за дечје прстиће и сликом вука у пећини. Материјал и текст басне су у ПРИЛОГУ 1 После прочитане басне, кроз вођену дискусију од ученика добити одговоре на питања: Зашто лисица није желела да уђе код вука? Зашто је вук морао да се служи лукавством? Да ли би вук могао да преживи да се не храни другим животињама? Најављујем наставну јединицу и записујем је на табли.
Главни део часа	Пошто смо причу почели са вуком и лисицом, почећемо од месоједа који су спретни ловци – имају добро развијено чуло мириса и слуха као и канџе и зубе. Често показују велику сналажљивост у надмудривању плена. Сваки месождер се храни са неколико врста животиња. Плен је обично мањи од ловца, али у случају када нападачи иду у чопору, плен може да буде и већи. Месо је веома хранљиво па месоједи не морају да једу по цео дан као биљоједи. Уз објашњење и вођену дискусију, користимо илустрације из уџбеника.

Користимо технику „олуја мисли” и ученици набрајају све месоједе које знају. (У овом набрајању појавиће се и животиње које нису из наших крајева и тада треба рећи неколико речи о распрострањености животиња и да ће се наш рад заснивати првенствено на познавању животиња из наших крајева, мада свако интересовање деце за животињски свет треба подстицати.)

Неке животиње се хране само биљкама и то су биљоједи. Они се хране различитим деловима биљака: неке само лишћем као што је коала, неке биљним соковима – биљне ваши, неке поленом – пчеле, неке дрветом – мрави термити.

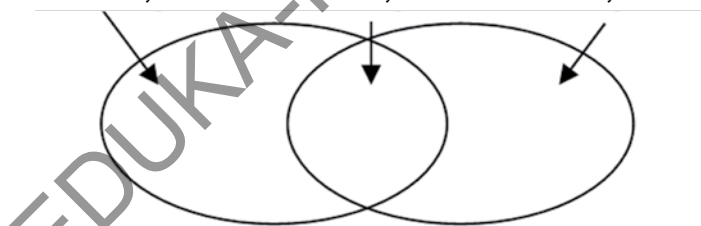
Користимо технику „олуја мисли” и ученици набрајају све биљоједе које знају.

Највећи број животиња се храни и биљкама и животињама; ову групу чине сваштоједи. Њима је на располагању различита храна. То им омогућава лакше прилагођавање различитим животним условима.

Користимо технику „олуја мисли” и ученици набрајају све сваштоједе које знају.

Постоје и лешинари који се хране уинулим животињама.
ЖИВОТИЊЕ ПРЕМА НАЧИНУ ИСХРАНЕ ДЕЛИМО НА: БИЉОЈЕДЕ, МЕСОЈЕДЕ И СВАШТОЈЕДЕ.

Биљоједи   Сваштоједи   Месоједи

Учимо да класификујемо односно распоредимо животиње и за то користимо припремљени материјал у **ПРИЛОГУ 2**. Венев дијаграм је одличан за ову класификацију па одштампане прилоге делимо ученицима као и списак животиња које треба распоредити. Објашњавам поступак рада. Овај дијаграм ученици лепе у свеске и раде самостално.

Као извор знања ученици користе и уџбеник.

Занимљиво је, а и искуство нам говори, да деца веверица увек сврставају у биљоједе и знају да се иначе храни орасима, жиревима, семењем четинарског дрвећа, неке врсте веверица се хране и инсектима и јајима птица тако да је то сврстава у сваштоједе.

Завршни део часа

За ученике који раде по ИОП-у постављена је игра – вежба „Нахрани лисицу, жабу и веверицу”

У **ПРИЛОГУ 3**.

Ове кутије сам нацртала у програму Инкскејп (*InkScape*).

Објашњавам поступак рада.

Приликом исхране животиња, ученици треба да знају да се увек полази од биљака које саме производе храну и представљају ПРОИЗВОЂАЧЕ, сви остали су ПОТРОШАЧИ.

То се најбоље може приказати пирамидом исхране животиња.

За сваког ученика припремити материјал, **ПРИЛОГ 4**, тако да ученици ураде пирамиду исхране животиња.

Припремљена су места и слике животиња које треба поставити на одговарајуће место у пирамиди.

У дну пирамиде су произвођачи, тј. биљке, а на врху месоједи.

Губитак животиње или биљке из пирамиде исхране може да утиче на равнотежу у природи.

Навести следећи пример:

Пре више од 50 година у Кини, да би повећали количину житарица за исхрану људи, издата је наредба да се поубијају СВИ врапци јер се између осталог хране житарицама. То су и спровели.

Шта мислите да се десило?

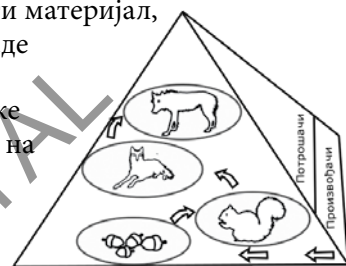
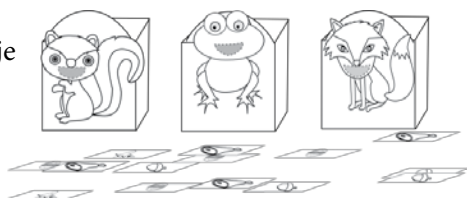
Ако је нестало врабаца, ко се онда намножио?

Инсекти, а посебно скакавци, постали су толико бројни да су уништавали биљке.

Схватили су колику су грешку направили јер је хране било још мање него уз врапце. Покајали су се јако због тога што су урадили, чак су их увозили из других земаља, али су дуго имали проблема са равнотежом у природи.

Питати ученике шта мисле ако би се смањио број зечева у природи, шта би се знатно више развијало а ко би остао без хране.

За домаћи задатак ученици добијају материјал, нову пирамиду коју треба да попуне. Овог пута је материјал празан тако да могу нацртати или написати који чланови учествују у пирамиди исхране.

А. С. Пушкин, *Бајка о рибару и рибици*
(Српски језик)

ОШ „Милић Ракић Мирко”, издвојено одељење у
Бајчинцу, Прокупље

Тип часа: обрада (први час обраде)

ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ

Циљ часа: разумевање и доживљавање бајке.

Задачи часа

ОБРАЗОВНИ: Оспособити ученике за разумеју, доживе и тумаче бајку.

ВАСПИТНИ: Развијање поштовања према књижевном стваралаштву, неговање правилног односа према бајци, подстицање пажње и интересовања за рад.

ФУНКЦИОНАЛНИ: Оспособити ученике да разликују бајке у стиховима од прозних бајки.

Наставни облици: фронтални, индивидуални

Наставне методе: дијалогска метода, метода рада на тексту, метода писаних радова

Наставна средства: лектира, текст

Стандарди:

1СЈ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.).

1СЈ.1.2.5. одређује основну тему текста.

1СЈ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли је занимљив, да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате, издваја непознате речи.

1СЈ.1.5.1. препознаје књижене родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме.

1СЈ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове.

1СЈ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту.

1СЈ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив, да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова.

1СЈ.2.2.7. изводи једностане закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.).

Корелација: Ликовна култура (илустрација)

Активности ученика: активно слушају, учествују у разговору, одговарају на питања, размишљају, анализирају, логички закључују, пишу.

Активности наставника: планира, припрема наставни материјал за други час обраде, води разговор са ученицима, усмерава, објашњава, наводи примере, даје повратну информацију, похваљује, задаје домаћи задатак.

Резултати часа – исходи: Ученици разумеју појам бајке у стиховима као књижевне врсте, тумаче карактеристике бајке и њен садржај, анализирају ликовне, њихове особине и поступке.

Кључне речи: бајка у стиховима

СТРУКТУРА ЧАСА

🕒 Уводни део часа (мотивација)

Ученици су имали за домаћи задатак да прочитају код куће „Бајку о рибару и рибици” А. С. Пушкина. Проверавам ко је од ученика прочитао целу бајку, ко делимично, ко није читао, и бележим у свеску евиденције постигнућа ученика у табели Ангажовање ученика.

Тражим од ученика да наброје бајке са којима смо се сусретали у првом и у другом разреду. Шта вас привлачи код бајки, шта вам је интересантно па их радо читате?

🕒 Главни део часа

- Најава наставне јединице, запис на табли, а ученици у својим свескама.
- Читам бајку изражајно, ученицима кажем да пажљиво слушају јер ћемо након одслушане бајке о њој разговарати. Уместо учитељевог читања, ученици могу да одслушају бајку – аудио-снимак на диску (текстове читају наши врхунски глумци), а након тога следи *разговор о доживљају*.

Због чега вам се допала ова бајка у стиховима? Шта вам се у бајци највише допало? Образложите.

Анализа садржине по логичким целинама

Како почиње бајка? Погледајте у књизи.

Са којим ликовима се сусрећемо на почетку бајке? Где су живели баба и деда? Пронађите у тексту речи којима се описују баба, деда и колиба у којој су живели. Каквим животом они живе? Које је главно и основно дедино занимање? Како баба, дедина супруга, проводи време? Шта се десило једног тмурног јутра? Куда је деда кренуо тада? Шта је на одласку рекао баби?

Да ли је деда у току дана успео да упеца нешто? Какву рибу је старац уловио? Шта је старца тада изненадило? Којим речима се риба људским гласом обратила старцу? (Ученици проналазе у тексту.)

– Што год тражиш, ја ћу дати,
Само ме у море врати.
Испунићу жељу твоју,
било коју.

Шта значе стихови:

„Сад се деда смилостиви
пусти рибу нека живи...“?

Да ли је деда, и због чега, затражио да му златна рибица испуни жељу? Ученици заузимају своје ставове о појединим ситуацијама и ликовима. Ученици објашњавају зашто је деда тражио од рибице да му испуни жељу. Шта се десило када је старац дошао кући?

Која је била друга старичина жеља? Златна рибица је испунила и прву и другу старичину жељу. Која је била трећа бабина жеља? Шта се за то време дешавало са дедом?

Како се деда односио према бабиним жељама?

Када је баба постала царица, ни тиме није била задовољна. То је била бабина четврта жеља. Шта је даље тражила? Која јој је била наредна, пета жеља?

Када је деда рекао златној рибици да баба жели да постане морска владарица и да јој рибица буде слуга, златна рибица на то није ништа казала. Отишла је и није се вратила. Зашто рибица није испунила последњу бабину жељу? Какво је ваше мишљење о бабиним жељама?

Шта се догодило када се деда вратио кући? Како се завршава бајка?

Пронађите стихове у бајци који представљају поруку ове бајке.

Интерпретација ликова

Наброј ликове који се помињу у овој бајци. Које су особине старца из ове бајке? Ученици објашњавају за сваку особину зашто тако мисле или читају стихове који то доказују.

Каква је старица из ове бајке? Које су њене особине? Физичку, психолошку и етичку карактеризацију ликова радимо поступком прожимања. Ученици описују спољашње карактеристике старца и старице. Затим описују како доживљавају старца, како старицу, које емоције их обузимају, каква осећања у њима преовлађују док говоре о њима, појединачно. Затим ученици износе своје ставове о ликовима, како ликови утичу на њих, какво је понашање ликова између себе, моралне особине ликова. Затим целу бајку препричавају наизменично два-три ученика.

О бајци – особине бајке

Зашто је ова врста текста бајка? Обновљамо карактеристике бајке.

Стварно и измишљено у бајци

С обзиром на то да се у свакој бајци помињу стварни и нестварни ликови и догађаји, издвајамо шта је могуће у реалном животу од ликова и догађаја из ове бајке, а шта је немогуће, тј. могуће само у бајкама.

Зашто је писац унео немогуће детаље у бајку? Шта је тиме хтео? Чему нас је поучио?

Језичке и стилске карактеристике

Методом разговора питам да ли неко од ученика зна да нам објасни шта значе следећи стихови:

„Тад још једном мрежу спусти,
са чела му облак густе
растури се и нестане.”

Како разумете да се облак густе спустио са старчевог лица? Шта је у ствари било на дедином лицу? Како се расположење види на нашем лицу? Какво је лице кад смо тужни и забринути? Какво кад смо радосни? Шта значи израз: *Лице му се озарило?*

(Ако ученици не знају да одговоре на питање, објашњава им да се деда развеселио, обрадовао, јер је уловио велику, необичну златну рибицу, а то лепо расположење се одразило и на његовом челу.)

Следе вежбе изражајног читања, ученици.

Завршни део часа

Домаћи задатак: Бајку прочитајте код куће још два пута како бисте упамтили тачан след догађаја.

Научите десет до двадесет стихова по избору напамет, према жељи и могућностима.

Изглед табле

Александар Сергејевич Пушкин
(1799–1837), руски песник

Тема: Како је златна рибица испуњавала рибареве жеље.

Незадовољна и незасита баба тражи немогуће од златне рибице.

Ликови: деда, баба и златна рибица

Место радње: поред мора

Дедине особине: добар, племенит, поштен, милостив, скроман,
толерантан...

Бадине особине: незадовољна, зла, нескромна, похлепна, незасита,
сурова, незахвална...

Особине рибице: оно што обећа, то и испуни, толерантна...

Порука: *Нескромне су жеље биле / ња се нису испуниле.*

Фотографије омогућавају да се ученици боље уживе у бајку, присете догађаја и лакше одговоре на питања.

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на ЦД-у.

Мерење времена (Свет око нас, Математика)

ОШ „Свети Сава”, Суботица

НАСТАВНА ОБЛАСТ: Кретање у простору и времену. Мерење и мере
ТЕМА: Мерење времена и временске одреднице. Време
ТИП ЧАСА: понављање градива

Увођење новина

- ❖ Циљ примене наставне технологије у наставном процесу јесте лакше и мултидисциплинарно сазнавање наставних садржаја путем визуелизације. Самим тим се подстиче знатижеља ученика и ученици се подстичу на перманентно самообразовање.
- ❖ Циљ обogaђивања наставе у почетним разредима основне школе јесте стварање позитивног односа ученика према примени аудио-визуелних средстава у настави.
- ❖ Понављање помоћу рачунара је средство којим се апстрактни појмови реализују конкретно.
- ❖ На овако обликованом наставном часу (блок час) примењује се тематски приступ настави јер се наставни садржаји два предмета повезују у смисаону целину.
- ❖ Циљ увођења игре као саставног дела часа јесте разбијање монотоније и традиционализма у наставном процесу.

Мотивација

Ученици о времену имају знања, али је мало оних који су досад научили да користе календар, сат и који знају тачан редослед месеци у години. Због тога је ово један од кључних тематских садржаја на који треба ставити акценат у другом разреду основне школе, и један од ретких садржаја у коме се захтева од свих ученика да све знају. Због тога је ово идеалан начин за систематизацију стечених знања. Овај начин рада је само један од оригиналних путева за подстицање систематизације и класификације искуствених знања код ученика као и за стицање елементарног појма о времену и његовим одредницама.

ПЛАНИРАЊЕ И ОРГАНИЗОВАЊЕ ЧАСА

Циљеви часа

Примарни циљ часа:

Формирање елементарних појмова из области сналажења у времену као потребног елемента опште културе живљења појединца у друштвеној и природној средини. Циљ часа је да се појмови систематизују и науче тачно, а истовремено да се знају функционално повезати и примењивати у свакодневном животу. По-

требно је научити примењивати одреднице: час, минут, дан, седмица, именовати месеце у години као и припадност одређеном годишњем добу.

Образовни :

Научити временске одреднице и знати се по њима оријентисати.

Васпитни:

Развијање опште културе и знања о физичким законитостима.

Функционални:

Самостално оријентисање ученика у времену.

Формирање вештина, навика и способности посматрања, анализе, синтезе, упоређивања и груписања предмета и појава на основу заједничких особина.

Оспособљавање ученика за самостално учење.

Подстицање способности уочавања узрочно-последичних веза.

Навикавање ученика на рад у групама и на извођење експеримената.

Образовни стандарди

II Кретање у простору и времену

Основни – 1ПД.1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама.

Основни – 1ПД.1.4.4. зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век.

Основни – 1ПД.1.4.5. уме да прочита тражене информације са часовника и календара.

Средњи – 1ПД.2.4.1. зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела.

Методе и облици рада

Метод рада: кооперативно учење, понављање помоћу рачунара.

Облик рада: фронтални рад, рад у пару, индивидуални рад.

Услови за реализацију часа

Потребно је: лаптоп, видео-бим, информатички кабинет са распоредом седења ученика у паровима, где један рачунар припада једном пару ученика, свеска, задаци за индивидуални рад.

ОРГАНИЗАЦИЈА И ТОК ЧАСА

Предвидети блок час ради обраде предвиђених садржаја.

Уводни део:

♦ Фронталним радом поновити знања стечена самообразовањем и личним искуствима, а која се односе на знања о времену.

Главни део:

♦ Истицање циља часа.

♦ Фронталан рад – пројектовањеслајдова преко пројектора, читање у пару уз објашњавање и дискусију на задату тему.

♦ Рад парова на питањима која се односе на понављање а дата су у ПП презентацији.

♦ **Игра: Упецај своје њишање.**

ОПИС ИГРЕ:

У центар учioniце се постави на некој подлози слика великог сата или неког предмета који има везе са временом. На слику се проспу цедуљице са питањима, а на свакој цедуљици се налази прикачена спајалица. Ученици седе у кругу око разбацаних питања која се не виде јер су окренута према поду. Један ученик, који се одреди као први за почетак игре, у руци држи „пецаљку” – штап на чијем је једном крају привезан канап а на крају канапа магнет. Ученик треба да штапом упеца себи питање тако што ће магнетом додирнути и подићи питање које се налази на спајалици коју је дигао. Прочита „упецано” питање и на њега одговори. Уколико не зна, на питање има право да одговара следећи ученик. На крају игре, када се „упецају” сва питања, могу се прогласити победници.

Питања на папирима могу бити типа:

- ♦ Који је седми месец у години?
- ♦ Који су летњи месеци?
- ♦ Које годишње доба долази после лета?
- ♦ Јануар има.... дана.
- ♦ По чему се преступна година разликује од осталих година?
и слична питања.

Завршни део:

♦ Сумирање резултата и рад на задацима из уџбеника математике који се односе на време и временске одреднице.

Задаци за ученике

Задаци који се могу радити у оквиру игре „пецања” наведени су раније, а задаци који се на крају могу радити из математике разликују се по томе што сваки учитељ ради оне задатке који су предвиђени у уџбенику који је изабран на почетку школске године, а разликују се од издавача до издавача.

Наставни материјали

Припремљена ПП презентација.

Материјали за припрему часа

Уџбеник, припремљени материјали за рад и игру „пецање”, уџбеник математике са задацима који се односе на време и оријентацију у времену.

Вредновање постигнућа ученика

Један од битних елемената јесте праћење рада које учитељ треба да обавља. Требало би да приликом праћења учитељ обрати пажњу на степен ангажованости сваког појединог ученика у понављању градива, на сигурност при одговарању на постављена питања као и на самосталност при одговарању.

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на ЦД-у.

Штампана и писана слова латинице L l, Lj lj (Српски језик)

ЈУ ОШ „Свети Сава”, Добој, Република Српска

ИНОВАТИВНИ МОДЕЛ НАСТАВНОГ РАДА	компјутеризована настава, индивидуална настава, програмирана настава
РАЗРЕД	III ₄ (ОДГОВАРА САДРЖАЈИМА 2. РАЗРЕДА У СРБИЈИ)
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	СРПСКИ ЈЕЗИК
ВРИЈЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	4. 11. 2015. од 13.30 до 14.15
НАСТАВНА ТЕМА	Читање и писање латинице
НАСТАВНИ САДРЖАЈИ / НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Упознавање штампаних слова латиничног писма. Читање и писање штампаних слова латиничног писма/ штампана латинична слова L, l и Lj, lj
ВРСТА НАСТАВЕ	компјутеризована настава
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	метода наставног разговора, метода усменог излагања, метода писаних радова, метода рада на тексту
ОБЛИЦИ РАДА	фронтални, индивидуални рад

Разред: трећи Новембар, 2015. године

НАСТАВНА СРЕДСТВА И ПОМАГАЛА	Е-учионица, презентација у програму <i>PowerPoint</i> , наставни листићи у електронској форми
ИНОВАЦИЈА У РЕАЛИЗАЦИЈИ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ	✓ Ученици уче по систему „1: 1 eLearning”, што подразумева учење уз помоћ технологије (електронско учење) помоделу 1 на 1, тј. коришћење рачунара од стране ученика у току извођења часа. ✓ Презентација у програму <i>PowerPoint</i> помоћу које ученици индивидуално долазе до сазнања. ✓ Самостално коришћење ПП презентације. ✓ Развијање ИКТ вјештина код ученика.

	✓ Ученици самостално рјешавају задатке на наставном листићу у Word-овом програму за писање. ✓ Компјутеризована настава. ✓ Квиз у настави. ✓ Загонетке у настави.
КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА	✓ Музичка култура – слушање и пјевање пјесмице по слуху. ✓ Математика – сабирање и одузимање бројева до 100.
ЦИЉ ЧАСА	✓ Уочавање графичке структуре латиничних малих и великих слова L, l и LJ, lj. ✓ Уочавање позиције слова у ријечима. ✓ Правилно писање слова. ✓ Читање научених слова у оквиру текста. ✓ Коришћење латиничног писма за рад на тексту. ✓ Оспособљавање за самостално учење. ✓ Оспособљавање ученика за рад на рачунару.
ИСХОДИ УЧЕЊА	Ученици ће бити способни да: ✓ препознају графичку структуру латиничних малих и великих штампаних слова L, l и LJ, lj; ✓ уоче позицију штампаних латиничних слова у ријечима; ✓ правилно пишу штампана латинична мала и велика слова L, l и LJ, lj; ✓ латинично писмо читају природним гласом и нормалним темпом; ✓ уочавају структуру реченице; ✓ правилно пишу велико и мало слово у реченици; ✓ разликују на основу форме потврдан и одричан садржај реченице и претварају потврдан облик у одричан и обрнуто; ✓ пронађу одређени документ на рачунару, да активно раде на документу и да га по завршетку рада врате наставнику; ✓ се сналазе у практичном раду на рачунару.
НАЧИНИ ПРОВЈЕРЕ ОСТВАРЕНИСТИ УЧЕЊА	✓ Презентација <i>PowerPoint</i> је тако креирана да ученик у сваком задатку има повратну информацију и није му дозвољен прелаз на сљедећи задатак уколико није тачно ријешо претходни. ✓ Увидом у урађене задатке у свескама. ✓ Увидом у урађене задатке са наставних листића.
ПРИЛОЗИ	✓ Презентација <i>PowerPoint</i> у слајдовима. ✓ Наставни листић у Word-у. ✓ Текст пјесмице „На слово, на слово”.

ТОК ЧАСА	
КОРАЦИ	КОРАК – припремне активности (прије часа) 1. КОРАК – мотивација, пјевање пјесмице по слуху (3 минута) 2. КОРАК – самосталан рад ученика на ПП (20 минута) 3. КОРАК – рад на наставним листићима (15 минута) 4. КОРАК – повратна информација (5 минута) 5. КОРАК – анализа рада (2 минута)
<u>ПРИПРЕМНЕ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА</u> Ученицима су прије часа подијељени рачунари. Ученици ће се прије почетка реализације наставних активности повезати са наставником и регистровати у програму <i>MythwareUcionice</i>. Наставник ће им тад послати потребан материјал за рад (презентацију и наставни листић).	
1. КОРАК	<u>ЗАЈЕДНИЧКЕ УВОДНЕ АКТИВНОСТИ</u> (мотивација ученика) Час започињемо слушањем и пјевањем пјесмице „На слово, на слово”. Након одслушане пјесмице ученици заједно пјевају пјесмицу по слуху. Уочавамо о којим словима се пјева у пјесмици. Најављујем ученицима да ће данас учити штампана латинична слова Л и Љ.
2. КОРАК	<u>САМОСТАЛАН РАД УЧЕНИКА НА ПП ПРЕЗЕНТАЦИЈИ</u> Након најаве часа ученицима дајем упутства за рад и коришћење презентације. Ученици покрећу ПП презентацију и рјешавају задатке према датим упутствима. Слајд 1. Давање упутства за рад. Слајд 2. Најава наставне јединице. Слајдови од 3. до 20. Уочавање позиције гласова Л и Љ у називима предмета: на почетку, у средини и на крају ријечи. Слајд 21. Упоредивање ћириличних и латиничних слова Л и Љ. Слајдови од 22. до 24. Уочавање технике писања датих слова. Слајд 25. Записивање датих слова у свеске уз подршку на слајду. Слајд 26. Упутства за даљи рад. Слајд 27. Писање ријечи латиничним писмом. Слајд 28. Читање латиничног текста. Слајд 29. Одговарање на питања у вези са претходним текстом латиничним писмом. Слајд 30. Формирање реченица латиничним писмом. Слајд 31. Упутства за даљи рад. Слајдови од 32. до 37. Квиз. Слајдови 38. до 45. Загонетке. У току самосталног рада ученика на ПП презентацији, обилазим ученике како бих пратила њихов рад и стекла увид рада у свескама.

3. КОРАК	<u>РАД НА НАСТАВНИМ ЛИСТИЋИМА</u> По завршетку рада на ППТ ученици раде на наставним листићима. У току рада обилазим ученике, дајем потребна упутства, помажем ученицима који слабије напредују.
4. КОРАК	<u>ПОВРАТНА ИНФОРМАЦИЈА</u> Повратна информација ће на овом часу бити остварена „дијељењем екрана” и анализом задатака од стране неколико ученика. Сви ученици ће имати увид у рад тог ученика и на тај начин биће у могућности да упореде и коригују свој рад.
5. КОРАК	<u>АНАЛИЗА РАДА</u> Методом разговора понављамо наставне садржаје, а потом анализирамо час. Да ли им се допада овакав начин рада, шта им се посебно свиђа, а шта би вољели да промијене? За домаћу задаћу ученици ће урадити задатке у уџбенику <i>Учим латиницу</i> на страни 12.

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на ЦД-у.

Геометријска тела (Математика)

ОШ „Милић Ракић Мирко”, Доње Кординце, Прокупље

ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Наставна средства:	свеске, <i>Мајмајшика за друи разред</i> , геометријске фигуре од картона, геометријска тела
Наставне методе:	дијалoшка, монолошка, писаних радова, демонстративна
Облици рада:	фронтални, индивидуални, групни
Циљеви и задаци часа:	усвајање и формирање појма геометријских тела, проширивање знања о геометријским телима; оспособљавање ученика да уоче геометријска тела и да их именују; развијање колективног духа, позитивне атмосфере за рад, развијање љубави према математици.
Стандарди постигнућа:	1МА 1.2.1.
Иновације:	Ученици су у прилици да се на занимљив начин оспособе да уочавају геометријска тела уз коорелацију Српског језика и Математике.
ТОК ЧАСА	
Уводни део:	Ученицима делим геометријске фигуре на којима је лик Вука Караџића и тражим од њих да их именују с циљем да понове стечена знања из претходног разреда. Напомињем и закључујемо да су у питању геометријске фигуре: круг, квадрат, правоугаоник и троугао. Најављујем наставну јединицу: <i>На данашњем часу учићемо о геометријским телима.</i> Записујем наслов на табли.

Главни део:

Ученике делим у групе и добијају макете куће Вука Караџића (квадар и пирамида), бунар (коцка) и дрво (лопта и ваљак).

– Пред собом имате кућу сличну кући Вука Караџића, бунар и дрво са крошњом. Молим вас да одвојите кров од куће, крошњу од дрвета.

– Да ли знате шта смо добили када смо све одвојили? (*Добили смо геометријска тела.*)

Цртамо на табли, а ученици у свескама, и именујемо свако од добијених геометријских тела. Цртамо и купу и показујемо модел.

Питамо:

– Која је разлика између геометријских тела и геометријских фигура?

Закључујемо да су, за разлику од геометријских фигура, геометријска тела опипљива.

Записујемо на табли:

Геометријско тело = предмет

Геометријска фигура = слика

Ученике питамо да ли су приметили неку разлику међу геометријским телима. (Приметили смо да се разликују по облику ивица.)

Закључујемо: По томе какве ивице имају, геометријска тела делимо на:

1. **рогљаста,**
2. **обла.**

Рогљаста геометријска тела	Обла геометријска тела
коцка	лопта
квадар	ваљак
пирамида	купа

Ученици добијају радни лист ради провере усвојености наставних садржаја (у прилогу).

Завршни део:

Повратна информација.
Игра: Разврстај геометријска тела.

Ученици добијају две кантице са натписима – „рогљасто” и „обло” и у платненој врећици геометријска тела. Такмиче се по двоје. За што краћи период треба да разврстају добијена тела у кантице.

Домаћи задатак: У домаћим свескама нацртати свако поменуто геометријско тело.

Напомена

Час је реализован у неподељеној школи.

EDUKA-PORTAL

Таблично дељење (Математика)

ОШ „Никодије Стојановић Татко”, Прокупље

ПОДАЦИ О ЧАСУ

Наставна тема	Дељење
Наставна јединица	Таблично дељење
Тип часа	утврђивање
Циљ и задаци часа	Утврдити ниво усвојеног знања о операцији дељења бројевима 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 и 10; примена наученог у решавању текстуалних задатака, утврђивање наученог кроз игру.
Облици рада	индивидуални, фронтални
Наставне методе	илустративно-демонстративна, вербално-текстуална
Наставна средства	презентација, рачунари – дигитална учионица, свеске
Корелација	Српски језик, Музичка култура

ТОК ЧАСА

Уводни део часа (5-10 минута)	• Постављање циља часа; мотивационе мисаоне делатности. Анализа домаћег задатка. Наставник подсећа ученике на претходно стечена знања у вези са операцијом дељења кроз презентацију. Проверава усвојеност дељења бројевима 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 и 10. Наставник саопштава циљ часа и записује на табли наслов наставне јединице.
Главни део часа (20-25 минута)	• Мисаоне и практичне делатности у складу са оријентационим планом; актуализација и мобилизација претходно стеченог знања које представља логичку основу за стицање новог знања. Ученици раде текстуалне задатке који се налазе на презентацији. Наставник води, усмерава, контролише, коригује рад ученика. Похваљује и пружа подршку. Проверава разумевање и усвојеност поступка записивања израза.

**Завршни
део часа
(10 минута)**

- **Евалуација рада: кратка провера савладаности градива на основу постављеног циља и задатака; домаћи задатак.**

Делимо и играмо се.
Домаћи задатак.

НАПОМЕНА

Презентација се налази на ЦД-у.

EDUKA-PORTAL

Множење броја 5 и бројем 5 (Математика)

ОШ „Лазар Саватић”, Земун

1. ОПШТИ ПОДАЦИ

Претходна наставна јединица	Множење броја 5 и бројем 5
Наредна наставна јединица	Множење броја 4 и бројем 4
Место извођења часа	учионица
Тип часа	утврђивање
Облици рада	фронтални, индивидуални, рад у пару
Наставне методе	метода разговора (хеуристички приступ), метода демонстрације, метода усменог излагања, метода практичног рада, метода рада на тексту
Наставна средства	бим-пројектор, мултимедијална презентација, часовник, папирни тањир, макароне у облику машини, наставни листић, украси од папира, јелка
Кратак опис наставникових активности	Наставник објашњава, води, усмерава, контролише, коригује рад ученика, похваљује и пружа подршку.
Кратак опис ученичких активности	Ученик одговара на питања, прати, решава задатке.
Корелација	Свет око нас, Српски језик, Музичка култура
Потребна знања ученика	Ученици треба да познају природне бројеве до 100. Потребно је да су ученици савладали множење до броја пет (множење бројем два, бројем десет, бројем пет), бројање по пет, значење појмова 1. чинилац, 2. чинилац, производ, множење и пута као знак којим се обележава рачунска операција множење, коришћење знакова $<$, $>$ и $=$, познавање појмова парни и непарни бројеви, разумевање прочитаног текста, навођење делова часовника и гледање на сат.
Циљ часа	Утврдити знања о множењу броја 5 и бројем 5, даљи рад на утврђивању таблице множења.

Задачи часа	
Образовни	Утврђивање знања о начину множења броја пет бројевима прве десетице. Обнављање знања у вези са називима чланова рачунских операција („први чинилац”, „други чинилац”, „производ”, знак „пута”).
Функционални	Оспособљавање ученика за примену множења броја пет и бројем пет на конкретним примерима задатака. Развијање и усавршавање мисаоних процеса кроз решавање текстуалних задатака.
Васпитни	Развијање самосталности ученика при решавању задатака. Развијање сарадничких односа кроз рад у пару. Развијање интересовања за решавање математичких проблема кроз игролику наставу.
Исходи часа	Ученици су утврдили и обновили знања о начину множења броја пет бројевима прве десетице, о називима чланова рачунских операција („први чинилац”, „други чинилац”, „производ”, знак „пута”). Оспособљени су за примену множења броја пет и бројем пет. Развијена је самосталност ученика при решавању задатака, као и сараднички однос кроз рад у пару.
Компетенције ученика	вештина комуникације, решавање проблема, рад с подацима и информацијама
Литература	Дејић, М., Егерић, М. (2007), <i>Методика наставе математике</i> , Учитељски факултет, Београд. Марјановић М. (1996), <i>Методика математике</i> (други део), Учитељски факултет, Београд.

2. МЕТОДИЧКА СТРУКТУРА ЧАСА СА ВРЕМЕНСКОМ АРТИКУЛАЦИЈОМ

Уводни део часа	10 минута – Математичка игра „Пронађи часовник”. – Најава наставне јединице. – Обнављање градива кроз употребу часовника.
Главни део часа	30 минута – Рад у пару. – Повратна информација. – Индивидуалан рад на наставном листићу. – Повратна информација и провера урађеног.
Завршни део часа	5 минута – Систематизација путем томболе. – Разговор о утисцима са часа.

3. ТОК ЧАСА

1. Уводни део часа (10 минута) – Математичка игра „Пронађи часовник” – Најава наставне јединице: – Обнављање градива кроз практичну употребу сата	Час започињем игром „Пронађи часовник”. Ученицима објашњавам правила игре. Један ученик жмури и броји полако по 5 до 50, док други ученик сакрива часовник. Када први ученик изброји до 50, креће у потрагу за часовником. Остали ученици певају песму „Тик-так” гласно ако је ученик близу предмета, а тихо уколико је од њега удаљен. Када ученик пронађе часовник, започињем разговор са ученицима: Чему служи часовник? Који су делови часовника? Шта показује мала казаљка? А велика? Како се зове део часовника који има бројеве? Ко од вас зна да гледа на сат? У колико сати почиње први школски час? (Подешавам казаљке на 08.05) Колико је сада минута прошло од 8 часова? (Подешавам казаљке на 08.10) А сад? (Подешавам казаљке на 08.15) Колико је минута прошло? Може ли неко да настави низ? (20, 25, 30... 50) Које правило уочавате у овом низу? (Записујем низ на табли.) Шта представља овај низ? На овом часу ћемо обновити и утврдити своја знања о множењу броја 5 и бројем 5, а у томе ће нам од велике помоћи бити часовник. Покрећем презентацију на којој је и наслов данашње наставне јединице. Вратимо се на часовник и на време почетка првог школског часа. Хајде заједно да бројимо тако што ће први и други ред да броје колико пута се померила казаљка, а трећи ред бројаће колико је минута прошло. Колико пута се померила казаљка? По колико минута се померала казаљка? Колико је укупно минута прошло? Како то можемо математички да запишемо? ($6 \cdot 5 = 30$ записати на табли) Која је то математичка рачунска операција? Како називамо редом бројеве у овој једнакости? Шта означава први чинилац? Шта означава други чинилац?
Главни део часа (30 минута) – Рад у пару – Повратна информација – Индивидуалан рад на наставном листићу	Говорим ученицима: На вашем столу налази се материјал за рад: картонски тањирчићи, макароне-машнице и наруџбина ирваса како би били снажни за далеки пут (Прилог 1). Помоћу тањира и макарона, заједно са својим паром из клупе представите дате изразе. Након рада ученика, проверавамо решења путем мултимедијалне презентације. Подела листића за рад (Прилог 2) и индивидуалан рад ученика.

– Повратна информација и проверка урађеног	Ученици ће заменити листиће са паром из клупе, узети оловке у боји и прегледати. Решења се налазе на презентацији. Анализирамо задатке. Који је био најтежи, најлакши, да ли је неко имао недоумицу.
Завршни део часа (5 минута) – Систематизација кроз томболу – Разговор о утисцима са часа	На табли се налази јелка. Ученици имају украсе са изразима чију вредност треба да одреде (Прилог 3). Извлачим производе и сваки ученик чији је производ извучен украшава јелку. Разговарамо о Новој години, када се дочекује, у колико сати. Да ли вам се допао час? Шта вам се допало највише? Шта вам је било најтеже? Напомена <i>У случају да остане више времена, дајем ученицима додатни задатак: Пронађи двоцифрени број коме је збир и производ цифара исти. Уколико остане још времена, ученици раде аутодиктацију – исписују таблицу множења бројем 5.</i>

НАПОМЕНА

Презентација и прилози налазе се на ЦД-у.

Непознати сабирак (Математика)

ОШ „Лазар Суботић”, Земун

	ДНЕВНА ПРИПРЕМА НАСТАВНИКА	
	Предмет: Математика Разред: II Учитељ: Николаје Паулица	
Наставна тема	Природни бројеви до 100	
Наставна јединица	Непознати сабирак (модификација наставне јединице: <i>Знам да знам како се одређује неизвесни сабирак</i>)	
Редни број часа: 53.	Тип часа	утврђивање
Претходна наставна јединица	Непознати сабирак	
Наредна наставна јединица	Непознати умањеник	
Циљеви часа Утврђивање знања о одређивању непознатог сабирка. Даљи рад на оспособљавању ученика за решавање математичких проблема путем моделовања једначина са непознатим сабирком и оспособљавање за примену поступка одређивања непознатог сабирка на основу познавања функционалне везе рачунских операција.		
Оперативни задаци		
а) образовни	Рад на утврђивању и продубљивању знања о записивању/ формирању једнакости са непознатим сабирком (једначина) и поступку одређивања вредности непознатог сабирка на основу познавања везе рачунских операција (сабирање и одузимање).	
б) функционални	Рад на даљем учовању везе између сабирања и одузимања, као и функционалне зависности резултата операције од њених компонента. Оспособљавање ученика за примену усвојених знања при решавању разноврсних задатака. Развијање изражавања математичком терминологијом. Примена знања из других предмета (Српски језик, Свет око нас) при решавању математичких проблема.	
в) васпитни	Рад на развијању самосталности ученика при решавању задатака, али и при одређивању сопственог степена напредовања и знања (диференцирани задаци). Рад на освешћивању значаја знања и стицања знања кроз тумачење мудрости Конфучија.	

Исходи часа:

Рађено је на утврђивању и продубљивању знања о записивању једнакости са непознатим сабирком и о поступку одређивања непознатог сабирка на основу познавања везе рачунских операција. Ученици могу да уоче функционалну зависност резултата операције од њених компонената. Рађено је на оспособљавању ученика за примену усвојених знања при решавању разноврсних задатака. Ученици су примењивали знања из других предмета (Српски језик, Свет око нас) при решавању математичких проблема. Рађено је на развијању самосталности ученика и освешћивању значаја учења.

Корелација: Српски језик, Свет око нас, Физичко васпитање

Наставне методе: дијалoшка, монолошка, метода писаних радова, демонстративна метода

Облици рада: фронтални, индивидуални, рад у пару

Наставна средства и материјал: хамер, ПП презентација, наставни листићи, коверте, цевчице, кутија

Стандарди: 1МА.1.1.4; 1МА.2.1.3; 1МА.2.1.5; 1МА.3.1.2; 1МА.3.1.4.

Иновације: функционални задаци, ИКТ технологије, игролике активности

Кључни појмови: непознати сабирак, први сабирак, други сабирак, збир

Коришћена литература:

1. М. Дејић и М. Егерић, *Методика наставе математике*, Учитељски факултет, Београд, 2007.
2. М. Марјановић, *Методика математике* (други део), Учитељски факултет, Београд, 1996.
3. В. Вујовић, „Слово као непозната (сами почечи)”, у: *Настава математике*, XLIII 1–2, Друштво математичара Србије, Београд, 1998, стр. 28–32.

Простор за евалуацију/самоевалуацију:

ТОК ЧАСА СА ВРЕМЕНСКОМ АРТИКУЛАЦИЈОМ**1. Уводни део часа (10 минута)**

а) Обнављање и провера градива

Ученици добијају листић са два егземпларна задатка (Прилог бр. 1). Исти задаци се налазе на табли (хамер).

– Читамо први задатак. Састављамо једначину и решавамо је. Током разговора усмеравам ученике на цевчице и кутију која се налази на катедри. Упоредо са решавањем једначине користимо конкретне (физичке) објекте за приказ текста и проблема.

Колико цевчица је Андреј ставио у чашу? (23) Да ли знамо колико цевчица је спаковао у кутију? (Не.) Како ћемо то за-

д) Најава наставне јединице	писати? $(23 + x)$ Колико цевчица је Андреј укупно купио? (64) Како ћемо то записати? $(23 + x = 64)$ Како ћемо израчунати колико је цевчица Андреј ставио у кутију? Чему је непознати сабирак (x) једнак? $(x = 64 - 23)$ Из тога следи да је вредност x једнака...? (41) Подсећам ученике да је код решавања задатака са непознатим бројем важно да проверимо да ли се наше решење за x „уклапа” у записану једнакост. Записујемо: Пр. $23 + 41 = 64$. Један ученик излази, отвара кутију и броји спаковане цевчице како бисмо конкретизовали решење (ради лакшег и бржег пребројавања, одређене цевчице су груписане по десет). – Читамо други задатак. Други задатак је недовршен, односно бројеви недостају. Прозивам ученицу (чије се име помиње у тексту) да замисли број који записује на папирићу тако да остали ученици не виде. Довршавамо задатак тако што на број који је ученица замислила додајемо одређену вредност и дописујемо резултат. Након тога прво представљамо графички, а затим састављамо једначину и решавамо је (по поступак је исти као у првом примеру). Такође, у овом примеру, при састављању једначине понављамо како све може да се означи непознати број (малим писаним латиничним словом; користимо a). На крају ученица отвара папир и показује свима. – Усмеравам ученике на обе једначине и одећујемо који су то сабирци непознати (у првом примеру је непознат други сабирак, а у другом примеру је непознат први сабирак) и како смо израчунавали њихове вредности у оба случаја (израчунавали смо на исти начин, од збира [целог] одузимали смо вредност познатог сабирка). Обавештавам ученике да сам скоро чуо једно лепу и поучну песму о одређивању непознатог сабирка. Ауторка песме је у учioniци и позивам колегиницу Миу Творек да нам изрецитује песму (Прилог бр. 2). Питам ученике да на основу урађеног одреде наслов данашњег часа (Непознати сабирак). Говорим им да ћемо мало другачије записати наслов: <i>Знам да знам како се одређује непознати сабирак</i>. Записујемо наслов и лепе урађени листићи испод наслова.
2. Централни део часа (25 минута) в) Рад ученика на наставном листићу	Усмеравам ученике на коверте које се налазе на њиховим столовима. Говорим им да изваде разнобојне листиће (Прилог бр. 3) из коверте и како да их распореде на клупи (питањима проверавам да ли су добро поставили листиће: који листић се налази изнад зеленог, који листић испод жутог). Објашњавам им како тј. којим редоследом се раде задаци (1. плави листић за основни ниво, 2. жути листић средњи ниво и 3. зелени листић за напредни ниво – ученици треба да примене знања из

~ Пауза (вежбе координације) г) Провера урађеног	Српског језика и Света око нас како би решили задатке [функционално знање]). Листиће раде редом (на табли ће се налазити приказ редоследа). Обавештавам их о својим очекивањима (сви треба да ураде 1. ниво, већина 2. ниво, а да би било лепо да што више њих уради 3. ниво). Такође, објашњавам им да постоји и додатни задатак (Прилог бр. 4) уколико неко раније заврши све са листића. Ученици самостално раде задатке. Као краћи предах и прелаз са једне математичке активности на другу радимо игролику активност – вежбе координације, тј. наизменично подизање палца и малог прста леве и десне шаке. Фронтално, уз пратњу ПП презентације (Прилог бр. 5), проверавамо задатке са листића. Урађене листиће ученици прегледају (штриклирају тачне, а исправљају нетачне одговоре). Након тога одлажу листиће у коверте и припремају се за следеће активности.
3. Завршни део часа (10 минута) д) Систематизација ђ) Евалуација	Систематизација знања у виду игре „Откривалица” (Прилог бр. 6). Ученици отварају поља и од понуђених одговора бирају тачан пример поступка израчунавања једначине. Прозвани ученик са другом/другарицом из клупе заједно решава задатак. Скривена мудрост је „Ко зна, а зна да зна – мудар је, следи га”. Говорим им укратко ко је ову мудрост осмислио и ко је Конфуције уз пратњу презентације. Доводимо мудрост у контекст са насловом данашњег часа. ~ <u>Уколико остане времена:</u> Једна половина ученика добија листић са једначином, а друга са вредношћу за непознати број (Прилог бр. 7). Ученици устају, слободно се крећу по учионици и проналазе свој пар, односно одговарајући листић за своју једначину, а друга половина проверава. Када се пронађу, седају поред ученика који има вредност. Проверавамо неколико примера. Кратак осврт на час кроз разговор са ученицима. Разговор подстичем питањима: Како сте се осећали на часу? Шта вам се допало? Зашто? Напомена: Фотографије са одржаног часа налазе се на крају припреме (Прилог бр. 8).

НАПОМЕНА

Прилози и презентације налазе се на ЦД-у.

ТРЕЋИ РАЗРЕД

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

Мали Принц – одломак романа, изборни текст у Читанци, Едука (Српски језик)

ОШ „Доситеј Обрадовић”, Опово, ИО „Олга Петров”, Баранда

Тип часа	обрада (два часа)
Циљ часа	Доживљај књижевног текста, увођење у анализу ликова Малог Принца, Руже и Лисице, уочавање њихових особина, уочавање порука о пријатељству и стварању веза; разумевање значаја неговања пријатељства и љубави; начини превазилажења усамљености и туговања.
Образовни задаци	Уочавање одлика драмског текста (одломак романа прерађен је као драмски текст за извођење луткарске представе), упознавање процеса стварања луткарске представе, увежбавање изражајног читања и глуме; уочавање повезаности књижевног дела, филмске уметности и музике. Стицање знања о значају пријатељства и о могућностима стварања нових веза и превазилажења усамљености. Путем ПП презентације стичу знања о постојању других планета, комета; о развијању цвета из пупољка, о поређењу, изражавању осећања.
Функционални задаци	Уочавање узрочно-последичних веза у понашању ликова, уочавање битног, проналажење аргумената за своје ставове, извођење закључака, развијање вештине вербалног изношења властитог става, примена знања о порукама, повезивање са животом.
Васпитни задаци	Неговање културе говора, поштовање мишљења саговорника, поштовање договорених правила у току расправе, развијање сарадње међу ученицима, неговање етичких вредности – позитивног става према врлинама насупротив негативних поступака, развијање љубави према књижевности.
Облици рада	фронтални, индивидуални, у пару, групни
Наставне методе	дијалoшка, монолошка, илустративно-демонстративна, истраживачка, текстуална, писаних радова (игролике и стваралачке активности)
Наставна средства	лутке (које смо сами направили) за представу, сценографија, видео-бим, лаптоп, презентација <i>PowerPoint</i> , текст за луткарску представу написан у дијалогу, хамер, наставни листићи за дискусиону мрежу, листићи за завршну реч, симболи за самопроцену активности на часу

Корелација	Ликовна култура, Музичка култура, Природа и друштво, слободне активности, припрема за приредбу поводом Дана школе
Образовни стандарди	1CJ. 0.1.2. 1CJ. 0.1.7. 1CJ. 0.1.8. 1CJ.1.2.2. 1CJ. 1.3.5. 1CJ. 1.5.1. 1CJ.1.5.3. 1CJ. 1.5.4.1CJ.2.2.3. 1CJ. 2.2.6. 1CJ. 2.2.7. 1CJ. 2.3.4. 1CJ. 2.5.4. 1CJ.2.5.7.1CJ.3.2.1. 1CJ. 3.2.3. 1CJ.3.2.7. 1CJ.3.3.1. 1CJ.3.5.1. 1CJ.3.5.2. 1CJ.3.5.3.
Активности ученика	Читају, глуме, играју, певају, разговарају, интерпретирају, размишљају, процењују, уочавају, повезују, пишу, изводе закључке, договарају се, заузимају став, аргументују, истражују, образлажу, слушају друге, илуструју, одговарају на питања.
Активности наставника	Води разговор, усмерава, подстиче, поставља питања, слуша, коригује, похваљује, организује, води расправу, посматра, пушта ПП презентацију.
Коришћени извори	Приручник <i>Читањем и писањем до критичкој мишљења</i> . А. С. Егзипери, <i>Мали Принц</i> (одломак и текст у дијалогу). Мр Марија Бјељак, <i>Школска сцена</i> , Едука, Београд, 2015. Разни интернет сајтови.
Очекивани исходи	Успешно изведена луткарска представа, уочавање главних ликова и њихових особина, уочавање порука књижевног текста, разумевање значаја пријатељства, долажење до закључка да је добро имати пријатеље иако нас некад изневере, проналажење начина да превазиђу усамљеност, успешна расправа уз поштовање различитих мишљења, читањем и писањем до критичког мишљења, објективна процена свог рада и рада вршњака.

ТОК ЧАСА	
Уводни део часа	Интелектуално-емоционална припрема: Ученици изводе раније припремљену луткарску представу „Мали Принц” која се састоји из два дела, а то су Љубав и Пријатељство. У припремању представе учествовали су сви ученици. На часовима Ликовне културе направили смо лутке и сценографију и реквизите, на ЧОС-у смо гледали цртани филм <i>Мали Принц</i>, и учили изражајно казивање текста, на часу Музичке културе смо певали песму „Љубав је то” Д. Лаковића. Уз представу пуштам презентацију <i>PowerPoint</i> уз одговарајуће видео-снимке, слике и песму на крају.
Главни део часа	Поновимо да одломак говори о пријатељству Малог Принца и Руже и о љубави која се рађа међу њима, и о пријатељству Малог Принца и лисица. Најава наставне јединице: Данас ћемо разговарати о одломку романа који сте извели као луткарску представу МАЛИ ПРИНЦ Антоана де Сент Егзиперија.

Говорићемо о ликовима, порукама и организоваћемо расправу о пријатељству.

Анализа ликова

Главни ликови су: Мали Принц, Ружа и три лисице.

Споредни ликови су: пилот, човек који броји звезде, змија...

Особине ликова уочавамо на основу поступака и понашања у датим ситуацијама.

Мали Принц: дружељубив, љубазан, радознао, стрпљив, заљубљен, пажљив, брижан, усамљен...

Ружа: усамљена, осетљива, захтевна, јединствена, лепа, тужна, заљубљена...

Лисице: дружељубиве, паметне, стрпљиве, добродушне, тужне, искрене.

Идејна анализа: На основу догађаја из одломка и понашања ликова, шта сте уочили као поруку? Чему нас писац учи?

Која је најважнија порука овог текста?

Поруке: Не остављај друга на цедилу.

Тешко другу без друга, и славују без луга.

Човек само срцем добро види.

Ученици објашњавају шта то значи. Наводе примере из живота.

Дискусиона мрежа: Ученици самостално попуњавају наставни листић: *Да ли је добро створити везе и стећи пријатеље?*

1. *ДА, јер...*

2. *НЕ, јер...*

Ученици пишу објашњење за свој став. Наводе разлоге за такво мишљење, аргументе.

Расправа: Формирање две групе према ставу о томе да ли је добро стварати везе и пријатељство. Ученици у својим групама размењују ставове. Договарају се и записују на папире најбоље аргументе. Лепе на хамер.

Почиње расправа. Договор је да саслушамо саговорника и уважимо мишљење. Објашњавамо свој став на примеру из *Малог Принца* али и из живота. Ученици говоре да је добро имати пријатеље да помогну у невољи и да не буду усамљени. Друга група каже да пријатељ може да их изневери и напусти... На крају групе износе завршну реч као закључак расправе.

Завршна реч: Важно је стећи и сачувати пријатеље.

Треба имати више пријатеља. Ако те изневере, стећи ћеш нове.

Питам ученике: Када бисте ви писали овај текст, шта бисте променили?

Завршни део	Рефлексија: Ученици, у пару или самостално, пишу: Шта сам данас научио/научила из одломка романа <i>Мали Принц</i> . Излазе испред табле и читају своје одговоре и лепе на пано.
	Процена остварености циљева и задатака часа: одвија се праћењем одговора ученика, учешћем у анализи, писањем у дискусионој мрежи и у рефлексiji и читањем својих радова. Прати се учешће у расправи. На крају часа сваки ученик процењује свој рад на часу и сврстава у једну од три категорије (смешко, равнодушан и тужан). Остали ученици говоре да ли је ученик себе добро проценио, указују на добре одговоре, али и на пропусте. Усаглашавају став и ученик уписује своје име у једну од три колоне – симбола.

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на ЦД-у.

EDUKA-PORTAL

Оскар Вајлд, „Себични џин”

(тематски дан: Препознај лоше – промени се)

ОШ „Марија Трандафил”, Ветерник

ОСНОВНИ ПОДАЦИ

Наслов рада: Препознај лоше – промени се

Предмет: Српски језик, Од играчке до рачунара,
Музичка култура

Наставна јединица: „Себични џин” Оскара Вајлда обрађује се према важећем Наставном плану и програму у трећем разреду основне из српског језика.

Наставна јединица: Програми за учење

Наставна јединица „Програми за учење” предвиђена је Наставним планом и програмом за трећи разред за предмет Од играчке до рачунара.

Ученици предмет Од играчке до рачунара уче већ трећу годину као изборни предмет и имају предзнање за рад на рачунарима.

Наставна јединица: Слушање музике различитог карактера

Наставна јединица „Слушање музике различитог карактера” предвиђена је у програму Музичке културе за трећи разред основне школе.

Време реализације: Обрада ове наставне јединице осмишљена је као тематски дан под називом „Препознај лоше – промени се”. Предвиђено је да ученици активно раде четири школска часа. Од играчке до рачунара један школски час, 100 минута Српски језик и 35 минута Музичка култура.

Ток дана и активности описан је у табели у прилогу.

Корелација: Физичко васпитање – емоционална припрема,
Ликовна култура – естетске процене, бојење,
доцртавање, креирање.

Коришћене апликације:

Microsoft Office 2010 (Word, PowerPoint)

GIMP 2 – програм за обраду фотографије <https://sr.vessoft.com/software/windows/download/gimp>

Рок опера „Oscar Wilde – El Gigante Egoísta” 1971 Versión original

<https://www.youtube.com/watch?v=sGFdrHuVGOM>

Анимирани филмић и фотографије из истог филмића „The selfish Giant” Jaydip Gangani

<https://www.youtube.com/watch?v=9wcEDy2jsgI>

Наставни материјал који је израдио наставник:

- ◆ Детаљно упутство GIMP.doc
- ◆ Листић Zamisli
- ◆ Листић likovi.doc
- ◆ PowerPoint sebicni dzin.ppt
- ◆ Листић napiši rečenicu
- ◆ fotke sa casa.doc
- ◆ provera ostvarenosti cilja.doc

ПРИПРЕМА ТЕМАТСКОГ ДАНА	
ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	7. 11. 2016. Тематски дан: <i>Прејознај лоше – ѝромени се</i>
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	„Себични џин”, Оскар Вајлд
ТИП ЧАСА	обрада
ЦИЉ ЧАСА	Оспособљеност ученика за разумевање приче, за уочавање тока радње, поступака главних ликова и њихових особина, као и идентификација идеја. Оспособљеност ученика за повезивање делова приче у целину, уочавање лепих реченица. Изражајно читање свог записа као и изражајно читање текста.
ЗАДАЦИ ЧАСА	израда плаката по целинама, изражајно читање са разумевањем.
ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	два наставна часа
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	Од играчке до рачунара
НАСТАВНО ПОДРУЧЈЕ	Креирамо, стварамо
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Програми за учење – GIMP 2 – обрада фотографије
ТИП ЧАСА	обрада
ЦИЉ ЧАСА	Развијање моторичких способности уз коришћење материјала, прибора, алата, уређаја и рачунара; развијање креативности, логичког мишљења и способности комбиновања; развијање способности решавања једноставних задатака уз помоћ рачунара; изражајно читање свог записа као и изражајно читање текста.
ЗАДАЦИ ЧАСА	обрада фотографије и копирање фотографије у наставни листић.

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	Музичка култура
НАСТАВНО ПОДРУЧЈЕ	Слушање музике
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Рок опера „Oscar Wilde – El Gigante Egoísta” 1971 Versión original https://www.youtube.com/watch?v=sGFdrHuVGOM
ТИП ЧАСА	обрада
ЦИЉ ЧАСА	Развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности; оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања; развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем музичке традиције и културе свога народа и других народа.
ЗАДАЦИ ЧАСА	Стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука.
ОБЛИК РАДА	фронтални, индивидуални
НАСТАВНА СРЕДСТВА И ПОМАГАЛА	Текст бајке „Себични џин”, ПП, листићи, фотографије, фото-апарат, диктафон, рачунари и интелектуална средства (питања за анализу књижевног дела, сликовница).
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	метода наставног разговора, метода усменог излагања, метода рада на тексту, обрада фотографије, кооперативна метода, стваралачка
ДОКАЗИ О ОСТВАРЕНИОСТИ ЦИЉЕВА	Израђена аудио-бајка у ППТ презентацији, направљени наставни листићи и израђени плакати са осликаним и описаним целинама.
ПЛАН АКТИВНОСТИ	
Предактивност	Ученици су имали за домаћи задатак да прочитају текст из читанке „Себични џин” Оскара Вајлда.
АКТИВНОСТ (емоционална припрема и размрдавање)	У туђим ципелама У координацији са физичком културом, наставном јединицом „Скокови у дубину са ’меким’ доскоком”, ученици/ученице се пењу на сто и имају задатак да замисле како би им било да су којим случајем порасли веома високо. Затим скоче на струњачу постављену испред стола. Наставник их подстиче и помаже онима који се плаше.
Предактивност	Наставник треба да инсталира на рачунаре бесплатни програм за обраду фотографије GIMP 2 https://sr.vessoft.com/software/windows/download/gimp На сваку радну површину пребацити унапред припремљену фотографију ученика/ученице.

ЧАС ОД ИГРАЧКЕ ДО РАЧУНАРА	Подела припремљеног материјала, са детаљним упутствима и примерима за рад. <u>GIMP.doc</u> (за директан одлазак на документ притисни дугме Ctrl и кликни на документ). Подела припремљених, делимично израђених листића у Word-у <u>Zamislidajekrajtebedečakkojjedžinovskograsta.doc</u> Урађене листиће са фотографијама ученици снимају на свој флеш и штампају примерак како би се припремили за наредни час – Српски језик.
Предактивност	Наставник припрема ПП презентацију. Презентација је делимично завршена. За израду презентације коришћен је анимирани филмић и фотографије из истог филмића „The selfish Giant” Jaydip Gangani https://www.youtube.com/watch?v=9wcEDy2jsgI У презентацији недостају аудио-записи читања текста и фотографије ученика/ученица који читају одређени текст на слајду.
СРПСКИ ЈЕЗИК 45 мин + 45 мин + 10 мин	1. активност: После записивања наслова „Себични дин” – Оскар Вајлд, ученици попуњавају листић који су самостално допунили својом „обрађеном” фотографијом. <u>Zamisli da je kraj tebe dečak koji je džinovskog rasta.doc</u> 2. активност: Читање написаних коментара. 3. активност: Наставник лепи на таблу припремљене контуре дина, деце и малог дечака (анђела), а ученици унутар ликова записују карактерне и физичке особине <u>likovi.doc</u> 4. активност: Одређивање теме, мотива и поуке. 5. активност ученика: Изражајно читање текста са слајдова. Снимањена диктафону. Уметање личне фотографије на слајд (за сваког ученика су предвиђена два слајда). Активност наставника: убацивање звука у ППТ и подешавање времена. 6. активност: Преслушавање снимка <u>sebicni dzin.ppt</u> и преглед ПП. 7. активност: Одређивање логичких целина. (Подела листића на основу извлачења бројева. Сваки ученик извлачи два броја и пише одговарајуће реченице на основу илустрације бајке. Максималан број реченица је три. Сви су обавезни да проверавају написано и да исправљају грешке, а по завршетку задатка листић дају свом пару из клупе на проверу. <u>napiši rečenicu.doc</u> Подела у групе на основу бројева листића [8 група]. Давање назива логичким целинама:

	Пример: 1. Башта себичног цина (бројеви од 1 до 7) 2. Цин се вратио (бројеви од 8 до 18) 3. Башта без среће и љубави (бројеви од 19 до 30) 4. Деца су се вратила (бројеви од 31 до 42) 5. Себични цин је постао добар (бројеви од 43 до 57) 6. Анђео је дошао по цина (бројеви од 58 до 62) Састављање сликовнице <u>fotke sa casa.doc</u>; презентовање радова). 8. активност: Провера остварености циљева часова (листићи на три нивоа; ученици сами бирају листић са нивоом знања за који мисле да су стекли знање; попуњавање и повратна информација proveraostvarenostcilja.doc). 9. активност: Евалуација (писање утисака на листићу са анђелом). 10. активност: Домаћи задатак: препричати бајку са измењеним крајем.
МУЗИЧКА КУЛТУРА 35 минута	Слушање и гледање анимиране рок опере „Oscar Wilde – El Gigante Egoísta” 1971 Versión original https://www.youtube.com/watch?v=sGFdrHuVGOM Сумирање утисака.

НАПОМЕНА

Прилози се налазе на ЦД-у.

Шта је то што покреће (Природа и друштво)

ОШ „Васа Пелагић”, Београд

Наставна тема	Кретање у простору и времену
Садржај наставне јединице	Ваздух, вода и човек као иницијатори (узроци) настанка кретања у природи
Циљ часа	Стицање знања о узроцима настанка кретања у природи и уочавање узрочно-последичних веза између иницијатора и начина кретања. Стицање знања о томе шта све покреће жива бића, предмете, оспособљавање ученика за правилно извођење огледа и схватање узрочно-последичних појава. Развијање радозналости и интересовања за активно проучавање окружења кроз извођење практичних огледа кретања. Развијање основних појмова из природних наука о узроцима настанка неких кретања.
Оперативни задаци часа	
Образовни задаци	❖ Утврђивање појма кретања. ❖ Утврђивање различитих облика кретања с обзиром на путању (праволинијско, криволинијско, кружно). ❖ Стицање знања о води као узроку настанка кретања. ❖ Стицање знања о човеку као узроку настанка кретања. ❖ Стицање знања о ваздуху као узроку настанка кретања. ❖ Стицање знања о различитим начинима покретања тела (у односу на силу којом делујемо).
Функционални задаци	❖ Оспособљавање ученика за самостално учење кроз групни облик рада. ❖ Развијањем способности запажања на конкретним примерима. ❖ Развијање способности повезивања искуства ученика са теоријским знањима. ❖ Увиђање узрочно-последичних веза између иницијатора покрета и самог начина кретања. ❖ Оспособљавање ученика за самостално извођење огледа о ваздуху, води и човеку као иницијаторима (узроцима) настанка кретања у природи. ❖ Развој логичког мишљења и закључивања на основу практичних примера и стечених знања о човеку, води и ваздуху као иницијатору настанка кретања.

Васпитни задаци	❖ Развијање и подстицање истраживачког духа и самосталног трагања за истином кроз израду домаћег задатка о томе како се крећу аутомобил и сат. ❖ Развијање сарадње међу ученицима, поштовања потреба и мишљења других ученика кроз групни облик рада, неки изводе оглед, неки помажу у извођењу огледа, заједно закључују шта су видели у огледу, неко записује, а неко све заједно излаже пред одељењем. ❖ Прихватање значаја могућности коришћења ваздуха и воде.
Тип часа	обрада
Наставне методе	метода усменог излагања, метода разговора, метода писаних радова, метода демонстрације, метода лабораторијских радова
Наставна средства	лоптице, аутићи, посуда са водом, сламчице, коцкице, хамер, наставни листић за групе и запис за свеске
Облици рада	групни, фронтални облик рада
Корелација	❖ Српски језик: језичка игра (осмосмерка) у уводном делу часа као емоционално-интелектуална припрема; ❖ Физичко васпитање: кретање (бацање, шутирање лопте) у централном делу часа као део задатка за групу.
ТОК ЧАСА	
Уводни део часа Емоционално-интелектуална припрема (7 минута). Усвајање познавањем кроз именоване појединоссти у вези са кретањем из непосредној окружења ученика. Усвајање излагањем кроз усмено настављање сличених знања о кретању. Најава наставне јединице (2 минута)	Учитељ лепи хамер на коме је исцртана осмосмерка (Прилог 1). Речи су повезане са данашњом наставном јединицом, а коначно решење је КРЕТАЊЕ. – Шта ради човек? Воденица? Ветрењача? – Шта је заједничко за све њих? (Крећу се.) – Шта је то кретање? (Промена положаја једног тела у односу на друго тело.) – Какве врсте кретања постоје? (Праволинијско, криволинијско и кружно.) Данас ћемо испитивати који су узроци појединих облика кретања. Записује наслов на табли: Шта је то што покреће? Ученицима говори да ништа не пишу јер ће добити папир који ће залепити у свеске (Прилог 2). Ученици су пре часа подељени у групе и одређене су вође група које ће изводити оглед и извештавати о раду групе, а остали ученици из групе ће учествовати у тимском раду. Ученицима делим упутства за рад, објашњавам им шта ће свака група радити и о чему ће они данас учити,

Централни део часа <i>Учешће ученика за рад (2 минути)</i> <i>Рад по групама (12 минути)</i> <i>Усвајање излагањем; именовано и усмено излагање о теми која је одређена за сваку групу</i> <i>Сипање знања кроз извођење огледа; посматрају кретање лоптица, аутића и коцкица.</i> <i>Сипање знања поимањем (кроз истања 1 и 2а у свакој групи, уз помоћ огледа схватају шта је узрок кретања датих предмета).</i> <i>Сипање знања увежбавањем (кроз истања 2б јер ученици примењују своје стечено знање о датом узроку кретања).</i> <i>Општење одлучивањем – довођање ученика унутар групе, прихватање мишљења.</i>	а затим делим папире са питањима на која ученици треба да одговоре након изведеног огледа. Питања се односе на оно што је у току огледа уочено. Након тога свакој групи делим материјал за рад (Прилог 3). Ученици раде по групама. Док ученици изводе огледе, идем од једне до друге групе, помажем им уколико има потешкоћа и дајем додатна упутства. I група: Човек је узрок кретања Ученици од материјала добијају лоптицу и коцкице. Процениће шта је узрок њиховог покретања, а затим ће одговорити на питања. II група: Вода је узрок кретања Ученици од материјала добијају лоптицу и посуду са водом. Процениће на који начин лоптица може да се покрене и шта је узрок њеног покретања. III група: Ваздух је узрок кретања Ученици од материјала добијају неколико сламчица и два аутића. Процениће на који начин могу аутићи да се покрену и шта је узрок њиховог покретања. Када ученици заврше са радом, када изведу огледе и одговоре на питања, прелазимо на извештавање групе. Вођа прве групе излази испред табле, говори целом одељењу шта је био њихов задатак и демонстрира оглед који је имала његова група. Учитељ чита питања. На табли записује испод наслова: човек, вода, ваздух. Исти поступак понавља се са свим групама. Синтеза се изводи усменим путем. – Шта смо испитивали овим огледима? – Шта је узрок неких кретања? Након тога подела записа који ће залепити у своје свеске. Организовање квиза. Групама се постављају питања која нису из области коју је та група обрађивала. Поставља се прво питање свакој групи, па друго питање свакој групи и на крају треће питање (Прилог 4, 5).
<i>Извештавање групе (10 минути)</i>	Усвајање усменим излагањем – ученици усменим путем излажу о раду групе. Општење вредновањем кроз усмено излагање закључака на основу урађеног огледа.

<i>Синтеза (2 минути)</i> <i>Усвајање усменим излагањем – ученици усмено излажу оно што су учили на овом часу.</i>	Ученике упућујем на литературу: дечје енциклопедије, дечје часописе како би пронашли још неке занимљивости о кретању. Задатак им је да истраже на који начин се покрећу сат и аутомобил.
Завршни део часа <i>Систематизација и њена информација (8 минути)</i>	Усвајање усменим излагањем кроз излагање својим речима о узроцима појединих кретања. Стицање знања увежбавањем кроз навођење бар два примера која потичу од истог узрока кретања. Стицање знања поимањем кроз решавање проблемске ситуације у другом задатку за сваку групу. Општење вредновањем кроз увиђење значаја искоришћавања различитих врста кретања (треће питање у квизу за сваку групу).
Домаћи задатак (2 минути)	Стицање знања увежбавањем кроз истраживачки задатак где ће стечена знања са часа покушати да пришире сазнајући још о другим начинима кретања.

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на ЦД-у.
Хиперлинкови су активни искључиво у формату ПДФ.

Основне карактеристике течности (Природа и друштво)

ОШ „Горан Остојић”, Јагодина

Разред и одељење	III ₂
МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Садржај наставне јединице	Променљивост облика, простор који заузима – запремина, слободна површина, услови тока
ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	
Образовни	Усвајање знања о основним карактеристикама течности – о променљивости облика, густини, запремини, слободној површини, условима тока.
Функционални	Оспособљавање ученика за уочавање основних карактеристика течности, као и за логичко расуђивање и закључивање. Оспособљавање ученика да препознају одређене течности и њихове карактеристике.
Васпитни	Развијање свести ученика о значају воде и других течности у животу човека.
Тип часа	обрада
Наставне методе	монолошка, дијалогска, демонстративна
Наставна и помоћна средства	посуде различитих облика, чаше, различите течности, презентација, наставни лист
Облици рада	фронтални, рад у пару, индивидуални
Наставни објекат	учионица
Стандарди	1ПД.1.3.1. 1ПД.1.3.3. 1ПД.1.3.3. 1ПД.2.3.1.
Корелација	Математика
Литература	<i>Маша и Раша – природа и друштво, уџбеник за трећи разред</i> , Клет, Београд. Вера Матановић, Бошко Влаховић, Светлана Јоксиминовић, Милунка Ђурђевић, <i>Природа и друштво за 3. разред</i> , Зб, Едука, Београд.

ТОК ЧАСА

Уводни део	Да бих ученике мотивисао за даљи рад, са њима радим игру асоцијације. Ова игра се изводи као да је у програму.

– Добар дан и добродошли у још једну асоцијацију. Моје име је Младен. Пре него што почнемо са игром, објаснићу правила онима који су се сада укључили у програм. Такмичари подижу руке, ја бирам ко ће изабрати поље. После сваког отвореног поља такмичар има право да погађа решење колоне или коначно решење. У случају да погоде решење, морају да објасне како су дошли до тог решења.

– Као и у претходним емисијама, ту је наш супервизор квиза Милка Цанић – добро вече.

– Можемо да почнемо са игром.

Путем презентације решавају асоцијацију.

	А	Б	В	Г
1.	облаци	крава	воћни	алкохолно
2.	киша	бело	газирани	винско
3.	има у нама	кисело	негазирани	кисело
4.	хидроелектрана	коза	сладак	салата
	вода	млеко	сок	сирће
ТЕЧНОСТ				

- Које течности још знате?
- Шта мислите о чему ћемо данас учити?

Најављујем наставну јединицу и записујем наслов.

Главни део

Садржај наставне јединице обрађујем кроз три логичке целине:

1. Густина течности
2. Променљивост облика, простор који заузима – запремина
3. Слободна површина и услови тока

Све три логичке целине обрађујем кроз извођење огледа и вођење хеуристичког разговора са ученицима како би самостално дошли до одређених закључака.

Прва логичка целина

Оглед 1.

Постављене су три тегле (вода, уље, мед). У те три тегле спуштам кликере; ученици треба да обратe пажњу на то како се кликери спуштају.

Пре извођења огледа ученике питам да ли могу да препознају које су то течности, као и шта ће се догодити када спустим кликере у тегле (један од ученика ми помаже приликом извођења огледа).

Након извођења огледа питам ученике:

- У којој тегли је кликер први додирнуо дно?
- А у којој последњи?
- Због чега је у тегли где је вода кликер први додирнуо дно?

- Због чега је у тегли где је мед кликер последњи додирнуо дно?
- Ако бисмо додали празну теглу и извели поново овај оглед, у којој тегли би прво кликер додирнуо дно?

Оглед 2.

Овај оглед ученици раде у пару. Сваки пар добија по две чаше са различитим течностима и две кашичице. Задатак ученика је да одреде која је течност у питању и која течност има већу густину. Ученицима напоменути да дате течности не пију.

Ученици треба да дођу до закључка да је течност гушћа ако ствара већи отпор при мешању.

- На који начин још можемо да проверимо густину неке течности?

Понављање прве целине:

- Шта можемо да закључимо о било којој течности?
- По чему се оне разликују?

Друга логичка целина

Оглед 1.

На кутију стављам три посуде и пресипам воду из једне у другу. Пре него што изведем оглед, питам:

- Која су својства/особине воде?
- Шта ће се променити ако воду пресипам из једне посуде у другу?

Хајде да проверимо. (Вода је променила облик.)

- Шта вода није променила? (Укус, мирис, боју, густину.)
- Шта мислите, да ли би то важило и за све друге течности?

Како би се уверили да важи, понављам поступак али са соком.

- Од чега је овај сок?
- Шта сок мења приликом пресипања?
- Шта не мења?
- Од чега зависи облик течности? (Од облика посуде.)

Оглед 2.

Из флаше од 1 л сипам воду у пет чаша како бисмо утврдили колико се чаша воде садржи у флаши.

- Шта ће се десити са водом ако је из флаше преспем у чаше?
- Шта ће она променити, а шта не?
- Шта се променило приликом пресипања воде из флаше у чаше?
- Шта се десило са количином воде?
- Где има више воде: у флаши или у чашама?

Шта закључујемо?

Облик течности зависи од суда у којем се налази. Запремина је количина течности која заузима, запрема неки простор. Постоје различите запремине. Нас сад интересује течност. Јединица запремине је литар. Мања јединице су децилитар, центилитар, а већа хектолитар. Од ученика захтевам да ми кажу запремину одређених флаша које им показујем. (1л, 2л, 1,5л, 0,5л, 0,33л)

(*Овде се користи знање ученика из математике.*)

Оглед 3.

Загварам отвор шприца прстом и проверавам да ли ваздух може да се сабије.

Питам:

- Може ли ваздух у шприцу заузети мањи простор? Изводим оглед како би се ученици уверили да може.
- Шта мислите, када бисмо уместо ваздуха ушприцали течност, да ли течност може заузети мањи простор?
- Ако смањимо простор, шта ће се десити са водом из шприца? Изводим оглед.

Узимам флаше од пола литра и литра и питам:

- Да ли би се могла течност из флаше од једног литра пресути у флашу од пола литра? Изводи се оглед.
- Шта можете закључити на основу тога? (Течност не може да се сабије.)

Понављање друге целине:

- Зашто кажемо да је облик течности променљив, односно да течности немају сталан облик?
- Од чега зависи облик течности?
- Шта је запремина?
- Када течност мења облик, шта се дешава са запремином?

Трећа логичка целина

Оглед 1

Ученицима пуштам презентацију у којој се налазе три посуде. Питам:

- Чиме су ограничене течности у посудама? (Странама.)
- Са колико је страна течност ограничена?
- Шта је са површином течности? (Слободна, није ограничена.)
- Колико слободних површина имају течности у овим посудама? (Једну.)
- Која је то слободна површина? (Она која је у додиру са ваздухом.)
- Од чега зависи облик слободне површине? (Зависи од облика посуде.)

Оглед 2

Показујем ученицима једну флашу.

Од ученика захтевам да ми покажу слободну површину течности (обележавам ту површину).

Сада ту исту флашу накривим и од ученика тражим да ми покажу слободну површину (поново обележавам). Флашу сада положим и бележим слободну површину.

- У којем случају је слободна површина била највећа?
- По чему се разликују слободне површине неке течности?
- Од чега зависи величина слободне површине? (Од облика и од нагиба.)

Слободне површине немају само течности у судовима.

- По вашем мишљењу, које течности имају слободне површине?
- Од течности које сте набројали, која течност има највећу слободну површину? Зашто?

Враћам се на флашу на којој смо бележили слободну површину.

- Ако погледамо флашу, шта можете да ми кажете о површини течности? Каква је површина воде?
- Шта можемо да закључимо о површини течности без обзира на то каквог је облика суд или нагиб тог суда? (Површина течности је увек равна.)
- Како се воде деле?
- Које су текуће реке?
- Зашто се тако називају?
- Која река спорије тече, планинска или равничарска?
- Због чега?
- Шта утиче на брзину тока (реке)? (Нагиб подлоге и рељеф.)

Оглед 3

На послужавник сипам уље, кечап и мед. Један крај послужавника подигнем.

- Шта ће се десити са овим течностима ако подигнем један крај послужавника?
- Да ли су све течности текле истом брзином?
- Која течност тече најбрже, а које најспорије?
- Од чега зависи брзина тока течности? (Густина и нагиб.)

Оглед 4

На послужавник сипам мало јогурта.

- Шта се дешава са јогуртом? (Разлива се.)
- Каква је подлога послужавника?

- Шта можемо да закључимо, шта се дешава са течношћу када је подлога равна? (Течност се разлива.)
- Шта ће се десити са јогуртом ако подигнем један крај послужавника? (Јогурт тече.)
- Каква је сада подлога? (Равна али искошена.)
- Шта можемо да закључимо, шта ће се десити са течношћу када је подлога искошена? (Течност тече.)
- Шта још утиче на ток течности осим густине? (Утиче и нагиб подлоге.)

Понављање треће целине:

- Шта је слободна површина течности?
- Колико слободних површина имају течности у суду?
- Од чега зависе слободне површине течности?
- Од чега зависи брзина тока течности?

Завршни део

О чему смо данас учили?
Хајде сада да набројимо које су сличности и разлике међу течностима.

Овај део прати презентација.

Основне карактеристике течности

Сличности	Разлике
теку, разливају се	густина
немају сталан облик	боја
имају сталну запемину	мирис
имају једну слободну површину	укус
површине течности су равне	својства течности

Обавештавам их где у уџбенику имају ово што су данас радили.
Ученици добијају папир са главним мислима часа (Прилог 1).

НАПОМЕНА

Прилози и презентација налазе се на ЦД-у.

Правилан изговор гласова ч, ћ и џ, ђ (Српски језик)

Основна школа „Горачићи”, Горачићи

Тип часа: вежбање

Циљ часа: – Уочавање и разликовање гласова у изговору и писању; вежбање правилног изговарања и писања гласова ч, ћ, ђ, џ.
– Развијање логичког мишљења, памћења, закључивања; богаћење речника.
– Развијање самосталности, уредности, радних навика, развој социјалних вештина (сарадње са другима у групи).

Наставне методе: монолошка, дијалошка, писаних радова, текст, илустративна.

Облици рада: фронтални, индивидуални, групни.

Наставна средства: картице са словима за поделу у групе, ознаке за групе, таблице, папири за одговоре, коверте, куглице, наставни листићи.

Техничка помагала: лаптоп, пројектор, пројектно платно.

Корелација: Ликовна култура (апликације);
Математика (питалица).

Образовни стандарди: 1СЈ.2.3.2.

🕒 Уводни део часа

Ученике ћу мотивисати занимљивим почетком часа: дежурни ученик ући ће на почетку часа са књигом обавештења и прочитати следеће:

„Добро јутро, децо! Имамо важно саопштење за трећи разред! Пажљиво слушајте! Пре неколико дана изашла је наредба о писању слова. Наредбом се забрањује замењивање слова у речима зато што деца из Гуче не желе да буду деца из Гуће, што није лепо да мачка буде маћка, Чачак – Ђаћак, а џемпер – Ђемпер! Нема смисла да тачка буде таћка, а ви добри ђаци да будете мамини и татини џаци! Директорка школе је донела одлуку да се сви ђаци морају придржавати ове наредбе!”

Дежурни ученик излази из разреда, а децу овом причом полако уводим у рад на часу.

– Шта нам је дежурни ученик сада прочитао? Шта се дешава ако правилно не напишемо неко слово, односно ако погрешно прочитамо неку реч? (Настале би смешне ситуације – у школу иде цак.) Ми ћемо на данашњем часу, кроз рад

у групи, у оквиру квиза увежбавати читање и писање речи у којима се налазе сугласници ч, ћ, ђ, ц. Записујем наслов на табли, а ученици у своје свеске.

🕒 Главни део часа

Ученике ћу поделити у групе тако што ћу припремити цедуље са словима Ч, Ђ, Ћ, Ц онолико колико имамо ученика у одељењу. Свако дете извлачи цедуљу и иста слова образују групу. По извлачењу цедуља помажемо деци да формирају групу и припреме се за рад. На столу око кога ће седети групе стоји слика лептира, зеца, пачета и петла. Ученике који образују групу питам како гласи умањено значење онога што је на сликама, а потом саопштавам да ће се тако звати њихове групе (зечићи, петлићи, лептирићи, пачићи).

ПРВИ ЗАДАТАК: Састави што више речи које почињу задатим словом.

Свака група извлачи куглицу у којој се налази једно од слова (ч, ћ, ђ, ц). Задатак група је да саставе што више речи које почињу датим словом (нпр.: цин, цак, цемпер; ћуприја, ћурка, ћевап; чаша, Чачак; ђак, ђурђевак, ђеврек...). По истеку времена бројимо сложене речи. Свака група чита своје речи и проглашава се ко је у овом задатку био најуспешнији.

ДРУГИ ЗАДАТАК: Анаграм

Задатак за све групе је да саставе реч од датих слова. Ученицима се саопштава да сва слова треба да се искористе. Група која састави реч од свих слова добија поене. Ко не састави реч, остаје без бодова. Речи са мање слова се не признају.

Зечићи: А И И Љ Б Ц У Ч (љубичица)

Петлићи: А К Л Ч Ц Ч А И А (чачкалица)

Пачићи: Ђ О Т Ч И О П (поточић)

Лептирићи: Е Ђ В К Ђ А У Р (ђурђевак)

ТРЕЋИ ЗАДАТАК: Реч по реч – реченица

Све групе поново имају задатак да од датих речи које добијају у коверти саставе реченицу. Поене добијају групе које употребе све речи и правилно саставе и напишу реченицу. Групе подизањем таблица добијају право да одговоре.

Зечићи: Чича Часлав срче чај из чисте чаше.

Петлићи: Ојачар има циновски џеп на џемперу.

Пачићи: Ђурин брат Ђорђе носи ђурђевак Ђини.

Лептирићи: Ђирина мачка се шћућурила у ћошку.

ЧЕТВРТИ ЗАДАТАК: Питалица

Учитељ чита питалицу, а група која прва подигне таблицу добија право да одговори и освоји поене за тачан одговор.

У четири угла чуче четири мачке. Свака мачка пред собом види три мачке. Колико је укупно мачака било у соби? (четири)

ПЕТИ ЗАДАТАК: Решавамо загонетке

Задатак је осмишљен тако да учитељ чита једну по једну загонетку. После сваке прочитане загонетке ученици пишу на папир шта је тачан одговор и на-

кон истека времена подижу таблице са одговорима. Групе које су тачно решиле загонетке добијају по један поен.

- ♦ Ја сам скромна и малена, у травици сакривена, али после кише – дигнем главу више. (печурка)
- ♦ Црвен трчи по путућу, у црвеном капућу. (петао)
- ♦ Дању преде или спава, крај пећи се излежава. Ноћу скита, у лов хита. (мачка)
- ♦ Куц-куц-куц по дрвету дије, а мајстор није. По кори кљуном удара и сав је од шара. (детлић)
- ♦ Чучи чуча, бежи бега, скочи чуча, па зграби бегу. (мачка и миш)
- ♦ У води расте и воду пије, ниједна школа без њега није. (сунђер)

ШЕСТИ ЗАДАТАК: Питам те, питам

Овај задатак је осмишљен тако да свака група добија реч за коју треба да погоди шта значи. Учитељ чита реч, а остале три групе саопштавају значење те речи (свака група по једно значење). Само једно значење је тачно, а задатак групе је да погоди које је право. Остале групе морају бити што убедљивије у казивању значења како би убедиле групу која погађа да је то баш право значење.

Питам те, питам шта је ђинђува:

- минђуша
- златна оловка
- врста цвета

Питам те, питам шта је или ко је цивцан:

- огроман човек
- врабац што скакуће
- стара кућа

Питам те, питам шта је чун:

- врста сове
- чамац
- врста дрвета

Питам те, питам шта је ђемане:

- то је назив за виолину
- мало ђебе
- врста цигле

СЕДМИ ЗАДАТАК: Редуси

Задатак је осмишљен тако да учитељ мултимедијално приказује један по један редус. После сваког редуса ученици пишу на папир шта је тачан одговор и након истека времена подижу таблице са одговорима. Групе које су тачно решиле рубусе добијају по један поен.

Решење (оцак, Ђурђа, Чачак, мачка)

ОСМИ ЗАДАТАК: Асоцијација

Игру Асоцијација решавају све групе заједно отварајући поља. Група која се прва јави започиње игру. Свака група отвара по једно поље и покушава да дâ решење тог ступца. Имају право да дају и коначно решење. За сваки решен стубац група добија 2 поена, а за коначно решење 5 поена.

🕒 Завршни део часа

Свака група извлачи куглицу у којој се налази по једна брзалица. Задатак група је да добро увежбају изговарање брзалице, а брзалицу ће изговарати онај ученик кога изаберу остале групе. Групе које без грешке и на најбржи начин изговоре брзалицу добијају поене. Игру понављамо још једном са другим брзалицама.

1. Каменчићем ћеш ме, каменчићем ћу те.
2. Чалабрчак док не дође ручак.
3. Чучи чуча на чучи.
4. Оде ћачић у дућанчић.

1. Чоканчићем ћеш ме, чоканчићем ћу те.
2. Чича чворак чува чету чавки. Чича Чворче, чвркни чавки чвргу, чик.
3. Чучи, чучи чворак, на чвору црне смрче.
4. Четири чавчића на чунчићу чучећи цијучу.

Домаћи задатак – ученицима се дели наставни листић.

Филип је написао свом другу писмо. Подвуци погрешно написане гласове, а потом писмо препиши правилно у свеску.

Драги Фичо,

Кренемо ми јуће код баке у Ђаћак. Тео сам да понесем своје кучне љубимце Мичу и Качу. Тата ми није дао. Рекао је да сам ја џак и да морам ућити задатке, а не да јурим маћке. Ипак сам се играо. Моја бака Џурчина има у кучи два дивна кућета: Чиру и Ђорџа. Волео бих да доћеш код мене да заједно једемо гроџце.

НАПОМЕНА

Прилози и презентација налазе се на ЦД-у.

Илузија простора (Ликовна култура)

ОШ „Горња варош”, Земун

Наставна тема: Простор (повезивање разних облика у целину)

Тема часа: Лик из бајке

Ликовна област: Тродимензионално обликовање

Техника и материјал: фломастери

Оперативни задаци часа:

- Оспособљавање ученика за ликовно представљање замишљеног и фантастичног.
- Развијање ликовног сензибилитета за простор.
- Развијање стваралачке маште.

Стандарди постигнућа:

- Разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике визуелних уметности.
- Изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове.
- Изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат.
- Описује свој рад и радове других.

Тип часа: обрада

Наставне методе: метода разговора, метода самосталног и практичног рада ученика и демонстративна метода

Наставна средства: презентација *PowerPoint*, припремљена подлога за радове

Облици рада: фронтални, индивидуални, групни

Корелација: Српски језик

Усаглашеност са наставним програмом:

Садржај је у потпуности усаглашен са наставним програмом.

СТРУКТУРА И ТОК ЧАСА

🕒 Уводни део часа (трајање око 5 минута)

Час почиње разговором о бајкама. Са њима смо досад сви имали прилике да се сусретнемо. Шта су бајке? Какви се све ликови у њима појављују? Да ли међу њима има и оних који постоје само у бајкама, а нема их у стварном животу? (Као подстицај за разговор користимо припремљену презентацију *PowerPoint* која је дата у прилогу.)

Тема данашњег часа је Лик из бајке.

⌚ Главни део часа (трајање око 25 минута)

Да ли сте некада читали „Успавану лепотицу”? Сећате ли се шта се десило када се принцеза убола на вретено? (Сви су заспали.) Ви ћете сада замислити један краљевски двор на који је бачена чаролија слична оној у „Успаваној лепотици”. Размислите о томе ко је све могао да се нађе на двору и шта је могао да ради у тренутку када је чаролија бачена. Свако од вас ће одабрати и нацртати један лик у тој ситуацији.

Објашњавам ученицима да ће цртати фломастерима на четвртини листа блока број пет. Подсећам их да фломастери омогућавају приказивање детаља и да то користе у раду. Скрећем им пажњу на то да пажљиво попуњавају површине. Када нацртају оно што желе, онда ће то исећи по спољашњој линији, али ће на дну оставити папучицу (на примеру показујем како). Та папучица је потребна да бисмо радове причврстили за унапред припремљену подлогу и усправили их (слике 1 и 2). Наглашавам да се овај поступак зове папир-пластика и да нам омогућава добијање призора у простору.

Слика 1

Слика 2

Упућујем ученике да започну свој рад. Током рада проверавам да ли су сви схватили шта се од њих тражи. Ако је потребно, додатно их мотивишем и дајем упутства индивидуално или фронтално (уколико више њих има исти проблем).

⌚ Завршни део часа (трајање око 15 минута)

Када ученици заврше радове, залепићемо их на припремљену подлогу (слике 3 и 4). Пре него што почнемо са лепљењем, о радовима разговарамо и вршимо њихову естетску анализу. Затим правимо план – на који начин је најбоље да их по подлози распоредимо. Гледамо и коментаришемо слајд (PowerPoint презентација) на коме се налазе примери различитих објеката приказаних у простору. Закључујемо да је увек оно што нам је ближе веће, док су удаљени облици умањени. Сада по истом принципу распоређујемо радове. Веће фигуре стављамо напред, а мање позади како би приказ простора био што реалнији.

Слика 3

Слика 4

На самом крају часа ученици попуњавају евалуациону листу на којој означавају како су се на данашњем часу осећали.

НАПОМЕНА

Презентација се налази на ЦД-у.

Радујмо се снегу (Музичка култура)

ОШ „Младост”, Нови Београд

Наставна тема	Музичке чаролије
Тип часа	Обрада песме „Снег” по слуху.
Циљ часа	– учење песме „Снег”, – обнављање песме „Деда Мраз” и слушање песме „Звончићи”, – извођење песама о зими.
Задаци часа	• Образовни: научити песму „Снег”, уочити вредности нота у нотном запису, изводити динамичке ступњеве. • Функционални: развој маште и стваралачких способности ученика, оспособљавање ученика да импровизују песму рукама и ногама, као и „свирање” на дечијим ритмичким инструментима, развијање смисла за ритам кроз покрет, оспособљавање ученика да опажају разлике у јачини звука, тонова. • Васпитни: развијање љубави, осетљивости према музици, стрпљења, прецизности, упорности, осећаја за лепо, трајни љубитељ музике.
Наставни облици	фронтални, групни, индивидуални, рад у пару
Наставне методе	дијалогска, илустративно-демонстративна, метода стваралачког рада, хеуристичка, текст метода, игровна метода
Наставна средства и дидактички материјал	мелодијски инструмент (клавијатуре), уџбеник, компакт-диск, пројектор, Орфов инструментариј (штапићи, звечке, добош, даире, триангл)
Активности ученика	Одговарају, описују, закључују, разумеју, слушају музику и доживљавају лепо. Раде у групама, решавају заједнички задатке, записују. Певају самостално или у пару, изводе музику на дечијим инструментима, кроз игру покретом – пуцкетањем прстију, плескањем и тапшањем стварају пратњу уз музику.
Активности наставника	Подстиче ученике на активно слушање, учествовање у раду, припремање позитивне атмосфере, свирање на инструменту, певање, учествовање у дечјој игри и посматрање. Контролише и исправља ритмичке и интонативне грешке приликом групног певања.

Резултати часа – исходи	– Добра навика да слушају уметничку музику, да умеју да отпевају песму по слуху, да науче да свирају на ритмичким инструментима, да разликују звук и тон, да науче да покретима тела прате ритам. – Интровертна деца се ослобађају и опуштају кроз покрет и глас, током заједничког певања стичу самопоуздање. – Развој вокалних способности и већег опсега гласа. – Љубав и интересовање за музику, ритам. – Развој музичке писмености – знају да примене динамичку артикулацију током певања (тихо, средње тихо, гласно). – Тапшалице (баш као и свирање инструмената) развијају интелектуалне способности и вештине. – Подизања расположења и рад на координацији тела, моторици и памћењу. – Развој и подстицај креативности и маште.
Корелација	– Српски језик: обрада песама о зими; – Природа и друштво: годишња доба – зима; – Ликовна култура: прављење новогодишњих честитки и украса; – Физичка култура: игра <i>Ухвайи риџам</i>.
Коришћена литература	1. Владислава Илић, <i>Музичка култура за трећи разред основне школе</i>, Креативни центар, Београд, 2011. 2. Нада Јабланов, <i>Музичко васпитање у разредној настави</i>.
Напомене	Ученици су пре почетка часа подељени у хетерогене групе. Број ученика у групи је од 4 до 5.
(Само)евалуација и корекција часа	

ТОК ЧАСА

🕒 Уводни део часа – 7 минута

- Разговор о зими:
  - Који су то зимски месеци?
  - Ког датума почиње зима?
  - Због чега сва деца воле зиму?

- Презентација – квиз *Изабери њоље*
(Прво слово одговора даје коначно решење!)

Слајд 1

– Који су то зимски месеци?
– Ког датума почиње зима?
– Због чега сва деца воле зиму?

Слајд 2

A 1 Преметалка	B 1 Досети се	B 2 Ко сам ја?	G 1 Честа игра зими?
решење	решење	решење	решење

КОНАЧНО РЕШЕЊЕ

- Истичем циљ часа.
- Подела ученика у групе. Спајајући пазл делове, формирају групе. Свака група добија по два стиха песме „Ала веје, веје” (научене у претходном разреду).

СЛАЈД

1. ГРУПА

Ала веје, веје,
шта маримо ми,

2. ГРУПА

дрва има, није зима,
па се слатко спи.

3. ГРУПА

А кад сутра сване,
опет веје снег,

4. ГРУПА

саонице за узице –
сложно сви на брег!

- У циљу распевавања сви певамо научену песму „Ала веје, веје” уз инструменталну пратњу. Ученици могу свирати на ритмичким инструментима.

🕒 Главни део часа – 30 минута

- Учење песме „Снег” по слуху.
- Читам текст целе песме „Снег”. Анализа текста песме (непознате речи, радња...) – СЛАЈД.
- Анализа нотног записа.
- Изводим целу песму изражајно, уз инструменталну пратњу. Подсећам ученике на динамичку ознаку ***mf*** (*mezzoforte*) – средње гласно.

- Делим композицију на две целине, по ритмичкој различитости. Деца уче по слуху прво једну, а затим другу целину. Контролишем и по потреби одмах исправљам ритмичке грешке и грешке у интонацији.
- Научену песму извести **у целости – сви заједно**.
- По две групе певају, а остале две прате на ритмичким инструментима.
- Они који то желе, песму могу да отпевају сами, или само дечасти или само девојчице...
- Представници група узимају коверте са задацима.
- Подсећамо се које смо све вредности нота досад учили и које вредности пауза.

СЛАЈД

1. ГРУПА

1. Колико тактова има први ред песме „Снег“?

2. ГРУПА

1. Колико осмина нота има други ред песме „Снег“?

3. ГРУПА

1. Повежи динамичке ознаке са оним што значе на српском:

p (*piano*) • • средње гласно

mf (*mezzoforte*) • • тихо

f (*forte*) • • гласно

4. ГРУПА

1. Јачина којом се изводе музичка дела назива се _____.

- Групни рад на задатку.
- Извештавање група и повратна информација – СЛАЈД.
- Похвала ученика за колективно залагање.

🕒 **Завршни део часа** – 8 минута

- Слушање: А. Кораћ, „Деда Мраз“ и игра *Ухвати ритам* – СЛАЈД.

– Игра

Бројимо: један, два, три, четири, један, два, три, четири... водећи рачуна о ритмичним размацима. На један – потапши ноге, на два – пуцкетај прстима, на три – пуцкетај прстима, на четири – плесак. Понављамо док сви не буду сложни.

Пуштам снимак песме „Деда Мраз“, а ученици певају уз ритмичку игру.

*Напомена: Ако буде било довољно времена, игра се понавља, али сада уз песму „Звончићи“ коју изводи Хор „Чаролија“.

- Прављење честитки и украса за јелку од рециклираног материјала. (Слушање: Хор „Колибри“ – „Зимска песма“)

НАПОМЕНА

Презентација се налази на ЦД-у.

Абација (Народна традиција)

ОШ „Посавски партизани”, Обреновац

НАРОДНА ТРАДИЦИЈА 3	ДНЕВНА ПРИПРЕМА НАСТАВНИКА	
		Датум
Наставна тема		У чаршији дућан до дућана
Редни број часа		18.
Тип часа		обрада
Облик рада		фронтални, индивидуални, у пару
Наставне методе	дијалогска, рад на тексту, метода писаних радова, илустративна, демонстративна	
Наставна средства	презентација, наставни листићи, хамер	
Корелација	Ликовна култура, Српски језик, Музичка култура	
Циљ часа:	Ученици стичу знање о још једном старом занату, абацијском занату.	
Задаци часа:	Образовни задаци Ученици стичу знање: – о томе шта раде абације; – о томе која је разлика између абације и терзије; – о алату који су користиле абације; – о изгледу народне ношње; – одевним предметима који чине мушку и женску народну ношњу и упознају различите врсте српске народне ношње у зависности од краја Србије у којем се носе. Васпитни задаци Навикавање ученика на рад у пару, оспособљавање за организовање заједничког рада, планирање времена и поделу посла.	
СТРУКТУРА ЧАСА И ВРЕМЕНСКА АРТИКУЛАЦИЈА		
Уводни део (5 минута) Игра меморије и увод у данашњу тему часа.		
Централни део (30 минута) Упознавање абацијског заната кроз причу деда Радосава. Решавање задатака са наставног листића и повратна информација.		
Завршни део (10 минута) Рад у пару – игра „Обуци лутку”.		

ТОК ЧАСА

УВОДНИ ДЕО

- Игра меморије

На хамеру је девет стикера који су обележени бројевима од један до девет. С друге стране се налазе називи заната (СИНОНИМИ), они о којима су ученици већ учили и назив заната који ће бити тема данашње наставне јединице. Дати су следећи парови: КУЈУНЦИЈА – ЗЛАТАР, НЕИМАР – ЗИДАР, ВОДЕНИЧАР – МЛИНАР, АБАЦИЈА – ТЕРЗИЈА – КРОЈАЧ.

Разговарамо о сваком занату (чиме се бави златар, зидар, млинар).

Најављујем наставну јединицу, записујем наслов на табли.

ЦЕНТРАЛНИ
ДЕО

- Након записивања наслова, приказујем ученицима **презентацију**.

	Напомињем да гледају и слушају пажљиво јер ће након презентације имати питања у вези са темом, а након тога следи рад са паром. • Приказивање презентације (Прилог 1). • Упоредо са презентацијом следи запис у свескама. • Самостални рад: Решавање задатака са наставног листића (Прилог 2). Након тога следи усмена провера и самооцењивање ученика. Ученици сваки тачан одговор бодују једним поеном, а након тога оцењују свој задатак оном оценом коју мисле да су заслужили. Листић лепе у свеску.
ЗАВРШНИ ДЕО	• Ученици следећи задатак раде у пару. Сваки пар добија листић (Прилог 3 или Прилог 4). Следи заједнички рад. • Након тога следи презентација радова, прављење заједничког паноа и слушање народног кола „Моравац”. • Домаћи задатак: Нацртати у свесци мушкарца и жену у народној ношњи и обележити одевне предмете.
	ЗАПИС НА ТАБЛИ Абација шије народну ношњу. Од алата користи: маказе, игле, шило, напрстак, закачку, пеглу. (слике које ће ученици залепити у свеску)

НАПОМЕНА

Прилози и презентација налазе се на ЦД-у.

Орнамент (Ликовна култура)

ОШ „Мирослав Антић”, Ниш

Наставна тема	Орнаментика
Наставна јединица	ОРНАМЕНТ
Тип часа	обрада
Циљ часа	Усвојити сазнања о појму орнамент, користити одговарајући материјалда би се реализовала замисао кроз одређену сликарску технику.
Образовни задаци	Усвајање знања о новом ликовном термину.
Функционални задаци	Развијање маште на основу постојећих знакова и симбола.
Васпитни задаци	Оспособљавање ученика за компоновање помоћу словних и цифарских знакова; упознавање ученика с појмом, врстама и мотивима орнамента, креативна игра геометријским облицима, оспособљавање ученика да распоређују орнаменте, развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности.
Облици рада	фронтални, индивидуални, групни
Наставне методе	илустративна, метода практичне наставе, дијалогска, демонстративна, експериментална, практичан рад
Наставна средства	слике, апликације, народна ношња, блок, прибор за рад, рачунар, презентација слика, ЦД
Корелација	Српски језик, Природа и друштво, Математика, Музичка култура, Народна традиција
Исходи	Израђује орнамент, користећи технику цртања, познаје својства и примену орнамента.
Литература	<i>Свеј у мојим рукама</i> , ликовна култура за 3. разред основне школе, Klett, 2016. Радомир Радовановић, <i>Практикум наставе ликовне културе за I, II, III и IV разреда основне школе</i> , Лозница, 1988. Слике са интернета.

ТОК ЧАСА

Уводни део часа (8–10 минута)	За овај час ученици су подељени у пет група, а једна група ученика добила је припремни задатак да понесе народну ношњу или један део народне ношње и да увежба извођење народне игре „Ерско коло”. Час ћемо започети извођењем народне игре „Ерско коло”. Након извођења игре наводимо ученике да уоче шаре (орнамент) на народној ношњи, као и композицију орнамента. Постављамо питања: * Шта су нам другари приказали? * Да ли вам се свиђа ово што су наши другари извели? * Како су обучени? * Зна ли неко како се зове одело које наши другари имају на себи? * Шта вам посебно привлачи пажњу? Закључак: Шаре на народној ношњи које су вам се допале јесу <i>орнамент</i>.
Главни део часа (70 минута)	Истичемо и најављујемо циљ часа записивањем на табли. Тема: Орнамент Шта је орнамент? Ако неко од ученика зна, објасниће, а онда нешто више кажем о томе уз припремљену презентацију. Орнамент је украс или шара на неком предмету и служи да га улепша. Слајдови од 2 до 4. Након тога наводимо ученике да уоче ритам у игри „Ерско коло”. Закључак: Понављањем истоврсних тонова по одређеном реду у музици настаје ритам мелодије. Понављањем ликовних елемената (мотива) у ликовној уметности настаје ритам ликовног дела. Орнамент је украс у коме се један мотив понавља по одређеном реду (ритму). Орнамент настаје понављањем: геометријских, стилизованих, билијних и животињских облика – мотива. СЛАЈД 5. Где све можемо видети те украсе? Показујемо и слике (фотографије) ћилима, одевних, украсних и других употребних предмета на којима се такође може видети орнамент. СЛАЈДОВИ: 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 и 13. Затим показујемо слику манастира Дечани и наводимо ученике да уоче орнаменту на њему. СЛАЈД 14. Лепота орнамента се постиже складом облика, боја, ритма.

	Изводимо закључак: Орнамент може бити урађен на: * штофу, текстилу; * предметима; * грађевинама. СЛАЈДОВИ: 15, 16 и 17. По завршетку излагања о орнаменту следи радни део часа, у коме ће ученици самостално радити на задату тему. Задатк ученика је да нацртају шару за џемпер какав би желели да имају. Пре тога исећи лист папира у облику џемпера. Добијени облик украсити шарама које се понављају. Обилазим ученике и у више наврата коригујемо радове. По завршетку рада свака група ученика прави свој панно на хамеру. Качимо паное са радовима на таблу. Правимо изложбу радова и пружамо могућност за естетску процену. Свака група ученика своје радове ређа у низу, у облику звезде, круга, квадрата...
Завршни део часа (10 минута)	Вредновање вршимо према остварењу ликовног проблема водећи рачуна о поштовању индивидуалних разлика и различитих способности за ликовно изражавање међу ученицима. Издвајамо оригиналне и добро урађене радове. Дајемо ученицима упутства и сугестије за даљи стваралачки рад.
ЗАПАЖАЊЕ	

НАПОМЕНА

Прилози и презентације уз припреме налазе се на ЦД-у.

Разговор с поштовањем (Час одељењског старешине)

ОШ „Краљ Петар I”, Ниш

ОПШТИ ПОДАЦИ:
Датум: 13.2. 2017.
Разред и одељење: III ₂
ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ:
Наставна тема: Комуникација
Садржај наставне јединице: асертивност, асертивна права, одговорност, асертивне дозволе, емпатија, soft skills.
Тип наставног часа: обрада
Оперативни задаци часа:
Образовни: Усвајање појма асертивност, асертивна права, развијање културе говора и изражавања својих потреба, стицање културе слушања, показивање културе дијалога, стицање позитивне слике о себи и другима, основних знања о исправним начинима комуникације, самопоуздања као главног фактора личности и учења, стицање знања и способности за решавање конфликта, разумевање и пружање емпатије.
Васпитни: Развијање способности за решавање проблема у понашању и опхођењу с другима, формирање способности за самодисциплиновање на часу и уопште, развијање soft skills (меких вештина).
Функционални: Оспособљавање за превазилажење психолошких баријера, развијање правилних односа у групи, навикавање на преузимање одговорности за своје мишљење, поступке и ставове, јачање интегритета, изграђивање асертивних навика и права, оспособљавање за разговоре с поштовањем.
Циљ часа: Примена асертивног говора и асертивног начина комуникације.
Наставне методе: монолошка, дијалогска, демонстративна, психодрамска метода.
Облици рада: фронтални, индивидулни
Наставна средства: ПП презентација, прилог – материјал за наставника
Литература: Мирјана Кокерић, <i>Развојна учионица – развојна радионица.</i>

ТОК ЧАСА:

🕒 Уводни део часа:

Слајдови 1, 2, 3

Разговор почињемо темом о разговору. Ученицима постављам питање како се осећају када с неким разговарају, шта им смета, да ли би нешто променили, да ли мисле да и саговорник можда исто мисли као и они. Питам их како би волели да изгледају њихови разговори са вршањацима и са старијима од њих. Питам их да ли би волели да сазнају и науче како се разговара с поштовањем, а да при томе и саговорника натерају да се с поштовањем односи према њима.

Њихов одговор је позитиван и идеја им се веома допада.

Приказујем сајдове 1, 2 и 3 и уводим их у појам **асертивност** и **асертивна права**. Објашњавам да је асертивност вештина коју треба да усвоје од малих ногу, а да потом морају да познају и своја асертивна права јер им она припадају као и дечја права. Да сваки човек има ова права и да само треба да их познаје и правилно користи.

🕒 Главни део часа:

Слајд 4.

Час настављам причом о томе да је свако од нас дужан да се заузме за себе како би имао квалитетан живот и како квалитет нашег живота зависи од комуникације коју остварујемо са другима и од тога како се они односе према нама. Због тога је неопходно да познајемо и изграђујемо вештине које ће нам то омогућити и помоћи нам да постанемо квалитетни саговорници и друштвено прихватљиве особе које знају да искажу оно што желе, своје захтеве, потребе и, што је најважније, да знају да се заштите од негативних утицаја којима ће често бити изложени. То у ствари значи да они морају да изграде поштовање према себи, а то значи и према другима. Отуда је потребно да се упознају са својим асертивним правима.

Слајд 5.

У наставку часа напомињем да постоји 10 асертивних права са којима ћемо се упознати и која ћемо временом полако усвајати и практиковати током разговора у учионици.

Слајд 6.

АСЕРТИВНА ПРАВА

1. Право на самоодговорност

Ово право нас упућује на одговорност за све оно што чинимо и како се осећамо. Нико други није крив за наше поступке, мишљења, осећања до нас самих, па је беспредметно да на друге сваљујемо кривицу за то.

Слајд 7.

2. Право да се не допадне

У животу је битно ко смо, а не да се свима допаднемо и тако изгубимо себе, да зарад потреба других људи и позитивне слике коју би они требало да формирају о нама ми постанемо неко други.

Слајдови 8, 9, 10.

3. Право на неправдање

Онда када се извињавамо и правдамо или када мислимо да радимо нешто што други не подржавају, не прихватамо право на неправдање. Дуго објашњавање својих разлога, поступака, стално угађање другима најчешће има супротне ефекте и тада ће нас други мање поштовати.

Слајдови 11, 12, 13.

4. Право на границе

Непоштовањем личних граница себи одузимамо ово право и тада немамо могућност да другима кажемо шта не желимо. Тада друге пуштамо у своју зону комфора, дозвољавамо им да је наруше и тиме нам наметну своју вољу. Потребно је да јасно кажемо шта не желимо, шта нам се не допада или да нам то смета.

Слајдови 14, 15.

5. Право на промену мишљења

Објашњавам им како сваког дана у њима настају промене због тога што стичу нова искуства, и то је оно што их мења, а самим тим то мења и њихово мишљење и одлуке које доносе. То је природан процес и он представља њихов развој и то је оно чему сваки човек тежи свесно или несвесно.

Слајдови 16, 17.

6. Право на грешку и бити одговоран за то

Подсећам их да су за ових неколико година могли да виде да и ја могу да погрешим, да су могли да уоче грешке и код старијих из свог породичног окружења и да своје грешке треба прихватити као нешто нормално јер нико није савршен. Ко ради, тај и греши – каже народна пословица. То значи да и оно могу да погрешу, али да је важно да ту своју грешку прихвате и буду одговорни за њу.

Слајд 18.

7. Право да не знам

Не постоји човек који зна све. То је немогуће. Природа нам није подарила такву могућност. Чак и највећи научници и мислиоци лоши су зналци много

чега. Свако од нас на ово има право. У супротном, бићемо у сталном страху да не будемо ухваћени у сопственом незнању или обрукани пред другима.

Слајдови 19, 20.

8. Право да не разумем

Ако себи одузимамо ово право, мучимо се са свима онима који не објашњавају своје жеље и поступке. Они могу да имају егоцентрични говор и да очекују да остали знају шта они у том тренутку мисле. Ми нисмо читачи туђих мисли. Немојте да очекујете од себе да предвиђате туђе потребе. Користећи ово право да не разумемо, ми у ствари позивамо другу особу на отворен дијалог, на могућност да заједно дођемо до бољег разумевања.

Слајдови 21, 22.

9. Право на сопствену логику

Појам *логика* објашњавам као сопствени начин размишљања јер нико од нас не размишља на исти начин. Сви ми наступамо из сопственог система уверења. Оно што је нама логично, не мора бити и другој особи. Наше је право да сами процењујемо значај и вредност онога чему тежимо, преузимајући одговорност за сопствене изборе. Ако себи одузимамо ово право, стално ћемо се поводити за туђим логикама, не преузимајући ризик сопствених избора.

Слајд 23.

10. Право да судим сам о себи – аутономија

Самосталност стичемо током целог живота. Наглашавам да су они баш сада у процесима развоја који им дозвољавају да изражавају своју самосталност на различите начине и да се то од њих очекује. Ако себи одуземо ово право, наша вредност ће зависити од туђег мишљења. Најважније ће нам бити шта други мисле о нама, и на основу тога ћемо стварати слику о себи и то често погрешну. Када судимо сами о себи, онда нас мишљење других о нама неће погађати, бићемо своји и нећемо бити препуштени туђим проценама, утопљени у масу, талац туђих заблуда. То исто треба допустити и другима, да буду независни од нас, аутономне личности са којима ћемо одржавати оптималну дистанцу у односима.

Слајд 24.

Наглашавам да усвајање ових десет асертивних права подразумева да преузимамо одговорност и да и осталима пружамо исте могућности, а то значи да прихватамо права других. Такође, то значи да у себи носимо асертивне дозволе које се односе на нас саме у опхођењу са другима.

Слајдови 25, 26, 27.

Асертивне дозволе би онда гласиле овако:

1. дозволи другим људима да буду самоодговорни;
2. не тражи од других људи да ти се допадну;
3. не тражи од других да ти се правдају због сопствених избора;
4. допусти другима да сами праве границу у односу на тебе;
5. пусти другога да се предомисли;
6. дозволи другоме да је погрешив и сам за то одговоран;
7. дозволи другоме да не зна и да није видовит;
8. не тражи од других људи, ма колико те познавали, да ти читају мисли;
9. не инсистирај на томе да се други понашају логично или према твојој логици;
10. допусти другом да буде независан од тебе;
11. не манипулиши одбацивањем и наклоношћу како би контролисао друге.

(Напомена: Све време ученицима објашњавам појмове за које сматрам да ће им можда отежавати разумевање излагања.)

Завршни део часа:

Слајд 28.

На завршном делу часа учимо како да асертивност савладамо на најлакши начин и то у три корака.

1. **Процените која су ваша права у тој ситуацији.**
2. **Процените шта осећате и желите у тој ситуацији.**
3. **Изнесите жељу!**

Слајд 29.

Сада примењујемо **психодрамски метод** како би ученици усвојили асертивне одговоре који ће им за почетак олакшати комуникацију и стицање асертивности. Питам ученике ко би од њих желео да се на асертивни начин обрати неком свом другу и другарици и саопшти му/јој нешто што се досад није усудио/усудила да му/јој каже. Ово је најважнији корак и понекад ће се наш асертивни одговор састојати само од овог корака. Добро би било да користимо речи:

Волео/волела бих... Желим/не желим... Значило би ми... Хоћеш ли... Смета ми... Не допада ми се... Не одговара ми... Не прија ми... Не свиђа ми се... Незадовољан/незадовољна сам... Омета ме...

НАПОМЕНА: Час је могуће реализовати и у оквиру грађанског васпитања и у свим циклусима основног и средњег образовања.

НАПОМЕНА

Презентација се налази на ЦД-у.

Вода и друге течности (Природа и друштво)

ОШ „Вук Караџић”, Врање

Наставна тема	Нежива природа
Тип часа	обрада
Циљ часа	Усвајање и проширивање знања о особинама воде и других течности.
Образовни задаци	Стицање знања о особинама течних материја. Извођење експеримената ради посматрања, уочавања особина различитих течности (густина, запремина, провидност, растворљивост). Уочавање разлике између воде и других течности.
Функционални задаци	Оспособљавање ученика за извођење експеримената, развијање способности аналитичког мишљења и доношења закључака.
Васпитни задаци	Подстицање радозналости, истраживачких активности и тимског рада код ученика.
Кључни појмови	провидност, густина, раствори, растварачи
Образовни стандарди	1ПД. 1.3.1. 1ПД. 2.3.1. 1ПД. 2.3.2.
Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Наставне методе	дијалогска, демонстрациона, експериментална
Наставна средства	материјал потребан за извођење огледа, асоцијација и квиз (ПП), илустрације, наставни листић
Наставна помагала	компјутер, дим-пројектор
Корелација	Српски језик, Чуvari природе
Литература и додатни материјал за наставнике	• Матановић, В., Влаховић Б., <i>Природа и друштво 3</i>, уџбеник за трећи разред основне школе, Издавачка кућа <i>Едука</i>, Београд, 2011. • Маринковић С., Марковић М., <i>Природа и друштво 3</i>, уџбеник и радна свеска за трећи разред основне школе, Издавачка кућа <i>Креативни центар</i>, Београд, 2011.
Литература и додатни материјал за ученике	• Матановић В., Влаховић Б., <i>Природа и друштво 3</i>, уџбеник за трећи разред основне школе, Издавачка кућа <i>Едука</i>, Београд, 2011. • Матановић В., Влаховић Б., <i>Природа и друштво 3</i>, радна свеска за трећи разред основне школе, Издавачка кућа <i>Едука</i>, Београд, 2011.

ТОК ЧАСА

Уводни део часа (10 минута)	• Прегледање домаћег задатка. • Ученици решавају асоцијацију. Отварањем поља и налажењем везе између датих појмова, долазе до коначног решења. (Вода) • Говоримо о заступљености воде на планети и о њеној важности. • У ком стању се може јавити у природи? (Течном, чврстом и гасовитом.)
Главни део часа (30 минута)	• Најављујем наставну јединицу и записујем наслов на табли: Вода и друге течности • Запажања о води. • Које боје је вода? (Провидна, без боје.) • Каквог укуса је вода? (Без укуса.) • Каквог је мириса? (Без мириса.) • Дакле, вода је течност без боје, укуса и мириса. Подела ученика на груперади извођења огледа. Дајем потребна упутства и питањима наводим ученике на прави закључак. 1. група изводи оглед о боји течности. Потребан материјал: 4 чаше и 4 различите течности (сок, вода, млеко, сируп). Закључак: Течности се разликују по боји. 2. група изводи огледе о провидности воде и других течности. Потребан материјал: 5 чаша, 5 течности: вода, млеко, уље, алкохол и сируп. Ученици треба да закључе да нису све течности једнако провидне и да се деле на: – провидне, – мање провидне, – непровидне. 3. група изводи огледе о густини течности. Потребан материјал: 3 чаше, уље, вода и мед. У чашу најпре налију мед, затим уље и изнесу своје запажање, затим долију и воду. На очигледном примеру увиђају која течност је најгушћа. Ученици треба да закључе да се течности разликују по густини, неке течности имају мању, а неке већу густину. 4. група изводи огледе о томе како течности теку. Потребан материјал: пластична тацна, кашика воде, шампона и меда. Ученици треба да закључе да све течности теку, али различитом брзином.

	5. група изводи огледе о заузимању облика посуде. Потребан материјал: 3 различите течности и више посуда различитог облика. Закључак: Све течности заузимају облик суда у коме се налазе. 6. група изводи оглед о константности количине течности. Потребан материјал: бокал са водом и чаше. Из бокала треба пресипати воду у чаше, а затим воду из чаша вратити у бокал. Закључак: Количина течности остаће непромењена. • Ученици своја запажања и закључке бележе на већ припремљене листиће. • Ради провере усвојености наставног садржаја о води и другим течностима и повратне информације, ученици решавају квиз.
Завршни део часа (5 минута)	• С циљем да се повежу претходна и новостечена знања о води, ученике делим у три групе и задајем следеће задатке: • Група „Млади еколози”. 1. задатак: Напиши како се вода у природи загађује и нацртај како изгледа загађена, а како чиста река. • Група „Новинари дописници”. 2. задатак: Напиши кратак чланак о животу једне кишне капи. Нацртај цео њен пут. • Група „Мислише”. 3. задатак: Шта би се десило са водом и животом на Земљи када би сунце престало да сија? • Домаћи задатак: Радна свеска страна 73.

Евалуација часа: Ученици по завршетку часа износе своје мишљење о одржаном часу.

Срећно срце – час ми се допао

Тужно срце – час ми се није допао

НАПОМЕНА

Прилози и презентације налазе се на ЦД-у.

Народна прича „Кад сам био стар човек” (Српски језик)

ОШ „Стефан Дечански”, Београд

МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ:	
НАСТАВНА ОБЛАСТ	Књижевност
ЦИЉ ЧАСА	Доживљавање и разумевање књижевноуметничког текста.
ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ ЧАСА	
ОБРАЗОВНИ ЗАДАЦИ	Доживљавање и разумевање народне приче; увођење ученика у анализу приче кроз одговоре на питања; усвајање знања о народној књижевности; усвајање знања о шaljивим причама; интуитивно упућивање на свет реалности и књижевног дела.
ФУНКЦИОНАЛНИ ЗАДАЦИ	Развијање способности тумачења народне приче; подстицање маштања код ученика; богаћење речника; развијање способности стваралачког мишљења.
ВАСПИТНИ ЗАДАЦИ	Развијање љубави према народној прози, а самим тим и према књижевности.
ТИП ЧАСА	обрада
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	метода разговора – дијалoшка; метода рада на тексту; метода усменог излагања – монолошка; метода писаних радова
НАСТАВНА СРЕДСТВА	Читанка, свеске, наставни листићи, мултимедијална презентација
ОБЛИЦИ РАДА	фронтални облик рада; индивидуални облик рада
НАСТАВНИ ОБЈЕКАТ	учионица
ЛИТЕРАТУРА	Вук Милатовић, <i>Насiава српској језика и књижевности</i> (у трећем разреду), приручник за наставнике, ЗУНС, Београд, 2005. Ђорђе Лекић, <i>Методика разредне насiаве</i> , Нова Прoсвета, Београд, 1993.
КОРЕЛАЦИЈА	Ликовна култура Природа и друштво

СТАНДАРДИ	1CJ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту. 1CJ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту. 1CJ.2.5.3. одређује главни догађај и ликове у књижевноуметничком тексту. 1CJ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту. 1CJ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст.

СТРУКТУРА ЧАСА

- Емоционално-интелектуална припрема
- Најава наставне јединице
Саопшћавање података о народној књижевности
- Интерпретативно (изражајно) читање
- Разговор о доживљају приче и сређивање утисака
- Тихо усмерено читање
- Тумачење непознатих речи
- Анализа народне приче
- Језик и стил
- Синтеза
- Самостални рад ученика
- Домаћи задатак

ТОК ЧАСА

Емоционално-интелектуална припрема	Час започињем разговором о једној баки која говори деци да кад је она била мала, нису постојали компјутери и телефони. На слајду је питање за њих, а оно гласи: Знате ли како смо се ми забављали када смо били мали? (упућивање на народну књижевност)
Најава наставне јединице	Најављујем им да ћемо на часу чути једну народну причу која ће их насмејати. Записујем наслов на табли, а ученици у свескама, „Кад сам био стар човек”.
Интерпретативно (изражајно) читање Емоционална пауза	Позивам ученике да затворе књиге и да пажљиво слушају причу. Ученицима изражајно читам причу.

Разговор о доживљају приче и сређивање утисака	Након прочитане приче питам их: Да ли вам се свидела? Шта вам се свидело? Зашто? Тражим од ученика да отворе Читанке и да тихо, свако за себе, прочита причу и подвуче непознате речи. Ученици читају и подвлаче непознате речи.
Тихо усмерено читање	
Тумачење непознатих речи	Питам ученике које речи су им непознате. Када ми кажу непознату реч, објашњавам њено значење и показујем им фотографију са презентације. Ученици добијају непознате речи са објашњењем (Прилог 1).
Интерпретација приче	Да ли је могуће да се све оно што се у њој дешава деси у стварности? Како се назива место где је све могуће? Знамо ли време када се ово догађа? Део дана, годишње доба, годину? Знамо ли да одредимо место и време догађања ове приче?
Место и време радње	Место радње: у свету маште. Време радње: неодређено. Како бисмо у једној реченици могли да кажемо о чему говори ова народна прича? Шта то народни приповедач описује у овој причи?
Тема	Тема: Народни приповедач нам прича једну шаљиву причу. Ко се спомиње у причи? Уз читање делова приче, анализирамо реченице. Млади старац је кренуо да набере крушке, а на крају је набрао које воће? А пре шљива је видео трешње, јабуке, брескве. Кога среће када се попео на дрво? Шта му он каже? Каже да је он почео пузати уз дуд. Зашто је то смешно? Када се бранио од шибе, шта је све радила шиба? Зашто метак није могао да буде округао као грабуља? Може ли се неко ударити повише колена у пету? Зашто? Када за некога кажемо да је јунак, шта то значи? Зашто је овде смешно то да он себе назове јунаком? Како он планира да ухвати гнездо пуно косића? Можемо ли нешто да ухватимо ако затворимо очи? Шта је видео код баре? Могу ли свиње да лете? Може ли да пуца у гуску, а да падне голуб? Зашто? Шта је скувао, а шта је на сто ставио? Шта је на крају појео?

Језик и стил	Питамо ученике како знамо да ово није песма, него прича. Каква је ово прича? (Упућивање на карактеристике приче, песме и шаљиве приче.)
Синтеза	Да ли је све оно што се помиње у причи могуће? (Интуитивно упућивање на одвајање света реалности од света књижевности.)
Самостални стваралачки рад ученика	Ученици имају задатак да започету причу „Кад сам кренуо у школу...” доврше на исти начин на који је написана и ова прича.
Домаћи задатак	Уколико не стигну, домаћи задатак је да илуструју причу коју су написали.

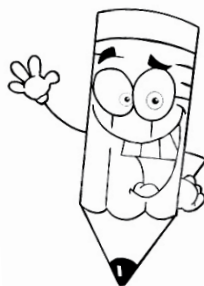
ИЗГЛЕД ТАБЛЕ

Кад сам био стар човек	Народна прича
Место радње: у свету маште	
Време радње: неодређено	
Тема: Народни приповедач нам прича једну шаљиву причу.	
Порука: Машта може свашта.	

Прилог 1: (запис за свеске)

Непознате речи:

- наумити** – донети одлуку
- оскоруша** – врста крушке
- тане** – метак
- грабуља** – пољопривредна алатка
- клада** – неотесано одсечено дрво
- косићи** – младунци коса
- нагрувати се** – најести се
- проја** – хлеб од кукурузног брашна

НАПОМЕНА

Прилози се налази на ЦД-у.

Дељење збира и разлике бројем (Математика)

ОШ „Коста Стаменковић”, Српски Милетић

Циљ часа: Знати својство дељења збира и разлике бројем, умети прочитати га и записати; знати применити својство у одређивању вредности израза и у начину рачунања.

Задачи часа

Образовни: Утврђивање знања о правилу дељења збира и разлике једноцифреним бројем.

Функционални: Развијање перцепције, концентрације и логичког закључивања.

Васпитни: Развијање одговорности према школским обавезама, самосталности и прецизности у раду.

Облици рада: фронтални, индивидуални, групни

Наставне методе: вербална, текстуална, илустративна, демонстративна

Наставна средства: картице за апликацију *Plickers*, наставни листићи, слагалица, дипломе, лепак, свеска

Техничка помагала: лаптоп, пројектор, мобилни телефон

Активности ученика: Рачуна, закључује, сарађује, саопштава, решава проблеме, упоређује, примењује, уочава, лепа и игра се.

Активности наставника: Планира, објашњава, упућује, усмерава, мотивише, контролише, сарађује, саветује, помаже и процењује.

Корелација: Српски језик, Ликовна култура

Шифра образовног стандарда:

1МА.1.1.3. 1МА.2.1.4. 1МА.3.1.2. 1МА.3.1.4.

Уводни део часа: Провера домаћег задатка помоћу апликације *Plickers*. Помоћу пројектора, на белој табли ученицима су понуђена решења под а, б, ц, д. Одлучују се под којим словом је тачно решење и тако окрећу картицу апликације *Plickers*. Учитељ телефоном снима картице ученика и добија статистику разреда коме је тачно или нетачно решење задатка. Ученицима чији задаци нису тачни саопштавам и имају задатак да их поново ураде за домаћи.

Главни део: Истичем циљ часа – Дељење збира и разлике бројем.

Ученици већ седе у четири групе (основни ниво – прва група, средњи ниво – друга и трећа група, напредни ниво – четврта група).

На столу сваке групе налазе се наставни листић и бели папир са осам поља.

На једном столу у учионици су сви делови четири исте слагалице. Једна слагалица се састоји од осам делова јер има осам задатака у наставном листићу. На сваком делу слагалице пише решење задатка.

Ученици решавају задатке. Кад ураде први задатак, сви из групе упоређују решења. Ако је свима решење исти број, траже део слагалице на ком пише тај број. Тај део лепе на папир где је обележено место за први задатак. Затим прелазе на други и све тако до последњег задатка.

Задаци из наставних листића:

Задаци за 1. групу

1. Напиши дељеник у облику збира погодних сабирака, па тај збир подели делиоцем:
 $91 : 7 = \underline{\hspace{2cm}}$
2. Напиши дељеник у облику збира погодних сабирака, па тај збир подели делиоцем:
 $420 : 5 = \underline{\hspace{2cm}}$
3. Напиши дељеник у облику збира погодних сабирака, па тај збир подели делиоцем:
 $168 : 3 = \underline{\hspace{2cm}}$
4. Напиши дељеник у облику разлике погодних бројева, па ту разлику подели делиоцем:
 $85 : 5 = \underline{\hspace{2cm}}$
5. Напиши дељеник у облику разлике погодних бројева, па ту разлику подели делиоцем:
 $534 : 6 = \underline{\hspace{2cm}}$
6. Напиши дељеник у облику разлике погодних бројева, па ту разлику подели делиоцем:
 $882 : 9 = \underline{\hspace{2cm}}$
7. Израчунај количник на лакши начин:
 $348 : 4 = \underline{\hspace{2cm}}$
8. Израчунај количник на лакши начин:
 $424 : 8 = \underline{\hspace{2cm}}$

Задаци за 2. и 3. групу

1. Напиши дељеник у облику збира погодних сабирака, па тај збир подели дедиоцем:
 $91 : 7 = \underline{\hspace{2cm}}$
2. Напиши дељеник у облику збира погодних сабирака, па тај збир подели дедиоцем:
 $420 : 5 = \underline{\hspace{2cm}}$
3. Напиши дељеник у облику разлике погодних бројева, па ту разлику подели делиоцем:
 $168 : 3 = \underline{\hspace{2cm}}$
4. Напиши дељеник у облику разлике погодних бројева, па ту разлику подели делиоцем:
 $85 : 5 = \underline{\hspace{2cm}}$
5. Израчунај количник на лакши начин:
 $534 : 6 = \underline{\hspace{2cm}}$
6. Збир бројева 810 и 72 подели бројем 9.
7. Разлику бројева 360 и 12 подели бројем 4.
8. Нађи половину збира бројева 65 и 41.

Задаци за 4. групу

1. Збир бројева 45 и 46 подели бројем 7.
2. Збир бројева 400 и 20 подели бројем 5.
3. Разлику бројева 350 и 182 подели бројем 3.
4. Разлику бројева 718 и 633 подели бројем 5.
5. Нађи половину разлике бројева 637 и 459.
6. У магацину се налази 588 флаша сока које су распоређене у гајбе. Колико има гајби ако се зна да се у свакој гајби налази по 6 флаша сока?
7. Марко има 348 јабука које треба да распореди у 4 корпе тако да у свакој корпи буде једнак број јабука. Колико се јабука налази у корпи?
8. Маја има 424 балона, а Слађа 8 пута мање од ње. Колико балона има Слађа?

Завршни део часа: Свака група по завршетку лепо слагалицу на таблу. Победник је група која прва залепи слагалицу и сви чланови те групе добијају диплому. Проглашавамо која је група освојила које место и анализирамо шта је био задатак и на који начин су долазили до решења тачно постављене слагалице. Задавање домаћег задатка из радне свеске.

НАПОМЕНА

Прилози се налазе на ЦД-у.

Зависност разлике од промене умањиоца (Математика)

ОШ „Моша Пијаде”, Жагубица, одељење у Изварици

ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Наставна тема	Блок бројева до 1000
Претходна наставна јединица	Зависност разлике од промене умањеника
Наредна наставна јединица	Сталност разлике
Тип часа	обрада
ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ ЧАСА	
Образовни	- Учити како се мења разлика у зависности од промене умањиоца. - Формулисати и математичким језиком записати како се мења разлика када се умањилац смањи. - Формулисати и математичким језиком записати како се мења разлика када се умањилац повећа.
Функционални	Примена стечених знања у решавању конкретних проблема из свакодневних животних ситуација.
Васпитни	- Развијање дивергентног мишљења. - Подстицање интересовања за математичке садржаје.
Наставна средства	Радни лист А, радни лист Б, радни лист В, математичка прича „Ах, ти чудесни рачуни”, луткарска представа, реквизити за извођење представе (дрво направљено од материјала који се може рециклирати, две лутке направљене такође од материјала који се може рециклирати, које ће глумити бројеве, и две лутке које ће имати улоге чаробњака), презентација.
Наставне методе	метода разговора, метода усменог излагања, метода писаних радова, метода демонстрације
Облици рада	фронтални, индивидуални
Корелација	Српски језик, Ликовна култура
Коришћена литература	- Дејић, М., Егерић, М. (2006), <i>Методика наставе математике</i>, Јагодина: Учитељски факултет. - Јовичић, З. (2013), „Могућност примене проблемске наставе у настави математике”, <i>Учиоци</i> број 4/2013.

🕒 Уводни део часа

А. Стварање проблемске ситуације

На почетку часа фронталним обликом рада ствара се проблемска ситуација. У ту сврху користи се луткарска представа коју изводе четири ученика (ти ученици су учествовали у припремању часа, заједно са учитељем осмислили су текст представе). У овом делу часа изводи се само прва сцена представе. Текст представе дат је у Прилогу 1. Пре почетка представе ученицима се дају следеће смернице за размишљање:

- Који се ликови појављују у представи?
- Са којим проблемом се суочио један од ликова?
Након представе са ученицима се фронтално одговара на претходна питања, а потом се постављају и следећа питања:
  - У ком случају је двоцифрени број учинио прави потез?
  - Која је најмања могућа разлика између ових бројева?
  - Како треба променити умањилац да би разлика била највећа могућа?
  - Како треба променити умањилац да би разлика била најмања могућа?

🕒 Главни део часа

Б. Формулисање проблема и његова декомпозиција

Методом разговора и фронталним обликом рада доћи до закључка да треба испитати како се мења разлика када се умањилац мења. На табли стоји запис формулације проблема који гласи:

Како промена умањилоца утиче на промену разлике?

Овако формулисан проблем рашчланити на следеће уже проблеме:

- У ком случају је број 99 учинио прави потез?
- Како променити умањилац да би разлика била 998?
- Како променити умањилац да би разлика била 1?
- Како се мења разлика када се умањилац повећа?
- Како се мења разлика када се умањилац смањи?

В. Налажење принципа решења

Разговором доћи до закључка да најпре треба записати оно што је дато условима задатка, а потом утврдити како се мења разлика када се умањилац повећа, а како се мења када се разлика смањи.

Г. Решавање проблема

Ученици индивидуално раде на радном листу А (Прилог 2). Следи повратна информација фронталним обликом рада коришћењем презентације на којој се налази садржај првог радног листа.

Закључује се да је двоцифрени број учинио прави потез када се повећао за 51.

Следи индивидуални рад на изради радног листа Б (Прилог 3), а потом се садржај урађеног проверава на исти начин као и за радни лист А. У овој етапи часа уочити како треба променити умањилац да би разлика била 998 односно 1. У првом случају умањилац треба смањити за 98. У другом случају умањилац треба повећати и тада двоцифрени број више неће бити двоцифрени већ постаје троцифрени, а то је број 899. Повећао се, дакле, за $998 - 99 = 899$.

У наредном кораку поменути ученици изводе другу сцену представе. Одељењу се поставља задатак да открију до каквих је промена сада дошло у односима између умањеника и умањιοца.

Постављају се следећа питања:

- Како се променио умањеник?
- Шта се дешава са разликом када се умањеник повећава?
- Шта се дешава са разликом када се умањеник смањи?

Следи индивидуални рад на радном листу В (Прилог 4). Повратна информација се врши фронталним обликом рада коришћењем презентације. На основу првог дела радног листа, изводи се закључак да се разлика неће променити ако се и умањилац и умањеник повећају за 1. На основу другог дела радног листа В, изводи се закључак да се разлика смањује за 90, па би тада износила 810 јер је $900 + 9 - 99 = 909 - 99 = 810$. Број 999 означава почетну разлику између бројева 999 и 99. Њему смо додали 9 јер се умањилац смањιο за 9, а одузели смо 99 јер се умањеник смањιο за 99.

Д. Извођење закључка

Фронталним обликом рада закључити да увећање умањιοца доводи до смањења разлике и обрнуто. Постављају се следећа питања:

- Шта се десило са разликом када се умањилац смањιο за 98?
- Шта се десило са разликом када се умањилац повећао за 899?
- Шта се десило са разликом када се умањилац повећао за 9?
- Како треба променити умањилац да би се разлика смањила?
- Како треба променити умањилац да би се разлика повећала?
- На који начин се то може математички записати?

Извести следећи закључак:

$$\begin{aligned}a - b &= c \\a - (b - x) &= c + x \\a - (b + x) &= c - x\end{aligned}$$

Завршни део часа

Ђ. Примена у новој ситуацији

Фронталним обликом рада решити дилему коју је имала бака Живкица у математичкој причи под називом „Ах, ти чудесни рачуни” (Прилог 5).

ПРИЛОЗИ: Сви прилози доступни су на страници:

http://kreativnostnadar.blogspot.rs/p/blog-page_16.html

НАПОМЕНА

Прилози и презентација налазе се на ЦД-у.

Програм за писање MSWord (Од играчке до рачунара)

ОШ „Др Александар Сабовљев”, Ечка

Тип часа	утврђивање
Циљ и задаци	➤ Стицање нових знања – писање коришћењем програма за обраду текста MS Word (уознавање са Microsoft Word-ом, писање кратких текстова у Word-у, основне команде едитовања текста, увођење графичких елемената, меморисање) самосталним радом на рачунару. ➤ Едитовање – уређивање текста; форматирање – давање изгледа тексту; уметање слика; коришћење украсног текста; снимање/чување. ➤ Развијање вишеструких способности код ученика, љубави и радозналости за предмет. ➤ Развијање способности решавања једноставних задатака уз помоћ рачунара. ➤ Припрема ученика за лако сналажење у свету технике, технологије, информатике у свакодневном животу. ➤ Формирање стваралачког мишљења код ученика. ➤ Стимулисање проналазачких идеја. ➤ Проналажење и коришћење потребних информација. ➤ Развијање конструкторских вештина.
Методе рада	Разговор, демонстрација, практична активност, учење помоћу открића и решавања проблема, истраживачки рад.
Облици рада	фронтални и индивидуални рад
Наставна средства	Рачунари, видео-бим, припремљена презентација, Читанка или свеска за Српски језик.
Корелација	Српски језик, Ликовна култура
Ток часа	➤ Подсећање на начин отварања програма за обраду текста/ писање MS Word, како се уноси текст и помоћне команде. ➤ Приказ презентације са претходног часа на видео-биму (<i>иста презентација налази се у фолдеру рачунара сваког ученика и служи као средство самоучења и као подсећник</i>). ➤ Задаци за самостални рад ученика на РС: * Одабери текст из Читанке или из своје свеске који ћеш преписивати помоћу тастатуре у рачунар. (Напомена: Изглед текста који ћеш написати биће твој избор и не мора и не треба да се додугара са датим у Читанци.)

	* Отвори нови документ. * Подеси тастатуру на српски језик. * Истражи алате за рад на тексту и одабери, а затим подеси, фонт слова којим ћеш писати, величину слова, позицију текста. * Унеси, правилним коришћењем тастатуре, одабрани текст. * У текст можеш убацити, опцијом <i>Insert</i>, слику, украсни текст, различите облике, стрелице... и тако га обогатити, улепшати и ставити лични печат на рад. При томе се потруди да поштујеш естетику и правила која смо помињали на часовима Ликовне културе. * Када завршиш, рад сними, тј. сачувај, у свом фолдеру на десктопу. ➤ Пре самосталног рада, заједнички се подсећамо основних правила рада на тексту: * Након знака интерпункције увек се ставља размак. * Уколико користимо латиничну тастатуру, пишемо правилно користећи сва слова – ž, đ, š, ć, č, dž (не „шишамо” латиницу). * Поштујемо и примењујемо сва правила правописа која смо научили на часовима Српског језика (писање речце <i>ли</i> и <i>не</i>, употреба великог слова, коришћење знакова интерпункције...). ➤ Ученици самостално раде на РС: едитују, форматирају, умећу садржаје по избору (слике, украсни текст) и снимају документ. ➤ Учитељ прати рад, помаже ученицима који имају потребе за тим. ➤ Представљање радова путем видео-бима. ➤ Заједничка анализа успешности рада. ➤ Индивидуална процена рада на часу и самог часа (ученици попуњавају чек-листу на рачунару).
Рад са ученицима који имају ПП	Ученици који су под ИОП-ом 1 немају посебне задатке за овај предмет.

НАПОМЕНЕ

Прилози се налазе на ЦД-у.

EDUKA-PORTAL

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

Основно и пренесено значење речи (Српски језик)

ОШ „Исидора Секулић”, ШООО „Обреновац”, Обреновац

Датум одржавања часа	17. 5. 2016.
ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Наставна јединица	Основно и пренесено значење речи
Тип часа	обрада
Циљ часа	Разликовање основног и пренесеног значења речи
Задаци часа	
Образовни	Стицање знања о основном и пренесеном значењу речи (научити ученике да препознају у примерима основно и пренесено значење речи).
Функционални	Оспособљавање ученика за самостално уочавање и разликовање основног и пренесеног значења речи.
Васпитни	Развијање љубави према српском језику кроз полисемично/вишезначно тумачење речи; богаћење речника.
Наставне методе	метода усменог излагања, метода разговора, метода рада на тексту
Наставни облици	фронтални, индивидуални и групни облик рада
Наставна средства	наставни листић, презентација у програму <i>PowerPoint</i>
Корелација	Корелација са наставом Ликовне културе.
Стандарди постигнућа	1СЈ.1.4.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији: у кући, у школи и сл. 1СЈ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижев- ноуметничком тексту. 1СЈ.3.4.5. употребљава речи у основном и пренесеном/ фигуративном значењу.
Литература	Петковић Живановић, Зорана, Срдић, Јелена, <i>Дар речи</i> 4, Логос, Београд, 2015.

ТОК ЧАСА

Лингвистички текст	На почетку часа говорим ученицима да отворе свеске и да на првој слободној страни препишу реченице које ћу написати на табли и да притом оставе слободног места за наслов који ћемо записати мало касније. Пишем следеће реченице на табли: <i>Јована се осмехивала њом разираном грушићу. Осмехивало се и небо, и сунце, и цвети. Оидала се у реци у дисирој води.</i>
Уочавање језичке појаве	Када ученици препишу реченице са табле, читам прву реченицу и питам ученике: Ко се осмехује у првој реченици? (Јована.) Ко се осмехује у следећој реченици? (Небо, сунце, цвет.) Да ли може небо да се осмехује? (Не.) А сунце? (Не.) А да ли може цвет? (Не може.) Зашто се каже да могу да се осмехују? (Зато што небо може бити ведро па нам се чини да нам се осмехује. Када је сунчан и леп дан, учини нам се да се сунце осмехује и да му је лепо као што смо и ми расположени и насмејани када је сунчан и ведар дан.) Каква је то бистра вода? (Вода која је прозирна, чиста.) Да ли сте чули некад да неко каже за неког дечака или девојчицу да је бистар? (Јесмо.) Шта то значи? Да ли је он исто провидан као што је била река? (Није.) Него, какав је тај дечак или девојчица? (Паметан/паметна.)
Утврђивање садржаја и значења	На табли пишем нове реченице које ученици преписују у своје свеске: <i>Голубу се сломило крило.</i> <i>Уиалило се светило на крилу авиона.</i> <i>Ветар је дуноо и залуиио прозорско крило.</i> Шта се голубу сломило? (Крило.) Читам следећу реченицу и питам их: Где се упалило светло? (На крилу авиона.) По истом принципу радимо и последњу реченицу. Кад је прочитам, питам ученике: Шта је то ветар залуиио? (Прозорско крило.) Рекли смо да се голубу сломило крило. Да ли неко зна шта је крило? (Крило је део тела птице.) Питам их да ли знају шта је то крило авиона. (То је део авиона.) На крају, питам ученике да ми кажу шта је то прозорско крило. (То је део прозора.) Заједно закључујемо да реч крило може бити део тела птице, део авиона и део прозора. Основно значење именице крило у првој реченици јесте крило птице. По угледу на крило птице, које се одваја од њеног тела као посебан мањи део, тако и за друге предмете који имају издвојени део кажемо да имају крило: крило авиона, крило прозора. Долазимо до закључка да су речи крило у друге две реченице у пренесеном значењу.

Најава наставне јединице	Говорим ученицима да ћемо на данашњем часу разговарати о основном и пренесеном значењу речи. Наслов записујем на табли, а ученици у своје свеске.
Уопштавање – поста-вљање правила	Као што смо рекли, неке речи имају и основно и пренесено значење. Када кажемо да се човек (девојчица у нашем примеру) осмехује, тада је глагол осмехивати се употребљен у свом основном значењу. А када кажемо да се осмехује небо, сунце, цвет онда је тај исти глагол употребљен у пренесеном значењу. Ми смо пренели ту сличност са човека на неживу природу и због тога је то пренесено значење. Делим ученицима папире које ће залепити у своје свеске (Прилог 1).
Провера правила у новим примерима	Делим ученицима наставни листић (Прилог 2) који ће радити самостално. Када ученици заврше са радом, наставни листић проверавамо преко презентације.
Језичка игра	Са ученицима играм игру „На слово, на слово”. Почињем игру: На слово, на слово З... Шта то ноћу на небу светли? (Звезда.) Говорим ученицима да је то основно значење речи. Ако нико од ученика не зна неко пренесено значење речи звезда, постављам следеће питање: На слово, на слово З... Новак Ђоковић је наша позната...? (Звезда; неко ко је најпопуларнији, најбољи, у врху тениса у овом случају.) Настављам: На слово, на слово Л... Део биљке? (Лист.) То је основно значење речи, а пренесено? На слово, на слово Л... Књига <i>Мали Принц</i> има 52 стране или 52...? (52 листа.) На слово, на слово Р... Сат носим на десној...? (На десној руци.) То је основно значење речи, а које би било пренесено? На слово, на слово Р... Пеђа је запросио Јованину...? (Запросио је Јованину руку; тако се каже али знамо да је Пеђа запросио Јовану да се она уда за њега а не њена рука да се венча са Пеђом.) На слово, на слово Р... Ви похађате четврти...? (Четврти разред.) У овом примеру, реч разред је у основном значењу. Како би гласило пренесено значење речи разред? На слово, на слово Р... Учитељица вам је рекла да почиње час и да сви морате да уђете у...? (Мора да се уђе у разред; каже се да уђете у разред, али знамо да ви у ствари улазите у своју учионицу.)
Самостални и стваралачки рад ученика	Делим ученике у неколико група (3–4 групе у зависности од броја ученика у одељењу). Ученици имају задатак да у својим свескама илуструју основно и пренесено значење неких речи које смо спомињали на данашњем часу (крило, језик, глава, срце, нога, зуб, лист).

**Домаћи
затак**

За домаћи затак ученици добијају папериће са задатком да објасне у чему је неспоразум (Прилог 3).

Напомена: Уколико остане времена, ученици ће радити затак на страни 153 уз моју помоћ.

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на CD-у.

EDUKA-PORTAL

Подела живог света, упознавање са биологијом у 4. разреду (Природа и друштво и еколошка секција)

ОШ „Боривоје Ж. Милојевић”, Крупањ

Наставне јединице	Природа и друштво: 1. час – Подела живог света – обрада; 2. час – Које групе биљака и животиња разликујемо; 3. час – Подела живог света – утврђивање Еколошка секција: КОМПОСТ – шта је то?
Тип часа	обрада
	Ученике четвртог разреда са предметном наставом упознајемо кроз низ различитих активности: на часовима одељењског старешине, организовањем часова на којима нам је гост предавач предметни наставник. У те сврхе бирамо наставне јединице које су блиске предметној настави. За упознавање са биологијом изабрали смо наставну јединицу „Царства живих бића”. Подела на царства је уједно и подела садржаја биологије на разреде и на посебне научне дисциплине.
Циљ часа	Да ученици прошире знања о живој природи и уоче начин њене поделе; да усвоје појам <i>царство</i> ; да уоче на основу чега се жива природа дели на царства; да уоче значај чувања живе природе.
Образовни задаци	Уочавање сличности и разлика међу врстама, адаптацијама и другим карактеристикама; развијање основних појмова о природном и друштвеном окружењу и њихово повезивање; груписање живог света на основу сличности и разлика (подела на царства); уочавање места човека у подели живог света.
Функционални задаци	Упознавање са технологијама и алатима у процесу стицања знања; усмеравање на нове и практичне начине за побољшавање учења и памћења (мапе ума).
Васпитни задаци	Развијање логичког размишљања и систематичности; развијање одговорног односа према комплетном окружењу и другим врстама.
Облици рада	фронтални, индивидуални, рад у пару и групни
Наставне методе	дијалогска, демонстративна, илустративна, текстуална, метода практичног рада, истраживачка
Наставна средства и потребан материјал	енциклопедије, зидне слике, штампани материјал, хамер са задацима, сличице, микроскоп, препарати за микроскоп

Корелација	Природа и друштво и еколошка секција
Активности ученика/ученица	Посматрање, описивање, процењивање, цртање, праћење, истраживање, експериментисање, бележење и практиковање.
Активности наставника	Поставља питања, помаже ученицима да дођу до исправног одговора, подстиче разговор, организује активности.
ТОК ЧАСОВА	
1. час – Подела живог света – обрада	
Уводни део часа – до 5 минута	
На почетку часа ученике упознајем са њиховим будућим предметним наставником биологије. Након упознавања понављамо усвојене садржаје о природи. Шта је природа? Како делимо природу? Шта од онога што видите на слици припада живој, а шта неживој природи? Поновити поделу неживе природе (земљиште, вода, ваздух, Сунце) и усвојену поделу живе природе (биљке, животиње, човек). Разговор о особинама живих бића.	
Најава наставне јединице: Данас ћемо се упознати са царствима живих бића.	
Главни део часа: око 30 минута	
Подела живих бића на царства Објашњавање начина рада, истицање основних појмова. Сва жива бића научници су, на основу сличних карактеристика и да би их лакше проучавали, разврстали у пет група, односно царстава: ЦАРСТВО МОНЕРА (бактерије, зелене алге, вируси), ЦАРСТВО ПРОТИСТА (амебе, бичари), ЦАРСТВО ГЉИВА, ЦАРСТВО БИЉАКА, ЦАРСТВО ЖИВОТИЊА. Наставник дели ученике у групе. Ученици извлаче сличице са представницима различитих царстава и седају на означено место. Ученицима који нису успели да пронађу своје место помажем да седну на одговарајуће. Свака група добија папир формата А3, текст о карактеристикама царства, сличице представника царства и питања. Ученици записују на папир име царства и његове основне карактеристике. Све групе имају задатак да пажљиво прочитају текст и да одговоре на постављена питања. <u>I царство – МОНЕРЕ.</u> Од чега је састављено тело МОНЕРА? Ко су представници овог царства? Где живе бактерије? Које су користи од бактерија? Шта су паразити? Шта су вируси? <u>II група питања – ПРОТИСТИ.</u> Каква је грађа тела <u>ПРОТИСТА</u>? Ко су представници овог царства? Где живе ПРОТИСТИ? Како се крећу? Шта су бичари? Шта су амебе? <u>III група питања – ГЉИВЕ.</u> Шта су гљиве? По којим особинама су гљиве сличне биљкама, а по којим животињама? Како делимо гљиве? Шта су плесни? Шта је квасац? Од чега се добија лек пеницилин? Која је улога лишаја?	

IV група питања – БИЉКЕ. Шта су биљке? Која је разлика између бесцветница и цветница? Како се деле цветнице? На основу чега је извршена подела? Који су делови цветница? Нацртајте једну биљку и њене делове. Које биљке припадају групи бесцветница? Како смо поделили биљке по начину настанка?

IV група – ЖИВОТИЊЕ. На основу чега се разликују животиње? Које животне средине насељавају животиње? Шта је заједничко за све животиње? На које две групе су по грађи тела подељене животиње? Које животиње припадају групи кичмењака? Које животиње припадају групи бескичмењака?

Извештавање група: По један представник сваке групе излази и излаже резултате рада.

Наставница биологије објашњава када ће које царство учити и на које научне дисциплине је биологија подељена. **Закључивање:** Понављамо редослед царстава и зашто су царства поређана баш тим редоследом.

„Сложи слагалицу”. Ученици и даље раде у старом саставу, свака група добија коверат са слагалицом коју треба да сложи и да каже које царство је на слици.

Домаћи задатак: Пронађите текстове и слике о царствима и о њиховим представницима.

2. час – Које групе биљака и животиња разликујемо

Уводна активност: Понављање садржаја о подели живих бића на царства. Ученици праве мапу ума „Царства живих бића”.

Истицање назива наставне јединице: Које групе биљака и животиња разликујемо, као и циља часа – проширивање знања о групама биљака и животиња.

Класификовање биљака – 1. корак. Ученике са класификацијом биљака упознајем кроз припремљену презентацију, а после их делим у шест група (дрвенасте, зељасте, гајене, самоникле, цветнице и бесцветнице). Свака група добија списак од 25 биљака. Задатак групе је да са списка издвоје биљке које припадају одређеној групи, да запишу на основу ког параметра се биљке сврставају у ту групу и да сами наведу по пет примера за своју групу.

Извештавање група (по један представник сваке групе извештава; учачавамо да се једна иста биљка може разврставати по више критеријума).

Самостални задатак. Након урађеног групног задатка, ученици добијају по једну сличицу биљке и одређују којим групама би све могла да припадне та биљка.

Класификовање животиња: презентација. После одгледане презентације у којој су упознати са особинама свих представника бескичмењака и кичмењака, ученици су подељени у шест група (гајене, дивље, стока, живина, кичмењаци и бескичмењаци). Свака група добија списак од 25 животиња. Задатак група је да са списка издвоје животиње које припадају одређеној групи, да запишу на основу ког параметра се животиње сврставају у ту групу и да сами наведу по пет примера за своју групу.

Извештавање група (по један представник сваке групе извештава; учачавамо да се једна иста животиња може разврставати по више критеријума).

Самостални задатак. Сваки ученик добија слику једне животиње. На основу изгледа утврђује да ли она припада групи кичмењака или бескичмењака, а након тога је сврстава у неку групу кичмењака, односно бескичмењака.

Завршна активност: Разговарамо о значају биљака и животиња.

3. час – Подела живог света – утврђивање

На почетку часа ученицима истичем да је циљ часа утврђивање и проширивање знања о царствима.

1. корак. Понављање садржаја о царствима. На која царства су научници поделили сва жива бића? Шта су монере, а шта протисти? Шта су гљиве? Како смо поделили биљке и животиње?

2. корак. Питам ученике шта је квасац. Комадић квасца стављамо у млаку воду, додајемо мало шећера и промешамо. Квасац оставимо да стоји око 20 минута. Ученици дају своје претпоставке шта ће се за 20 минута десити.

3. корак. Прича о микроскопу, када је откривен, како и зашто се користи. Посматрање кроз микроскоп бактерија и протиста. **Наставница биологије објашњава које делове има микроскоп, шта је препарат, како и где се поставља.**

4. корак. **Класификација биљака и животиња.** Ученици раде у пару. Један ученик извлачи цедуљу са задатком. На цедуљи је написан назив једне животиње или биљке.

На пример:

1. пар – КРУШКА

- а) У које три групе организама разврставамо крушку?
- б) Опишите промене у изгледу крушке од пролећа до зиме.
- в) Објасните зашто у јесен са крушке опада све лишће.

2. пар – ЈЕЖ

- а) У које три групе организама разврставамо јежа?
- б) Опишите активности јежа од пролећа до зиме.
- в) Објасните због чега јеж преспава зиму.

Слични задаци су припремљени и за осталих 12 парова. Ученици решавају задатке, а затим подносе извештаје.

5. корак. **Посматрање под микроскопом капи воде са квасцем.** Потребан прибор и материјал: микроскоп и микроскопско стакло, мало квасца, мало шећера и воде.

Ток рада

Комадић квасца ставите у млаку воду, додајте мало шећера и промешајте, оставите да стоји око 20 минута. Шта даље? Припремити микроскоп за рад. Кап воде са квасцем ставите на микроскопско стакло и покријте покровним стаклом. Посматрајте ћелије квасца најпре под малим увећањем, а затим под већим увећањем.

Ученици, једно по једно, посматрају ћелије квасца, а затим све што виде цртају у свеску.

Прављење препарата хлебне буђи. Хлебна буђ. Потребан прибор и материјал: лупа, микроскоп и микроскопско стакло, кончићи буђи, мало воде, пинцета и капаљка.

Ток рада

А) Буђ под лупом – донету буђ посматрајте лупом и све што видите нацртајте у свесци.

Б) Припремите микроскоп за рад. На микроскопско стакло ставите кап воде; буђ врхом игле или пинцете стављамо у воду, све покривамо покровним стаклом, и направимо смо микроскопски препарат хифа буђи. Микроскопом посматрајте препарат. Све што видите цртајте у свесци.

ЕКОЛОШКА СЕКЦИЈА – КОМПОСТ – шта је то?

Циљ часа: Упознавање ученика са корисним дејством бактерија. Понављање садржаја о корисним дејствима микроорганизама јер разграђују материју, те су прави чистачи. Групе бактерија које представљају разлагаче живе у земљишту, где разлажу угинуле организме и на тај начин враћају земљишту минералне материје. Управо ова карактеристика бактерија искоришћена је за прављење компоста – природног ђубрива за гајење биљака.

У школском дворишту одређујемо место где ћемо правити компост. За прављење компоста потребан нам је већи сандук или старо пластично буре. Избушимо га на неколико места. На дно стављамо слој од 20cm лишћа, гранчица, бусења траве и отпадака хране. Све ово попрскамо водом. Преко тога ставимо слој земље и измешамо. После неколико дана стављамо нови слој лишћа, гранчица, бусења траве и отпадака хране, попрскамо, преко ставимо слој земље и измешамо. Поступак понављати све док се буре не напуни. Окрећемо и мешамо слојеве. Ученици прате промене.

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на ЦД-у.

Рад – свесна човекова активност (Природа и друштво)

ОШ „Бановић Страхиња”, ШООО Обреновац

Датум одржавања часа	13. 12. 2011.
Час по реду	4.
Разред и одељење	IV ₄
Методички подаци	
Наставна тема	Рад, енергија, производња и потрошња
Садржај наставне јединице	Карактеристике људског рада (свесност, планирање, организација); активности животиња (потрага за храном, стварање склоништа). Упоредивање рада човека и животиња кроз примере (мрав – човек, пчела – човек, термит – човек и дабар – човек) и подела радних одговорности у заједницама људи и животиња.
Претходна наставна јединица	Промене материјала
Наредна наставна јединица	Утицај природних и друштвених услова на живот и рад људи
Циљ часа	Уочавање разлике између рада животиња и човека. Схватање свесности као основне карактеристике људског рада, као и тога због чега човек мора да ради. Поређење рада који обавља човек и рада животиња (мрав, пчела, термит, дабар). Указивање на значај шумског богатства за људе и животиње и на могуће начине заштите тог богатства.
Оперативни задаци	
Образовни	Проширивање знања о делатностима које обавља човек (лов, риболов, сточарство, грађевинарство); осврт на историјски развој човека кроз рад (праисторија – Лепенски вир – садашњост); усвајање знања о значају развоја свести и мишљења на побољшање живота људи (напредак технологије у стварању различитих друштвених добара).
Функционални	Уочавање сличности и разлика између човековог рада (као свесне активности која се стиче) и активности и облика понашања животиња (који су углавном урођени) кроз поређење рада који обавља човек и рада који обављају животиње (мрав, пчела, термит, дабар).

Васпитни	Указивање ученицима на значај очувања шуме и природе у целини кроз навођење примера како човек и животиња (дабар) користе шумско богатство.
Тип часа	обрада
Наставне методе	разговор, рад на тексту
Наставна средства	мултимедијална презентација или фотографије, полупрограмирани материјал
Облици рада	фронтални, индивидуални
Корелација	Чувари природе, кроз указивање на значај очувања шума и природе у целини.
Литература	Ковачевић, В., Лазаревић, Ж., <i>Природа и друштво, уџбеник за 4. разред основне школе</i> , Klett, Београд, 2008. www.svetzivotinja.wordpress.com

ТОК ЧАСА

Уводни део часа (10 минута) Емоционално-интелектуална припрема <i>Усвајање познавањем – ученици наводе где су људи направили насеље.</i> <i>(Усвајање поимањем кроз излајање о најрејку човека у њрвим заједницама.)</i> <i>Усвајање познавањем – ученици наводе предмете које људи користе у исхрани.</i> Најава наставне јединице	Показујем слику на којој је приказан живот људи у Лепенском виру (ПРИЛОГ 1, Слика 1). – Пажљиво погледајте слику и реците ми чиме су се бавили људи пре неколико хиљада година у овом насељу. (Ловом, риболовом.) Помоћу чега је ловио, од чега је правио посуде за храну? (Ловио је копљем, посуде је правио од камена и глине.) Где су људи направили ово насеље? (Поред реке Дунав.) Зашто су направили насеље поред Дунава? Шта су добили од воде? Шта данас људи добијају од воде? Како данас људи лове? (Током времена човекова свест се развијала и он је почео да израђује једноставније предмете за рад, лов, риболов, припремање хране, одбрану, а почео је да гради и склоништа.) Показујем нову слику (ПРИЛОГ 1, Слика 2). На њој је приказан начин исхране птица. – Како се ви храните, користите ли нешто кад једете? (Прибор.) Који „прибор” користе птице на слици за исхрану, а који ваше маме или људи уопште користе за исхрану и припремање хране? (Шерпе, тигањ...) Како су људи дошли до тих средстава? (Направили су их.) Зашто су их направили? (Да би олакшали начин исхране.) Како човек зна да их направи? (Научио је.) Данас ћемо више причати о томе. Записујем наслов (ПРИЛОГ 2, изглед табле).

Централни део часа

(20 минута)

Упознавање ученика са начином рада

Подела материјала за рад ученицима

Индивидуални рад ученика

Ученици треба да склоне књиге и свеске са стола и да оставе само оловку. Показујем им материјал за рад. Кажем да се на првој страни налази упутство за рад које обавезно морају прочитати. Важно је да прво прочитају текст који им је дат на свакој страни и да после тога одговарају на постављена питања која се налазе испод текста. Ако не знају одговор на питање, потребно је да поново прочитају текст и да открију одговорзато што се налази утексту.

Делим ученицима полупрограмирани материјал (ПРИЛОГ 3) и кажем да обрете пажњу на то шта пише у упутству за рад. Затим, што пажљивије буду читали текст, то ће лакше моћи да одговоре на постављена питања. Указујем на постојање и неколико слика на појединим странама. Битно је да их пажљиво погледају јер ће и на основу њих одговорати на нека од питања.

Ђаци раде самостално. Обилазим их и помажем ако је потребно. Свако ради својом брзином, а када стигну до краја рада, могу проверити своја решења.

Класификатор за задатке у полупрограмираном материјалу:

Вредни радници

1. Усвајање њоимањем
2. Усвајање њознавањем
3. Сјицање ујознавањем

Кућни њослови

1. Усвајање њознавањем
2. Усвајање њознавањем
3. Усвајање излајањем

Градипељи

1. Усвајање њознавањем
2. Сјицање ујознавањем
3. Сјицање њоимањем

Мењамо њрироду

1. Усвајање њознавањем
2. Усвајање излајањем
3. Усвајање излајањем

Ученици који заврше раније добијају лист са занимљивостима у вези с овом наставном јединицом како би корисно утрошили време док остали не заврше са радом (ПРИЛОГ 4).

Када сви заврше са радом, постављам ученицима питања везана за полупрограмирани материјал на ком су претходно радили и за разговор с почетка часа.

Синтеза <i>Усвајање излајањем – ученици сами креирају своје одговоре или ирејричавају својим речима.</i>	Питања: 1. Шта је потребно човеку за живот и рад? (Храна, вода, место за живот.) (УСЛОВИ ЗА ЖИВОТ) 2. Због чега човек ради? (Ради да би обезбедио боље услове за живот.) 3. По чему је његов рад посебан (у односу на животиње)? (Човек планира, мисли и учи како да ради.) Људи обављају различите послове који омогућавају бољи живот и по томе се разликују од животиња. Човек свесно ради и иде на посао, а шта је са животињама? (Код њих је то урођено.) Због тога и кажемо да је рад свесна човекова активност.
Завршни део часа (15 минута) Систематизација Повратна информација 1. Усвајање познавањем 2. Усвајање излајањем 3. Усвајање излајањем 4. Усвајање познавањем 5. Усвајање излајањем 6. Усвајање познавањем 7. Усвајање познавањем 8. Усвајање излајањем 9. Усвајање излајањем Домаћи задатак	Организујем квиз са питањима. Ученике делим у три групе (по колонама у којима седе, без премештања). Питања за квиз: 1. Која је основна одлика човековог рада? 2. Шта он својим радом ствара? 3. Које активности обављају мрави? 4. Какве су те активности? 5. Зашто човек укршта поједине расе животиња? 6. Где раде пчеле? 7. Од чега термити праве своје грађевине? 8. Због чега су шуме значајне за човека? 9. Како човек може сачувати шуме? Требало би да ученици размисле о томе зашто се не гаји кукуруз у пустињи, а банане у Србији, о чему ће више бити речи у наредној наставној јединици.

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на ЦД-у.

Наставна тема: Књижевност

Тип часа: обрада

Час по реду: **БЛОК ЧАСОВА**

Циљ часа: Даљи рад на увођењу ученика у доживљавање и разумевање књижевног дела.

Задаци часа

Образовни

- Настављање рада на увођењу ученика у доживљавање и разумевање великог књижевног дела, романа за децу.
- Откривање и тумачење карактеристика ликова, њихових особина и поступака и заузимање критичког односа и става.

Функционални

- Развијање способности запажања, упоређивања, закључивања, развијање смисла за увиђање битних детаља и односа.
- Развијање литерарног и језичког сензибилитета.

Васпитни

- Подстицање ученика на дружење са књигом и читање; подстицање племенитих поступака, развијање моралних норми везаних за пријатељство.
- Развијање интересовања и истраживачког духа.

Наставне методе: метода разговора, метода рада на тексту, метода усменог излагања, илустративна, демонстративна

Облици рада: фронтални, индивидуални, групни

Наставна средства: књига, презентација *PowerPoint*, свеска, видео-клипови, пројектор, наставни листићи, ђачке свеске

Стандарди: 1.CJ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове у књижевноуметничком тексту.
1.CJ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње.
1.CJ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова.
1.CJ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста.

Корелацијаса другим предметима:

Природа и друштво,
Од играчке до рачунара,
Ликовна култура

Литература: Књига *Бела Грива*

АРТИКУЛАЦИЈА ПРВОГ ЧАСА

🕒 Уводни део часа (5 минута)

Мотивациона припрема

– Кратак разговор о дивљим коњима (где живе, како се хране, да ли их је лако ухватити).

– Затим ће погледати кратак филм о **дивљим коњима Камарге**.

<https://www.youtube.com/watch?v=f9k6YGLJpY8>

– После одгледаног видео-клипа, истичем циљ часа и најављујем наставну јединицу, чији наслов ученици могу видети са ПП презентације и записати у своје свеске.

Најава наставне јединице

Данас ћемо обрадити домаћу лектуру **Бела Грива – Рене Гијо, Слајд 1.**

🕒 Главни део часа (25 минута)

*Ученици су њрејходној часа њодељени у њетј љруја обележених њо сличциама коња.

– Кратко упознавање са животом и делом писца, **Слајд 2.**

– Следи објашњење непознатих речи, **Слајд 3**, затим набрајамо ликове у роману, **Слајд 4.**

– Набрајамо поглавља романа, **Слајд 5.**

– Кратко подсећање тока радње, кратким описом, пратећи **слајдове од 6 до 19.**

* Групе почињу са радом, а свака има задатак да што краће прикаже фабулу по задатим насловима (наслови су на наставном листићу).

🕒 Завршни део часа (15 минута)

– Извештавање група (вође група читају рад).

1. група: Неочекивани сусрет

Једног дана, док је лутао мочваром, у води је видео одраз малог белог коња. Погледи су им се срели. Коњић је побегао, а Фолко је кренуо за њим. На ливади је видео кобилу која је мирно пасла. Пришао јој је и помиловао је, а затим се окренуо ждребету. Гледао га је одушевљено. Помисли да би му одговарало име Бела Грива. Знао је да је то право име за њега и знао је да ће постати добри пријатељи. Падао је мрак и дечак је пошао кући. Међутим, није он био једини који је угледао кобилу и ждребе. Два чергара су на превару ухватила кобилу, али им је мало ждребе ипак побегло.

2. група: У заробљеништву

Када се вратио кући, Фолко је затекао старог гардијана Антонија. Причао му је о Белој Гриви јер је знао да и Антонио воли коње као и он. Он је радио за газду манаде – ловио је дивље

коње. Једног дана, док Фолко није био ту, Антонио је дошао код деде Еузибија и поверио му да са газдом одлази у лов на једног посебног ждрепца. То је био Бела Грива. Гардијани су га ухватили и затворили у корал. Али Бела Грива није трпео заробљеништво, потпуно ван себе јурнуо је преко ограда и побегао у дивљину.

3. група: Потрага за пријатељем

Следећег јутра, Фолко је узео мрежу и нешто хране и кренуо ка пашњацима да потражи свог пријатеља. Док се возио чамцем, кроз трску је препознао познату белу прилику. Изгледао је уморно од борбе претходног дана, али је препознао Фолка и није ни покушао да побегне.

4. група: Фолко добија Белу Гриву

Изненада су се чули узвици и граја гардијана. Фолко није знао шта да ради. Бели пастув се разбеснео и јурнуо на газду манаде. Бесан, газда је рекао да му такав коњ није потребан и да га узме ко год хоће. Фолко га је замолио да га да њему и он је пристао. Фолко је био пресрећан. Повео је Белу Гриву кући. Фолко се старао о Белој Гриви као о правом пријатељу, са пуно љубави неговао је младог пастува. Али када је осетио зов чопора, он је побегао у дивљину.

5. група: Обећање је прекршено

Када му је бес спласнуо, газда манаде се предомислио, крши дато обећање и планира да Белу Гриву да циркусу. Фолко креће у мочвару да спасе пријатеља из невоље. Пошто су били окружени са свих страна и излаза није било, Фолко је зајахао Белу Гриву. Али то је пут који не води никуда, окружени непријатељима и злим људима, они бирају смрт у дубини реке.

АРТИКУЛАЦИЈА ДРУГОГ ЧАСА

🕒 Уводни део часа (5 минута)

Мотивациона припрема

– Кратак разговор о томе да ли знају шта је то **ергела** (имање на којем се узгајају коњи). Набрајамо називе најпознатијих ергела у Србији („Зобнатица”, „Љубичево”, „Сурчин”, „Пик Бечеј”, „Келебија”, „Тара”).

– Затим ће погледати кратак филм о **ергели** „Зобнатица”.

https://www.youtube.com/watch?v=_Trg5iG3F9M

*Разговор о томе шта им се допало, да ли је неко посетио „Зобнатицу” и сл.

*Погледаћемо инсерт из играног филма *Бела Грива* (у прилогу).

– После разговора, најављујем наставну јединицу.

Најава наставне јединице: **Анализа романа *Бела Грива* – Рене Гијо (Слајд 20).**

– Ученици записују наслов у свеске.

🕒 Главни део часа (25 минута)

* Ученици су подељени у групе као и на претходном часу.

* Општа анализа: фронтално (**Слајд 21**).

– **Књижевни род:** епика

– **Књижевна врста:** роман

– **Тема:** Дирљива љубав између сиромашног дечака и дивљег коња.

– **Место догађаја:** Камарга (мочварна област у делти реке Роне на југу Француске, на њеном ушћу у Средоземно море, у близини града Арла).

– **Главни ликови:** Фолко и Бела Грива

– **Споредни ликови:** Антонио, деда Еузибио, газда манаде, Фолков брат, гардијани

* На **Слајду 22** објаснићемо где се тачно налази локалитет **Камарга**.

– Објашњавам појам **Камарга**: Мочварна област у делти реке Роне на југу Француске, на њеном ушћу у Средоземно море.

– **Поруке** (записују их у своје свеске), **Слајд 23**:

1. Слобода и љубав немају цену.

2. Пријатељ се у невољи познаје.

3. Животиње могу бити бољи пријатељи него људи.

4. Никако не треба злостављати животиње, него се према њима с љубављу опходити, па ће нам та љубав бити узвраћена.

*Групни рад ученика са следећим задацима (свака група кроз опис ликова и њихове поступке покушава да на задату тему састави малу причу):

1. група: Опиши Фолков живот са дедом Еузибиом и братом.

2. група: Сусрет и рађање пријатељства између дечака и коња.

3. група: Дружење Фолка са дедом Еузибиом и старим гардијаном Антонијем.

4. група: Стари гардијан Антонио помаже Фолку и Белој Гриви.

5. група: Бежећи од зла, Фолко и Бела Грива нестају у дубинама реке.

* Док групе решавају задатке, обилазим их и дајем додатна објашњења.

🕒 Завршни део часа (15 минута)

* Извештавање група (извештаји у прилогу)

* На крају часа ученици ће упозати једну посебну расу коња – липицанере.

Слајд 24.

Липицанери су светски позната раса словеначких коња, који су одгојени у крају Липица, у Словенији. Раса је настала 1580. године у истом граду. Млади ждрепци липицанера потпуно су црни, а кад порасту, сви су потпуно бели.

Домаћи задатак: Одговорити на задатке са наставног листића (у прилогу).

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на ЦД-у.

Виолета Марјановић

Луис Керол, *Алиса у земљи чуда* (Српски језик)

ОШ „Никодије Стојановић Татко”, Прокупље

МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ О ЧАСУ	
ОПШТИ ПОДАЦИ	
Датум одржавања часа	28. 2. 2017.
Час по реду	110.
Разред и одељење	IV ₁
ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Наставна тема	Књижевност
Тип часа	вежбање
Циљ часа	– Развијати мисаону активност ученика. – Оспособљавање ученика за тумачење књижевног дела. – Развијати способности за откривање пишчевих идеја и порука.
ЗАДАЦИ ЧАСА	
Образовни задаци	• Оспособљавање ученика да језички уобличи своја запажања о месту где се догађа радња романа <i>Алиса у земљи чуда</i>, да изрази своје мисли, осећања и да доживе роман. • Оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста. • Развијање способности ученика да схвате лепоту уметничког текста. • Богађење речника кроз описивање и замишљање одређених ситуација.
Васпитни задаци	• Развијање и продубљивање интересовања за свет створен маштом приповедача и разумевање дубљег смисла тако створеног света. • Уочавање људских врлина и мана. • Развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује.
Функционални задаци	• Унапредити тимски рад и комуникацију међу члановима тима. • Развијање кооперативности, креативности.

	• Развијање литерарног и језичког сензибилитета ученика, њихово оспособљавање за истраживачки приступ књижевноуметничком тексту. • Развијање говорне културе ученика. • Развијање способности запажања, упоређивања, закључивања, развијање смисла за увиђање битних детаља и односа, узрочно-последичних веза и функција. • Развијање маште и стваралачких способности ученика. • Развијање критичког мишљења. • Развијање културе изражавања.

ОСТАЛИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ

Облици рада	фронтални, групни, индивидуални
Наставне методе	активна метода, дијалoшка, илустративна, демонстративна, метода рада на тексту, истраживачка
Наставна средства	Књига <i>Алиса у земљи чуда</i> , наставни листићи, фломастери, хамер
Корелација	Природа и друштво, Ликовна култура, Музичка култура

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

1CJ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту.

1CJ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту).

1CJ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст.

1CJ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста).

1CJ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст.

ТОК ЧАСА

Уводни део часа – 5 минута	У земљу чуда је доспела и девојчица по имену Алиса. Погледајмо њеним очима земљу чуда!	
Емоционално-интелектуална припрема	– Подела ученика у четири групе на основу извученог папирића (на папирићима је исписано име писца ЛУИС). • Читање домаћег задатка „Ко је био Луис Керол”. <u>Луис Керол (1832–1898)</u> Луис Керол, чије је право име било Чарлс Латвиц Доџсон, био је један од најчитанијих енглеских писаца. По професији је био	

	професор математике на Универзитету Оксфорд у Енглеској. Живео је повучено, чак није ни породицу засновао. Ову причу је посветио девојчици Алиси Лидл, ћерки управника Универзитета Оксфорд. Иначе, овај писац је волео децу и доста времена је проводио са њима. Овом причом је желео да покаже свој деци света да је свет детињства праведнији, лепши и бољи од света одраслих.
Главни део часа	➤ Подела материјала за рад по групама. ➤ Рад по групама. ➤ Задаци су следећи: I ГРУПА – АЛИСА 1. Ко је била Алиса? Заокружи тачан одговор. а) Алиса је радознала девојчица и то јој даје снагу да победи страх у свом срцу и да храбро крене у сусрет непознатом. б) Алиса је неспретна девојчица која упада у рупу и плаче док је из ње не извуче сестра. 2. Опиши особине главног лика. 3. Обој слике (од понуђених) које нас уводе у овај бајковит роман. II ГРУПА – Алиса у свету животиња 1. Ко је Дина? Заокружи тачан одговор. а) Дина је пас који воли да лаје и певуши. б) Дина је Алисина мачка која вешто хвата мишеве и јури птице. 2. Ко је Бели Зећ? Заокружи тачан одговор. а) Помаже Алиси да изађе из рупе. б) Помаже Алиси и увек је у некој журби, па стално гледа на сат. 3. Ко је Церекало? Заокружи тачан одговор. а) Миш који се стално смеје и трчкара. б) Мачак који се стално смеје. 4. Обој слике животиња. III ГРУПА – ЧУДНО/СМЕШНО 1. Шта је све у роману чудно? Заокружи тачан одговор. а) Кад се беба претвори у прасе. б) Како Алиса може да пропадне кроз зечју рупу. в) Алиса шта год да поједе или попије, повећава се и смањује. г) Што постоје краљ и краљица. д) Гусеница која пуши лулу. ђ) Игра крикет где су лопте јежеви, а штапови фламинго-си...

Самостални рад ученика	2. Шта је у роману смешно? Заокружи тачан одговор. а) „Збогом, моја стопала!” (јер кад је погледала у своја стопала била су тако далеко да их је скоро изгубила из вида) б) Алиса, држећи фламингоса, покушава да игра крикет. в) Карте војници који боје беле руже у црвено... 3. Обој слике на којима су приказани смешни и чудни догађаји у роману. IV ГРУПА Тема: Поруке: – Извештавање група ДРАМСКИ ПРИКАЗ последње главе „Алисин исказ” СТИЛСКА ВЕЖБА – ШЕСТ ШЕШИРА – Подела ученика у пет група (пет боја шешира, а шеста боја – плава сам ја, водитељ вежбе). – КО ЈЕ БИЛА АЛИСА?
Завршни део	БЕЛИ ШЕШИР (неутралан, интересују га само чињенице и подаци којима располаже) ЦРВЕНИ ШЕШИР (јаке емоције, бес/љубав/мржња, не осећа потребу за правдањем) ЦРНИ ШЕШИР (опрезан, посматра негативне стране, критичар, мрзовољан) ЖУТИ ШЕШИР (позитиван карактер, види само најбоље, оптимиста, пун наде) ЗЕЛЕНИ ШЕШИР (креативан, нове идеје, нови начин сагледавања ствари) ПЛАВИ ШЕШИР (обједињује карактере, указује на недостатке, на оно што је сувишно, на оно што је корисно, изводи закључке) ➤ Свака група брани свој став везан за Алису. ➤ Бележење изнетих ставова и њихово излагање на видном месту.

НАПОМЕНА

Прилози се налазе на ЦД-у.

Придеви (Српски језик)

ОШ „Јован Цвијић”, Зубин Поток

Наставна тема	Граматика
Тип часа	обрада
Циљ часа	Уочавање и препознавање придева као врсте речи
Образовни задаци	Проширивање и систематизовање стечених знања о придевима.
Васпитни задаци	Развијање љубави према матерњем језику, граматици и правилном усменом и писменом изражавању. Богаћење речника и стила изражавања.
Функционални задаци	Развијање тимског духа кроз рад у оквиру језичке игре. Оспособљавање ученика да уоче придеве. Оспособљавање ученика да запазе придеве у тексту. Примена стечених знања о придевима. Оспособљавање ученика за самостално састављање реченица које садрже придеве.
Облици рада	фронтални, индивидуални, групни
Наставне методе	дијалогска, метода рада на тексту, метода писаних радова
Наставна средства	хамер, наставни листићи, коверте, цедуљице са исписаним придевима и именицама, <i>Задавна грамаџика</i> , уџбеник, стр. 19; <i>Задавна грамаџика</i> , радна свеска, стр. 19–20.
Корелација	Ликовна култура
Наставни објекат	учионица
Литература	Лекић, Ђ., <i>Методика разредне наставе</i> , Нова просвета, Београд, 1993. Николић, Милија, <i>Методика наставе српској језика и књижевности</i> .
Образовни стандарди који се реализују у оквиру методске јединице	1СЈ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе). 1СЈ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве).

1CJ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектуре и сл.) и правилно их употребљава.

⌚ Уводни део часа

Питам ученике да ли су имали домаћи задатак и да ли су га урадили. Прегледам домаћи задатак.

Лепим хамер на коме се налази полазни методички текст (Прилог 1).

– Сада ћу вам прочитати текст *На њошоку*.

Читам текст. Следи кратак разговор о прочитаном тексту.

– Какав поточић пролази кроз село? (Кроз село пролази брзи и кривудава поточић.)

– Каква је његова вода? (Његова вода је бистра.)

– Шта се налази на потоку? (На потоку се налазидрвена воденица.)

– Шта има у воденици? (У воденици се налази велики камени точак. Ту је и воденичарев кожни прслук и сламени шешир.)

– Шта кува воденичар? (Воденичар кува укусни качамак.)

– Од чега је направљен лонац? (Лонац је од земље.)

– Шта је окачено на зиду? (На зиду је окачен дечји пртеж.)

– Шта се налази испред воденице? (Испред воденице се налази псећа кућица.)

Лепим хамер на коме се налази текст без придева. Читам текст.

– Која је разлика између првог и другог текста? (У првом тексту има придева, други текст је без придева.)

Када користимо придеве? (Придеве користимо када желимо да нам казивање буде лепше и сликовитије.)

⌚ Главни део часа

Истицање циља часа

– На овом часу ћемо обновити и проширити знања о придевима.

Записујем наслов на табли а ученици у својим свескама.

Делим ученицима листиће са текстом *На њошоку*.

– Шта су придеви? (Придеви су променљива врста речи које стоје уз именице и ближе их одређују.)

– Које врсте придева сте учили у трећем разреду? (Описне и присвојне.)

Уочавање и препознавање описних придева у тексту.

– Какав је поточић? (Поточић је брзи и кривудава.)

– Која врста речи је реч *њошочих*? (То је заједничка именица.)

– Шта означавају заједничке именице?

Заједничке именице означавају заједничка имена бића, предмета и појава.

– Шта описују речи *брзи* и *кривудава*? (Какав је поточић.)

– Којој врсти по значењу припадају речи *брзи* и *кривудава*? (То су придеви.)

– Која је то врста придева? (То су описни придеви.)

Тако настављамо за сваки описни придев и именицу уз коју стоји.

Све описне придеве подвлачимо плавом бојом, ја на хамеру, ученици на листићима.

Описне придеве из текста записујем плавом бојом на табли, а ученици у својим свескама исто плавом бојом.

Описни придеви (брзи, кривудаџи, бистра, велики, укусни...)

– На које питање се добијају описни придеви? (Како је нешто?)

Дефинишемо описне придеве.

– Шта означавају описни придеви?

(**Описни** придеви означавају какво је нешто, како изгледа.)

Записујем дефиницију на табли плавом бојом, а ученици у својим свескама истом бојом.

Уочавање и препознавање присвојних придева у тексту.

– Чији је прслук? (Прслук је воденичарев.)

– Којој врсти речи припада реч *прслук*? (То је заједничка именица.)

– Којој врсти речи припада реч *воденичарев*? (То је придев.)

– Која је то врста придева? (То је присвојни придев.)

– Од које именице је настао придев *воденичарев*? (Од именице *воденичар*.)

– Која је то врста именица? (То је заједничка именица.)

Тако настављамо за сваки присвојни придев и именицу уз коју стоји.

Све присвојне придеве подвлачимо зеленом бојом, ја на хамеру, ученици на листићима.

Присвојне придеве из текста записујем зеленом бојом на табли, а ученици у својим свескама исто зеленом бојом.

Присвојни придеви (воденичарев, дечји, псећа...)

– На које питање се добијају присвојни придеви? (Чије је нешто?)

Дефинишемо присвојне придеве.

– Шта казују присвојни придеви?

(**Присвојни** придеви казују чије је нешто, коме односно чему припада.)

Записујем дефиницију на табли зеленом бојом, а ученици у својим свескама истом бојом.

Уочавање и препознавање градивних придева у тексту.

– Од чега је направљена воденица? (Воденица је направљена од дрвета.)

– Како ћемо рећи за воденицу која је направљена од дрвета? (Дрвена воденица.)

– Којој врсти речи припада реч *дрво*? (То је градивна именица.)

– Шта означавају градивне именице? (Градивне именице означавају неку материју или грађу.)

– Којој врсти речи припада реч *дрвена*? (То је придев.)

– Ако је дрво градивна именица, која је врста придева *дрвена*? (То је градивни придев.)

Тако настављамо за сваки градивни придев и именицу од које је настао.

Све градивне придеве подвлачимо црвеном бојом, ја на хамеру, ученици на листићима.

Градивне придеве из текста записујем црвеном бојом на табли, а ученици у својим свескама исто црвеном бојом.

Градивни придеви (дрвена, камени, кожни, сламени, земљаном...)

– На које питање се добијају градивни придеви? (Од чега је нешто?)

Дефинишемо градивне придеве.

– Шта означавају градивни придеви?

(**Градивни** придеви означавају од чега је нешто, од које је материје направљено.)

Записујем дефиницију на табли црвеном бојом, а ученици у својим свескама истом бојом.

Решавање задатака у којима се примењују стечена знања о придевима – наставни листић (Прилог 2).

Наставни листић садржи четири задатка.

Задаци се решавају индивидуално, а проверавају се фронтално.

Кроз решавање другог задатка обнављамо властите именице и дајемо примере за присвојне придеве који су настали од властитих именица.

– Шта означавају властите именице?

(Властите именице означавају властита имена бића [људи и животиња], географских појмова [река, планина, мора...])

На пример: Београд – београдски, Копаоник – копаонички.

Или обрнуто:

ваљевски – Ваљево,

Марков – Марко.

Следећа активност.

На хамер лепим коверте на којима је исписано: заједничке именице, властите именице, градивне именице, описни придеви, присвојни придеви и градивни придеви.

На столу се налазе цедуљице са наведеним врстама речи. Ученици излазе редом, узимају једну цедуљицу, читају реч, говоре којој врсти речи припада и стављају је у одговарајући коверат.

Завршни део часа

Делим ученике у три групе, дајем им по један лист формата А4 и по две коверте у које су претходно убацили цедуљице.

1. група: описни придеви и заједничке именице

Задатак: испред именице ставити одговарајући придев.

2. група: присвојни придеви и властите именице

Задатак: повезати придев са одговарајућом именицом од које је настао.

3. група: градивни придеви и градивне именице

Задатак: повезати придев са одговарајућом именицом од које је настао.

Извештавање група.

Кад групе извештавају, упоредо понављамо врсте придева: правила и питања на која се добијају.

Задавање домаћег задатка: *Забавна играшка*, радна свеска, страна 21.

Објашњавам задатке.

НАПОМЕНА

Прилози се налазе на ЦД-у.

Национални паркови Србије (Природа и друштво)

ОШ „Олга Милошевић”, Смедеревска Паланка

Наставна тема	Свет природе око нас
Претходна наставна јединица	Ретке и угрожене биљке и животиње у Србији – резервати природе, споменици културе
Наредна наставна јединица	Национални паркови Србије
Тип часа	обрада
Облици рада	групни, фронтални, у пару
Циљеви и задаци часа	Циљ: Упознати националне паркове у Србији. Образовни задаци: Усвајање појма национални парк, стицање нових знања о подручјима на територији Србије која су законом заштићена, а посебно о угроженим биљним и животињским врстама. Функционални задаци: Оспособљавање ученика за разумевање значаја очувања природних реткости, биљног и животињског света и лепота природе. Васпитни задаци: Развијање свести о потреби очувања и заштите биљног и животињског света, посебно у националним парковима, развијање љубави према природи и развијање културе понашања у природи, формирање одговорног става према свом окружењу.
Наставне методе	кооперативне методе, рефератска настава, дијалошка, писаних радова
Наставна средства и материјал	уџбеник, припремљен материјал, графофолија, хамер, папир величине А4, зелени папир А4
Активност ученика	Припремају час, стварају, истражују, описују, реферишу.
Активност наставника	Организатор, даје објашњења.
Резултати часа – исходи	Упознати националне паркове у Србији.

Корелација	Српски језик, Ликовна култура
Коришћена литература	Љиљана Вдовић, Бранка Матијевић, <i>Природа и друштво за 4. разред основне школе</i> , Едука, Београд. Љиљана Вдовић, Бранка Матијевић, <i>Радна свеска за природу и друштво за 4. разред основне школе</i> , Едука, Београд. https://sr.wikipedia.org/sr/Национални_паркови_Србије
Стандарди:	
Основни ниво:	
1 ПД 1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека на очување природе.	
1 ПД 1.4.5. уме да даде информације представи на ленти времена.	
Средњи ниво:	
1 ПД 2.1.5. разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту.	
1 ПД 2.1.6. разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници.	
1 ПД 2.2.3. зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса.	
1 ПД 2.2.4. зна шта је добробит биљака и животиња и поступке којима се оне штите.	
1 ПД 2.6.3. разуме повезаност природногеографских фактора – рељефа, вода и климе.	
Напредни ниво:	
1 ПД 3.4.1. уме да чита географску карту примењујући стечена знања о странама света и значењу картографских знакова.	
ТОК ЧАСА:	
Уводни део часа – 5 минута	– Волите ли ви природу? – Како можемо заштитити природу? (Формирање еколошке свести, очување, доношење закона...) – Може ли се природа очувати само доношењем закона? Објасни. (Очување флоре и фауне јесте богатство сваке државе – храна, лек, материјал, инспирација. Од њих зависе индустрија, медицина, туризам...) – Које су последице лошег односа према природи? (Нарушавање еколошке равнотеже, уништавање природних станишта, угрожавање и нестанак биљних и животињских врста, трговина дивљим животињама, загађивање воде, ваздуха и земљишта...) – Ко ће да нам каже о чему смо учили на прошлом часу? – Шта су резервати природе? (То је очувана природна територија на којој живе одређене ретке врсте биљака и животиња.) – Шта су споменици природе? (То су природни објекти који су сачувани због свог нарочитог историјског, културно-естетског и научног значаја.)

Главни део часа

– 30 минута

Данас ћемо говорити о још неким заштићеним подручјима у нашој земљи, а то су национални паркови. Научићемо где се налазе и њихове основне карактеристике. Упознаћемо и њихове становнике. (Пишем наслов на табли, а деца у свеске.)

Национални паркови

– Да ли неко зна шта су национални паркови?
– **Национални паркови су већа подручја са посебним биљним и животињским врстама и имају посебан природни, али и културно-историјски значај.**

У Србији постоји пет националних паркова: Фрушка гора, Ђердап, Тара, Копаоник и Шар-планина.

Пројектујем фолију на којој то пише.

Ученике делим у пет група према месту седења (свака група има по четири члана).

– Извучите по једну коверту са називом националног парка и потребним упутствима за рад. Донет материјал се налази на слободној клупи (Прилог 1). На другој клупи су књиге и речник са непознатим појмовима. Ако вам затреба у раду, можете и то да користите. Ако раније завршите, можете да користите интернет за стицање нових знања везаних за ову област. (Ученици прилазе, узимају целокупан материјал који је донет. На белом папиру треба да попуне тражене податке, а онда да смисле и напишу обавештења и упозорења за посетиоце парка. У коверти се налази назив парка, упутство за рад, карта Србије на којој су обележени паркови, бели папир на који треба да упишу основне податке који се траже, зелени папир за обавештења и упозорења за посетиоце парка.)

(Док ученици раде, прилазим им, дајем додатна објашњења ако су потребна, запажам колико су активни у раду и евидентирам њихов рад.)

– Нека изађе прва група и нека представи шта је урадила. Покажите нам пано, представник нека прочита главне податке о парку који су се тражили.

– Група представља продукт свог рада на хамеру, а представник групе излаже оно што су заједнички представили на папиру.

(Док ученици раде, прилазим им, дајем додатна објашњења ако су потребна, запажам колико су активни у раду и евидентирам њихов рад.)

Завршни део часа – 10 минута	Препознавање о ком националном парку је реч. (По један ученик из сваке групе излази и узима папирџ на коме су основни подаци о парку, чита, препознаје о ком парку је реч, проналази где се парк налази и лепи на карту. Ако је тачно решио задатак, слика и текст који су већ залепљени треба да су исти. Група добија 1 поен ако тачно реши задатак, а ако га не реши, право да погађа има ученик из следеће групе.) Ученици попуњавају наставни лист, а онда га у пару анализирају и оцењују (дајем им папир са решењима). – Колико ученика је добило петицу, колико четворку, колико тројку, колико двојку и колико јединицу? (Прозивам их и уписујем оцене на евиденциони лист.) Домаћи задатак: Одговорите на питања на 27. страни у радној свесци. Ученици преписују текст са фолије.
(Само)евалуација и корекција часа	Наставни лист за ученике.
Прилози	Припремљен материјал, карта, фотографије, текстови, графофолија, упутство за рад, наставни лист, решења наставног листа.

НАПОМЕНА

Прилози, презентације и фотографије налазе се на ЦД-у.

Весна Ђорђевић

Певамо и свирамо – обнављање градива уз шест шешира (Музичка култура)

ОШ „Вук С. Караџић”, Старчево

Наставна тема	Основи музичке писмености, певање, свирање
Наставна јединица	ПЕВАМО И СВИРАМО
Претходна наставна јединица	Обрада песме „Ко удара тако позно”
Наредна наставна јединица	Знакови за понављање: прима волта, секунда волта
Тип часа	систематизација
Облици рада	фронтални, индивидуални, групни, рад у пару
Циљеви и задаци часа	
Циљ часа:	Стварање навике код ученика да се баве музиком, подстицање музичког, етичког и естетског развоја ученика.
Образовни задаци:	Утврђивање и оспособљавање ученика за извођење моделских песмица ради понављања научених тонова и ради распевавања. Вежбање извођења песама солмизацијом. Оспособљавање ученика за извођење аранжмана.
Функционални задаци:	Развијање музичког памћења, запажања, изражавања о слушаним и певаним делима.
Васпитни задаци:	Развијање љубави према музици и групном певању, развијање љубави за рад у колективу, проширивање културних хоризоната и обогаћивање естетског васпитања ученика, припремање ученика за укључивање у друштвени и културни живот.
Коришћена литература	Мр Гордана Илић, <i>Чаробни светиј музике</i> . Мр Гордана Илић, <i>Разредно певање у основној школи</i> . Марко Тајчевић, <i>Основна теорија музике</i> .

ТОК ЧАСА

Уводни део часа – 8 минута	Стварање расположења, добре атмосфере и мотивације за рад коришћењем технике – ЕВОКАЦИЈА. Ученици добијају наставни листић са музичким знацима – задатак је да напишу што више појмова који су везани за слику. Читање записаних појмова. Записивање нових појмова на табли ако

	их има, тумачење појмова. Најава наставне јединице: ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ. Циљ данашњег часа је да систематизујемо стечена знања из музичке културе, дакле, све оно што смо од почетка школске године научили да поновимо и утврдимо. Певаћемо, свираћемо, слушаћемо музику.
Главни део часа – 30 минута	1. корак Презентација која подсећа ученике на то шта је лепо и изражајно певање. 2. корак „Распевавање” кроз понављање песме која је рађена на претходном часу „Ко удара тако позно”; подсећање на то коме је песма посвећена, за обнављање песме користимо рачунар, песму певамо користећи програм <i>Караоке</i>. 3. корак Упознавање ученика са техником „ШЕСТ ШЕШИРА”. Пред вама се налази шест шешира, сваки шешир крије неку тајну, у сваком шеширу налазе се питања и задаци. Свако од ученика изабраће шешир из којег жели да извуче свој задатак. Када извуче задатак, ако не може да га сам уради, позваће друга или више другова (може и цео разред) да задатак што успешније реши. БЕЛИ ШЕШИР (основни ниво): ШТА ТРЕБА ДА ЗНАМ; сви задаци, ако се тачно реше, носе 1 бод. ЖУТИ ШЕШИР (основни ниво): И ОВО ЗНАМ; задатак носи 1 бод. ПЛАВИ ШЕШИР (средњи ниво): ПОКАЖИ ШТА ЗНАШ; тачно решени задаци носе 2 бода. ЗЕЛЕНИ ШЕШИР (средњи ниво): ЗАСВИРАЈМО И ЗАПЕВАЈМО ЗАЈЕДНО; тачно решени задаци носе 2 бода. ЦРВЕНИ ШЕШИР (напредни ниво): КРЕНИМО У МУЗИЧКО СТВАРАЊЕ; тачно решени задаци носе 3 бода. ЦРНИ ШЕШИР (напредни ниво): ИЗАЗОВ; тачно решени задаци носе 3 бода. 4. корак Ученици имају могућност да извуку два задатка из различитих шешира. Када погледају своје задатке, приступају реализацији од једноставних до сложених задатака. 5. корак Реализација постављених задатака.

	6. корак Сваки ученик у своју табелу бележи број освојених бодова, након завршених задатака сабирају бодове и дају оцену за свој рад на данашњем часу. Задаци се налазе у Прилогу бр. 1.
Завршни део часа – 7 минута	Тумачење мисли: (мисао је записана у презентацији) БЕЗ МУЗИКЕ, ЖИВОТ БИ БИО ГРЕШКА. Пројекција на биму, ученици добијају задатак да мисао препишу у своје свеске и да је објасне на свој начин; читање објашњења. Заједнички плес уз песму „Другарска” – Миња Субота.
(Само) евалуација и корекција часа	Утисци деце о часу и попуњавање евалуационих листића.
НОВИНА У НАСТАВИ – ИНОВАЦИЈА	Часови утврђивања у музичкој култури често могу бити монотони, зато сам се одлучила за другачији приступ – коришћење метода и техника RWST и технике „шест шешира”. Применом ових техника побољшава се процес учења, подстиче се активно и самостално учење и критичко и креативно мишљење. ТЕХНИКА ЕВОКАЦИЈА – активно присећање на то шта се зна о теми, подстицање мотивације и интересовања ученика. РЕФЛЕКСИЈА – повезивање старог и новог знања и стварање целина (категоризација појмова у уређен систем знања). ТЕХНИКА „ШЕСТ ШЕШИРА” – Ова техника подстиче сарадњу, повећава продуктивност, креативност и иновативност. – За развој креативности и смишљање нових идеја. – За унапређивање комуникације и тимског рада. НАПОМЕНА: Жеља ми је била да час Музичке културе, када се ради утврђивање, буде мало другачији и занимљивији деци. За технику „шест шешира” знам дуго. Одлучила сам да уз мале измене и корекције ову технику применим на часу Музичке културе.

НАПОМЕНА

Прилози се налазе на ЦД-у.

Заменице (Српски језик)

ОШ „Мирослав Антић”, Ниш

Тип часа	обрада
Облик рада	фронтални, индивидуални, групни
Наставне методе	разговора, демонстративна, текстуална, метода писаних радова
Наставна средства	хамер са припремљеним текстом разбрајалице, фломастери, наставни листић за групе, листићи са примерима са презентације како би се залепили у свеске, рачунар и ТВ екран, презентација <i>PowerPoint</i> , наставни листић за индивидуалан рад, кружићи за самооцењивање
Техничка помагала	рачунар и ТВ екран
Временска артикулација часа	Уводни део: око 5 минута Главни део: око 35 минута Завршни део: око 5 минута
Корелација	СОН, Музичка култура
ЦИЉ ЧАСА	Да ученици усвоје и схвате појам заменица као нову врсту речи; да уоче везу између именица и заменица као и њихову службу у реченицама; да умеју да издвоје различите облике заменица; да знају улогу и значај личних заменица.
ЗАДАЦИ ЧАСА	
Образовни	Да усвоје појам и значење заменица, облике заменица за лица, да одреде род и број, као и службу субјекта.
Образовни стандарди	CJ1.4.1. CJ1.4.2. CJ2.4.1. CJ2.4.2 CJ2.4.3. CJ3.4.1.
Функционални	Правилна примена у говору и писању као и у конкретним примерима, богаћење речника.
Васпитни	Развијање љубави према предмету. Неговање интересовања за решавање примера путем презентације. Неговање лепог изражавања у говору и писању. Развијање креативности и критичког мишљења. Развијање културе слушања и образлагања и утицање на прецизност и брзину решавања задатака. Васпитавање сарадничких односа у групи. Уважавање туђег мишљења.

Литература	Мр Љубица Прђић, <i>Језички зајавник</i>, Едука, Београд. Милован Б. Цветковић, др Борислав Првуловић, <i>Поуке о језику за 4. разред основне школе</i>, Едука, Београд. Симеон Маринковић, <i>Методика креативне наставе српског језика и књижевности</i>.
Претходна ситуација	Ученици ће припремити учионицу за час. Ученициће бити подељени у пет група по пет ученика. Потребно је наместити клупе и столице и на њих ставити ознаке за групе. Једна група ученика имала је задатак да научи краћи драмски текст <i>Закашњавање</i> (импровизација текста <i>Зна он унајрег</i>).
Садржај рада УВОДНИ ДЕО 5 минута	Група ученика ће одглумити шаљиви драмски текст <i>Закашњавање (Прилог1)</i>. Разговарамо о томе. Ко су учесници? Јесмо ли их именовали? Које речи смо употребили? Шта је рекао Аца за себе? (ја) Како се обратио првом дечаку – Луки – који је каснио? (ти) А шта је рекао за Димитрија (другог што касни)? (он) Значи те речи су користили уместо имена па на неки начин оне их замењују, па кажемо да су то заменице
ГЛАВНИ ДЕО 32 минута	Слајд 1 Истичем циљ часа – на овом часу ћемо нешто више учити о ЗАМЕНИЦАМА, записујем на табли, и 1. слајд. Откривам текст разбрајалице написан на хамеру у којој су заступљене заменице. Ја сам овде ми смо овде ти си ту ви сте ту он не воли игру ту, они не воле игру ту. (Слајд 2) Кога замењују речи <i>ја, ти, он, ми, ви, они</i>? (Замењују лица.) Лице које говори за себе каже? ЈА (говорник) Оном лицу којем говоримо кажемо? ТИ (слушалац) За онога о коме говоримо кажемо? ОН (о коме се говори) Како ћемо рећи кад их има више? МИ (говорници) ВИ (слушаоци) ОНИ (лица о којима се говори) Али заменице не замењују само лица, већ погледајте Слајд 3 (слика руже и лептира). Шта бисте рекли о њима? Ружа и лептир воле пролеће.

↓ ↓
Она и **он** воле пролеће. Шта смо писали у другој реченици уместо именица?

Закључак: Заменице су речи које замењују имена бића, предмета и појава, односно замењују именице. А заменице које замењују лица зову се ЛИЧНЕ ЗАМЕНИЦЕ (Слајд 4).

На слајдовима 5 и 6 су примери реченица у којима су употребљене заменице за сва три лица једнине и множине, као и сва три рода за треће лице.

Шта можемо закључити?

Само треће лице једнине и множине имају личне заменице за сва три рода (Слајд 7).

Према сликама саставити реченице. Уместо именица употребити заменице па подвући субјекте. (Ученици подвлаче на свом радном материјалу који ће залепити у свеске.)

Ана игра голф. Доктор лечи болеснике.

Она игра голф. Он лечи болеснике.

Ако смо научили, да видимо како ћемо ово урадити (Слајд 9). Допуни следеће реченице субјектом:

___ лепо читаш, а ___ занимљиво причам.

___ су увек веселе.

Од ученика захтевам да ми поставе неко питање. А зашто су ми се обратили са Ви?

Када се обраћамо особи старијој од себе и желимо да јој укажемо посебно уважавање и почасти, употребићемо личну заменицу Ви. Тада се ова заменица пише великим почетним словом: Ви, Вас, Вама, Вам... (Слајд 10).

– Учитељице, радо ћу **Вам** помоћи.

– Господине Томићу, јуче сам **Вас** видео.

– Јесте ли **Ви** Сарина мама?

На **Слајду 11** су два краћа текста и треба их упоредити. Који је лепши? **Значај заменица за лепоту писања и причања.**

Шта је заједничко именицама и заменицама? (Слајд 12)

Подела задатака по групама: свака група има задатак да смисли краћи текст на одређену тему у одређеном лицу.

1. група: Свако да представи себе бар по једном реченицом.
2. група: Напишите писмо директору како бисте га обавестили о дешавањима у одељењу.
3. група: Напишите свом другу позивницу за рођендан.
4. група: Напишите поруку навијачима школског клуба.
5. група: Опишите понашање другова из суседног одељења.

	Док раде, пратим рад група, обилазим, усмеравам их и дајем додатна објашњења. Извештавање по групама, анализирање у ком лицу су писале групе, процењивање успешности рада група. Похваљујем њихов рад.
ЗАВРШНИ ДЕО 5 минута	Самосталан рад на наставном листићу (Прилог 2) и самооцењивање уз помоћ слајдова 13 и 14 и процена успешности усвајања градива. Свако прати тачност и бележи плусиће поред тачног решења. Колико њих је урадило без грешке, колико са једном, колико са две грешке, са три... Домаћи задатак: Урадити задатке у <i>Поукама о језику</i>, стр. 26 и 27. Подела кружића и према датој мети сваки ученик треба да обоји свој кружић и тако себе оцени колико је био активан (Слајд 15). Утисци о часу. Шта им се највише допало.

НАПОМЕНА

Прилози се налазе на ЦД-у.

EDUKA-PORTAL

Кад порастем, бићу научник (пројектна настава, тематски дан)

ОШ „Михајло Пупин”, Ветерник

УВОД

Учитељице Даница Коцевска и Славојка Милошевић током школске 2015/2016. године реализовале су неколико пројектних активности кроз интердисциплинарни приступ настави. Пројектна настава реализована је као наставак вишегодишњег приступа тематском планирању и едукацији ученика за тимски рад и израду и реализацију пројектних активности. Пројекат који приказујемо овом припремом реализован је у трајању од месец дана и заснивао се на искуственом и кооперативном учењу у вршњачком тиму.

ПРИПРЕМА ЗА ЧАС – пројектна настава

Наставни предмети	Природа и друштво, Српски језик, Математика, Физичко васпитање и Музичка култура
Разред и одељење	IV ₃ и IV ₁
Образовни пројекат	Кад порастем, бићу научник
Врста наставе	Пројектна настава
Циљ и задаци образовног пројекта/часа	<i>Циљ:</i> Учесћем у планирању и реализацији образовног пројекта ученике мотивисати за сазнавање битних информација о животу и раду славних научника и значају њихових изума за савременог човека повезивањем садржаја из различитих наставних области. <i>Образовни:</i> Едуковати ученике за планирање и реализацију пројектних активности, решавање истраживачких задатака и систематизацију знања о животу и научним достигнућима Михајла Пупина и Милутина Миланковића кроз интерактивни и кооперативни рад у вршњачком тиму. <i>Васийни:</i> Мотивисање ученика за истраживање различитих научних области и формирање правилног става према научном раду. <i>Функционални:</i> Приказати значај научних остварења Михајла Пупина и Милутина Миланковића за живот данашњице и за развој друштва у будућности и подстицај ученика за научни рад.

Образовни стандарди	ИОП2: Препознавање и именованье научних проналазака двојице научника и причање кључних догађаја из њиховог детињства. ИОП3: Организовање и вођење пројектних тимова кроз истраживачке поступке и припремање извештаја за систематизацију.
Наставне методе	методе амбијенталног учења и наставе, кооперативна мозаик 2 метода, метода рада на тексту, метода решавања задатака и метода практичних радова
Технике	„олуја идеја”, чињење – дешавање у учioniци, Венов дијаграм
Наставна средства и дидактички материјали	наставни листићи са истраживачким задацима, образовни и научно-популарни филмови, ПП презентације, модели калемова, видео са изложбе „Пупин – од физичке до духовне реалности”
Интердисциплинарни садржаји	<u>Математика</u> : вишецифрени бројеви и операције са њима; <u>Српски језик</u> : научно-популарни текстови <i>Од њашњака до научењака</i> Михајла Пупина и <i>Кроз васиону и векове</i> Милутина Миланковића; <u>Природа и друштво</u> : материјали и њихова својства; <u>Ликовна култура</u> : преобликовање материјала; <u>Музичка култура</u> : Химна школе и народна песма из Баната „Лепо ти је рано уранити”; <u>Физичко васпитање</u> : вежбе на тлу; <u>Енглески језик</u> : комуникација.

ТОК РЕАЛИЗАЦИЈЕ ОБРАЗОВНОГ ПРОЈЕКТА

ПРИПРЕМНА ФАЗА (пре учења) 1–5. дан

1. корак: Едукација ученика за припрему и реализацију пројекта. Едукација је обављена у оквиру радионице и презентације *PowerPoint* (Прилог ПП).

2. корак: Дефинисање теме и циља истраживања. Анализом садржаја са плаката Циљеви учења за месец новембар, применом технике Венов дијаграм уочили смо сличности и разлике између садржаја и изабрали поље истраживања у пројекту како је и наведено у уводном делу припреме. Ученици су техником „олуја идеја” дошли до кључних речи и предложили да тема истраживања буде:

КАД ПОРАСТЕМ, БИЋУ НАУЧНИК

Циљ образовног пројекта: Истраживањем живота и рада научника Милутина Миланковића и Михајла Пупина пронаћи везу са садржајима које учимо у школи и уочити значај њиховог научног рада за живот човека. Током учешћа на пројекту код ученика побудити знатижељу за нова открића и истраживања.

1. корак

а) Подела истраживачких задатака

Формирано је по пет хетерогених тимова који су изабрали задатак у складу са интересовањима и допунили листу активности.

б) Постављање правила рада тимова (Прилог бр. 1)

Током истраживања тимови су имали, осим постављених циљева, и чек-листе за праћење реализованих активности (Прилог бр. 2).

Ова фаза реализована је на часу одељењског старешине и на истраживачкој секцији.

в) Израду и умножавање наставних листића за истраживачки рад урадиле су учитељице.

г) План активности је радио сваки истраживачки тим за себе, али су сви тимови као узор имали договорени план активности као полазни и своје специфичне задатке у њему допуњавали (Прилог бр. 3).

ФАЗА РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОЈЕКТА (у току учења) 5–15. дан

1. корак

Реализација задатака у складу са планом активности. Истраживачки тимови су обављали своје пројектне задатке и састајали су се једном или двапут недељно у складу са потребама у току редовне наставе или ваннаставних активности и вршили евалуацију корака из плана активности.

1. истраживачки тим, тема: ОД ИДВОРА ДО МОБИЛНОГ ТЕЛЕФОНА

1) Прочитајте текст Михајла Пупина *Од њашњака до научењака*. Бележите информације о детињству Михајла Пупина.

2) Пронађите информације о школовању Михајла Пупина и о његовом научном раду у Америци. Припремите драмски приказ на енглеском о његовом сусрету са Америком.

3) Чланови истраживачког тима који са родитељима одлазе на изложбу „Пупин – од физичке до духовне реалности” треба да сними кратак филм о изложби.

4) Опишите развој преноса информација од првих телефона до савремених мобилних телефона. Користите фотографије. Опишите како би свет изгледао без телефона.

6) Осмислите вежбе на тлу које опонашају пренос звука на даљину и научите песму и игру из Баната „Лепо ти је рано уранити”, <https://www.youtube.com/watch?v=BekZHwtнOII>

8) Припремите питања за наставника техничког који ће нам бити гост.

2. истраживачки тим, тема: МИЛАНКОВИЋ ЈЕ БИО ДЕТЕ КАО И ЈА

1) Прочитајте текст Милутина Миланковића *Кроз васиону и векове*, забележите основне податке о детињству Милутина Миланковића.

2) Пронађите филм *Пушник кроз васиону*; забележите шта је истраживао Милутин Миланковић и припремите филм за приказивање на часу.

3) По чему је детињство Милутина Миланковића личи на ваше, а по чему се разликује?

4) Објасните како разумете реченицу: „Научници су велика деца.”

5) По чему је значајан научни рад Милутина Миланковића?

6) Објасните везу између одрастања у природи и маштања.

7) Припремите питања за наставника техничког који ће нам бити гост.

3. истраживачки тим, тема: МАГНЕТИЗАМ И ЕЛЕКТРИЦИТЕТ У ПРИРОДИ И У НАУЧНИМ ОТКРИЋИМА

1) Објасните појаву електрицитета и магнетизма у природи. Наведите пример коришћења магнета и електрицитета у свом домаћинству.

3) Решите задатке са наставних листића у вези са електрицитетом и магнетизмом (Прилог бр. 4).

4) Током припреме и извођења огледа, забележите који материјал сте користили и шта вам је било најинтересантније у истраживању.

5) Замислите да сте научници и да сте осмислили нови мобилни телефон. Направите га од картона, осмислите његов дизајн и запишите његове могућности.

6) Замислите да научно откриће – мобилни телефон може да вас врати у прошлост, контактирајте са Михајлом Пупином, објасните изум и певајте Химну наше школе (Прилог бр.5).

7) Припремите питања за наставника техничког који ће нам бити гост.

4. истраживачки тим, тема: МАШТА ДЕТЕТА И НАУЧНИКА

1) О чему су маштали Михајло Пупин и Милутин Миланковић када су били деца? Користите технику Венов дијаграм и прикажите сличности и разлике.

2) Оба научника су имала контакт са природом. Шта су могли из природе да науче што им је помогло у научним истраживањима?

3) О чему ви маштате? Забележите или нацртајте шта би била ваша научна открића.

4) Како замишљате игру деце у времену када су Пупин и Миланковић били мали? Пронађите и забележите игре из тог периода.

5) Користећи технику „чињење – дешавање” у учионици, прикажите један део из живота оба научника, или замислите њихов сусрет... маштајте.

6) Пронађите филм о детињству Михајла Пупина. Каква је била његова мајка Олимпијада?

7) Забележите све што вам током реализације пројектних активности није било јасно.

5. истраживачки тим, тема: ШТА БИ ДАНАС ИСТРАЖИВАЛИ ПУПИН И МИЛАНКОВИЋ

1) Забележите нека од научних открића Михајла Пупина.

2) Објасните шта су Пупинови калемови. У чему је њихов значај? (Прилог бр. 6)

3) Опишите како је машта дечака Милутина помогла научнику Милутину да истражује.

4) Решите задатке које вам је дао Мали Принц. Забележите у чему је веза између Малог Принца, ових задатака и Милутина Миланковића (Прилог бр.7).

5) Размислите шта би данас истраживали Пупин и Миланковић.

6) Од кутија, картона и колаж-папира направите модел свемирске летелице којом бисте повели Милутина Миланковића на пут у васиону.

7) Припремите питања за наставника техничког који ће нам бити гост.

2. корак: Евалуација реализованих корака у изради пројектних активности. Током треће недеље реализације пројекта извршена је систематизација прикупљених информација.

3. корак: Сређивање података и припремање извештаја. Ученицима је понуђена помоћ у избору начина сређивања података: графикони, табеле, презентација (плакат, PowerPoint). Већина група изабрала је плакат, док су ученици који се образују по ИОПЗ радили презентацију у програму PowerPoint (Прилог ПП).

ИЗВЕШТАВАЊЕ О РЕАЛИЗОВАНОМ ПРОЈЕКТУ (након учења) 25. дан

Током тематског дана, ученици су извештавали о резултатима истраживачког рада у оквиру пројекта. Ток представљања:

- приказ задатака и резултата реализације пројектних активности;
- представљање сарадње у тиму.

Истраживачки тимови су своје активности приказивали уз помоћ плаката, филмова, ПП презентација, решених задатака, песама и игара које су научили током пројекта као и продуката практичног рада: мобилни телефон и свемирска летилица.

1. корак: Гостовање наставника техничког Борка Ковачића. Ученици су слушали излагање наставника у вези са магнетизмом и електрицитетом, посматрали показни материјал, а затим и постављали питања наставнику (фотографије у прилогу).

2. корак: Евалуација пројекта. За евалуацију су коришћене чек-листе како би се утврдило да ли су све планиране активности реализоване и план активности да се утврди да ли је било измена плана и да ли су добро подељена задужења у тиму.

Евалуација реализованог образовног процеса

Оствареност постављеног циља образовног пројекта на скали од 1 до 5 процењена је са 4,85.

Задовољство учешћем у оваквим образовним активностима ученици су исказивали оценом од 1 до 5. Оцена је 5. Ученица која се образује по ИОП2 укључена је у рад 3. тима.

Циљеви даљег учења: Применити пројектну наставу на тему о делатностима у Србији.

НАПОМЕНА

Прилози се налазе на ЦД-у.

Снежана Милошевић

Управљање роботом, управљање знањем... (тематски дан)

ОШ „Драгиша Луковић Шпанац”, Крагујевац

Сарадници	Весна Анђелковић, наставница ТИО Катица Максимовић, професорка разредне наставе

СТРУЧНИ ПОДАЦИ О ЧАСУ

Тема	Управљај роботом, управљај својим знањем – стигни на циљ
Наставни предмети	Ликовна култура, Српски језик, Математика, Природа и друштво
Наставна јединица	Асамблаж – Ликовна култура Употреба великог слова у писању географских назива – Српски језик Множење и дељење вишецифрених бројева – Математика Упознај Србију – Природа и друштво
Тип часа	комбиновани: утврђивање, стваралаштво, проширивање знања
Облик рада	групни, индивидуални, фронтални, рад у пару
Наставне методе	метода писаних радова, метода практичних радова, амбијентална, кооперативна, радионичарска, усмено излагање, игровне активности, текстуална, интерактивна, анаграм
Наставна средства	наставни листићи за групе, интернет, картонска кутија, шперплоче, апликације, картончићи за групе, заставице
Техничка помагала	роботска рука, таблет, мобилни телефон, аутомобили на даљинско управљање
Специјални облик наставе	интегративно учење
Временска артикулација часа	Наставни дан траје 225 минута. Време за делове часа није наведено, учитељица ће проценити када треба прећи на следећи део и када ће бити паузе.
Место одржавања	учионица и физкултурна сала
Циљ часа	Проширивање знања и утврђивање обрађених садржаја; интеграција сродних садржаја из различитих наставних предмета при чему се свима посвећује једнака пажња.

Задаци часа Образовни Васпитни Функционални	Повезивање претходних знања и искустава са новим садржајима; подстицање ученика на самостално проналажење и систематизовање информација из различитих извора. Развијање одговорног односа према себи, окружењу и културном наслеђу, развијање свести за помоћ слабијима, неговање сарадничких односа; стицање навика да се таблет користи као средство за учење, а не само за игру. Развијање способности запажања основних карактеристика националних паркова у Србији, интеракција међу децом, оспособљавање ученика за примену знања, навикавање ученика на рад у групи, испољавање креативности, развијање спретности.
Образовни стандарди	1СЈ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе. 1МА.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака. 1МА.3.1.3. уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет. 1ПД.1.6.3. зна географски положај и основне одреднице државе Србије: територија, границе, главни град, симболи, становништво. 1ПД.2.6.6. препознаје основна културна и друштвена обележја различитих историјских периода.
УВОЂЕЊЕ НОВИНА И МОТИВАЦИЈА	Интегрисаним приступом повезани су наставни садржаји из више наставних предмета. Ученици ће слободно износити своја мишљења и претпоставке, испољавати своју креативност кроз разне активности. Коришћењем интернета самостално ће стицати нова знања и допуњавати постојећа. На занимљивији начин деци се приближава градиво кроз разговор, игру, откривање. У изради материјала који се користи на часу учествовали су сви ученици. Оваквим начином рада избегава се сувопарност и формализам, садржаји се брже памте, дуже задржавају. Смена активности доприноси динамичности часа, а самим тим и активирању свих учесника, подстиче њихову радозналост, повећава мотивисаност, олакшава и квалитативно унапређује процес учења. Примена иновативних модела доприноси већем степену задовољства ученика и наставника процесом наставе и атмосфером на часу. Овакав начин рада интересантнији је и занимљивији ученицима. Реализацијом оваквих часова омогућује се свестраније ангажовање ученика и креативно испољавање у даљем раду.

ТОК РАДА:

1. АКТИВНОСТ

– Разговор са ученицима о путовањима (које су њихове омиљене дестинације, чиме највише воле да путују, шта покреће аутомобиле, препреке на путу, путокази...).

– Истицање циља часа: Данас ћемо кроз игру, коришћењем савремених техничких средстава и применом усвојених садржаја, на занимљив начин упознати Србију.

– Подела ученика у групе (по начину седења).

– Давање упутства за рад.

I група: прављење модела апарата за точење горива на бензинској станици од картонске кутије и пластичних делова.

II група: прављење табли са називима градова и националних паркова.

III група: прављење заставица од сламчица и колаж-папира (обележавање препрека на путу).

– Наставница ТИО и учитељице дају упутства, надгледају рад, помажу ученицима, подстичу на оригиналност и сарадњу у групи.

– Презентација радова.

2. АКТИВНОСТ

– Обнављање раније усвојених садржаја о писању географских појмова (једночланих и вишечланих) кроз игру АНАГРАМ.

– Ученици имају задатак да преметањем слова пронађу назив географског појма и напишу га правилно (употребивши сва понуђена слова).

(Активност се изводи фронталним радом на табли уз помоћ апликација.)

– Писање назива на направљеним таблама (активност се изводи радом у пару).

3. АКТИВНОСТ

– Одлажење у фискултурну салу и постављање полигона „Путујемо кроз Србију”.

4. АКТИВНОСТ

– Подела у групе извлачењем картончића са картографским бојама (плава, зелена, браон и црвена); три нису обојена, већ се на њима налази сличица мобилног телефона и таблета. Ученици који извуку те картончиће представљаће инфо-службу (помоћ на путу).

– Давање упутства.

– Ученици се налазе у центру полигона који представља наш град и одговарају на квиз питања о Крагујевцу које чита учитељица.

Ко први одговори на питање, има право да први извлачи дестинацију за путовање – извлачи се уз помоћ роботске руке (група сама бира два ученика за то).

– Када све групе извуку дестинацију тј. национални парк у који путују, прилазе бензинској пумпи која је у централном делу сале (град Крагујевац), где у исто време добијају коверат са задатком, и одмах почињу са радом. Када реше задатак, крећу на пут.

– Три ученика који представљају помоћ на путу (инфо-служба) уз помоћ таблета на интернету ће тражити тачне одговоре групи којој је помоћ потребна у току путовања.

– Три ученика из групе возе аутомобил на даљинско управљање (на смену, од града до града), остала три ученика се налазе на пунктовима супротне групе (постављају питања ученицима који возе аутомобил).

– Ученик који управља аутомобилом мора да прође одређене препреке на путу (постављене флаше са заставицама) и да стигне до првог града, где добија пет питања (која се односе на град у коме се тренутно налази), а која му поставља ученик друге групе. Уколико тачно одговори на питање, члан његове групе преузима ауто и креће даље на пут, уколико погрешно, враћа се на почетак (Крагујевац) и тражи помоћ од инфо-службе.

– У сваком граду групе добијају питања све док не стигну на крајњу дестинацију, где такође морају да одговоре на сва питања тачно и тада подизањем заставице пријављују свој долазак на циљ.

– Група која прва стигне је победник.

– Када све групе заврше, враћају се на почетну позицију, где извештавају остале групе о томе где су путовали, кроз које градове су прошли и шта су све запазили и научили...

– Пети правац (национални парк који није добила ниједна група) остаје за слободну вожњу групе која заврши прва; како која група заврши, може се придружити том путовању.

– Похваљивање најуспешније групе.

– Оцењивање најистакнутијих ученика.

5. АКТИВНОСТ

– Евалуација тематског дана.

НАПОМЕНА

Прилози се налазе на ЦД-у.

Љиљана Арсенијевић, Предраг Аритоновић

Направићу, поклонићу (Ликовна култура)

ОШ „Никодије Стојановић Татко”, Прокупље

Датум	6. 3. 2017.
Разред и одељење	Први разред четвороразредног одељења у Баботинцу
ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Наставни предмет	Ликовна култура
Наставна тема	ВРЕМЕНСКИ И ПРОСТОРНИ НИЗОВИ
Наставна јединица	Направићу, поклонићу
Циљеви часа	Развијање креативног ликовног изражавања; оспособљавање ученика за коришћење и комбиновање различитих материјала; развијање перцепције и маште код ученика; подстицање на слободу израза психолошких и ликовно-интелектуалних вредности.
Образовни задаци	Развијање способности ученика за опажање облика, величина и боја; повезивање опажених информација, што чини основу за визуелно мишљење; развијање и унапређивање знања ученика о ликовној техници спајања различитих материјала, о њеним специфичностима и начинима примене у складу са узрастом и индивидуалним могућностима; развој способности креативног коришћења дате ликовне технике у самосталном ликовном изражавању и стварању.
Васпитни задаци	Развијање маште, креативности, богатства идеја код ученика; развијање правилног односа према раду и подстицање ученика на маштовитост и оригиналност; формирање естетских критеријума ученика и оспособљавање за самосталну анализу и естетско процењивање у природи, уметничким делима, сопственим ликовним радовима и радовима других.
Функционални задаци	Оспособљавање ученика за прављење лепих предмета са мало креативности и материјала; развијање спретности руке и опште спретности, визуелне и моторне координације; оспособљавање ученика за коришћење предвиђене технике и за естетску анализу.
Тип наставног часа	обрада напомена: ЈАВНИ (ДВО)ЧАС

Корелација	У уводном делу часа остварује се корелација са предметом Музичка култура тако што ученици певају песму „Песма за наше маме”, уз пратњу учитеља на синтисајзеру. У главном делу часа остварује се корелација са предметом Свет око нас тако што ученици тактилно упознају одлике папира и пластике као материјала са којима се срећу у свакодневном животу. У завршном делу часа остварује се корелација са предметом Српски језик тако што ученици рецитију научене песме.
Облици рада	фронтални, индивидуални
Наставне методе	вербална, дијалогска, демонстративна, метода практичних радова
Наставна средства	рачунар, пројектор, синтисајзер, презентација <i>PowerPoint</i> , папир у боји, цевчице, маказе, лепак за папир, лепљива трака, шљокице, фломастери...
Мотивациони садржај	Уводном песмом, примереном наступајућем празнику (Дану жена), као и презентацијом у програму <i>PowerPoint</i>, утичемо на мотивацију ученика у смислу да се што комплексније живе у величанствен тренутак у животу сваког детета када, можда први пут, мајци или баки за 8. март срдечно поклањају својеручно направљен поклон. У главном делу часа музика представља пратиоца деље ликовне активности. Она је ту да их подстакне, мотивише, пружи помоћ у проналажењу нових идеја и креативних решења приликом рада. Користимо композиције: „Мама је глагол од глагола РАДИТИ”, „Најлепша мама на свету” и „Песма за наше маме”.
Наставни објекат	учионица
ТОК ЧАСА	
Уводни део	Уводни део часа почињемо тако што ученицима поставимо неколико питања о празнику који се ближи (Дану жена). Након одговора ученици присутним гостима певају „Песму за наше маме”. После отпеване песме саопштавамо ученицима који је њихов данашњи задатак, дакле истичемо циљ часа.
Главни део	Танку границу између уводног и главног дела часа неосетно прелазимо демонстрирањем поступка израде поклона. Задатак часа диктира избегавање групног рада, али свакако ће бити пожељно и корисно да и присутни гости учествују у обављању конкретног задатка часа, што је у нашим јавним часовима већ постала традиција. Пошто су ученици поновили који је њихов задатак на данашњем часу, почињу са индивидуалним радом, који пратимо кроз три фазе. Важно

	је напоменути да ће током главног дела часа презентација у програму <i>PowerPoint</i> бити континуирана, као и музичка подлога, што ће, несумњиво, појачати и обогатити атмосферу коју постижемо. Користимо прилику да позовемо госте да узму учешће у раду на часу. 1. ФАЗА – ФОРМИРАЊЕ ЛИКОВНИХ ИДЕЈА У овој фази разговарамо са сваким учеником о идеји за рад коју ученик има и сугеришемо шта још може да се уради. Заједно са учеником сагледавамо задатак и дајемо му основне смернице за рад с циљем да се унапреди његово ликовно изражавање, затим остварујемо увид у започети рад ученика и дајемо детаљна упутства како би лакше савладали задатак часа. 2. ФАЗА – СПРОВОЂЕЊЕ ЛИКОВНИХ ИДЕЈА У ДЕЛО Друга фаза је индивидуална корекција. Проверавамо са сваким учеником шта је успео, а шта није. Сугеришемо ученику на који начин да исправи недостатке и пружамо помоћ где је неопходна. Ако приметимо да више ученика прави исту грешку, обавезна је колективна корекција. 3. ФАЗА – ФИНАЛИЗОВАЊЕ КРЕАТИВНИХ ИДЕЈА КРОЗ ЗАВРШНО ЛИКОВНО ДЕЛО Финализирање активности ученика на најбољи и најефикаснији начин како би се заокружила креативна стваралачка активност. Додатним идејама помажемо ученицима да радове приведу крају.
Завршни део	У завршном делу часа вршимо естетску анализу радова. Са ученицима разговарамо о томе који је био њихов задатак и на који начин је задатак испуњен. Циљ разговора је развој креативног изражавања, критичког мишљења и смисла за естетско вредновање и самовредновање. Од ученика тражимо да коментаришу радове (шта је урађено, а шта се још могло урадити). После тога сваки ученик рецитије научену песму и поклања рад својој мами или баки. Следи евалуација часа од стране гостију и ученика. Похваљујемо све учеснике и захваљујемо на сарадњи.

НАПОМЕНА

Прилози се налазе на ЦД-у.

Основи здравог живљења (Природа и друштво)

ОШ „Јелица Миловановић”, Сопот

ПРИПРЕМА НАСТАВНИКА		
Наставни предмет	ПРИРОДА И ДРУШТВО	
Разред	ЧЕТВРТИ	
Наставна јединица	Основи здравог живљења	
Тип наставног часа	обрада	
Циљеви часа	Усвајање знања о правилима и начинима здравог живљења: – одржавање хигијене тела, одеће, обуће, собе, стана; – разноврсна исхрана и редовни оброци; – редовна физичка активност; – контрола здравља као превенција заштите од болести.	
Задаци часа	Образовни	Усвајање знања о правилима и начинима здравог живљења: – одржавање хигијене тела, одеће, обуће, собе, стана; – разноврсна исхрана и редовни оброци; – редовна физичка активност; – контрола здравља као превенција заштите од болести.
	Васпитни	Израђивање позитивног става ученика и одговорности према правилима здравог живљења (лична хигијена, исхрана, физичка активност, здравствена култура), васпитање ученика за значај и утицај правила на основу датих илустрација.
	Функционални	Оспособљавање ученика за самостално учење кроз доступне изворе информација.
Облици рада	фронтални, индивидуални, групни	
Наставне методе	демонстративна метода, метода разговора, меотода усменог излагања, метода писаних радова	
Наставна средства	текст песме, материјал за рад група, запис за свеске	

Активности ученика: Посматрају, решавају задатке у оквиру групе, учествују у разговору, певају, прате презентацију *PowerPoint*, уочавају, одговарају на питања, записују, презентују, раде на истраживачким задацима, проверавају, критички се осврћу на резултате свог рада, читају, уочавају, бележе, анализирају, образлажу, повезују, уочавају, закључују, учествују у раду.

Активности наставника: Организује, води разговор, објашњава, покреће презентацију у програму *PowerPoint*, прати и усмерава рад ученика и даје додатна упутства и савете за рад, помаже у реализацији, процењује и коментарише успешност ученика у самосталном раду, користи слику.

Исходи часа

- Ученици познају правила која утичу на квалитет живота.
- Ученици познају значај личне хигијене за њихово здравље.
- Ученици знају да здрава исхрана позитивно утиче на њихово здравље.
- Ученици знају да редовна физичка активност утиче на правилан развој организма.
- Ученици знају на који начин треба да се заштите од различитих болести.
- Ученици прихватају значај који правила здравог живљења (лична хигијена, исхрана, физичка активност, заштита од болести) имају на квалитет живота на основу обрађеног материјала и анализираних илустрација.

Компетенције:

компетенција за целоживотно учење;
вештина комуникације;
вештина сарадње;
решавање проблема;
рад са подацима и информацијама.

Корелација: Српски језик – читање песме „Бавити се спортом” на почетку часа, Музичка култура – „Ала је то дивота”, Ликовна култура – илустрације

УВОДНИ ДЕО ЧАСА (5 минута)

Емоционално-
интелектуална припрема

Најава наставне јединице

На почетку часа ученицима путем презентације показујем и читам песму „Бавити се спортом” (Прилог 1). Након тога разговарамо о песми: О чему се говори у овој песми? (О томе да је спорт важан за здравље.) Осим спорта шта је још важно за наше здравље? (Лична хигијена, исхрана...) Можете ли ми рећи да ли и како водите рачуна о своме телу и здрављу?

Данас ћемо учити управо о томе шта значи бити здрав. Видећемо чега се све треба придржавати како би човеков организам био здрав.

ЦЕНТРАЛНИ ДЕО ЧАСА (30 минута) Упознавање ученика са начином рада

На табли записујем наслов, ученици записују у својим свескама.

Основи здравог живљења

	Говорим ученицима да ћемо научити нешто о томе шта значи бити здрав и како да живе здраво тако што ћемо радити по групама. Ученике делим у четири групе. Бирање вођа група препуштам самим ученицима да између себе изаберу и говорим им да ће свака група добити материјал за рад и укратко објашњавам шта се од њих у питањима тражи. Саопштавам им да вођа групе треба да буде онај ученик који ће читати материјал осталима и записивати одговоре, али наглашавам да је веома важно да сви чланови групе подједнако учествују јер ће свако од њих имати по неко задужење у току часа. Говорим им да је у групи важно да се договарају и сарађују. Обавештавам их да ће рад по групама трајати 10 минута и да је важно да се потруде да за то време ураде све задатке. Пре него што почну са радом, говорим им да ћу ићи од групе до групе и уколико им буде нешто нејасно, могу ме позвати и питати.
Подела материјала групама	Групама делим материјал за рад (Прилог 2).
Рад ученика по групама	Након поделе материјала, ученике позивам да почну са радом. Материјал је подељен у четири групе: 1. група: Здравље је највеће богатство! 2. група: Здравље на уста улази! 3. група: У здравом телу здрав дух! 4. група: Заштита од болести! За време њиховог рада, ја их обилазим, посматрам како раде, да ли имају потешкоћа. Уколико нешто не разумеју или им је тешко да ураде, дајем им инструкције, усмеравам их. У току рада, водим рачуна о томе да ученици не праве велику буку, да не ометају једни друге при раду.
Извештавање група	Након завршеног групног рада, позивам ученике да се спреме за извештавање. Говорим им да ће сваки одговор давати други члан групе. Говорим ученицима да је важно да једни другима не упадају у реч и да испоштују сваког члана групе. Проверавамо једно по једно питање тако што ја читам питања, а ученици одговарају. Ако је потребно неко додатно објашњење или потпунији одговор, заједно то решавамо.

	Путем презентације постављам ученицима једно по једно питање ради синтезе стеченог знања на том часу. Водим рачуна о томе да сви ученици буду активни. Читам једно по једно питање, а ученици одговарају и на презентацији се појављује тачан одговор. Питања за синтезу: 1) О чему све треба да водимо рачуна како бисмо живели здраво? (О личној хигијени, исхрани, физичкој активности и о заштити од различитих болести.) 2) Зашто је важно да исхрана буде разноврсна? (Путем хране уносимо витамине, минерале и друге хранљиве састојке, а они су значајни за правилан раст и развој нашег организма.) 3) Које намирнице је добро свакодневно користити? (Житарице, млеко и млечне производе, воће и поврће, јаја, масти, месо и производе од меса.) 4) Зашто људи морају редовно да се баве физичким активностима? (Због јачања мишића и правилног развоја нашег организма.) 5) Које вежбе можете редовно да радите? (Лагано ходање, брзо ходање, трчање, прескакање конопца, аеробик, играње са вршњацима...) 6) Шта све утиче штетно на наше здравље? (Дуван и дувански дим, алкохол, дрога.) 7) Које су мере за очување здравља? (Вакцинација и редовни систематски прегледи.) Одговоре на питања ученици записују у свеске.
ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА (10 минута) Систематизација	Играмо игру „тачно–нетачно”. Делим ученицима црвене и зелене картончиће. На слајдовима презентације пуштам ученицима тврдње, а задатак ученика је да подигну зелени картончић ако је тврдња тачна или црвени ако је тврдња нетачна. После сваке тврдње коментаришемо зашто је тачна или зашто је нетачна. Тврдње: 1. Лична хигијена подразумева само редовно купање. (нетачно)

	2. Витамини се налазе само у воћу и поврћу. (нетачно) 3. Свака особа треба да спава бар 8 сати. (тачно) 4. Пушење штети само пушачима. (нетачно) 5. Систематски преглед треба обављати једном годишње. (тачно) На крају часа ученицима делим запис који треба да залепе у свеске (Прилог 3).
Анализа рада на часу (одступања од припреме – разлози, допуне и измене значајне за будући рад наставника).	
Сопствена процена часа (самоевалуација и корекција).	

НАПОМЕНА

Прилози се налазе на ЦД-у.

EDUKA-PORTAL

Писање бројева (Српски језик)

ОШ „Мара Јанковић”, Кусић

Корелација: Математика

Тип часа: обрада

Наставна средства: ПП, интерактивна табла, наставни листићи

Литература: *Поуке о језику за четврти разред*, стр. 61–69.

Циљеви и задаци часа: Усвајање појма бројева као врсте речи и њихово правилно писање; усвајање и неговање језичке и ортографске норме.

Образовни стандарди: 1CJ.1.4.1. 1CJ.2.4.1. 1CJ.2.4.2. 1CJ.3.4.1.

Облици рада: фронтални, индивидуални, индивидуализовани, групни

Наставне методе: вербална, текстуална, писана, визуелна, илустративна, дискусија

Активност наставника: објашњавање, показивање, упознавање, усмеравање, читање, упућивање, праћење, саветовање, организовање, анализирање.

Активност ученика: слушање, посматрање, учовање, размишљање, разговор, читање, писање, дискусија, анализирање, закључивање.

🕒 Уводни део часа

Ученицима показујем први слајд презентације на коме треба да уоче шта је заједничко у свим насловима.

Вук и седам јарића. Снежана и седам патуљака. Три прасета. Седам пругова. У друштву и нула нешто значи. Два друга. Златокоса и три медведа.

Показујем слајд на коме су написана питања у којима се крију одговори.

- Колико има **трим** стаза?
- Саша се баш **осам**осталио?
- Коју **је данас** он добио оцену?

Читање стихова и најава наставне јединице.

- И у граматички бројеви постоје, колико је нечега они броје, или који је неко по реду, да не буде забуне у редоследу.

⌚ Главни део часа

Ученици прате презентацију, користе *Поуке о језику*, пишу на наставном листићу.

- Шта су бројеви? Бројеви су променљива врста речи које показују колико је нечега (ствари или бића) на броју или који су по реду. Бројеви стоје уз именице.
  - *Поуке о језику* – страна 61. Читање написаног о бројевима и објашњавање.
  - Ученици прате презентацију. На сваком слајду је дато правило писања бројева и пример. Ученици су добили наставни листић који прати слајдове и на њима ће уписати своје примере реченица, а затим и прочитати. Следи: правило, пример, самосталан рад ученика.

- **Бројеви друге десетице пишу се без сугласника ј у средини речи.**

Сугласник Т се пише на крају бројева друге десетице.

Једанаест, дванаест, тринаест, четрнаест, петнаест, шеснаест, седамнаест, осамнаест, деветнаест.

Марко има дванаест зечева. Бака је купила петнаест ружа.

- **После редних бројева стављамо тачку.**

1. први; 2. други; 10. десети; 100. стоти

Говорим ти исто већ стоти пут. Већ други пут путујем возом.

- **Иза римских бројева се не ставља тачка, а читају се као редни.**

I први; X десети

V пети; LV педесет пети

Читам књигу и стигао сам до X поглавља.

Сада је ММХVII година.

- **Дан, месец и година рођења или неког догађаја пишу се са тачком после сваког броја и читају се као редни бројеви.**

22. 2. 2017.   8. III 2017.   31. XII 2016.   24. VII 2006.

- **Код вишецифрених бројева свака реч се пише посебно.**

25 – двадесет пет; 37 – тридесет седам; 125 – сто двадесет пет

Добио сам кусур сто тридесет седам динара. Висок сам сто педесет три центиметра.

- **Вишецифрени редни бројеви пишу се као основни само што се последња цифра пише и чита као редни број.**

Први, друга, десети, двадесет пети, седамдесет шести, осамдесет осми, сто двадесет пети...

Мара је стигла двадесет друга у школу. Феђа је стигао први на циљ.

* Листић за ученике

Бројеви друге десетице пишу се без сугласника ј у средини речи.

Сугласник Т се пише на крају бројева друге десетице.

После редних бројева стављамо тачку.

Иза римских бројева се не ставља тачка, а читају се као редни.

Дан, месец и година рођења или неког догађаја пишу се са тачком после сваког броја и читају се као редни бројеви.

Код вишецифрених бројева свака реч се пише посебно.

Вишецифрени редни бројеви пишу се као основни, само што се последња цифра пише и чита као редни број.

– Ученике делим у две групе. Ученици у уџбенику *Поуке о језику* читају одломак из романа „Мали Принц”. Прва група подвлачи основне бројеве и записује, а друга група редне бројеве. По завршеном задатку ученици читају одговор. Овај текст са тачним решењем налази се и у презентацији.

Завршни део часа

Ученицима делим наставне листиће на три нивоа. Ученици раде задатке, а затим читају оно што су написали. На крају анализирамо, дискутујемо и закључујемо.

1. Напиши пет реченица у којима ћеш рећи колико има неких бића или предмета на броју. _____
_____
_____
_____
2. Напиши пет реченица у којима ћеш рећи које је нешто по реду. _____
_____
_____
3. Напиши пет реченица у којима ћеш употребити бројеве 3, 5, 6, 18 и 35 као редне бројеве. Све бројеве пиши речима. _____
_____
_____

Домаћи задатак

У *Поукама о језику* урадити задатаке на 66. и 67. страни.

НАПОМЕНА

Презентација се налази на ЦД-у.

Рад на тексту „Храбра мајка” (Српски језик)

ОШ „Свети Сава”, Рогатица, Република Српска

ДЕФИНИСАЊЕ ЧАСА

Наставно подручје: Књижевност

Наставна тема: Анализа прозног текста

Наставна јединица: „Храбра мајка”, чешка народна прича – анализа приче

Разред: IV (деветогодишње школовање)

Тип часа: обрада

УВОЂЕЊЕ НОВИНЕ – ИНОВАЦИЈА

Како часови обраде песме не би били досадни и изводили се по шаблону, одлучила сам се за другачији приступ, коришћењем метода и техника програма *RWST* (читање и писање за критичко мишљење) и технике „шест шешира”. Применом ових техника побољшава се процес учења, подстиче се активно и самостално учење и критичко креативно мишљење.

У процесу развијања критичког мишљења треба ученике оспособити за активно, критичко читање текста. Оквирни систем за овако учење јесте систем ЕРР који се реализује кроз три фазе:

– ЕВОКАЦИЈА – активно присећање на то шта се зна о теми, подстицање мотивације и интересовања ученика;

– РАЗУМЕВАЊЕ ЗНАЧЕЊА – упознавање са новим информацијама и идејама, самостално конструисање знања, подстицање интерактивног учења и сарадничког односа;

– РЕФЛЕКСИЈА – повезивање старог и новог знања, изражавање нових информација властитим речима, омогућавање живих размена идеја.

Технике система ЕРР за које сам се определила јесу:

– РОТИРАЈУЋИ ПРЕГЛЕД: Припремити онолико питања колико је група, па свако питање записати на један лист папира. Свакој групи се додели једно питање па ученици записују своја размишљања и одговоре. На наставников знак листови се ротирају до следеће групе, ученици читају шта су њихови претходници записали и дописују своје идеје. Ротација се врши све док групе не добију лист с питањем којим су почели. Свака група свој одговор пише другом бојом.

– БАЦАЊЕ КОЦКЕ: Стратегија поучавања која омогућава обраду неке теме из различитих перспектива. Ученици се служе коцком на којој су написане речи за мишљење и писање: ОПИШИ, УПОРЕДИ, ПОВЕЖИ, РАШЧЛАНИ, ПРИМЕНИ, ЗА/ПРОТИВ. Ученици кратко (2–4 минута) слободно пишу о задатој теми. Након писања ученици размењују своје одговоре.

Поред техника система ЕРР определила сам се и за технику ШЕСТ ШЕШИРА: један проблем или идеја разматра се на више начина.

Бели шешир – усмерити пажњу на информације које имамо или које недостају.
Црни шешир – позива на опрез, упозорава на ризик и могуће негативне последице.

Зелени шешир – креативни, намењен стварању нових идеја.

Црвени шешир – исказује осећања, без било каквог објашњења.

Жути шешир – проналази све што је позитивно, уочава предности.

Плави шешир – разматра процес мишљења и учињеног на крају расправе, шта је следеће чинити.

Техника „шест шешира” заснива се на усмеравању процеса мишљења у неколико различитих праваца тако да се један проблем може разматрати из више углова. Ова техника се користи за развој креативности, унапређење комуникације, критичко и аналитичко мишљење и решавање проблема.

МОТИВАЦИЈА

За наставника је право задовољство када су сви ученици активни учесници наставног процеса, када износе своје и уважавају туђе мишљење. Желела сам да настава буде разнолика, ученицима занимљива и да на нов начин анализирају књижевни текст. Оваквим радом ученицима је пружена могућност развоја критичког мишљења, слободног изношења својих идеја и одговарања на питања без бојазни да ли у нечему греше. Такође развијају брзину мишљења тако што о истој теми размишљају из неколико различитих углова.

Радом у групи уче колико је важан допринос појединца успеху групе.

Мотивација лежи и у томе што игралика настава обезбеђује свестран развој личности детета. Учење кроз игру је деци занимљивије. Дете учи, а да тога није свесно. Основна карактеристика игре огледа се у томе што забаву претвара у обуку и стваралаштво. У савременој школи игра се користи ради активизације и интензификације наставног процеса.

1. ПЛАНИРАЊЕ И ОРГАНИЗАЦИЈА ЧАСА

Наставна јединица: „Храбра мајка”, чешка народна прича

ЦИЉ ЧАСА: Усвајање нових наставних садржаја на примеру приче „Храбра мајка”, чешка народна прича.

ЗАДАЦИ ЧАСА

Образовни задаци:

- разумевање књижевног текста;
- уочавање језичких израза важних за анализу ликова и њихових осећања;
- препознавање осећања и њихово приказивање;
- уочавање основне поруке текста;
- богаћење речника;
- неговање литерарног стваралаштва.

Васпитни задаци:

- развијање ненасилне комуникације и осећаја за сарадњу;
- развијање међусобне комуникације у учењу;
- неговање такмичарског духа.

Практични задаци:

- подстицање креативности;
- развијање способности стваралачког мишљења;
- оспособљавање за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста.

ИСХОДИ УЧЕЊА

- Разумеју књижевни текст.
- Исказују свој доживљај приче.
- Схватају поруке текста.
- Изграђују властити став.
- Уважавају другачије мишљење.
- Разликује народну и ауторску књижевност.
- Одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова и њихове односе.
- Препознаје узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту.

МЕТОДЕ И ОБЛИЦИ РАДА

Наставне методе: дијалогска, усменог излагања, текст метода, метода демонстрације, метода писаних радова.

Наставни облици: фронтални, групни, индивидуални.

УСАГЛАШЕНОСТ СА НПП-ом

Наставним планом и програмом за IV разред основног образовања и васпитања Републике Српске из предмета Српски језик предвиђена је обрада чешке народне приче „Храбра мајка”.

УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ЧАСА

- Сlike породица.
- Текст приче.
- Обезбедити наставне листиће за сваку групу за све активности.
- Модел коцке на којој су стикери са питањима.
- Шешири у шест различитих боја са питањима.
- Оловке у боји.

2. ТОК И САДРЖАЈ ЧАСА

ЕВОКАЦИЈА – Уводни део часа (10 минута)

- Показати ученицима неколико различитих слика породице. Уочавање сличности на слици.

- Кратак разговор о члановима породице и о њиховом међусобном односу.
- Истицање циља часа.

РАЗУМЕВАЊЕ САДРЖАЈА – Главни део часа (25 минута)

- Комбинација технике „шест шешира” и „ротирајућег прегледа”.
- Техника „баци коцку”.

РЕФЛЕКСИЈА – Завршни део часа (10 минута)

- Акростих – ХРАБРА МАЈКА.

ЕВОКАЦИЈА

Ученици су раније подељени у групе (шест група по пет ученика).

Ученицима показати слике на којима они могу уочити породице. Водити кратак разговор на тему породица и односи међу члановима породице. Сваки ученик ће у свеску написати по једну реч којом ће представити своју породицу, односно међусобни однос чланова породице.

Најавити наставну јединицу и циљ часа: Анализа чешке народне приче „Храбра мајка”.

Саопштити ученицима да ће након данашњег рада лакше разумети овај и сличне текстове, да ће изградити властити став, али и научити да уважавају другачије мишљење, да ће препознати особине ликова, уочити њихове поступке, као и поруку коју ова прича носи.

РАЗУМЕВАЊЕ ЗНАЧЕЊА

Кратко разговарати о ауторској и народној књижевности, истаћи основну разлику.

Ученици читају причу изражајно. Кратко разговарати о доживљају приче. Саопштити ученицима да ће наставити рад у групама. Како би резултати рада били бољи, инсистирати на доброј међусобној сарадњи и уважавању другачијег мишљења.

Настављамо рад комбинацијом техника „шест шешира” и „ротирајући преглед”. Ротирају шешири различитих боја, односно питања која носе ти шешири (питања написати на стикеру и залепити на шешир).

Ученици ће у групама за одређени временски период смислити и написати одговор на дато питање. На знак наставника, треба проследити шешир са питањем следећој групи и све тако док се свакој групи не врати шешир који је био на почетку.

Задаци за групни рад

Бели шешир

- Напиши шта знаш о мајкама.
- Напиши шта знаш о деци.

Црни шешир

- Како би се осећала мајка девојчице да њеном детету нико није помогао?
- Шта би било да непозната жена није помогла девојчици?

Зелени шешир

- Смисли и напиши шта треба предузети како би путници, а нарочито деца, били безбедни на железничкој станици док чекају воз.

Црвени шешир

- Наведи осећања мајке према детету.
- Наведи осећања детета према мајци.

Жути шешир

Девојчицина мајка и непозната жена упознале су се и спријатељиле. Напиши како су дружење наставиле две породице.

Плави шешир

- Исажи својим речима поруку приче.

Након одговарања на последње питање, представници група читају које су одговоре дали на поједина питања. Поредимо одговоре група.

Рад настављамо техником „баци коцку”. Користимо се моделом коцкице за друштвену игру „Не љути се, човече”. Свака страна коцке крије по једно питање за сваку групу.

Изабрани представник групе изађе пред таблу, баци коцку и добијањем неког од шест бројева коцке добија и питање за своју групу. Сви задаци су различити:

- УПОРЕДИ: Упореди мајку из ове приче са мајком из приче „Мали врапчић”. (Уочи сличности и разлике.)
- ПОВЕЖИ: Шта би код ове мајке променио/променила да можеш?
- ОПИШИ: Опиши како замишљаш мајку из приче.
- РАШЧЛАНИ: Шта је могло подстаћи народног ствараоца да напише ову причу?
- ПРИМЕНИ: Шта би саветовао својој мајци?
- ЗА/ПРОТИВ: Заузми став: Децу стално треба држати за руку. Да ли си за или против? Објасни.

После рада у групама следи извештавање представника група.

РЕФЛЕКСИЈА

Ученици и даље раде групним обликом рада. Такмиче се која ће група написати бољи акростих

X _____
P _____
A _____
B _____
P _____
A _____

M _____
A _____
J _____
K _____
A _____

Након писања песама, следи њихово читање и одабир најбоље по избору ученика.

ЛИТЕРАТУРА

1. Богнар, Б. (2003), *Школа која развија креативност*, преузето са www.kreativnost.pedagogija.net
2. Богнар, Л., *Пошницање креативности будућих учитеља у настави*, преузето са www.kreativna.pedagogija.net
3. Дијанић Бјелановић, Ж., „Неке методе за развој критичког мишљења ученика по ЕРР саставу”, *Методички огледи*, бр. 19, 163–179, преузето са www.hrfd.hr/content/metodicki-ogledi
4. Николић, М. (1999), *Методика настава српској језика и књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.
5. Савић, Б., Милатовић, В., Ђаковић, П. (2003), *Четиранка за четврти разред основне школе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево.

НАПОМЕНА

Прилог се налази на ЦД-у.

РАД У
КОМБИНОВАНИМ
ОДЕЉЕЊИМА

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

Множење бројем 8 и Друг другу (Математика и Српски језик, други и четврти разред)

ОШ „Мића Станојловић”, Коцељева

Предмет: **Математика.**

Разред: П₅.

Датум: 25. 1. 2017.

90. Наставна јединица:

Множење броја 8 и бројем 8

Тип часа:

О, У, В, П, С, ПР (заокружити)

Задаци

Образовни. Усвајање појмова и знања везаних за рачунску операцију множења броја/бројем 8, овладавање њима и примена; овладавање појмовима чиниоци и производ.

Васпитни. Развијање упорности, прецизности, кооперативности и математичке радозналости; неговање осећаја за тачност и прецизност; подстицање љубави према математици, као и жеље да се разуме и уложи одређени напор који је потребан за разрешавање постављених математичких проблема; помоћи ученику да схвати да математика није баук и да је решавање задатака забавно.

Функционални. Оспособљавање ученика за прецизну и практичну примену таблице множења и за употребу електронских помагала како би се створила потребна основа за даље математичко образовање и поспешивање мисаоних способности неопходних за целоживотно учење.

Активност наставника: објашњава, помаже, прати, процењује...

Предмет: **Српски језик.**

Разред: IV₉.

Датум: 25. 1. 2017.

90. Наставна јединица:

„Друг другу” – Драган Лукић

Тип часа:

О, У, В, П, С, ПР (заокружити)

Задаци

Образовни. Оспособљавање ученика за самосталну анализу књижевног дела (песме), анализа и дефинисање појма другарства, оспособљавање за самостални стваралачки рад.

Васпитни. Неговање и развијање љубави према књижевности и лепој писаној речи и жеље за стварањем сопственог дела. Развијање поштовања према књижевним ствараоцима и њиховим делима и осећаја за лепо, јачање самопоуздања и солидарности код ученика.

Функционални. Развијање вештине писмене и усмене комуникације, богаћење речника, маштовитости, способности за емоционално доживљавање и тумачење књижевног дела и способности његове естетске процене и одређеног степена критичности, и заузимање сопственог става према делу.

Активност наставника: изражајно чита, упућује, објашњава, усмерава, подстиче, охрабрује, прати, процењује, проверава, пружа адекватну помоћ.

Активност ученика: размишља, повезује, закључује, решава, истражује, учи кроз игру, сарађује, проверава, рачуна, примењује...

Корелација: Српски језик, Ликовна култура

Кључни појмови: множење, пута, чинилац, производ

Исходи: Прецизно и самостално множи број 8 и бројем 8. Примењује термине: чинилац, производ, резултат, рачунска операција, знак пута. Тачно решава лакши текстуални задатак.

Лик. подр.: _____ / _____

Лик. техн.: _____ / _____

Елементи савремене образовне технологије

ОБЛИЦИ РАДА	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА	ВРСТЕ НАСТАВЕ
Ф И Г РП	РД И РТ ПР УИ ПРУ	С Ц Д Ф НЛ ГФ ПЛ М К ДР МИ ЛП ПМ	И ПР Х Т ПРОГ ПРО
ОБЈЕКТИ	УРЕЂАЈИ И ПОМАГАЛА	ИЗВОРИ	ЕВАЛУАЦИЈА
СУ Б Д ЈУ ДР	ГР Р ЛТ ВР К ДФ МТ П	УЦРСРП ЗЗ Р ЕН ИН ДР	Т КЗ ПВ ЕЛ С ПЗ ПВЕЖ МИ О

Активност ученика: чита, анализира, повезује, одговара, закључује, ствара, излаже, сарађује.

Корелација: Ликовна култура

Кључни појмови: друг, другарство, најбољи друг

Исходи: Изражајно читање песме, успешна анализа песме, прецизно издвајање теме и идеје песме, самостално и прецизно изношење утисака о прочитаном, и повезивање са стеченим животним искуством поткрепљеним чињеницама.

Лик. подр.: _____ / _____

Лик. техн.: _____ / _____

Елементи савремене образовне технологије

ОБЛИЦИ РАДА	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА	ВРСТЕ НАСТАВЕ
Ф И Г РП	Р Д ИРТ ПР УИ ПРУ	С Ц Д Ф НЛ ГФ ПЛ М К ДР МИ ЛП ПМ	И ПР Х Т ПРОГ ПРО
ОБЈЕКТИ	УРЕЂАЈИ И ПОМАГАЛА	ИЗВОРИ	ЕВАЛУАЦИЈА
СУ Б Д ЈУ ДР	ГР Р ЛТ ВР К ДФ МТ П	УЦРСРП ЗЗ Р ЕН ИН ДР	Т КЗ ПВ ЕЛ С ПЗ ПВЕЖ МИ О

ТОК ЧАСА

Уводни део часа (око 5–10 минута)

– Сакупљање свезака са домаћим задацима.

– Давање упутства ученицима за такозвани тихи рад и истицање потребе за тишином како не би ометали четвртаке.

– Онда приказати стрип (требало би путем пројектора на зиду), али да не бисмо одвлачили пажњу ученика IV разреда, учинићемо то на лаптопу на следећој вези: Множимо <https://t.co/NK98PjMhqx>

– Потом ученици поделе припремљене картончиће о множењу и залепе их у свеску.

Основни део часа (око 25 минута)

– Истицање циља часа. Наслов исписујемо на табли, а ученици у својим свескама.

– Отварају уџбенике на стр. 54 и читају лекцију.

– Децу поделимо у парове. Имаћемо четири пара. Један представник пара извлачиће цедуљицу из наше „чаробне кутије”, а други ће касније решење задатка исписивати на табли. На цедуљци је написан задатак и дата су упутства за рад и за проналажење материјала који је распоређен у одговарајуће кутијице. Када заврше, заједнички прегледамо оно што су урадили; уколико има грешака, поправимо, и решења записујемо на табли, па потом у свеске.

– Потом поделимо картице са табелом множења бројем 8, а ученици је залепе у своје свеске и обоје (могу да обоје и код куће).

Уводни део часа (око 5 минута)

– Сакупљање свезака са домаћим задацима.

Основни део часа (око 25 минута)

– Истицање циља часа, исписивање наслова на табли, а деца у свескама.

– Изражајно прочитамо песму, објаснимо непознате речи ако их има и дајемо упутства ученицима за такозвани тихи рад.

– Погледамо презентацију о песнику и најбитније запишемо у свеску и одговоре на питања са презентације <https://t.co/PmtYHwwDd9>

– Деца отварају читанке за IV разред на стр. 60 и читају песму. Следи анализа песме уз помоћ панона на зиду. (Потребан нам је лаптоп за II разред.)

– Онда самостално израђују чинквину на припремљеним папирима са насловом **Друг**. Када заврше, лепе своје чинквине на припремљени пакпапир и заједнички праве велику чинквину. Чинквине бодовати, оценити и оцене унети у формулар за формативно оцењивање. Сакупе папире са чинквилама и остављају на одређено место јер ће најуспешније чинквине бити објављене у нашем електронском часопису „**Вила Леска**”.

– <https://t.co/vlKxK0qTge>

Завршни део часа (око 5–10 минута) – Задавање домаћег задатка. Потребно је да науче множење бројем 8 и да у радној свесци на стр. 27 ураде задатке. – Онда следи повратна информација коју добијамо тако што путем компјутера деца у игрици спајају парове на вези http://learningapps.org/display?v=p3grzrffc16. Погледамо, проверимо и оценимо радове и оцене упишемо у табелу за формативно оцењивање.	Завршни део часа (око 5–10 минута) – Записиваћемо поруке свом најбољем другу или другарици. Поручу ћемо убацити у коверат, а коверат у своје поштанско сандуче. – За домаћи задатак ће имати да у домаћој свесци напишу састав на тему „Мој најбољи друг/моја најбоља другарица”. – За следећи час ће имати задатак да увежбају већ осмишљене покрете на песму коју смо сам и написали „Химна нашег одељења”, а која је објављена у <i>Просветном џрејледу</i>.
ПРОЦЕНА (ЕВАЛУАЦИЈА) ЧАСА Успешно изведен час. И надаље користити игрицу са рачунара јер мотивише ученике, као и цртани филм.	ПРОЦЕНА (ЕВАЛУАЦИЈА) ЧАСА Успешно изведен час. Може се укључити и корелација са Музичком културом (слушање неке песме о другарству), под условом да не ремети рад ученика другог разреда.

ЛЕГЕНДА

ТИП ЧАСА	ОБЛИЦИ РАДА	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА	ЕВАЛУАЦИЈА
О – обрада У – утврђивање В – вежбање П – понављање С – систематизација ПР – проверка	Ф – фронтални И – индивидуални Г – групни РП – рад у пару	Р – разговора Д – демонстрације И – илустрације РТ – рад на тексту ПР – практични радови ученика УИ – усмено излагање ПРУ – писани радови ученика	С – слике ЦД – це-де Ф – флеш НЛ – наставни листови ГФ – графофолија ПЛ – плакат М – макета МИ – музички инструмент ГК – географска карта ГЛ – глобус ПОГ – прибор за оглед ПЗГ – прибор за геометрију ДР – друго ПМ – припремљен материјал	Т – тестирање КЗ – контролни задаци ПВ – писмене вежбе ЕЛ – евиденционе листе С – скале процене ПЗ – писмени задаци ПВЕЖ – петоминутна вежба УИ – усмено испитивање МИ – математичке игрице О – остало

ВРСТЕ НАСТАВЕ	ОБЈЕКТИ	УРЕЂАЈИ И ПОМАГАЛА	ИЗВОРИ
И – индивидуализована ПР – проблемска Х – хеуристичка Т – тимска ПРОГ – програмирана ПРО – пројектна	СУ – специјална учионица Б – библиотека ШД – школско двориште ЈУ – јавне установе ДР – друго	ГР – графоскоп Р – рачунар ЛТ – лаптоп ВР – видео-рикордер К – касетофон ДП – дијапројектор ДФ – дигитални фото-апарат МТ – мобилни телефон П – пројектор ДР – друго	УЏ – уџбеник РС – радна свеска ПР – приручник ЗЗ – збирка задатака Р – речник ЕН – енцикло- педија ИН – интернет Ч – часопис

НАПОМЕНА

Прилози су на ЦД-у.

EDUKA-PORTAL

Александра Филиповић и Звонимирка Јовичић

(четвороразредно комбиновано одељење)

1. разред: Карактеристичне животиње у окружењу (изглед, станишта, начин живота, брига о њима)
2. разред: Човек као део живе природе и његова улога у очувању природне равнотеже
3. разред: Животне заједнице и међусобни утицаји у животној заједници
4. разред: Рад, производња, потрошња и одрживи развој (увидети везе између коришћења ресурса, примењених технологија и одрживог развоја)

ОШ „Моша Пијаде”, Жагубица, одељење у Изварици

ВЕРТИКАЛНА ИНТЕГРАЦИЈА САДРЖАЈА СА ЕЛЕМЕНТИМА ПРОБЛЕМСКЕ НАСТАВЕ	
ОПШТИ ПОДАЦИ	
Ауторке рада	Александра Филиповић, ОШ „Бошко Ђуричић”, Јагодина Звонимирка Јовичић, ОШ „Моша Пијаде”, Жагубица, одељење у Изварици
Разред и одељење	четвороразредно комбиновано одељење у Изварици
ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Предмет	Свет око нас/Природа и друштво
Наставна тема	1. разред: Жива и нежива природа 2. разред: Жива и нежива природа 3. разред: Природа–човек–друштво 4. разред: Рад, енергија, производња и потрошња
Наставна јединица	1. разред: Карактеристичне животиње у окружењу (изглед, станишта, начин живота, брига о њима) 2. разред: Човек као део живе природе и његова улога у очувању природне равнотеже 3. разред: Животне заједнице и међусобни утицаји у животној заједници 4. разред: Рад, производња, потрошња и одрживи развој (увидети везе између коришћења ресурса, примењених технологија и одрживог развоја)
Тип часа	обрада новог градива

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ И ИСХОДИ ЧАСА	
Образовни	СТИЦАЊЕ ЗНАЊА О КАРАКТЕРИСТИЧНИМ ЖИВОТИЊАМА У ОКУЖЕЊУ, О УЛОЗИ ЧОВЕКА У ОЧУВАЊУ ПРИРОДЕ, О МЕЋУСОБНИМ УТИЦАЈИМА У ЖИВОТНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ И ЛАНЦИМА ИСХРАНЕ.
Функционални	Оспособљавање ученика за: ➤ класификацију животиња по различитим критеријумима; ➤ уочавање улоге човека у очувању природне равнотеже и везе између коришћења ресурса и одрживог развоја; ➤ уочавање улоге биљака и животиња у очувању природне равнотеже; ➤ разумевање улоге свих карика у ланцима исхране и ➤ рад у групи.
Васпийни	Развијање интересовања ученика за упознавање различитих животиња. Подстицање одговорног односа према животној средини, осуђивање лоших поступака и одбацивање облика лошег понашања.
Наставна средства	Филмови „Комшија, где ти је разум?” и „У свету природе”, презентација у програму <i>PowerPoint</i> , огледи, радни листови и наставни листићи.
Техничка помагала	пројектор, лаптоп, таблет
Наставне методе	монолошка, дијалoшка, демонстрације, писаних радова
Облици рада	фронтални, групни
Коришћена литература: Благданић, С., Ковачевић, З., Јовић, С. (2015), <i>Испиражујемо свећу око нас 2, уџбеник за дрући разред</i>, БИГЗ, Београд. Благданић, С., Ковачевић, З., Јовић, С., Петровић, А. (2015), <i>Природа и друштво 3, уџбеник за трећи разред</i>, БИГЗ, Београд. Вандерлинден, К., Сузуки, Д. (2009), <i>Еколошке занимације: експерименти и радионице за школу у природи, кућу и школу</i>, превела Весна Одановић Капулан, Одисеја, Београд. Васиљевић, И., Кенда, Ј. (2005), <i>Приручник за учишћеље уз уџбеник Свећу око нас за први разред основне школе</i>, прво издање, Креативни центар, Београд. Васиљевић, И., Кенда, Ј. (2005), <i>Приручник за учишћеље уз уџбеник Свећу око нас за дрући разред основне школе</i>, прво издање, Креативни центар, Београд. Јухас, И. (2006), <i>Приручник за учишћеље уз уџбеник Свећу око нас за први разред</i>, Едука, Београд. Манојловић, М., Вељковић, Б. (2008), <i>Приручник за учишћеље уз уџбеник Свећу око нас за дрући разред основне школе</i>, Едука, Београд. Матановић, В., Влаховић, Б., Јоксимовић, С., Ђурђевић, М. (2007), <i>Приручник за учишћеље уз уџбеник Природа и друштво за трећи разред</i>, треће издање, Едука, Београд.	

ТОК ЧАСА

🕒 Уводни део часа

Час започињемо фронталним обликом рада. Најављујемо да ћемо за почетак погледати филм „Комшија, где ти је разум?“ Ученицима наглашавамо да је потребно да обрате пажњу на то које се животиње појављују у филму (1. разред), на поступке комшије (2. и 4. разред) и на животне заједнице које се помињу у филму (3. разред). Пуштамо филм. (Филм има улогу да мотивише ученике и да послужи као средство за **стварање проблемске ситуације**. Снимљен је за потребе реализације ових наставних јединица; **Прилог 1, ЛИНК**).

Након завршетка филма ученицима постављамо следећа питања:

- Које животиње се спомињу у филму? (1. разред) (Спомињу се сове.)
- Због чега је комшија хтео да отера сове из шуме? (2. разред) (Сметао му је њихов звук.)
- Које животне заједнице се помињу у филму? (3. разред) (Помињу се шуме.)
- Због чега су се сељани противили поступцима комшије? (4. разред) (Због тога што је комшија злоупотребљавао шуму за своје потребе, „од шуме је узимао све – а није јој давао ништа“).
- Које питање је постављено на крају филма? (Шта је могло да се догоди следећег лета?)

Истичемо да је то што се могло десити као последица комшијиног поступка главни **проблем** којим ћемо се бавити на данашњем часу. Најављујемо наставне јединице.

🕒 Главни део часа

Главни део часа реализујемо применог групног облика рада. Сваки разред представља једну групу.

Први разред

Ученици добијају слике различитих животиња (јелен, вук, лисица, дивља свиња, мачка, крава, овца, детлић, орао, кокошка, рода, магарац, пас, рис, медвед, јазавац, веверица, змија). На полеђини слика налазе се информације о овим животињама (**Прилог 2 – ЛИНК**). Задатак ученика је да елиминишу оне животиње које **не** живе у шуми. Након тога животиње које живе у шуми треба да разврстају у три групе: биљоједи, месоједи и сваштоједи. За животиње које су елиминисали треба да одреде да ли су домаће или дивље и да упишу податке у добијене табеле (**Прилог 3 – ЛИНК**).

Други и четврти разред

Групе добијају радне листове (**Прилог 4 – ЛИНК** и **Прилог 5 – ЛИНК**). Радни листови су конципирани по принципу концентричних кругова. Поједина питања налазе се на оба радна листа, с разликом што четврти разред има неколико додатних питања.

Пошто су завршили рад на радном листу, ученици другог разреда са учитељицом изводе следећи оглед: *Дайте су две исте саксије напуњене земљом. У једној од њих налази се биљка. У обе саксије њиховој је савијено истоу количину воде и ујоредијено из које је саксије кроз рупице на дну заједно са водом „исцурела” већа количина земље. Закључак је да ће мање земље проћи кроз отвор на дну оне саксије у којој се налази биљка јер биљка својим кореном спречава спирање земљишта. Потом добијају Радни лист 2 да би применили знање стечено извођењем огледа (Прилог 6 – ЛИНК).*

За време демонстраирања огледа другом разреду, ученици четвртог разреда самостално раде на свом радном листу. Када заврше са радом, учитељица им демонстрира оглед за који је потребно припремити следећи материјал: два тањира, уље, мастило, перје птице, папирну марамицу, најлонску чарапу и детерџент за судове. Наглашава им се да, када се из танкера случајно проспе нафта, на вестима се може чути о катастрофи коју су изазвале нафтне мрље у океану. Уклањање нафтних мрља је тежак посао. То ће сада уочити и кроз следећи оглед. Оглед се изводи на следећи начин: *У тањир савијеном воду. Додати 2–3 капи мастила да би се уље боље видело у води. Додати, њихово, мало уља у обојену воду. Шта се десило са уљем? Пресавијеном воду у дружи тањир. Шта се десило са мрљама од уља? Провуцијено перце кроз уље. На који начин мрље од уља ујичу на њице? Покушајемо да уље просујено у воду очистијемо њиховој марамиче и најлонске чарапе. Који материјал је ујено више уља? Савијено у тањир још мало уља, а њихово додати и детерџент за судове. Шта се десило? Да ли је вода њихово чистија? Закључак до којег треба да дођу јесте да се мрље од просутог уља не могу потпуно елиминисати, што се штетно одражава на живи свет.*

Трећи разред

Ученици добијају Наставни листић 1 за самостално учење садржаја о међусобној повезаности животних заједница (Прилог 7 – ЛИНК). Када заврше са Наставним листићем 1, добијају Наставни листић 2 (Прилог 8 – ЛИНК). На основу информација датих у Наставном листићу 2 и филма „У свету природе” (Прилог 9 – ЛИНК) који ће ученици након читања информација погледати на таблету (како не би ометали рад других ученика), ученици треба да одговоре на питање: Објасните улогу сваке карике у ланцу исхране. (Филм је за потребе ове наставне јединице направљен од неколико инсерата из филмова преузетих са интернета.)

Након завршетка рада група, следи **извештавање** фронталним обликом рада. Док једна група одговара, ученици старијих разреда треба да прате излагање и да се подизањем руку изјасне о томе да ли је дати одговор на постављено питање тачан. Питања су следећа:

Први разред: Које животиње живе у шуми? Зашто се за животиње које живе у шуми каже да су дивље?

Други и четврти разред: Објасните улогу човека у очувању природе. (Ученици четвртог разреда треба да допуне одговоре другака.)

Трећи разред: Које карике чине ланац исхране?

🕒 Завршни део часа

У завршном делу часа враћамо се на проблем с почетка часа. Постављају се следећа питања:

- На који начин би вук сметао комшији? (1. разред)
- Шта би могла лисица да уништи комшији из филма? (1. разред)
- Објасните зашто није добро што је комшија посекао стабла око своје куће. (2. разред)
- Које су се животиње намножиле нестанком сова? (3. разред)
- Које би животне заједнице биле угрожене када би се мишеви пренамножили? (3. разред)
- На који начин би човек испаштао због тога? (3. разред)
- Која природна богатства су нерационално коришћена у филму? (4. разред)
- **Шта се могло десити следећег лета у филму?** (Наступила је глад, испрало се земљиште, нарушена је еколошка равнотежа.)

Извођење општег закључка реализује се монолошким методом. Ученицима се саопштава следеће: *У окружењу постоји велики број животиња и биљака које су међусобно повезане. Зато је неопходно да човек има одговоран однос према њима и према природи уопште.*

Да би се **знања применила у новим ситуацијама**, ученицима читамо причу о зечевима (**Прилог 10 – ЛИНК**). Наглашавамо им да обрате пажњу на животиње које се помињу у причи (1. разред), на однос човека према природи, и да уоче карике ланца исхране. Након тога постављамо им питања:

Које се животиње помињу у причи? Да ли је зец биљојед, месојед или сваштојед? (1. разред)

У чему се огледа немаран однос човека према природи? (2. и 4. разред)

Зашто је трава као почетна карика у ланцу исхране била највише угрожена? (3. разред)

На који начин се могао решити проблем са зечевима?

ПРИЛОЗИ:

Сви прилози доступни су на следећој адреси: http://kreativnostnadar.blogspot.rs/p/blog-page_9.html

Јелена Бабић, Јелена Марјановић

Бајке и басне (Српски језик)

ОШ „Милић Ракић Мирко”, Прокупље,
издвојено одељење Доње Кординце

ПРИПРЕМА ЗА УГЛЕДНИ ЧАС ОПШТИ ПОДАЦИ	
Професори	Јелена Бабић и Јелена Марјановић
Школа	ОШ „Милић Ракић Мирко”, Прокупље
Разред	I ₄
ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Наставни предмет	Српски језик
Наставна јединица	Бајке и басне – јавни час
Тип часа	обрада, утврђивање
Наставна средства	презентације, припремљени текстови, маске, цртани филм, пројектор, лаптоп
Наставне методе	дијалогска, монолошка, илустративно-демонстративна
Облици рада	фронтални, индивидуални, групни
Циљеви и задаци часа	Усвајање и проширивање знања о бајкама и баснама као књижевним врстама, богаћење речника, развијање говорне културе, оспособљавање ученика за драмско извођење текста, развијање колективног духа, позитивне атмосфере за рад у групи и припадности групи, подстицање међусобне сарадње. Проширивање знања кроз песмице и текст на енглеском језику и усвајање нових речи.
Корелација	Енглески језик, Ликовна култура, Музичка култура, Свет око нас
Иновације	Ученици су у прилици да се на занимљив начин (преко презентације у програму <i>PowerPoint</i>) упознају са књижевним врстама бајком и басном и да кроз игру понове и науче називе животиња на енглеском језику.
ТОК ЧАСА	
Уводни део	Час почињемо инсертом из цртаног филма „Three little pigs” https://www.youtube.com/watch?v=90Sf9saPuDI (1 минут 20 секунди).

	Ученици певају нумеру из цртаног филма и на тај начин поздрављају присутне. Најава наставне јединице.
Главни део	Почиње презентација коју прати излагање ученика трећег и четвог разреда (у прилогу). Презентујем слајдове који говоре о бајци као књижевној врсти и о познатим бајкописцима код нас и у свету. Након тога, да бисмо поновили садржај о бајкама, постављам питања: - Шта су бајке? - Може ли неко да ми наброји неколико омиљених бајки? - По чему су бајке карактеристичне? - Шта је необично у бајкама? - Како се обично бајке завршавају? - Ко су најпознатији писци бајки код нас? - А који су најпознатији у свету? Час настављам слајдовима који говоре о басни и о најпознатијим баснописцима у свету и код нас. Да бисмо поновили садржај о баснама, питам ученике: - Шта су басне? - Које басне сте читали? - Шта је карактеристично за сваку басну? - Набројте ми најпознатије баснописце у свету. - Ко је код нас то био? Трећу групу слајдова чине слајдови везани за бајку „Три прасета”. Након презентације ових слајдова, следи драматизована бајка „Три прасета” у нашој режији (текст и фотографије у Прилогу бр. 1).
Завршни део	Игра „Питалице” у којој ученици погађају о којој домаћој животињи је реч, уз претходну репродукцију звука те животиње, и назив те исте животиње потребно је да изговоре и на енглеском језику.

Прилог бр. 1

ТРИ ПРАСЕТА

Јелена Мар Јанковић
Јелена Вабић

ДА СЕ
ПОДСЕТИМО!

● Бајке
● Басне

БАЈКЕ

- Бајка је повесница је протагори збогма Палца кроз која се утврђено или изложено, укратко, у једном боду речења, стварности и његових, омиљених и омиљених, неких правих, супротности, а понекад постоје и различити закључци, а збогма је необично и необично.

- Бајка је повесница је протагори збогма Палца кроз која се утврђено или изложено, укратко, у једном боду речења, стварности и његових, омиљених и омиљених, неких правих, супротности, а понекад постоје и различити закључци, а збогма је необично и необично.

- Бајка је повесница је протагори збогма Палца кроз која се утврђено или изложено, укратко, у једном боду речења, стварности и његових, омиљених и омиљених, неких правих, супротности, а понекад постоје и различити закључци, а збогма је необично и необично.

ТРИ ПРАСЕТА

Наратор: У једној шуми, врло срећна, мама прасица једна мила, опрасила је три јунака, три прасета, три храбра сина. Брзо су расли прасићи, прави стасити момци постали. Тада мама прасица синовима својим рече:

Мама (озбиљна, њомало тужна, седи на столицу, илејше или мући нешто у шери...) Морате отићи и своје куће направити, то је од свега прече.

Наратор: Али мајка и ово опрезно прозбори:

Мама: Пазите да вас зли вук не ухвати.

Сва три прасета: Пазићемо се од вука злог, пазићемо се од вука тог, куће ћемо своје велике саградити и тако се од њега успешно заштитити.

1. прасе: Кућу од сламе направићу ја, кућу од сламе нек свако зна! Кућа ће моја штитити мене од те зверке љуте, шумске големе.

3. прасе: То мислиш само, луда главо! Како ће слама тебе заштитити?

1. прасе: Ма кров над главом ја ћу имати! А да видим вас!?

2. прасе: И ја сам нашао спас, спас у прави час. Кућу ћу своју од дрвета створити и зли вук ме не може никад уловити!

Зар тако мислиш, кажи право, зар тако мислиш, луда главо!? Кућа нам јача треба! Од цигала чврстих, црвена до неба! Такву кућу ја ћу саградити и све нас заједно мудро заштитити.

(Уз инсерт из цртаног филма у продукцији Волта Дизнија, прасићи граде своје кућице. <https://www.youtube.com/watch?v=CisQ2NQe9MQ>- од 0.23 мин до 1.35 мин)

Наратор: Убрзо су куће биле готове све и сунце поче веселије да сија, али кроз шуму се проломи зла ћуд и огромни вук поче шумом да се шуња. Дође вук до куће прве, до куће прасеће од сламе, ал мршава прасе побеже брзо, без икакве галаме. Вук закуца на прасећа врата и проговори као цин:

Вук (*оштро*): Little pig, little pig, let me come in!

Сова: Шта каже? Шта каже?

1. прасе: Знам ја шта каже. Хоће брзо да ме смаже! (*обраћа се вуку*) No, no. By the hair of my chinny, chin, chin I will not let you come in!

Вук: Then, I will huff, and I will puff, and I will blow your house in! (*гува, све јаче и јаче...*)

Наратор: Дувао је и дувао као у злу и порушио прасећу кућу од сламе сву.

Зец: Чуваааааај, прасе бежиииии!!!!

Наратор: Тада крену даље вучја зла глава, да друго прасе нађе, али када дође пред његову кућу, не зна шта га снађе. Прасе у дрвену кућу уђе, а вук смушено гледа.

Вук (*замишљен, чешка се њо њлави*): Каква је сад кућа ова што дебело прасе не да?

Наратор: Па тихо, тихо проговори длакави цин.

Вук: Little pig, little pig let me come in!

Сова: Шта каже? Шта каже?

2. прасе: Знам ја шта каже, хоће лако да ме смаже! No, no by the hair of my chinny, chin, chin I will not let you come in!

Вук: Then I will huff, and I will puff and blow your house in!

Наратор: Дувао је и дувао као олуја у сивилу и прасећу кућу од дрвета претворио у бескорисну гомилу.

Зеџ: Вук јури прасе, вук јури прасе!!!!

Наратор: Тада крену кроз шуму до куће треће, тада крену да тражи задовољство веће. Мисли ухватиће прасета сва три и богато се и сласно почастити. Али га чудо снађе.

Вук (*самоуверен*): Ех, та прасећа луда глава, мисли сада ће мирно да спава. Кућу од цигала направио себи да ја унутра ушао не бих. Али преварио се грдно. Нисам ни ја тако глуп – кроз оцак велики овај прогураћу ја свој труп. Но, покушаћу прво овако: (*умилно*) Прасе, прасенце, малено моје, пусти ме у прелепо царство своје! (*куца*)... (*шкитина...*)... (*љуишишо*) Little pig, little pig let me come in!

Сова: А шта каже? Шта каже?

3. прасе: Знам ја шта каже. Хоће сласно да нас смаже! (*обраћа се вуку*) No, no. By the hair of my chinny, chin, chin I will not let you come in!

Вук: Then I will huff, and I will puff and blow your house in!

Наратор: Вук је дувао и дувао као најјача кошава, дувао и дувао док га није заболела глава. И тада се сети старина вук, неће се њему прасићи дебели смејати у дрк! Ући ће кроз оцак у њихов нови дом и брзо ће тамо направити лом.

Поје се вук на кућу сирејино и завири кроз оцак на крову, учини му се лаіанним њодвиі и да ће брзо усјеиши у лову.

Вук: Little pig, little pig, I'm going to eat you up. I'm going to climb down you chimney to get you!

Наратор: Али зли вук знао није шта се испод оцака у кући крије. Уплашено прасе није лењо било, него је у кући ватру zaloжило. А на ватри лонац воде да вук нема где да оде. Спусти се вук кроз оцак „фуууууућ” и упаде правац у лонац „бућ”!

Вук: Јааааааааооооо! Јаааааооооооо! I'm in boil water упаоооо! Јаааааоооооо!!!

Наратор: И побеже... Главом без обзира. Прасиће наше нема ко да дира. Живеће срећно.

Прасићи: Ко се боји вука још, три за грош, три за грош, вука се не бојим ја, тра-ла-ла-ла-ла-ла!!! (*јевају*)

Сви (јевају на енглеском језику)

Бајка је књижевна врста која нас прати од малих ногу. Имајући то у виду, своје ученике сам на занимљив начин хтела да уведем у свет бајки и да им и бајку и басну, као књижевне врсте, што више приближим и дочарам.

С тим циљем сам написала текст „Три прасета”, а у реализацију ми је помогла наставница енглеског језика. Текст је написан тако да омогућава корелацију српског и енглеског језика.

За реализацију часа користиле смо маске које сам претходно урадила на часу ликовне културе.

НАПОМЕНА

Прилози се налазе на ЦД-у.

EDUKA-PORTAL

Милена Крстић

(комбиновано одељење 2. и 4. разреда)

2. разред: Текстуални задаци са множењем и дељењем
(утврђивање)

4. разред: Просте и сложене реченице (утврђивање)

ОШ „Милисав Николић”, Божевац

ПИСАНА ПРИПРЕМА

РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ	II ₄	IV ₄
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ	МАТЕМАТИКА	СРПСКИ ЈЕЗИК
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТЕКСТУАЛНИ ЗАДАЦИ СА МНОЖЕЊЕМ И ДЕЉЕЊЕМ	Просте и сложене реченице
ТИП ЧАСА	утврђивање	утврђивање
ОБЛИЦИ РАДА	фронтални, индивидуални	фронтални, индивидуални, у пару
МЕТОДЕ РАДА	дијалoшка, писани рад, илустрaтивно-демонстрaтивнa	дијалoшка, текстyалнa, писани рад
НАСТАВНА СРЕДСТВА	свеске, рачунар, пројектор, наставни листићи	наставни листићи
МЕСТО РАДА	учиoницa	учиoницa
КОРЕЛАЦИЈА	Свет око нас, Српски језик, Ликовнa културa	
ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	– Утврђивање и увежбавање стечених знања о множењу и дељењу. – Примена стечених знања о множењу и дељењу на решавање текстуалних задатака. – Развијање способности разумевања прочитаног ради правилног постављања и решавања математичких израза.	– Утврђивање знања о врстама реченица по значењу, облику и саставу. – Обновљање знања о главним деловима реченице – субјекту и предикату. – Утврђивање стечених знања о именичким и глаголским додацима и њихов утицај на врсте реченица по саставу.

	– Неговање и развијање поступности и систематичности у раду, повезивање резултата претходних задатака и њихово коришћење у решавању наредних задатака. – Примена стечених знања из других наставних области – Света око нас и Српског језика – на решавање текстуалних задатака.	– Оспособљавање ученика да стечена знања о врстама речи и функцији (служби) речи у реченици примене на самосталну анализу реченице у датим задацима. – Самостално састављање и записивање простих и сложених реченица.
СТАНДАРДИ	Основни ниво 1МА.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве стотине. Средњи ниво 1МА.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза. 1МА.2.1.4. рачуна вредност израза са највише две операције. Найредни ниво 1МА.3.1.3. уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет. 1МА.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми.	Основни ниво 1СЈ. 1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе). 1СЈ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/ одричности (потврдне и одричне). Средњи ниво 1СЈ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве и глаголе). 1СЈ.2.4.5. препознаје субјекат и глаголски предикат. 1СЈ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/ одричности (потврдне и одричне). 1СЈ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику. Найредни ниво 1СЈ.3.4.3. препознаје прави објекат (у акузативу) и прилошке одредбе за време, место и начин.

ТОК ЧАСА

Уводни гео часа

Мотивација ученика обнављањем градива из Света око нас.

Које све празнике прослављамо у по-
родици? Који је празник недавно био?

Како сте прославили Ускрс?

Шта је главно обележје прославе Ус-
крса?

По чему се ускршњи ручак разлико-
вао од свакодневних?

Је ли било торти и колача?

Од чега се праве торте и колачи?

Ко нам даје јаја, млеко, месо?

Како називамо те животиње? Зашто?

Ко нам даје јаја, ко млеко, ко месо?

Уводни гео часа

– Истицање циља часа:

Данас ћемо обновити стечена знања
о реченицама: о врстама реченица по
значењу, облику и саставу, о главним
деловима реченице и њиховим дода-
цима, као и функцију речи у реченици.

– Подела наставних листића и да-
вање упутства за рад.

Главни гео часа

Истицање циља часа и давање упут-
става за рад:

– Данас ћемо радити текстуалне задатке са множењем и дељењем везане за прославу Ускрса – ускршњу математику – односно решаваћемо текстуалне задатке везане за припремање ускршњег ручка, али на један нов начин – задаци су међусобно повезани и решења претходних задатака утичу на начин решавања наредних задатака.

– Пуштање слајдова – текст 1. задатка са сликама животиња које су актери решавања задатака.

– Пажљиво читајте текст задатака и решавајте у свескама, а одговоре пишете штампаним словима латинице!

– Ученици решавају задатак по задатак са слајдова и записују у свеске.

Главни гео часа

– Самосталан рад ученика на наставним листићима.

– Провера тачности урађених задатака у пару на основу добијених готових решења задатака.

– Обнављање знања о подели реченица по значењу, облику и саставу.

– Обнављање функције речи у реченици:

Шта све врши функцију субјекта?

Шта врши функцију предиката?
Објекта? Прилошких одредби? Атрибута?

Који су глаголски додаци? Шта је именички додатак?

Завршни гео часа

– Повратна информација – провера тачности урађених задатака помоћу слајдова уз објашњење начина рада.

– Ученици дизањем руке потврђују тачност урађеног задатка.

Завршни гео часа

Реченицу: Шарени змај јутрос лети изнад кровова кућа (13. задатак) анализирати у пару тако што ће:

– први пар: одредити врсте речи,

– други пар: све речи разврстати на променљиве и непроменљиве,

– Давање домаћег задатка: поделити листиће са задацима са слајдова како би се погрешно урађени задаци поново и тачно урадили код куће.	– <u>трећи пар</u>: одредити функцију речи у реченици. – Провера тачности урађеног задатка у пару.
Активности ученика – Користи и повезује своја постојећа знања и искуства из других наставних области. – Одговара на питања. – Обновља и утврђује стечена знања о множењу и дељењу и мисаоно се ангажује. – Самостално решава текстуалне задатке.	
Активности ученика – Примењује стечена знања из граматике. – Мисаоно се ангажује. – Ради самостално и у пару. – Проверава тачност урађеног.	
Активност наставника ✓ Организује и реализује наставни процес. ✓ Мотивише ученике и даје задатке. ✓ Усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима. ✓ Помаже ученицима да се лакше снађу при раду и каналише размишљања ученика.	

НАПОМЕНА

Прилози се налазе на ЦД-у.

CIP - Каталогизacija y публикацији - Народна библиотека Србије, Београд

371.3::0/9(082)

371.311.5(082)

ЧАС за углед. 3 : зборник припрема за угледне часове разредне наставе / [приредила Весна Поповић]. - Београд : Eduka, 2017 (Београд : Службени гласник). - 243 str. : ilustr. ; 24 cm + 1 електронски оптички диск (CD-ROM ; 12 cm)

Tiraž 1.000.

ISBN 978-86-6013-307-8

а) Разредна настава - Методика - Зборници
COBISS.SR-ID 247657228